

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Arkivsak: 24/347
Møtedato/tid: 30.05.2024 kl. 09:30
Møtested: Møterom i 2. etg i rådhuset

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Kent Røstad på telefon 481 06 048, eller e-post: kent.rostad@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 23.05.2024

Tord Johansen (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Kent Røstad
rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og KomRev Nord.

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
15/24	Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023
16/24	Revisors oppsummeringsbrev etter årsrevisjon for 2023
17/24	Orientering til kontrollutvalget - Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport "Elevenes psykososiale miljø"
18/24	Lukking av møter i kommunens folkevalgte organ
19/24	Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028
20/24	Innspill til kontrollarbeidet
21/24	Oppfølging av kontrollutvalgets saker
22/24	Referatsaker/folkevalgtopplæring
23/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

15/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann**Arkivkode** FE-216 - Revisjon**Arkivsaknr** 24/109 - 6

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar forslag til uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Revisjonsberetning 2023

Årsregnskap 2023 Hemnes kommune

Årsmelding 2023 for Hemnes kommune - korrigert utgave 15.04.2024

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om kommunekassens årsregnskap, vanligvis omtalt som kommunens årsregnskap, og årsberetningen. Uttalelsen skal gjøre formannskapet og kommunestyret oppmerksomme på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes.

Uttalelsen sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på kommunens årsregnskap og årsberetning og revisjonsberetningen. Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Kommunekassens årsregnskap

Kommunekassens årsregnskap skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen. Årsregnskapet er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk og er levert innen fristen. Det viser et netto driftsresultat på 3,3 mill. kroner.

Kommunedirektøren vil orientere kontrollutvalget om årsregnskap og årsberetning i møtet.

Revisjonsberetningen

Revisor bekrefter at årsregnskapet og årsberetningen inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Revisjonsberetningen er levert innen fristen.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil orientere om arbeidet med revideringen av kommunens regnskaper i møtet.

Vurdering

Kontrollutvalget står fritt til å bestemme innholdet i uttalelsen. Sekretariatet vil likevel påpeke at formålet med uttalelsen primært er å gi innspill til kommunestyret og formannskapets

behandling av årsregnskap og årsberetning for 2023. Det vil si at uttalelsen bare bør omtale forhold som har betydning for om årsregnskapet og årsberetningen kan godkjennes.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med det vedlagte forslaget. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskap og årsberetning.

Til kommunestyret i Hemnes kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Hemnes kommune som viser et netto driftsresultat på kr. 3 347 144. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetningen og annen øvrig informasjon og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Besøks-/postadresse	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no	Alta, Bodø, Finnsnes, Hammerfest, Lakselv, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær og Tromsø post@komrevnord.no	77 04 14 00	986 574 689

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon.

Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelser av revisors oppgaver ved revisjon av årsregnskapet vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000

«Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Hemnes kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelser av kommunedirektørens ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til:

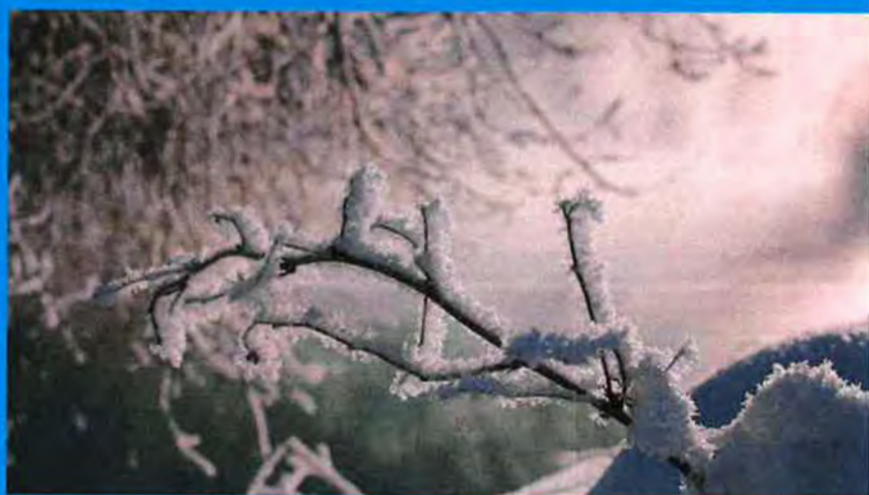
www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Harstad 15. april 2024

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

ÅRSREGNSKAP 2023

Hemnes kommune
r, lwe- 111qjM 10MMI l.j• o WIS

REVISORS UTTALELSE

INNHALDSFORTEGNELSE

• Revisjonsberetning [blank 2x]	
• Uttalelse fra ledelsen vedrørende Hemnes kommunes regnskapsavleggelse 2023	1
• Bevilgningsoversikt drift (§5-4) del 1	3
• Bevilgningsoversikt drift (§5-4) del 2	4
• Bevilgningsoversikt investering (§5-5) del 1	5
• Bevilgningsoversikt investering (§5-5) del 2	6
• Økonomisk oversikt etter art drift (§5-6)	7
• Balanseregnskapet (§5-8)	8
• Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner (§5-9)	9
• Detaljoversikt, balanse	10
• Regnskapsprinsipper, vurderingsregler, organisering av kommunens virksomhet	17
• Note 1 Endring i arbeidskapital	18
• Note 2 Kapitalkonto	19
• Note 3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp ...	20
• Note 4 Varige driftsmidler	21
• Note 5 Aksjer og andeler i varig eie	22
• Note 6 Utlån	23
• Note 7 Langsiktig gjeld	24
• Note 8 Avdrag på lån	25
• Note 9 Pensjonsforpliktelser	26
• Note 10 Kommunes garantiansvar	28
• Note 11 Bunde fond	29
• Note 12 Selvkostområder	30

• Note 13 Ytelser til ledende personer	31
• Note 14 Godtgjørelse til revisor	32
• Note 15 Regnskapsoppstilling - avfallsvirksomhet	33
• Note 16 Konesjonsavgiftsfondet	35
• Note Skjema 19	36

UTTALELSE FRA LEDELSEN VEDRØRENDE HEMNES KOMMUNES REGNSKAPSAVLEGGELSE FOR 2023

Dette brevet sendes i forbindelse med Deres revisjon av regnskapet for Hemnes kommune for året som ble avsluttet den 31. desember 2023 med det formål å kunne konkludere om hvorvidt regnskapet i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Vi bekrefter etter beste evne og overbevisning, og etter å ha foretatt de forespørsler vi har ansett som nødvendige for å innhente de nødvendige opplysninger at:

Regnskap og budsjett

- Vi har oppfylt vårt ansvar vedrørende utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med kommuneloven og forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner), og for at regnskapet gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.
- Viktige forutsetninger som er brukt av oss ved utarbeidelsen av regnskapsestimater, herunder regnskapsestimater målt til virkelig verdi, er rimelige.
- Det er tatt tilstrekkelig hensyn til og opplyst om forhold til nærstående parter og transaksjoner med disse.
- Alle hendelser etter datoen for regnskapet og som ifølge god kommunal regnskapsskikk medfører korrigering eller omtale, er korrigert eller omtalt.
- Virkningen av ikke-korrigert feilinformasjon er uvesentlig, både enkeltvis og samlet for regnskapet sett som helhet. En liste over ikke-korrigert feilinformasjon følger som vedlegg.
- Alle budsjettendringer gjennom året er registrert og inkludert i regulert budsjett.
- De disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet, er i samsvar med budsjettvedtak.

Opplysninger som er gitt

- Vi har gitt revisor:
 - Tilgang til alle opplysninger, som vi har kjennskap til, som er relevante for utarbeidelsen av regnskapet, som regnskapsregistreringer, dokumentasjon og andre saker,
 - Tilleggsopplysninger som revisor har bedt om fra oss for revisjonsformål, og
 - Ubegrenset tilgang til personer i kommunen som det etter revisors vurdering er nødvendig å innhente revisjonsbevis fra.
- Alle transaksjoner er registrert og reflektert i regnskapet.
- Vi har gitt revisor opplysninger om resultatene av vår vurdering av risikoen for at regnskapet kan inneholde vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter.
- Vi har gitt revisor alle opplysninger om eventuelle misligheter eller mistanker om misligheter som vi er kjent med og som involverer:
 - ledelsen,
 - ansatte som har en betydningsfull rolle i intern kontroll, eller
 - andre
- Vi har gitt revisor alle opplysninger om eventuelle påstander om misligheter eller mistanke om misligheter som er kommunisert av ansatte, tidligere ansatte, folkevalgte, tilsynsmyndigheter eller andre.

- Vi har gitt revisor opplysninger om alle kjente tilfeller av manglende overholdelse eller mistanke om manglende overholdelse av lover og forskrifter som kan ha betydning for utarbeidelsen av regnskapet.
- Vi har gitt revisor opplysninger om identiteten til enhetens nærstående parter og alle forhold til nærstående parter og transaksjoner med disse som vi er kjent med.
- [Eventuelle andre forhold som revisor anser som nødvendige.]

Eventuelle kommentarer til kulepunktene over (ev. henvisning til kommentarer i særskilt vedlegg):

11-ot. 2D2f

)

Administrasjonssjef

Økonomisjef/Regnskapssjef

Økonomiske oversikter

§5-4 Bevilgningsregnskap drift del I

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Bevilgningsoversikt- drift (regnskap)				
1 Rammetilskudd	203 091708	190 059 000	184 740 000	190 220 364
2 Inntekts- og formueskatt	112934244	155 031900	155 031900	116 084973
3 Eiendomsskatt	62 546 014	62483 000	61983 000	56200 373
4 Andre generelle driftsinntekter	88 865 824	43067413	27 567 413	70405100
5 Sum generelle driftsinntekter	467437790	450641313	429322313	432910811
6 Sum bevilgninger drift, netto	423411751	412225298	399276471	417956
7 Avskrivninger	34278545	28 712 340	23 570 340	31600 429
8 Sum netto driftsutgifter	457690297	440937638	422846811	32018385
9 Brutto driftsresultat	9747494	9703675	6475502	400892426
10 Renteinntekter	5 385 655	4 750 000	2 750 000	2833334
11 Utbytter	3 568 224	3568244	5400 000	7463986
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
13 Renteutgifter	26377242	25 956 500	25 956 500	12 732673
14 Avdrag på lån	23 255 532	23067100	23067100	21384 732
15 Netto finansutgifter	-40678895	-40705356	-40873600	-23820086
16 Motpost avskrivninger	34278 545	28 712340	23 570 340	31600 429
17 Netto driftsresultat	3347144	-2289341	-10827758	408672769
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
18 Overføring til investering	3634898	3999940	0	562 386
19 Avsetningertil bundne driftsfond	16 746 058	11975 802	11975 802	14 386110
20 Bruk av bundne driftsfond	-15 263 919	-12 234526	-12 062 017	-14521550
21 Avsetninger til disposisjonsfond	9 004121	9 004121	0	304860
22 Bruk av disposisjonsfond	-10774013	-15 034678	-10 741543	-8 867037
23 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
24 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3347144	-2289341	-10 827 758	-8135231
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Økonomisk oversikt

§ 5-4 Bevilgningsoversikt drift- del II

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap i fjor
10 POLITIKK	4256 712	4 742450	4952950	3492119
11 KOMMUNEDIREKTØR OG STAB	48 729818	50251791	52904256	36106 574
12 OPPVEKST OG FAMILIE	155590462	150 530 087	144348024	142919528
16SAMFUNN	50918 534	51959488	52 099539	66212 853
19 HELSE OG OMSORG	214135408	201635498	191865 718	184350813
20 VILLMARKSNETT	-42359	-45728	-45 728	-233691
21 PENSJON, SKATT OG FINANS	-50176822	-46848288	-46848288	-15 600 619
	423411753	412225298	399276471	417247577

Økonomiske oversikter

§5-5 Bevilgningsregnskap del I

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Bevilgningsoversikt - invest. (regnskap)				
1 Investeringer i varige driftsmidler	21843 953	48204093	36208000	84665 344
2 Tilskudd til andres investeringer	700 000	700 000	700 000	0
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4638 800	4620 040	1509000	1469683
4 Utlån av egne midler	0	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter	27182753	53524133	38417000	86135027
7 Kompensasjon for merverdiavgift	2907 424	5 058819	3 763 000	14446113
8 Tilskudd fra andre	2403 702	2383 702	3 200 000	3656963
9 Salg av varige driftsmidler	1571364	4347 000	3830 000	3411342
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	1572986	1573 000	1573 000	1572986
13 Bruk av lån	17953616	39 022 672	25 701000	56124000
14 Sum investeringsinntekter	26409091	52385193	38067000	79211404
15 Videreutlån	14100 870	12 000 000	0	9 515 771
16 Bruk av lån til videreutlån	14065 091	12 000 000	0	9 510 665
17 Avdrag på lån til videreutlån	1739817	3 000 000	3 000 000	1940 000
18 Mottatte avdrag på videreutlån	3979 060	3 000000	3 000 000	8357404
19 Netto utgifter videreutlån	-2203464	0	0	-6412298
20 Overføring fra drift	-3 634 898	-3 999 940	-350 000	-562 386
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	2 203464	0	0	6412298
22 Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	-3 500 000
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
24 Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	2861236	2861000	0	0
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	1429802	-1138940	-350 000	2349912
27 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	2 861236

Økonomisk oversikt

I 5.5 Bevilgningsregnskap investering del II

	Regnskap	Buds(end)	Budsjett	Regnskap
	2023	2023	2023	2022
1256 FELLESGIFTER (120, 180, 285, 320, 321, 385, 790)	0	0	0	-65
1922 AKSJER OG ANDELER (172, 320, 870)	4638 800	4620 040	1509 000	1469683
6030 SKOLER (121, 173, 222)	0	0	150 000	0
6401 INVESTERING IKT (120, 202)	887 240	1400 000	1600 000	1681416
6415 INVESTERING BRANN (338, 339)	1930 338	1661831	1500 000	11986 334
6418 INVESTERING TRAFIKKSIKKERHET (332)	201435	1060 000	400 000	1398157
6419 INVESTERINGER GATELYS (332)	101250	100 000	100 000	75770
6420 INVESTERING VEGER (332)	0	0	2100 000	2 289664
6421 INVESTERING PARKER/STEDSUTVIKLING (335)	647 503	1173 000	500 000	673295
6422 INVESTERING UTBYGGINGSOMRÅDER (315, 321, 325)	0	2500 000	2 500000	112431
6430 INVESTERING SKOLER (222)	2155890	6611000	450 000	6 911033
6431 INVESTERING BARNEHAGER (221)	565480	558408	688 000	40 812 909
6432 INVESTERING INSTITUSJONER (120, 234, 261, 253, 254)	1935 367	2433 750	500 000	5 233622
6433 INVESTERING ADMINISTRASJONSBYGG (130)	1027611	1816 000	2245 000	28564
6434 INVESTERINGER KOMMUNALE BYGG (130, 221, 222, 261, 265, 381, 386)	3170 309	4000 000	1850 000	104504
6435 INVESTERINGER BOLIGER (261, 265)	1621817	4022 000	6800 000	556825
6436 INVESTERING HELSE OG SOSIALBYGG (232, 233)	1755568	1687 000	0	1358142
6437 INVESTERING KOMMUNALE IDRETTSBYGG (381, 380)	362 097	362104	300 000	1127 832
6440 INVESTERING INDUSTRI/UTLEIEBYGG/KAI (325)	0	0	0	1436325
6450 INVESTERING VANN (173, 340, 345)	3 235980	13996000	9925000	5 724932
6457 INVESTERING KIRKEN (390)	896650	1200 000	1200 000	0
6458 KIRKEGÅRDER (393)	0	120 000	0	0
6460 INVESTERING AVLØP (350, 353)	1045 378	4095 000	3 500 000	2833044
6480 KJØP/ SALG AV KOMMUNALE EIENDOMMER (221, 222, 261, 265. M.FL.)	191460	-767000	0	320 609
6481 KJØP AV KJØRETØY/MASKINER (221, 222, 261, 332, 334, 339, 841)	812 581	875 000	600 000	0
TOTALT	27182754	53524133	38417 000	86135026

Økonomiske oversikter

§ 5-6 Økonomisk oversikt drift

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	203 091 708	190 059 000	184 740 000	190 220 364
2 Inntekts- og formuesskatt	112934244	155 031900	155 031900	116 084973
3 Eiendomsskatt	62 546 014	62483 000	61983 000	56 200 373
4 Andre skatteinntekter	46779842	10 628 600	10 628 600	45 743186
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	42 085982	32438 813	16938 813	24661914
6 Overføringer og tilskudd fra andre	69 751299	28 967183	25 272 012	56 605190
7 Brukerbetalinger	23134892	21593 533	21956 933	20 866 047
8 Salgs- og leieinntekter	83378407	82 011550	82 711550	67 007970
9 Sum driftsinntekter	643702389	583213 579	559262808	577 390 018
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	348 301890	329 594224	325 531055	310 770 364
11 Sosiale utgifter	56179172	56 752 810	55 628 895	51896124
12 Kjøp av varer og tjenester	137976 065	109829 557	100577100	129 048967
13 Overføringer og tilskudd til andre	57 219222	48620 973	47479916	69 989708
14 Avskrivninger	34278545	28 712340	23 570 340	31600429
15 Sum driftsutgifter	633954895	573509904	552787306	593305592
16 Brutto driftsresultat	9747494	9703675	6475502	-15 915 574
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	5 385655	4 750 000	2 750 000	2833334
18 Utbytter	3568224	3 568 244	5400 000	7 463 986
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
20 Renteutgifter	26377242	25 956 500	25 956500	12 732 673
21 Avdrag på lån	23 255 532	23067100	23067100	21384 732
22 Netto finansutgifter	-40 678895	-40 705 356	-40 873600	-23 820 086
23 Motpost avskrivninger	34278 545	28 712 340	23 570 340	31600429
24 Netto driftsresultat	3347144	-2289341	-10827758	-8135231
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	3634898	3 999 940	0	562386
26 Avsetningertil bundne driftsfond	16 746 058	11975 802	11975 802	14386110
27 Bruk av bundne driftsfond	-15 263919	-12 234526	-12 062 017	-14521550
28 Avsetninger til disposisjonsfond	9 004121	9 004121	0	304860
29 Bruk av disposisjonsfond	-10774013	-15 034678	-10 741543	-8 867 037
30 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3347144	-2289 341	-10827758	-8135231
32 Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Økonomiske oversikter

I 5-8 Balanseregnskap

Oversikt* balanse

Regnskap 2023 Regnskap 2022

EIENDELER

A. Anleggsmidler	1884191346	1829511288
I. Varige driftsmidler	889903197	902148821
1. Faste eiendommer og anlegg	852270927	866 758 083
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	37632 270	35 390 738
ii. Finansielle anleggsmidler	109780197	101559303
1. Aksjer og andeler	53624441	51979401
2. Obligasjoner	0	0
3. Utlån	56155 756	49579902
III. Immaterielle eiendeler	0	0
IV. Pensjonsmidler	884507952	825803165
8. Omløpsmidler	223041819	197420982
I. Bankinnskudd og kontanter	92 091989	105699838
ii. Finansielle omløpsmidler	0	0
1. Aksjer og andeler	0	0
2. Obligasjoner	0	0
3. Sertifikater	0	0
4. Derivater	0	0
III. Kortsiktige fordringer	130949829	91 721144
1. Kundefordringer	42 546608	28 081577
2. Andre kortsiktige fordringer	0	5849089
3. Premieawik	88403222	57790478
Sum eiendeler	2107233165	2026932271

EGENKAPITAL OG GJELD

C. Egenkapital	537162 397	527 295 303
I. Egenkapital drift	94279316	94567 070
1. Disposisjonsfond	55819977	57 589869
2. Bundne driftsfond	38459339	36977 201
3. Merforbruk i driftsregnskapet	0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	0	0
ii. Egenkapital investering	14467 844	9403144
1. Ubundet investeringsfond	394945	394945
2. Bundne investeringsfond	14072899	11869435
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet	0	-2861236
III. Annen egenkapital	428415237	423325 089
1. Kapitalkonto	434419417	429329269
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	-6 004180	-6 004180
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	0	0
D. Langsiktig gjeld	1475750848	1411516645
I. Lån	609964220	588296569
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	609964220	588 296569
2. Obligasjonslån	0	0
3. Sertifikatlån	0	0
ii. Pensjonsforpliktelse	865 786628	823220 076
E. Kortsiktig gjeld	94319921	88120 323
I. Kortsiktig gjeld	94319921	88120 323
1. Leverandørgjeld	0	0
2. Likviditetslån	0	0
3. Derivater	0	0
4. Annen kortsiktig gjeld	94319921	88120 323
5. Premieawik	0	0
Sum egenkapital og gjeld	2107233166	2026932271
F. Memoriakonti	0	0
I. Ubrukte lånemidler	25 323435	10679141
ii. Andre memorlakonti	1163610	3400671
III. Motkonto for memoriakontlene	-26487045	-14079812

Økonomisk oversikt

§ 5-9 Økonomisk oversikt budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

1. Netto driftsresultat	-	3 347 144,00
2. Avsetninger til bundne driftsfond - debet beløp		16 746 058,00
3. Bruk av bundne driftsfond - kredit beløp	-	15 263 919,00
4. Overføring til inv.regnskapet iht årsbudsjett og fullmakter - debet beløp		3 999 940,00
5. Avsetninger til disp.fond iht årsbudsjett og fullmakter - debet beløp		9 004 121,00
6. Bruk av disp.fond iht årsbudsjett og fullmakter - kredit beløp	-	15 034 678,00
7. Budsjettert dekning av tidligere årsmerforbruk - debet beløp		-
8. Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	-	3 895 622,00
9. Strykning av ovf til investering - kredit beløp	±	365 042,00
10. Strykning av avsetninger til disp.fond - kredit beløp		-
11. Strykning av dekning av tidligere års merforbruk - kredit beløp		-
12. Strykning av bruk av disp.fond - debet beløp		4 260 664,00
13. Mer- eller mindreforbruk etter strykninger		-
14. Bruk av disp.fond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger - kredit beløp		-
15. Bruk av disp.fond for inndekning av tidligere års merforbruk - kredit beløp		-
16. Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk - kredit beløp		-
17. Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disp.fond - Debet beløp		-
18. Fremført til inndekning i senere år - merforbruk		-
1. Sum utgifter og inntekter eks bruk av lån - se info under her		30 588 904,00
2. Avsetninger til bundne inv.fond - debet beløp		2 203 464,00
3. Bruk av bundne inv.fond - kredit beløp		-
4. Budsjettert bruk av lån (inkl. videreutlån) - kredit beløp	-	51 022 672,00
5. Overføring fra drift iht årsbudsjett og fullmakter - kredit beløp	-	3 999 940,00
6. Avsetninger til ubundet inv.fond iht årsbudsjett og fullmakter - debet beløp		-
7. Bruk av ubundet inv.fond iht årsbudsjett og fullmakter - kredit beløp		-
8. Dekning av tidligere års udekket beløp - debet beløp		2 861 236,00
9. Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)	-	19 369 008,00
10. Strykning av avsetninger til ubundet inv.fond - kredit beløp		-
11. Strykning av bruk av lån (inkl. videreutlån) - debet beløp		19 003 966,00
12. Strykning av overføring fra drift - debet beløp		365 042,00
13. Strykning av bruk av ubundet inv.fond - debet beløp		-
14. Udekket eller udisponert beløp etter strykninger		-
15. Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet inv.fond - debet beløp		-
16. Fremført til inndekning i senere år - udekket beløp		-
Sum investeringsutgifter fra § 5-5 1.ledd - debet beløp		27 182 753,00
Sum investeringsinntekter inkl bruk av lån fra § 5-5 1. ledd- kredit beløp	-	26 409 091,00
Bruk av lån inkl. videreutlån fra § 5-5 første ledd - kredit beløp	-	32 018 706,00
Netto utgifter videreutlån fra § 5-5 første ledd - ved overskudd bruk kreditbeløp	•	2 203 464,00
Dette blir da sum i post 1 over her		30 588 904,00

Økonomiske oversikter

Oversikt - balanse

Regnskap 2023 Regnskap 2022

EIENDELER

A. Anleggsmidler

I. Varige driftsmidler

1. Faste eiendommer og anlegg

22799001 SKOLER,BARNEH.,IDRETTSHALLER (F2 40 ÅR)

22799002 VEGER (J2 40 ÅR)

22799003 LAGER,ADMB.,ALDERS.,KULTUR (G2 50 ÅR)

22799004 KIRKER, BRANNSTASJONER (H 50 ÅR)

22799005 TEKNISKE ANLEGG(VAR) (I 20 ÅR)

22799006 LEDNINGSNETT(VAR) (JI 40 ÅR)

22799007 TOMTER (X)

22799008 BOLIGER (F1 40ÅR)

22799009 LEDNINGSNETT FIBER (J3 40 ÅR)

2. Utstyr, maskiner og transportmidler

22499001 EDB-UTSTYR, KONTORMASKINER (E 5 ÅR)

22499002 MASK.,VERKTØY,INV.,UTSTYR (010 ÅR)

22499003 ANLEGGSMASKINER (B 10 ÅR)

22499004 PERSON-, VARE-, LASTEBILER (A 10 ÅR)

22499005 BRANNBILER (C 20 ÅR)

22499006 PROGRAMVARE (15 ÅR)

ii. Finansielle anleggsmidler**1. Aksjer og andeler**

22170001 GALVANO STANS AL 5 ANDELER

22170002 UTB SELSKAP NORDLAND 22 ANDELER

22170003 NN STUD/ELEVHJEM 2AKSJER

22170004 STUDBY SOGN 1 AKSJE

22170005 HASVO AS 1 AKSJE Å 1 000 000.-

22170006 RADIO KORGEN 300 AKSJER

22170008 HELGELAND REISELIV - 750 AKSJER

22170009 COOP KORGEN 1 AKSJE

22170010 COOP HELGELAND IAKSJE

22170011 RANA PRODUKTER AS4AKSJER

22170013 BIBLTEKSENTRAS4AKSJER

22170016 FF.JORD SAMFHUS 3070 AKSJER

22170018 KOMREVNORD IKS- EIERANDEL 1,76%

22170019 KOMMUNEKRAFT AS 1 AKSJE

22170023 HELGELANDSKRAFT 21000 AKSJER Å 1000.-

22170026 ANDELER KLP

22170028 HELGELAND KULTURINKUBATORAS 25AKSJERA 1000.-

22170030 AS BLEIKVASSLI GRUBER- 2000 AKSJER Å 1000.-

22170031 KonsekTrøndelag IKS- Eierandel 1

2. Obligasjoner

3. Utlån

22275002 SOSIALE LÅN

22275005 UTBEDRINGSLÅN

22275006 LÅN HELGELANDSKRAFT III

22275008 LÅN KORGEN IL

22275011 HEMNES HISTORIELAG

22275012 NORDIC COMFORT PRODUCTS AS

III. Immaterielle eiendeler

IV. Pensjonsmidler

22041001 PENSJONSMIDLER KLP

22041002 PENSJONSMIDLER SPK

kr 1884 191346 **kr 1829 511288**

kr 889 903 197 kr 902 148 821

kr 852 270 927 **kr 866 758 083**

kr 271 098 945 kr 278 701823

kr97 212889 kr 100 616 567

kr 239 011335 kr 241412 542

kr8260 355 kr8383299

kr36945 912 kr 384 18303

kr 114 850 039 kr 113 785 719

kr30188158 kr 29289578

kr 19610 296 kr 20116454

kr35 092999 kr 36 033 797

kr37632270 **kr35390738**

kr7 219 889 kr7 367 803

kr 12210106 kr 11400 635

kr2 755400 kr2114800

kr2581221 kr2 957 517

kr 12832654 kr 11549984

kr 33000 kro

kr 109 780 197 **kr 101 559 303****kr53624441** **kr51979401**

kr500 kr 500

kr 22 000 kr22 000

kr 18 000 kr 18 000

kr 8 000 kr 8 000

kr 1000 000 kr 1000 000

kr 30000 kr30 000

kr 150000 kr 150 000

kr200 kr 200

kr300 kr 300

kr4 000 kr4000

kr 1200 kr 1200

kr 3 070 000 kr 3 070 000

kr 85 000 kr 85 000

kr 1000 kr 1000

kr21000 000 kr21000 000

kr26184241 kr24564201

kr 25000 kr 25 000

kr2 000 000 kr 2 000 000

kr25 000 kr 0

kr 0 kr 0

kr56155756 **kr49579902**

kr 1188813 kr919183

kr49894574 kr39772 764

kr4 718969 kr6291955

kr 257 400 kr 0

kr96000 kr96 000

kr0 kr2 500000

kr 0 kr 0

kr 884 507 952 **kr 825 803 165**

kr 854 145 075 kr 800 344 720

kr 30 362877 kr25458445

B Omløpsmidler**I. Bankinnskudd og kontanter**

	kr 223 041 819	kr 197 420 982
	kr 9209 1989	kr 105 699 838
21000101 KASSEN - SENTRALBORDET	kr 156322	kr 164829
21000116 KASSEN - OLEHALLEN	kr 0	kr 1 000
21020010 FOLIOKONTO 45120500280	kr 47390 531	kr 76 901 062
21020011 VERN AVVEFSNA-4512 50 00189	kr 0	kr 1285 703
21020012 SPB RANA LANDBRUKSF. -4512 50 00219	kr 604605	kr 591713
21020014 SPB RANA UTBEDR/ETAB. - 451610 97431	kr 5221404	kr 7151681
21020015 OCR-KONTO KOMMFAKT 451612 71075	kr 13825366	kr 957 329
21020016 AVDRAG STARTLÅN - 4516 10 97458	kr 5545176	kr 671817
21020020 OPPGJØRSKTO.KONSESJONSKR.4516 12 93621	kr 0	kr 3 820
21020024 RÅDMANN -4516 20 18764	kr 61450	kr 98469
21020030 CONVENE COLLECTION - 4516 23 60047	kr 74922	kr 73800
21020032 HES DIV FORMÅLSBEST GAVER - 4512 37 55336	kr 39 520	kr 39520
21020033 TEK- SCOOTERLØYPER -4516 26 79116	kr 10 947	kr 2126
21020034 HES DIV GAVER U/FORMÅL-4512 47 02775	kr 1647768	kr 1636666
21020035 SPB RANA G.JOHNSEN -4512 50 30576	kr 0	kr 187280
21020036 HES FESTSAMVÆR JUL/PÅSKE - 4512 45 20367	kr 0	kr 35482
21020037 KES DIV GAVER U/FORMÅL- 4512 37 19968	kr 161818	kr 145237
21020038 KES DIV GAVER FORMÅLSB. -4512 45 19350	kr 53149	kr 52 773
21020039 KES ANSATTE HJ.S.PLEIEN - 4512 05 05711	kr 0	kr 2654
21020040 HES ANSATTE HJ.S.PLEIEN -4516 12 32509	kr 0	kr 4911
21020043 DEPOSITUMKONTO V/BARNEVERN -4516 25 98272	kr 17 277	kr 17171
21020044 SPAREBANK 1 NORD NORGE - 4509 29 57296	kr 3 801	kr 2461
21020045 COOP KORGEN UTBYTTEKONTO	kr 260 839	kr 259543
21020046 COOP HELGELAND UTBYTTEKTO.	kr 66166	kr 65 969
21020047 BETALINGST - OLEHALLEN -4516 27 09333	kr 1688	kr 391
21020048 IZETTLES- 4516 27 83894	kr 37 375	kr 33464
21020049 COOP KORGEN (BLEIKVASSLIA) 8075007252	kr 266225	kr 264902
21020050 NAV HELGELANDKONTO -4516 28 35274	kr 62	kr 62
21020051 VIPPS BEDRIFT - 4516 29 21294	kr 6644	kr 4080
21020052 IZETTLE - TIL DIVERSE - 4516 29 40264	kr 0	kr 33
21098001 SKATTETR.KONTO- 4512 50 00510	kr 16 638935	kr 14918 014
21098006 GAVER BLEIKVASSLI ELDRES. -4512 45 24370	kr 0	kr 1287
21098008 GAVER PSYK.HELSE BARN/UNGD-451617 55803	kr 0	kr 124593
ii. Finansielle omløpsmidler	kr 0	kr 0
1. Aksjer og andeler	kr 0	kr 0
2. Obligasjoner	kr 0	kr 0
3. Sertifikater	kr 0	kr 0
4. Derivater	kr 0	kr 0

III. Kortsiktige fordringer	kr 130 949 829	kr91721144
1. Kundefordringer	kr42546608	kr 28 081577
21370001 FOR MYE UTBETALT LØNN	-kr 84 771	-kr 14545
21370003 FORSKUDD LØNN	kr 30 533	kr64300
21370004 INTERIMSPOSTERINGER	-kr 200 000	kr 146245
21370006 REFUSJON TRYGDEYTELSER	kr3108697	kr 2672 791
21371001 TILGODE MOMSKOMPENSASJON	kr4630 591	kr 0
21371002 ØREAVRUNDING LØNN /KOMMFAKT	kr 0	kr2194
21371006 LINDORFF AS - STARTLÅN	-kr 28 881	-kr 18 126
21371007 KORTS.FORDRINGER- (ÅRSVSL-DIV KUNDER)	kr 25942936	kr 19750 324
21372001 KOMMFAKT (KAVG)	kr32 383	kr 31181
21372002 KOMMFAKT (KARE)	kr 124 705	kr85 508
21372003 KOMMFAKT (KDIV)	kr 4 779 974	kr 1398 049
21372004 KOMMFAKT (KOPP)	kr405199	kr421228
21372006 KOMMFAKT (KHUS)	kr 357720	kr 216 974
21372007 TAP PÅ FORDRINGER	-kr 895 699	-kr 816 139
21372008 KOMMFAKT (KOMS)	kr 2 015 050	kr 1962183
21372009 KOMMFAKT (KVIL)	kr 330 224	kr409 236
21372010 KOMMFAKT (KGEB)	kr 2 007067	kr 1774271
21372011 KOMMFAKT (KAV1)	-kr 9 120	-kr4097
2. Andre kortsiktige fordringer	kr 0	kr 5 849 089
21371001 TILGODE MOMSKOMPENSASJON	kr 0	kr 5849 089
3. Premieawik	kr88403222	kr57790478
21941004 PREMIEAWIK KLP	kr82649 286	kr 55164555
21941005 PREMIEAWIKSPK	kr 1422 584	-kr 219 940
21941006 ARBG.AVGIFT AV PREMIEAWIK KLP/SPK	kr4331352	kr 2 845863
Sum eiendeler	kr 2 107 233 165	kr 2 026 932 271
EGENKAPITAL OG GJELD		
C. Egenkapital	kr 537 162 397	kr 527 295 303
I. Egenkapital drift	kr94279316	kr94567070
1. Disposisjonsfond	kr55819977	kr57 589869
25699001 DISPOSISJONSFOND 1	-kr 27 234 509	-kr 36 819154
25699002 FOND BEREDSKAP	-kr 1000 000	-kr 1000 000
25699003 PREMIEAWIK	-kr 509071	-kr 509 071
25699004 FOND LEDERUTVIKLING	-kr 136 000	-kr 136 000
25699006 INDUSTRIOMTEFOND	-kr 13 232	-kr 13 232
25699009 BYGDEBOK FOR HEMNES	-kr 6 000	-kr 6 000
25699017 SVINGNINGER I KRAFTINNTEKTER (15 MILL)	-kr 15 000 000	-kr 15 000 000
25699029 KURSMIDLER ANSATTE	-kr 70 000	-kr 70 000
25699039 TILSKUDDSMIDLER STARTLÅN	-kr 797100	kr 0
25699056 AVSETNING 2014 (F)	-kr 658 935	-kr 658 935
25699057 AVSETNING 2014 (FMF)	-kr 1150 226	-kr 1150 226
25699058 AVSETNING 2019 (FMF)	-kr 930 322	-kr 930 322
25699060 SYKEFRAVÆRSARBEID	-kr 399 669	-kr 399 669
25699085 NAV - INTEGRERINGSTILSKUDD	-kr 7 620 053	-kr 602 400
25699086 IDRETTSSTIPEND	-kr 40 000	-kr 40 000
25699087 KULTURSTIPEND	-kr 50 000	-kr 50 000
25699088 SPILLEMIDLER EGENANDEL	-kr 204860	-kr204860

2. Bundne driftsfond**kr38459339****kr36977 201**

25199001 FISKEFOND, BJERKA 1962 (ØM) - 63300001	-kr269355	-kr214363
25199002 FISKEFOND, KJENSVATN 2007 (ØM) - 63300002	-kr 170 600	-kr 116 222
25199005 LANDBRUKSFONDET (63080001)	-kr 548146	-kr 548146
25199011 TILSKUDD PSYKIATRI	-kr410 000	-kr 410 000
25199013 REALFAGKOMMUNE	-kr 18497	-kr 161100
25199014 KONFLIKTDEMPENDE TILTAK- ROWILT (63100001)	-kr 255 664	-kr 255 664
25199018 RESSURSGRUPPE LINDRENDE BEHANDLING	-kr 84 533	-kr 84 533
25199020 STATLIG OPPLTILSK.HELSE - 71100001	-kr 9466	-kr 9 466
25199021 TRAFIKSIKKERKOMMUNE 2017 (12150013)	-kr 137100	-kr 137100
25199025 PLAN FOR HAB/REHAB	-kr86472	-kr 86472
25199034 TILRETTELEGGINGSMIDLER STUDENTER	-kr 200 000	-kr 200 000
25199036 FRI FOND - UNGDOMSKLUBB	-kr 31544	-kr73 263
25199040 VILTFOND	kr 0	-kr 305 879
25199043 KURSMIDLER BARNEHAGER -40001001,40001002	-kr 725 318	-kr 1090 327
25199045 DIVERSE OPPVEKST 2002	-kr 1069 763	-kr 1297 325
25199046 DKS-MIDLER - 20004000	-kr 392155	-kr 467 321
25199048 AVSATT TIL TAP STARTLÅN	-kr 340 000	-kr 340 000
25199051 JO BEDRE VI ER SAMMEN -40001005	-kr 5420	-kr 41519
25199052 FRISKLIVSSENTRALEN	-kr 304182	-kr 368 889
25199055 OMSORG- INNOVASJON OG REHABILITERING	-kr94 744	-kr94 744
25199056 NAV - KOMPETANSETILTAK I NAV- 81810001 (ØM)	-kr 12 416	-kr 12 416
25199060 KOMPENSASJON STATKRAFT 2013 ØM (19400001- 99990001-99990004)	-kr 1331519	-kr 1331519
25199062 KOMPENSASJON UTBYGGINGSAVTALE 2014 (SJETEEN) -14450004	-kr 3 255 451	-kr 3 300 451
25199065 SELVKOSTFOND KART OG OPPM (ANSVAR 6351)	kr 0	-kr 75 412
25199067 GRUNDERMIDLER FRA FYLKESKOMMUNEN	-kr 143 208	-kr 143 208
25199081 SÅRBEHANDLING KOM - 95310002	-kr 1858	-kr 22448
25199086 VILLMARKSNETT KONTANTINNSKUDD -ANSVAR 9900	-kr 1113 682	-kr 1071323
25199087 INNOVASJON OG VELFERDSTEK (OMS)- 97110003	-kr 9 977	-kr9977
25199091 COVID TILSKUDD (99991002)	-kr 118 204	-kr 118 204
25199092 STATKRAFT VENTIL	-kr 85 000	-kr 85 000
25199093 GAVER TIL BARNEHAGER (ØM)-47000001,	-kr 2145	-kr 2145
25199094 OPPFØLGINGSORDNINGEN 2022-2024- 20000015	-kr 375 738	-kr 9 879
25199095 NYE KORGEN BARNEHAGE "MATPENGER" (ØM)	-kr 52 385	-kr 30 575
25199096 BARNETS BESTE-VIDEREUTDANNING (ØM)-81340002	-kr 77 619	-kr 83 234
25199097 KOMMUNALT RUSARBEID (ØM)- 71900009	kr 0	kr343 000
25199801 DIGITALE LÆREMIDLER- 20000012 (ØM)	-kr 102 918	-kr 128123
25199802 ERASMUS+ - 2019-2021- 23000006 (ØM)	-kr 79 368	-kr 79 368
25199803 GAVE TIL MILJØTJENESTEN (94310003) (ØM)	-kr 2 284	-kr 2 284
25199804 KULTURMINNEPLAN - 51310002	-kr 15227	-kr 15 227
25199805 STYRKNINGSMIDLER BARNEVERN -81300003 (ØM)	-kr 1001 731	-kr 1001731
25199807 GAVE UNGDOMSKLUBBENE - 20110001	-kr 8 000	-kr 8 000
25199808 FIT - 71100002	kr 0	-kr99648
25199810 FACT-TEAM (KUN LØNN)- 71900004	-kr376439	-kr 376439
25199813 INNOVASJONSPROSJEKTER OMSORG (ØM) -97110006	-kr 400 000	-kr 400 000
25199815 TILTAK RETTET MOT SÅRBARE BARN OG UNGE- 20000013	-kr 201 730	-kr 201 730
25199816 KOMPETANSEHEVING I AKUTT MEDISIN - 71210002	kr 0	-kr 10 110
25199818 MIDLERTIDIG STYRKING AV PSYKISK HELSE - 71900008	-kr 142 694	-kr 241930
25199819 STATSKOG - GAPAHUK-42000002 (ØM)	-kr 3 293	-kr 3 293
25199820 TILTAK RETTET MOT SÅRBARE BARN I BARNEHAGE - 4000106 (ØM)	-kr44455	-kr46 982
25199821 KOM GAVER HJEMMESYKEPLEIEN (ØM) (17120013)	-kr 191393	kr 0
25199822 MESTERINGS OG VURDERINGSTEAM - 71100004	-kr 236 951	kr 0
25199823 RUSKONSULENT PROSJEKT - 71900010	-kr 159 303	kr 0
25199824 REKOM KOMPETANSEUTVIKLING NETTVERK BARNEHAGE-40001017	-kr 62 303	kr 0
25199825 REALKOMPETANSE-VIDEREUTDANNING BARNEVERN - 81340005	-kr 74 591	kr 0
25199826 FACT- UNG- 71100003	-kr 248472	kr 0
25199827 LEGE I SPESIALISERING (ALIS EL LIS) (ØM) - 71210001	-kr 234414	kr 0
25199828 FRA B2 TIL B1 ØM [12150022]	-kr 389 584	kr 0

25199901 HOM DIV GAVER FORMÅLSBESTEMTE (BANK 21020032)	-kr 37636	-kr 39 520
25199902 HOM GAVER UTEN FORMÅL (BANK 21020034)	-kr 1609823	-kr 1636666
25199903 HOM GAVER GUNVOR JOHNSEN (BANK 21020035)	-kr 181379	-kr 187 280
25199904 HOM GAVER FESTSAMVÆR JUL/PÅSKE (BANK 21020036)	-kr 24 822	-kr 34 222
25199906 KOM GAVER UTEN FORMÅL (BANK 21020037)	-kr 144163	-kr 145 237
25199907 KOMS GAVER FORMÅLSBESTEMT (BANK 21020038)	-kr46149	-kr 52 773
25199909 GAVER BLEIKVASSLI ELDRESENTER	-kr 1287	-kr 1287
25199910 KOM GAVER ANSATTE HJEMMESYKEPLEIEN (BANK 21020039)	-kr 2 654	-kr 2 654
25199911 HOM GAVER ANSATTE HJEMMESYKEPLEIEN (BANK 21020040)	-kr 4 911	-kr 4 911
25199912 GAVER HEMNES MUSIKKSKOLE	-kr 18 566	-kr 18 566
25199913 TILTK MOT ROWILT	-kr 15428	-kr 15 428
25199920 TILSKUDD LEIRSKOLER	-kr 100 000	-kr 100 000
25199922 ØREMERKET PERSONAL GAMMELSTUA (17120010)	-kr 10 500	-kr 10 500
25199924 HELSE - PSYK HELSE BARN /UNGD (BANK 21098008)	-kr 124593	-kr 124 593
25199931 BLEIKVASSLI BARNEHAGE "MATPENGER" (ØM)	-kr 1502	kr 0
25199934 BJERKA BARNEHAGE "MATPENGER" (ØM)	kr 0	-kr 12 728
25199935 FINNEIDFJORD BARNEHAGE "MATPENGER" (ØM)	-kr 37 328	kr 0
25199936 HEMNESBERGET BARNEHAGE "MATPENGER" (ØM)	-kr 51032	-kr 12455
25199939 FINNEIDFJORD SKOLE "MATPENGER" (ØM)	kr 0	-kr 13 996
25199951 UNGT ENTREPRENØRSKAP	-kr 76 909	-kr 104 797
25199966 KOMPETANSELØFT HOM/KOM	-kr2406 651	-kr3105 813
25199974 LEGO LEAGUE (22000011)	-kr 5 902	-kr 13 652
25199980 NÆRINGSFOND VERN AV VEFSNA	-kr 355 439	-kr 355 439
25199981 KONSESJONSAVGIFTSFOND	-kr 16 025 933	-kr 13 983 527
25199983 LÆRLINGETILSKUDD	-kr 1242194	-kr 1556 203
25199994 KOMPETANSUTVIKLING SKOLELEDERE OG ØVRIGE ANSATTE - 20000005	-kr 7 682	-kr7682
25199995 PÅRØRENDE SKOLE DEMENS- 95120001	-kr 84 048	-kr 71169
25199997 DAGAKTIVITETSSENTER	-kr 120 293	-kr 120 293
25199998 COS- FORELDRESTØTTENDE TILTAK BAH (2019-2022)	kr 0	-kr 360 614
25199999 LYDANLEGG BLEIKVASSLI SKOLE	-kr 15 209	-kr 15 209
3. Merforbruk i driftsregnskapet	kro	kr 0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	kro	kr 0
li. Egenkapital investering	kr 14467 844	kr9403144
1. Ubundet investeringsfond	kr394945	kr394945
25399026 NÆRMILJØANLEGG	-kr325 286	-kr 325 286
25399039 UDISPONERT INVESTERINGSREGNSKAP	-kr 69 659	-kr 69 659
2. Bundne Investeringsfond	kr 14072899	kr 11869435
25599002 EKSTRAORD AVDRAG FORMIDLLÅN	-kr 13 699 900	-kr 11 496 436
25599003 UTESCENE SVARTEBUKTA	-kr 110113	-kr 110 113
25599004 IDRETT OG FRITID	-kr262886	-kr 262 886
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet	kro	-kr2861236
25970001 UDEKKET I INVEST.REGNSKAPET	kr 0	kr 2 861236
III. Annen egenkapital	kr 428 415 237	kr 423 325 089
1. Kapitalkonto	kr434419417	kr 429 329 269
25990990 KAPITALKONTO	-kr 235 656 492	-kr 200 367 104
25990991 KAPITALKONTO ANLEGG	-kr 198 762 926	-kr 228 962 165
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	-kr6004180	-kr6004180
25810001 ENDRING I REGNSKAPSPRINSIPPER	kr6 004180	kr6 004180
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	kr 0	kr 0

D. Langsiktig gjeld**I.Lån****1. Gjeld til kredittinstitusjoner**

	kr 1475 750 848	kr 1411516 645
	kr 609 964 220	kr 588 296 569
	kr 609 964 220	kr 588 296 569
24519026 HUSB ETABLLÅN 15322059/2/1	-kr 3 244 053	-kr 3 398 034
24519028 HUSB 15322400/2/1	-kr 4 452 612	-kr 4 635 900
24519031 HUSB 15322700/3/1	-kr 4 671 971	-kr 4 850 540
24519042 HUSB 15321717/1/1	-kr 1 768 536	-kr 1 858 823
24519043 HUSB-15322974	-kr 4 995 774	-kr 5 167 507
24519044 HUSB 15323275	-kr 2 544 195	-kr 2 632 108
24519045 HUSB -15323383	-kr 6 922 794	-kr 7 154 228
24519046 HUSB 15323574 2	-kr 2 650 940	-kr 2 733 347
24519047 HUSB 15323720	-kr 7 219 234	-kr 7 436 484
24519048 HUSB 15323865	-kr 5 638 810	-kr 5 798 066
24519049 HUSB 15323911	-kr 3 862 375	-kr 3 946 074
24519050 HUSB 15324080	-kr 5 900 000	kr 0
24519051 HUSB 15324197	-kr 6 000 000	kr 0
24520022 KOMMUNALBANKEN - 20150679	-kr 10 847 520	-kr 11 340 580
24520023 KLP- 83175479727	-kr 3 128 600	-kr 3 264 800
24520025 KLP • 83175536895	-kr 46 852 308	-kr 49 225 694
24520026 KLP - 83175536909	-kr 46 852 318	-kr 49 225 704
24520027 KLP-83175596375	-kr 33 205 000	-kr 34 533 200
24520050 KOMMUNALBANKEN· 20180125	-kr 244 589 900	-kr 256 305 100
24520051 KOMMUNALBANKEN AS· 20190709	-kr 15 741 760	-kr 16 347 220
24520052 KOMMUNALBANKEN - 20210552	-kr 3 180 320	-kr 3 293 160
24520053 KOMMUNALBANKEN - 20220403	-kr 54 253 200	-kr 56 124 000
24520054 KOMMUNALBANKEN· 20230531	-kr 34 663 000	kr 0
2. Obligasjonslån	kr 0	kr 0
3. Sertifikatlån	kr 0	kr 0

li. Pensjonsforpliktelse	kr 865 786 628	kr 823 220 076
24041001 PENSJONSFORPLIKTELSE KLP	-kr 820 335 798	-kr 777 522 441
24041002 PENSJONSFORPLIKTELSE SPK	-kr 46 359 286	-kr 45 822 980
24041003 ARB.GIVERAVGIFT PENSJ.FORPL.KLP/SPK	kr 908456	kr 125345
E Kortsiktig gjeld	kr 94319921	kr 88120 323
I. Kortsiktig gjeld	kr 94319921	kr 88120 323
1. Leverandørgjeld	kr 0	kr 0
2. Likviditetslån	kr 0	kr 0
3. Derivater	kr 0	kr 0
4. Annen kortsiktig gjeld	kr 94319921	kr 88120323
23290012 TREKKEIERE HRM	-kr 15 898	-kr 9 082
23291001 GRUPPELIV KOMMUNE STAT	-kr 109 536	kr 0
23292002 ARB.G.AVG AV FERIEPENGER SKYLDIG	-kr 291	-kr 1670 736
23292003 FERIEPENGER SKYLDIG	-kr 5 708	-kr 32 759 536
23292005 SKYLDIG ARBEIDSGIVERAVGIFT	-kr 4 156 089	-kr 2 336 868
23292006 SKATTETREKK	-kr 12 855 698	-kr 11 515 436
23292007 PÅLEGGSTREKK /UTLEGGSTREKK- SKATT	-kr 17 528	-kr 55 987
23292008 INTERIMSKONTO LØNN	-kr 12 579	-kr 151
23292009 REFUSJON FRA NAV (SYKELØNN)	-kr 5 263	kr 0
23292012 ARB AVG AV FERIEPENGER AVSATT	-kr 1853 398	kr 87
23292013 FERIEPENGER AVSATT	-kr 36 341 229	kr 1 700
23292050 ARBEIDSGIVERAVGIFT - PERIODISERING	-kr 274 296	-kr 193 846
23292051 FERIEPENGER - PERIODISERING	-kr 533 482	-kr 378 105
23292052 ARBEIDSGIVERAVG FERIEP- PERIODISERING	-kr 27 208	-kr 19 283
23292053 PENSJONSTREKK KLP- PERIODISERING	-kr 577 185	-kr 422 612
23292054 SUM LØNN OG SOSIEL UTGIFTER- PERIODISERING	-kr 480 1167	-kr 3 378 278
23293001 LEVERANDØRGJELD	-kr 18 542 790	-kr 26 452 917
23293002 KORTSIKTIG GJELD (ÅRSVSL-LEVERANDØRER)	-kr 5 643 882	-kr 7 572 984
23293004 ROBUST LANDBRUK	-kr 381 053	-kr 437 053
23293006 PÅLØPNE IKKE FORFALTE RENTER	-kr 1249 953	-kr 894 233
23293007 INTERIMSKONTO/PERIODISERING	-kr 407 8245	kr 769 796
23295001 SALG BOK- OKSTIDAN RUNDT	-kr 2 000	-kr 2 000
23295002 SALG BOK-ÅRBOK FOR HEMNES (HEMNES HISTORIELAG)	-kr 1 100	-kr 1 000
23295003 SALG BOK - OLDERNESET	-kr 100	-kr 100
23295008 CONVENE COLLECTION - 4516 23 60047	kr 81 875	-kr 69 935
23295009 OKSTINDAN-KARTET (HEMNES TURISTFORENING)	-kr 200	-kr 200
23614002 OPPGJØRSKONTO SKYLDIG MVA	-kr 2 915 919	-kr 721 565
5. Premieavik	kr 0	kr 0
Sum egenkapital og gjeld	kr 2 107 233 166	kr 2 026 932 271
F. Memoriakonti	kr 0	kr 0
I. Ubrukte lånemidler	kr 25323435	kr 10679141
29100991 MEMORIAKONTO FOR UBR. LÅNEMIDLER	kr 21791839	kr 5 082 454
29100992 MEMORIAKONTO FOR UBR. LÅNEMIDLER STARTLÅN	kr 3531596	kr 5 596 687
ii. Andre memoriakonti	kr 1163610	kr 3400671
29200001 SELVKOST VANN	kr 1318 890	kr 2 323 017
29200002 SELVKOST AVLØP	-kr 341901	kr 949 678
29200003 SELVKOST FEIING	kr 186 621	kr 127 976
III. Motkonto for memoriakontiene	-kr 26 487 045	-kr 14 079 812
29999000 MOTKONTO MEMORIAKONTI	-kr 26 487 045	-kr 14 079 812

Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise all tilgang på og bruk av midler i året. Inntekter og utgifter skal Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Organisering av kommunens virksomhet

I tillegg er kommunen deltaker i interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekt, vertskommunesamarbeid og interkommunale selskaper.

Rettssubjekter kommunen deltar i	Type virksomhet	Typeenhet	Kontor• /vertskommune
Helgeland avfallselskap	Renovasjon	KS	Rana
Villmarksnett	Drift av bredbånd	KS	Hemnes
Indre Helgeland kontrollutvalgssekr	Sekretærbistand	KS	Hemnes

Note 1 Endring i arbeidskapital

Balanserelementer :	31.12.2023	01.01.2023	Endring
2.1 Omløpsmidler	223 041 819	197 420 982	
2.3 Kortsiktig gjeld	-94 319 921	-88 120 323	
Arbeidskapital	128 721 898	109 300 659	19 421 239

Drifts- og investeringsregnskapet :	Beløp
Driftsregnskapet	
Sum driftsinntekter	-643 702 388
Sum driftsutgifter	599 676 349
Netto finansutgifter	40 678 895
Netto driftsresultat	-3 347 144
Investeringsregnskapet	
Sum investeringsutgifter	27 182 755
Sum investeringsinntekter	-26 409 092
Netto utgifter videreutlån	-2 203 464
Netto utgifter i investeringsregnskapet	-1 429 801
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	14 644 294
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital	0
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	-19 421 239
Differanse (forklares nedenfor)	1

Forklaring til differanse i arb.kapital :	Beløp
	0
	0
	0
	0

Dersom det har vært vesentlige endringer i arbeidskapitalen gjennom året, bør dette forklares nærmere.

Note 2 Kapitalkonto

	01.01.2023	31.12.2023	Endring
Anleggsmidler	kr 1 829 511 288	kr 1 884 191 346	kr 54 680 058
Langsiktig gjeld	14 115 166 45	1 475 750 848	kr 64 234 203
Ubrukte lånemidler	10 679 141	25 323 435	kr 14 644 294
Endring i regnskapsprinsipper som påvirker langsiktig gjeld			kr 0
Endring i regnskapsprinsipper som påvirker anleggsmidler			kr 0
Kapitalkonto	kr 428 673 785	kr 433 763 933	kr 5 090 148

Spesifikasjon av transaksjoner på kapitalkontoen:

Saldo 01.01.	429 329 269
Økning av kapitalkonto (kreditposter)	
Aktivering av fast eiendom, anlegg utstyr maskiner og transportm	kr 22 032 923
Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg	kr -
Kjøp av aksjer og andeler	kr 3 018 760
Reversert nedskrivning av aksjer og andeler	kr -
Utlån	kr 14 464 158
Aktivert egenkapitalinnskudd pensjonskasse	kr 16 200 40
Avdrag på eksterne lån	kr 24 995 349
Økning pensjonsmidler	kr 58 704 787
Reduksjon pensjonsforpliktelser	kr -
Lån tråkkemaskin KIL	kr 286 000
Reduksjon av kapitalkonto (debetposter)	
Avgang fast eiendom og anlegg	kr -
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	kr 34 278 545
Avgang utstyr, maskiner og transportmidler	kr -
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	kr -
Avgang aksjer og andeler	kr -
Nedskrivning av aksjer og andeler	kr 2 993 760
Avdrag på utlån	kr 8 174 304
Avskrivning utlån	kr -
Reduksjon egenkapitalinnskudd pensjonskasse	kr -
Bruk av midler fra eksterne lån	kr 32 018 706
Reduksjon pensjonsmidler	kr -
Økning pensjonsforpliktelser	kr 42 566 552
Urealisert kurstap utenlandslån	kr -
Saldo 31.12.	kr 434 419 419

Note 3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp og regnskapsestimer og vesentlige korrigeringer av tidligere års feil

Konto for endring av regnskapsprinsipp

Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp i årets regnskap

<u>Endringer i regnskapsprinsipper gjort i år:</u>	<u>Utgift</u>	<u>Inntekt</u>
Ingen		
<u>Sum endringer i regnskapsprinsipp i år</u>	0	0

Note 4 Varige driftsmidler

	11-Utsiy*, kontor- maskiner	Anleggs- maskiner mv.	Programvar e	tsrannofier, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	.um.oygg, sykehjem mv.	Tomte- områder	SUM
Bokført verdi pr 1.1.2023	1 862 987,92	9 902 794,22	0,00	13 156 210,40	30 612 818,58	-3 462 784,00	1 512 145,06	53 584 172,18
Årets tilgang (kjøp)	1 304 174,89	3 261 758,61	33 000,00	2 891 812,40	8 470 170,32	5 173 426,70	898 579,71	22 032 922,63
Årets avgang (salg)								0,00
Årets avskrivninger	-1 452 088,44	-2 187 983,60	0,00	-3 081 532,60	-19 859 363,28	-7 697 578,44	0,00	-34 278 546,36
Årets nedskrivninger								0,00
Reverseringer av nedskrivninger								0,00
Bokført verdi pr. 31.12.2023	1715074,37	10 976 569,23	33 000,00	12 966 490,20	19 223 625,62	-5 986 935,74	2 410 724,77	41 338 548,45
Tap ved salg av anleggsmidler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gevinst ved salg av anleggsmidler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Utnyttbar levetid, inntil Avskrivningsplan	5 år Lineær	10 år Lineær	15 år Lineær	20 år Lineær	40 år Lineær	50 år Lineær	Ingen avskr.	

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie

Selskapets navn	Henvisning balansen	Eierandel i selskapet	Eventuell markeds verdi	Balansført verdi 31.12.2023	Balansført verdi 01.01.2023
GALVANO STANS AL 5 ANDELER	22170001	0 %	kr 0	kr 500	kr 500
UTB SELSKAP NORDLAND 22 ANDELER	22170002			kr 22 000	kr 22 000
NN STUD/ELEVHJEM 2 AKSJER	22170003			kr 18 000	kr 18 000
STUDBY SOGN 1 AKSJE	22170004			kr 8 000	kr 8 000
HASVO AS 1 AKSJE Å 1 000 000.	22170005			kr 1 000 000	kr 1 000 000
RADIO KORGEN 300 AKSJER	22170006			kr 30 000	kr 30 000
HELGELAND REISELIV 750 AKSJER	22170008			kr 150 000	kr 150 000
COOP KORGEN 1 AKSJE	22170009			kr 200	kr 200
COOP HELGELAND 1 AKSJE	22170010			kr 300	kr 300
RANA PRODUKTER AS 4 AKSJER	22170011			kr 4 000	kr 4 000
BIBLTEKSENTR AS 4 AKSJER	22170013			kr 1 200	kr 1 200
FFJORD SAMFHUS 3070 AKSJER	22170016			kr 3 070 000	kr 3 070 000
KOMREVNORD IKS- EIERANDEL 1,76%	22170018			kr 85 000	kr 85 000
KOMMUNEKRAFT AS 1 AKSJE	22170019			kr 1 000	kr 1 000
HELGELANDSKRAFT 21000 AKSJER Å 1000.	22170023			kr 21 000 000	kr 21 000 000
ANDELER KLP	22170026			kr 26 184 241	kr 24 564 201
HELGELAND KULTURINKUBATOR AS 25 AKSJER A 1000.	22170028			kr 25 000	kr 25 000
AS BLEIKVASSLI GRUBER 2000 AKSJER Å 1000.	22170030			kr 2 000 000	kr 2 000 000
KONSEK TRØNDELANG IKS EIERANDEL 1	22170031			kr 25 000	kr /
Sum			kr 0	kr 53 624 441	kr 51 979 401

Kommunen har kjøpt aksjer i NCP holding AS i 2023 (kr 2 993 760)

NCP Holding AS meldte oppbud i 2023.

Note 6 Utlån

Utlånt til	Utestående 31.12.2023	Utestående 01.01.2023	Tap på hovedstol	Tap på løpte renter mv.	Samlet tap
Utlån finansiert med innlån					
Boligsosiale formål (startlån)	kr 49 894 574	kr 39 772 764	kr -	kr -	kr -
	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Sum lånefinansierte utlån	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Utlån finansiert med egne midler					
Sosiallån	kr 1 188 813	kr 919 183	kr -	kr -	kr -
Lån Helgelandkraft li	kr 4 718 969	kr 6 291 955	kr -	kr -	kr -
Lån Korgen IL	kr 257 400	kr 0	kr -	kr -	kr -
Lån Hemnes historielag	kr 96 000	kr 96 000	kr -	kr -	kr -
Lån Nordic Comfort Products	kr 0	kr 2 500 000	kr -	kr -	kr -
Sum eQenfinansierte utlån	kr 6 261 182	kr 9 807 138	kr -	kr -	kr -
Sum	kr 6 261 182	kr 9 807 138	kr -	kr -	kr -

Note 7 Langsiktig gjeld

Lånesaldo 31.12.2023	Kommune- kassen	Konso11ært årsregnskap	GJ.smittlg løpetid (år)	GJ.smittlg rente
Lån til egne investeringer	kr 550 092 926	0	22,0	5,2 %
Lån til andres investeringer	kr 0	0	0,0	0
Lån til innfrielse av kausjoner	kr 0	0	0,0	0
Lån til videreutlån	kr 59 871 294	0	26,5	4,2%
Sum bokført langsiktig gjeld	kr 609 964 220	0		
<i>Herav finansielle leieavtaler</i>	<i>kr 0</i>	<i>0</i>		
Lån som forfaller i 2024	kr 0	0		
Herav lån som må refinansieres	kr 0	0		

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetlngelser	Langs.gjeld 31.12.2023	Gj.sn. rente
Langsiktig gjeld med fast rente :	kr 54 253 200	3,9%
Langsiktig gjeld med flytende rente :	kr 495 839 726	5,3%

Note 8 Avdrag på lån

Avdrag på lån til investeringer i varige driftsmidler

Kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Beregningen gjøres ved hjelp av følgende formel:

$$\frac{\text{Sum årets avskrivninger} \times \text{Lånegjeld pr. 1/1 i regnskapsåret}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr. 1/1 i regnskapsåret}} = \text{Minimumsavdrag}$$

Forholdet mellom betalte avdrag om minimumsavdrag	2023	2022
Sum avskrivninger i året	kr 34 278 545	kr 31 600 429
Sum lånegjeld pr 1.1 .	kr 588 296 569	kr 503 946 190
Avskrivbare anleggsmidler pr. 1.1	kr 872 859 243	kr 820 787 217
Bergnet minimumsavdrag	kr 2 115 5018	kr 19 402 002
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	kr 23 255 532	kr 21 384 732
Avvik	kr 2 100 514	kr 1 982 730

Avdrag på lån til videre utlån og forskotteringer

Mottatte avdrag på videreutlån og refusjoner av gitte forskotteringer finansiert med lån kan bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån, jf KL 14-17, 2. ledd. Dersom slike mottatte avdrag benyttes til å betale avdrag på lån etter KL § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal dette ikke redusere minimumsavdraget, jf KL § 14-18 tredje ledd.

	2023	2022
Mottatte avdrag på startlån	kr 3 979 059	kr 8 357 404
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	kr 1 739 817	kr 1 940 000
Avsetning til/bruk av avdragsfond	kr 2 203 464	kr 6 412 298
Saldo avdragsfond 31.12.	kr 13 699 899	kr 11 496 436

Mottatte avdrag avsatt til bundet investeringsfond benyttes til finansiering av videreutlån (Startlån)

Note 9 Pensjonsforpliktelser

Generell om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2023	2022
Innestående på premiefond 01.01.	kr 3 183 839,9	kr 31 718 179
Tilført premiefondet i løpet av året	kr 4 710 353	kr 15 417 806
Bruk av premiefondet i løpet av året	kr 14 932 527	kr 15 297 595
Innestående på premiefond 31.12.	kr 21 616 225	kr 31 838 390

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 3-5 og § 3-6 i budsjett- og regnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremier som betales til pensjonsordningen, og del vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år/med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (KI § 14-6, 2. ledd nr c). Regnskapsføringen av premieavvik og amortisering av premieavvik har hatt innvirkning på netto driftsresultat i 2023 ved at regnskapsførte pensjonsutgifter er kr 30 035 711 lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

<u>Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonskostnaden</u>	<u>KLP</u>	<u>SPK</u>	<u>Andre</u>
Forventet avkastning pensjonsmidler	4,00%	3,50%	
Diskonteringsrente	3,50%	3,50%	
Forventet årlig lønnsvekst	2,48 %	2,48 %	
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	2,48 %	2,48 %	

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og ut/mataavvik

Pensjonskostnad o a øremieavvik		2023	2022
A	Årets pensjonsopptjening, nåverdi	kr 32 505 668	kr 31 481 323
B	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	kr 29 706 821	kr 24 286 482
C	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-kr 33 144 629	-kr 27 562 194
D	Administrasjonskostnad	kr 1 692 543	kr 1 573 833
A	Beregnet netto pensjonskostnad (Inkl. adm)	kr 30 760 403	kr 29 779 444
B	Innbetalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	kr 7 163 7028	kr 44 962 200
C	Årets øremieavvik (B-A)	kr 40 876 625	kr 15 182 756

Pensjonsutgifter i drifts- og investeringsregnskapet		2023	2022
B	Forfalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	kr 71 637 028	kr 44 962 200
C	Årets øremieavvik	-kr 40 876 625	-kr 15 182 756
D	Amortisering av tidligere års øremieavvik	kr 11 749 370	kr 10 603 481
E	Brutto pensjonsutgift etter øremieavvik og amortisering (SUM B:D)	kr 42 509 773	kr 40 382 925
G	Pensjonstrekk ansatte		kr 5 443 784
	Årets regnskapsføre pensjon.utgift(F-G)	kr 42 509 773	kr 34 939 141

Akkumulert øremieavvik		2023	2022
	Sum gjestående øremieavvik tidligere år (pr. 01.01.)	54 944 615	50 365 340
	Årets øremieavvik	40 876 625	15 182 756
	Sum amortisert øremieavvik dette året	-11 749 370	-10 603 481
	Akkumulert øremieavvik pr. 31.12	84 071 870	54 944 615
	Arbeidsforvalgt av akkumulert øremieavvik	5 941 764	2 845 862
	Sum akkumulert øremieavvik inkl. arb.forvalgt	90 013 634	57 790 477

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser		2023	2022
	Brutto pensjonsforpliktelse pr. 01.01.	kr 823 343 535	kr 763 778 220
	Estimatavvik (ført direkte mot egenkapitalen)	kr 12 219 686	kr 32 199 244
	Virkning av planendringer (ført direkte mot egenkapitalen)		
	Årets pensjonsopptjening	kr 32 505 668	kr 31 481 323
	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	kr 29 706 821	kr 24 286 482
	Utbetalinger	-kr 31 082 512	-kr 28 401 734
	Brutto pensjonsforpliktelse pr. 31.12.	kr 866 693 198	kr 823 343 535
	Brutto pensjonsmidler pr. 01.01.	kr 825 803 166	kr 769 913 918
	Estimatavvik (ført direkte mot egenkapitalen)	-kr 1 330 181 5	kr 13 340 421
	Virkingen av planendringer (ført direkte mot egenkapitalen)		
	Innbetalt pensjonspremie (inkl. adm.)	kr 71 637 028	kr 44 962 200
	Administrasjonskostnad/rentegaranti	-kr 1 692 543	-kr 1 573 833
	Utbetalinger	-kr 31 082 512	-kr 28 401 734
	Forventet avkastning	kr 33 144 629	kr 27 562 194
	Brutto pensjonsmidler pr. 31.12.	kr 884 507 953	kr 825 803 166
	Netto pensjonsforpliktelse pr. 31.12.	-kr 17 814 755	-kr 2 459 631
	Arbeidsforvalgt av netto pensjonsforpliktelse	-kr 908 552	-kr 125 345

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser og midler per pensjonsordning

Det avsettes kun arbeidsgiveravgift for pensjonsordninger med netto underdekning, dvs. at pensjonsforpliktelsene overstiger pensjonsmidlene. Nedenfor vises pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler og avsatt arbeidsgiveravgift per pensjonsordning.

Netto pensjonsforpliktelse per ordning 31.12.2023	KLP felles	KLP psykeol.	KLP folkev.	SPK	Sum
Brutto pensjonsforpliktelse	kr 711 922 263	kr 102 673 389	kr 5 740 146	kr 46 359 286	kr 866 695 084
Brutto pensjonsmidler	kr 736 681 976	kr 110 219 496	kr 7 243 603	kr 30 362 876	kr 884 507 951
Netto pensjonsforpliktelse (+)/netto pensjonsmidler(-)	-kr 24 759 713	-kr 7 546 107	-kr 1 503 457	kr 15 996 410	-kr 17 812 867
Arbeidsforvalgt av netto pensjonsforpliktelse	-kr 1 262 745	-kr 384 851	-kr 76 676	kr 815 817	-kr 908 456
Sum bokført netto pensjonsforpliktelse	-kr 26 022 458	-kr 7 930 958	-kr 1 580 133	kr 16 812 227	-kr 18 721 323

Note 10 Kommunens garantiansvar

Garantien er utl for	Formål	Type garanti	Vedtatt garanti-ramme (ekskl. unegg)	Saldo 31.12.2023	Forventet inntak (utover saldo)	TUlaggfor ranlarog omkostn CL	Godkjenning	Uløper
Hemnes boligstiftelse	Kjøp boliger/HB 15303652	Simpel kausjon	kr 1 580 000	kr 563 075	kr -			01.09.2025
Hemnes boligstiftelse	Kjøp boliger/HB 15303610	Simpel kausjon	kr 3 760 000	kr 1 586 959	kr -			01.07.2025
Hemnes boligstiftelse	Kjøp boliger/HB 15302468	Simpel kausjon	kr 2 150 000	kr 206 117				01.10.2025
Helgeland avfallselskD fl			kr 10 602 945	kr 8 750 087				
Sum a:11antiansvar				kr 11106 238	kr -			

(1] Kommunen er ansvarlig for samme andel av gjelden som eierforholdet er. Hemnes kommune eier 14,3% av HAF

Det er Ikke grunn lit å anla a l noene av garantiene må Innfris

Note 12 Selvkostområder

Samlet etterkalkyle 2023

Etterkalkylene for 2023 er basert på regnskap datert 29. januar 2024.

EUHsk1114gfr1...to.t 102-1	Ved.0	A.vlep	Fn1a,u	pu...it+ pLtt,	lor.Ill
Direkte driftsutgifter	5 901 319	5 154 554	1 247 057	191 710	13 994 850
Ailhd1nrxelGlinad	1 921 083	130.1 741	0	0	.a 1'101
IUKul.IIOPU renH (4-J...)	2 425 781	65J OS	0	0	a 01s 803
Indit.t: dfftt.fiffi" (neUoJ	355 837	>13 3G	1.182187	U-2035	0 1
Dinarf0-Invic1+	10 504 021	13 192 791	158-5319	313 785	2 5 5 U I U
... ut-JlnJt...p vll'd .1.aLg.Y illQ-ring ,"" ynr g,tm10det	-484 811	0	0	0	81. 1,11
" Tibkuddl,ub-1(L,vr,IWJ	0	0	0	100 323	100 113
* GrttIQ dnf1mntlekttr	0	-C1 574	+1.87 001	-100 3a>	-311 ;,r)
S11mfel Hl, GJC (Gt-bvtarunni,1,g)	10 988 53...	107 22A	1 848 210	20a 459	25 1.1i ;,16
O.bynnnt+lectr	10 103 220	... aa:21.a...	1 o u 004	104 13"	24 001 104
s t...firoth+sullal tGt>vrinni+kt* + n+bvru,unni.>th	48.53.U.	-121a 11i	62 79*	100324	-2 U T Jk2
FrYr,t,1 dt-f.nina; d...					9.6
Selvkostfond 01.01	-2 323 017	-849 678	-117 078	0	-3 400 671
... Bruk av/avsetning til selvkostfond	-565 314	-1 224 479	62 794	0	-2 546 899
... Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-118 813	-67 109	-4 149	0	-190 062
Selvkostfond 31.12	-3 327 144	-2 241 257	-69 331	0	-5 637 732

E IIJfrita.klyl" ...ttvllO'f 7<17	Uy"g.es.tll	Op-Jlm.A&U	ilur k-J,cMIPI mll	Iut t
Indirekte driftsutgifter (netto)	67 704	75 554	0	103 269
Ottit1ko1tnadtt	797 1...		0	110 S17
* Tibhu.0df1v1> ,lai-nn.ai	430 4 t	2'11:Ja	0	"-M ,10
* ØV t dnl"Ull'rtHtkle'	0	-11 W.	0	- . i 1'
t...m111 tt YkOJ.I 4CJ+Dytgrunni-1,g,	717 722	810 889	0	1 U 8 6 1 2
G+ yr,runtM.tf	38 270	6 6 8 -7	0	e-16 e20
Selvkostresultat rGt-bv111'ru+kt*1 + o+bvru,unni.-el	-11...	-82 81"	0	-111 808
Rn+n:ål l dfinong 91*d, ...			0-	5 6 "
Selvkostfond 01.01	0	76 ...	0	75 412
... Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	-78 412	0	-75 412
... Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0

Etterkalkylene for 2023 er utarbeidet i samarbeid med rådgivere fra (lg, vn, =/skapet Momentum So/Uiions som har mer enn 20 års erfaring med selvkostproblematikk. Øy red.Jurid/sk og 0/onomisk kompetanse knyttet til selvkost. Momentums selvkostberegningssystem Momentum selvkost Kommune benyttes av flere enn 300 norske komtooner.

Note 13 Ytelser til ledende personer

Ytelser til ledende personer	Lønn og annen godtgjørelse	Godtgjørelse for andre verv	Tilleggs-godtgjørelse	Natural-ytelser
Kommunedirektør	kr 1247274	kr 0	kr 10 200	kr 0
Ordfører	kr 966 016	kr 0	kr 10 200	kr 0

Note 14 Godtgjørelse til revisor

Kommunens revisor er KomrevNord IKS.

Godtgjørelse til revisor	Kommune- kassen
Revisjon	kr 899 500
Rådgivning	kr 0
Samlet godtgjørelse	kr 899 500

Note 15 Regnskapsoppstillinger - avfallsvirksomheten

Helgeland avfallsselskap (HAF)

Renovasjon og slam tjenester for Hemnes kommune produseres av Helgeland avfallsselskap (HAF)

RESULTAT HELGELAND AVFALLSFØREDLING IKS KONSERN

Regnskap Helgeland Avfallsforedling IKS			Resultatregnskap		REGNSKAP	
Regnskap	Budsjett	Regnskap	Note	Regnskap	Regnskap	
2023	2023	2022		2023	2022	
DRIFTSINTEKTER:						
75 824 701	75 621 792	64 714 579		75 824 701	64 714 579	
15 335 382	17 455 612	17 242 321	2	36 161 023	37 884 939	
3 353 815	3 651 106	3 796 749	2	3 353 815	3 796 749	
2 086 526	965 614	1 636 070	1	392 766	344 997	
96 600 424	97 694 126	87 389 718		115 732 306	106 741 263	
DRIFTSINTEKTER:						
3 256 483	2 487 191	2 582 787		4 103 945	3 563 398	
15 039 138	14 240 978	18 346 798	3, 11	22 554 706	20 640 849	
91 942	50 604 442	46 839 567		49 636 722	51 611 815	
7 205 012	6 528 494	5 989 802	4, 5	10 269 969	9 944 350	
22 490 747	18 360 449	17 936 115		24 566 666	19 902 915	
92 970 383	92 221 554	86 695 070		111 432 008	104 663 327	
3 630 042	5 472 572	6 946 499		4 300 298	2 077 936	
FINANSINTEKTE / UTGIFTER:						
2 321 424	150 000	191 862		2 443 960	251 282	
-	-	-		-	-	
-	-	-	6	- 8 200 6	- 26 520	
-	-	-		-	-	
2 734 234	3 116 194	1 587 793		3 087 291	1 534 878	
-41 2810	-2 966 194	-1 395 931		- 775 337	- 1 610 117	
3 217 232	2 506 378	- 701 282		3 524 961	- 78 119	
172 288	-	417 310	13	272 146	744 997	
3 044 944	2 506 378	- 1 181 592		3 252 815	- 277 178	
Overføringer						
3 044 944	2 506 378	-		3 324 821	-	
-	-	- 1 181 592		-	- 250 658	
-	-	-		- 132 006	- 26 520	
3 044 944	2 506 378	- 1 181 592	10	3 252 815	- 277 178	

BALANSE HELGELAND AVFALLSFØREDLING IKS KONSERN

Helgeland Avfallsforedling IKS		Balanse		KONSERN	
2023	2022		Note	2023	2022
Eiendeler:					
239 844	222 323	Uts.att skattefordd	13	242 482	128 822
-	-	Konsesjon	4	73 100	73 100
239844	222 323	Sum immaterielle eiendeler		315 582	201922
Anleggsmidler:					
50 769 886	53 851 303,03	Bvgninger og faste installas.joner	5	50 769 886	53 851303
15 816 516	14 120 210,53	Maskiner og inventar	5	15 816 516	14120 211
-	-	Driftsløsøre	5	8 912 759	11269 502
9 007 368	9143 852,67	Uteanlegg inkl tomt	5	11613 061	11640 558
8 027 704	480839,78	Anlegg under utførelse	5	8 582 868	480840
83 621474	77 596 206	Sum varige driftsmidler		95 695 010	91362413
Finansielle anleggsmidler:					
500000	500000	Aksjer idatte selskaper	6	-	-
107100	107100	Aksjer i tilknyttede selskaper	6	164009	296015
1210 277	7 088 206	Aksjer i andre selskaper	6	1309 277	7 187 206
1817 377	7695306	Sum Finansielle anleggsmidler		1473 286	748.3221
Omløpsmidler:					
-	-	Varebeholdning	7	G	221088
5 308 513	5 581961	Kundefordringer	12	10 055 184	9 956105
11817 401	2 173 599	Andre fordringer	8, 12	11950 511	1236833
17125 914	7755 560	Sum fordringer		22005 695	11192 939
6 348 870	3 526 575	Bankinnskudd, kontanter o.l	17	9476 843	8 0,64973
23 474 784	11282136	Sum Omløpsmidler		31482 538	19 478 999
109153480	96 795 971	Sum eiendeler-		128966496	118526554

HAF fører regnskap etter aksjeloven, avsetter ikke til eller bruker av selvkost/ond.

Note 16 Konesjonsavgiftsfondet

Saldo per 01.01.2023	13 983 527
Tilført rente 2023	467 000
Tilført konesjonsavgift 2023	12 304 006
Bruk av fondet 2023	-10 728 600
Saldo per 31.12.2023	16 025 933

I tråd med vedtektene og kommunestyrevedtak er konesjonsavgiften benyttet til finansiering av renter og avdrag i 2023.

				Ark1				
Objekt	Långiver		Saldo 31/12	Avdrag	Renter	Term.	Saldo 31/12	
HB	2451 9026	Husbanken 15322059/2/1	3 398 034	80 607,00 73 374,00	24 777,60 44 720,08	40 40	3 244 053	
	2451 9028	Husbanken 15322400/2/1	4 635 900	95119,00 88 169,00	58 003,96 75 221,79	40 40	4 452 612	
	2451 9042	Husbanken 15321717/1/1	1858823	47 122,00 43 165,00	13 554,04 24 422,35	40 40	1768536	
	2451 9031	Husbanken 15322700/3/1	4 850 540	92 925,00 85 644,00	60 689,54 78 813,83	40 40	4 671 971	
	2451 9043	Husbanken 15322974	5167 507	89 740,00 81 993,00	64 655,40 84117,43	40 X 40	4 995 774	
	2451 9044	Husbanken 15323275/1/1	2 632 108	45 288,00 42 625,00	27146,15 39 580,46	40 40	2 544195	
	2451 9045	Husbanken 153233838	7154 228	119 934,00 111 500,00	81 663,42 111 866,56	40 40	6 922 794	
	2451 9046	Husbanken 15323574	2 733 347	43 244,00 39 163,00	34 199,40 44 563,77	40 40	2 650 940	
	2451 9047	Husbanken 15323720	7 436484	114 165,00 103 085,00	93 044,63 121 300,29	40 40	7 219 234	
	24519048	Husbanken 15323865	5 798 066	83 927,00 75 329,00	72 544,90 94 659,45	40 40	5 638 810	
	24519049	Husbanken15323911	3 946 074	43 816,00 39 883,00	40 697,72 59 707,72	40 40	3 862 375	
	24519050	Husbanken15324080		100 000,00	110128,56	40	5 900 000	
	24519051	Husbanken 15324197					6 000 000	

Side 1

		Ark1				
KLP	2452 0023 KLP 8317 54 79727	32 644 800	680 100,00 680 100,00	841 548,00 670 291,00		
	24520025 KLP 8317 55 36895	49 225 694	1 186 693,00 1 186 693,00	1 264 742,00 1 264 742,00		31284600
	24520026 KLP 8317 55 36909	49225 704	1 186 693,00 1 186 693,00	1010745,00 1010745,00		46 852 308
	24520027 KLP 8317 55 96375	34 533 200	664100,00 664100,00	709 066,00 891 685,00		46 852 318
						33 205 000
Kommunalbanken						
	24520022 Kommunalbanken 20150679	11 340 580	246 530,00 246 530,00	233 041,00 289 691,00		10 847 520
	2452 0050 Kommunalbanken 20180125	256 305100	5 857 600,00 5 857 600,00	5 266 894,00 6 539 768,00		244 589 900
	'2452 0051 Kommunalbanken 20190709	16 347 220	302 730,00 302 730,00	335 924,00 418 960,00		15 741 760
	2452 0052 Kommunalbanken 20210552	32 939160	567 920,00 567 920,00	675 081,00 864 144,00		31 803 320
	24520053 Kommunalbanken 20220403	56 124 000	935 400,00 935 400,00	1 161 299,00 1 076 178,00		54 253 200
	24520054 Kommunalbanken 20230531					34663 000
						34663 000
LANESALOO		588 296 569	24 995 349,00	25 984625 920		609964220

Art:

3512-1092 1739817,00
1510-1910 23 255 532,00
24 995 349,00

Side2

Årsmelding 2023

Hemnes kommune

Skaper glede mellom smul sjø og evig snø

Innhold

Innhold	0
Fakta og nøkkeltall	2
Sykefravær og nærvær	5
Beredskap.....	5
Internkontroll	6
Ikke-økonomiske mål	7
Mål og rammer	9
Regnskap	18
Ordfører Paul Aspøhaug.....	25
Kommunedirektør Amund Eriksen.....	26
Kongeparets besøk i Hemnes.....	29
Kultur.....	30
Næring.....	31
HR og stab	32
Oppvekst og familie.....	35
Teknisk.....	47
Helse og omsorg.....	53
Flyktningetjenesten.....	64

Fakta og nøkkeltall

Befolkning

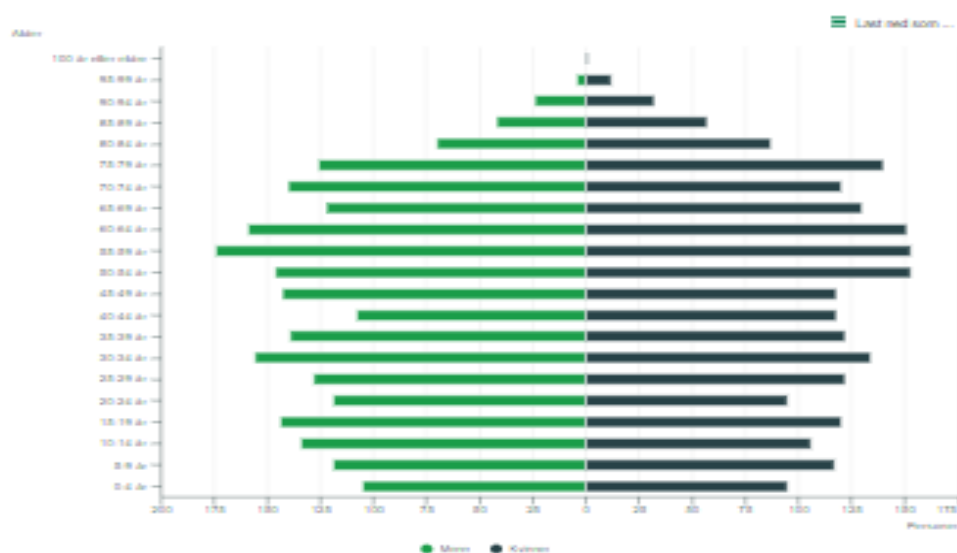
Folketallet
4. kvartal 2022

4 485 Innbyggere

Kilde
Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Aldersfordeling for Innbyggerne i kommunen

[Vis som figur](#) [Vis som tabell](#)

Kilde: Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Endringer i befolkningen

Født
2022
35 personer

Kilde
Født, Statistisk sentralbyrå

Nettoflytting¹⁾
2022
67 personer

Kilde
Flyttinger, Statistisk sentralbyrå

Dele
2022
62 personer

Kilde
Dele, Statistisk sentralbyrå

Vekst i befolkningen siste kvartal
4. kvartal 2022
-10 personer

Kilde
Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Les mer om Norges befolkning på vår [faks-side om befolkningen](#).

Nøkkeltall (x1000)	2020	2021	2022	2023
Driftsinntekter pr innb.	119	123	129	144
Skatteinntekt pr innb.	30	33	34	33
Rammetilskudd pr innb.	40	41	43	45
Kraftinntekter pr innb. [1])	19	17	18	20
Driftsutgifter pr innb.	115	123	133	141
Investering pr innb.	9	11	19	6
Gjeld pr innb.	120	125	132	136
Netto gjeld per innbygger [2]	107	110	112	118
Antall innbyggere	4 428	4 420	4 459	4 485

[1] Inkl. naturressursskatt

[2] Gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler

Driftsinntekter (x1000)	2020	2021	2022	2023
	175	180	190	203
Rammetilskudd	746	677	220	092
	130	144	150	147
Inntekts og formueskatt	776	715	101	410
Eiendomsskatt	53 304	59 483	56 200	62 546
Andre skatteinntekter	11 345	11 728	11 728	12 304
Andre ovf og tilskudd fra staten	15 361	14 734	24 662	42 086
Ovf og tilskudd til andre	51 670	51 923	56 605	69 751
Brukerbetalinger	17 863	19 726	20 866	23 135
Salgs og leieinntekter	68 871	58 823	67 008	83 378
	524	541	577	643
	937	809	390	702

Driftsutgifter (x1000)	2020	2021	2022	2023
	286	299	310	348
Lønnsutgifter	911	151	772	302
Sosiale utgifter	44 639	47 276	51 896	56 179
		104	129	137
Kjøp av varer og tjenester	94 988	826	049	976
Overføringer og tilskudd til andre	53 262	61 679	69 990	57 219
Avskrivninger	29 839	30 506	31 600	34 279
	509	543	593	633
	640	438	307	955

Arbeidskapital (x1000)	2020	2021	2022	2023
Omløpsmidler	173 751	200 192	197 421	223 042
Kortsiktig gjeld	-68 359	-76 734	-88 122	-94 320
Arbeidskapital	105 393	123 458	109 301	128 722
Endring	-7 684	18 065	-14 157	19 421

Grunnlikviditet (x1000)	2020	2021	2022	2023
Omløpsmidler	173 751	200 192	197 421	223 042
Korr. for premieavvik	-35 011	-50 366	-54 945	-84 072
Fond (eks. disposisjonsfond)	-41 610	-46 465	-49 242	-52 927
Ubrukte lånemidler	-11 087	-16 190	-10 679	-25 323
Kortsiktig gjeld	-68 359	-76 734	-88 122	-94 320
Grunnlikviditet	17 684	10 438	-5 566	-33 601

Nøkkeltall	2020	2021	2022	2023
Likviditetsgrad 1	1,65	1,51	1,20	0,98
Likviditetsgrad 2	2,54	2,61	2,24	2,36
Resultatdekningsgrad	38,3 %	39,7 %	36,7 %	35,1 %
Skatte/rammetilskuddsgrad	60,1 %	59,9 %	57,4 %	55,3 %
Resultatgrad	2,9 %	-0,3 %	-2,8 %	1,5 %
Nettoresultatgrad	4,4 %	2,4 %	-1,4 %	0,5 %

Likviditet er mål på kommunes løpende betalingsevne og defineres som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld.

En del av omløpsmidlene er øremerket og kan derfor ikke brukes fritt.

Omløpsmidler fratrukket øremerkede midler kalles grunnlikviditet. Negativ grunnlikviditet innebærer at kommune ikke vil ha midler til å innfri alle øremerkede midler mens positiv grunnlikviditet betyr at kommunen kan innfri alle øremerkede midler

Likviditetsgrad 1 viser i hvilken grad kommunen evner å finansiere sin kortsiktige gjeldsforpliktelser. Bør være større enn 1.

Likviditetsgrad 2 viser forholdet mellom sum omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Bør være større enn 2 for at kommunens likviditet skal være god.

Resultatdekningsgrad viser hvor stor del av driftsutgiftene som dekkes av skatteinntekter. Desto lavere skattedekningsgrad desto større avhengighet av andre inntekter.

Skatte/rammetilskuddsgrad viser hvor stor del av driftsutgiftene som dekkes av skatteinntekter og rammetilskudd. Desto lavere skatte/rammetilskuddsgrad desto større avhengighet av andre inntekter.

Resultatgrad viser hvor mye som er disponibelt til å dekke annet en sektorens driftsutgifter. Resultatgraden må være positiv. Negativ resultatgrad betyr at økonomien er i alvorlig ubalanse fordi kommune bruker av arbeidskapitalen for å dekke løpende utgifter.

Netto resultatgrad forteller hvor stor del av driftsinntektene som kan benyttes til finansiering av investeringer og avsetninger. Dersom den er negativ, har kommunen ikke økonomisk evne til hel eller delvis finansiering av investeringer eller bæreevne til å driftsfinansiere avsetninger.

Sykefravær og nærvær

Sammenligning – organisasjonsendring

Sykefraværet for hele året ble 8,9%. Dette er en økning fra 2022 (8,0%). Sykefraværet holdt seg relativt høyt måned for måned hele året, med en særlig forverring i årets siste kvartal (9,8%).

Kommunedirektørens stab endte på 8,6% for 2023. Andre halvår var vesentlig dårligere enn første halvår (5,6%). Dette skyldes flere langtidssykemeldinger.

Oppvekst og familie hadde et sykefravær på 8,5% for året. Tjenesteområdet hadde en positiv utvikling utover året, med toppnoteringer i august og september langt nede på 6-tallet.

Helse og omsorg endte på 9,4%. Fjerde kvartal viste spesielt svake resultater med et samlet sykefravær på 10,6%.

Samfunn hadde 7,3% i første halvår, men fikk utfordringer i andre halvår og endte på 9% for hele året.

	Kort	Lang	2023	2022	2021
	2023	2023			
Stab og utvikling	2,0	6,7	8,7	6,5	3,7
Oppvekst og familie	2,5	5,9	8,5	7,5	8,4
Helse og omsorg	1,9	7,7	9,4	8,8	9,7
Samfunn	2,2	6,8	9,0	7,9	14,2
Samlet	2,2	6,7	8,9	8,0	9,4

Ambisjonen er fortsatt å få ned sykefraværet. Vi har derfor gjennomført HMS-kartlegging av alle grupper i 2022/2023. Arbeidsmiljø er risikovurdert og det er laget handlingsplaner for det. Vi har i samarbeid med bedriftshelsetjenesten begynt å oppdatere disse handlingsplanene. Det er også gjennomført en medarbeiderundersøkelse (KS` 10-faktor) i desember 2023, som det nå jobbes med oppfølgingen av.

Hemnesavtalen har vært et viktig verktøy i arbeidet med sykefraværet. Denne avtale er ikke forlenget. Vi har som tidligere årene samarbeidet med NAV-arbeidslivssenter, lokalt NAV-kontor og bedriftshelsetjenesten for å få ned sykefravær i enkelte grupper.

Beredskap

Det har vært stort søkelys på beredskap i 2023. Hemnes kommune deltok i «Øvelse Nordland» i januar sammen med Grane, Hattfjelldal, Vefsn, politi, brann og HV14. Øvelsen ble fasilitert av RKK som de fire kommunene har et etablert samarbeid med på beredskapsområde.

Internt ble det jobbet med risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) på mange forskjellige nivåer i kommunen, og den overordnede ROS-analysen ble nesten ferdigstilt i løpet av året. Denne er klar for politisk behandling i første halvdel av 2024.

Hemnes kommune hadde tilsyn fra Statsforvalteren i Nordland tidlig på høsten, hvor avvikene som allerede var kjent ble bekreftet i egen rapport. De største avvikene var mangelfull helhetlig ROS-analyse og dernest at den overordnede beredskapsplanen med tilhørende tiltaksplan må revideres. Dette er det lagt en plan for og jobben skal fullføres i 2024.

Høsten 2023 fikk kommunen besøk av en delegasjon fra Statsforvalteren i Nordland hvor kommunebilde ble presentert. Her ble det også satt fokus på beredskap da dette var et område hvor planverket ikke har vært rullert godt nok etter nye veiledere som DSB har lagt til grunn.

Internkontroll

Kommunedirektørens ledergruppe, enhetsledere og «superbrukere» deltok i 2023 på et læringsnettverk sammen med Grane. Ambisjon var å etablere en felles forståelse og erkjennelse av hva internkontroll er, hvordan det står til hos oss, påfyll av kunnskap og jobbing med forbedringstiltak. Deltakelse i dette nettverket bidro godt til å få ledergruppen på riktig spor, det ble gjort opp status og det ble lagt en plan for det videre arbeidet.

Det er gjennomført HMS-kurs for ledere og verneombud, og det er gjennomført HMS-kartlegging av alle arbeidsplasser. Det er også gjennomført medarbeiderkartlegging (KS` 10-faktor), som det nå jobbes med oppfølgingen av.

Det er utarbeidet årshjul, Plan for internkontroll 2023-2024, HMS-planer, både overordnet og avdelingsvis, det er jobbet med ROS-analyser og det er iverksatt forbedringstiltak. Det har vært jobbet mye med revidering, fornyelse og også nye regelverk, avtaler og rutiner, og vi står foran en betydelig jobb med revidering av de store planverkene kommunen har.

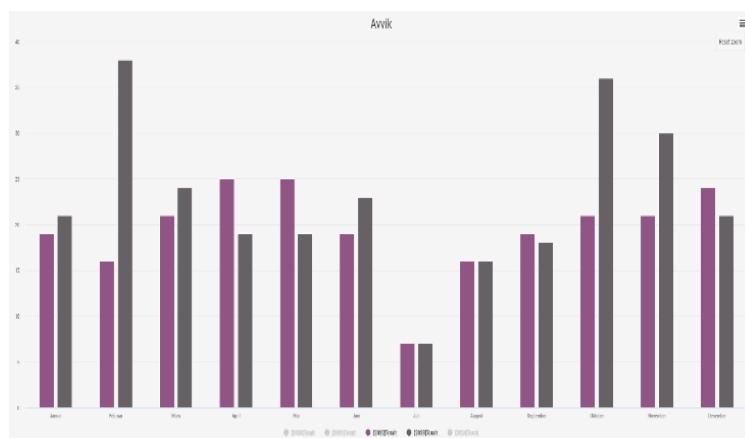
Avvik

Avvik 2022: 233

Avvik 2023: 272

I 2023 er alvorlighetsgraden ganske jevnt fordelt mellom lav, middels og høg.

Avvik rapporteres til hvert AMU-møte.

Ansatte og ledere er stadig mer aktiv i bruken av Compilo (digitalt internkontrollsystem). Det gjennomføres stadig opplæring, det meldes flere avvik og det er bedre kvalitet på avvikene. Dette er viktig for at kommunen skal lykkes i forbedringsarbeidet.

Ikke-økonomiske mål

Hovedmål 1. I 2025 er Hemnes en attraktiv bostedskommune i sentrum på Helgeland, med minst 5000 innbyggere.

I 2023 har det satt i gang stedsutviklingsprosjekter på flere av tettstedene i kommunen. Disse skal bidra til bolyst og bli-lyst og skape mer aktivitet i sentrumsområdene. Regionale boligprosjekter har stagnert på bakgrunn av prisvekst og høye renter. Dermed er flere prosjekter satt på pause. Hemnes har hatt tett dialog med Bjerka Boligpark for å bistå i å finne felles løsninger for realisering av de planlagte 46 boenhetene på Bjerka.

Hovedmål 2. I 2025 er Hemnes kjent som en kommune med ekstra gode oppvekstvilkår.

Barnehagene jobber for å gi barna en god start på livet utenfor hjemmet, og å være gode læringsarenaer. Det jobbes for å sikre kvalifisert personell gjennom å utdanne «egne» fagarbeidere til barnehagelærere. Spesialpedagoger tilknyttet familietjenesten jobber i team, og har oppdrag i alle barnehagene. Kjøkkenassistenter i barnehagene sikrer et godt og sunt kosthold til barna, og pedagoger og fagarbeidere kan konsentrere seg om det pedagogiske tilbudet. Barnehagene er i god stand, er brukervennlige og har god brukertilgjengelighet. Barnehage er med i prosjektet «Profesjonell barnehageeier».

Skolene jobber for å skape gode læringsresultater gjennom god undervisning, trygghet og godt læringsmiljø. For å oppnå dette gjennomføres kompetanseheving gjennom videreutdanninger og gjennom implementering av læreplanen «Fagfornyelsen». Det jobbes aktivt med læringsmiljø og en skolehverdag uten mobbing. Skolene er med i Statsforvalterens oppfølgingsordning, et flerårig prosjekt hvor det jobbes systematisk og kvalitativt for bedre læringsmiljø og bedre leseopplæring. Hemnes kommune er også med i prosjektet «Profesjonell skoleeier».

Tjenestene jobber for at barn og ungdom skal oppleve trygghet og muligheter for vekst og utvikling i hjem, barnehage, skole og fritid. Det er opprettet en Familietjeneste med kompetanse som kan jobbe både forebyggende og tilby hjelp der det er oppstått utfordringer hos barn og familier. Det tilbys foreldreveiledning (COS) til alle foresatte som har barn i barnehage, samt kompetanseheving til ansatte. Det jobbes med samhandlingsmodellen BTI (Bedre tverrfaglig innsats) i alle avdelinger som utfører tjenester knyttet opp mot barn og unge. Dette for å sikre rett hjelp og nødvendig oppfølging og til barn og familier. Hemnes har et lavterskeltilbud som heter «Familiens møte», i samarbeid med Helgelandssykehuset og PPT, hvor familier med bekymringer rundt sitt/sine barn kan ta kontakt og er garantert hjelp dersom de fortsatt ønsker det.

Det er vedtatt en samarbeidsavtale om SLT-samarbeid (Samordning av Lokal rus- og kriminalitetsforebyggende Tjenester) med Nordland politidistrikt. Hemnes kommune og politiet har forpliktet seg til å jobbe tettere og mer systematisk for å forhindre kriminalitet og legge til rette for et tryggere samfunn. Målet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av etater og faggrupper.

Hovedmål 3: I 2025 har Hemnes et konkurransedyktig næringsliv og er en attraktiv kommune for arbeidstakere og bedrifter på Helgeland.

I løpet av 2023 ble vel 115 arbeidsplasser nedlagt i det private næringslivet i Hemnes. Samtidig har

andre private aktører meldt sin interesse for å etablere seg i Hemnes. Les mer om det pågående og betydelige omstillingsarbeidet i kommunen under kapittelet for næring.

Hovedmål 4 I 2025 er Hemnes en bærekraftig kommune der det er lett å leve sunt og harmonisk

Hemnes kommunes viktigste ressurs er en befolkning med god helse – skaper vi helse, skaper vi velferd, og dette er en grunnleggende investering for et godt liv i en bærekraftig kommune. Folkehelseprofil viser at Hemnes kommune fremdeles har høy gjennomsnittlig levealder – vi blir stadig eldre. Det jobbes aktivt med en eldrepolitikk som skal legge til rette for økt medvirkning og deltagelse, og som ser eldre som en ressurs. Gjennom reformen leve hele livet er det mange konkrete tiltak som legger til rette for aktiv og trygg aldring. Målet er å stimulere til inkludering og mestring, forebygge uhell, skade og helseplager og følge opp hjelpebehov.

Bærekraftig forvaltning av naturmiljø og areal, er skjerpet gjennom lovgivingen og gjennom regjeringens krav til kommunene. Det samme gjelder for vårt energibruk og for offentlige innkjøp.

Bærekraftmålene i kommunen er i tråd med FNs bærekraftsmål. Kommunens arbeide innvirker på om Norge klarer bidra til å nå FNs bærekraftsmål. Dette kan nevnes: innkjøp og krav til leverandør, energieffektive bygg, rent vann, hindre forurensning, vern og bruk av areal, oppfølging av nasjonal areal- og landbrukspolitikk, utvikle gode lokalmiljø for å kunne leve hele livet der, bidra til universell utforming og minske skillene mellom funksjonsfriske og de med funksjonsnedsettelse. Vi påvirker bærekraftmålene gjennom ivaretagelse av bygningsmassen og inneklime slik at vi ikke får negative helsepåvirkning, og med varierte botilbud tilpasset husholdningens økonomi og beboers behov, f.eks ved å gi tilskudd til boliger. Vedlikehold på kommunale veier forebygger ulykker i trafikken, samt bevissthet vedrørende kjøretøy og miljøpåvirkning.

Hovedmål 5 I 2025 er Hemnes en foregangskommune når det gjelder samspill og samarbeid

Frivillig innsats er en viktig del av Hemnessamfunnet. Også innenfor kommunens virke er dette en viktig ressurs. Spesielt omsorgstjenesten melder at uten de frivillige ville ikke aktivitets- og trivselstilbudet til innbyggerne vært så bra. Det er utarbeidet strategi for innbyggerdialog og brukermedvirkning, og det er opprettet brukerråd i deler av organisasjonen og det er gjennomført innbyggerundersøkelser. Nyansettelse av kulturrådgiver i 2023 vil være en viktig del av styrkingen av kommunens koordinatorrolle innenfor kultur og frivillighet.

I 2022 gikk kommuneorganisasjonen over i en ny modell, med hensikt å legge til rette for bedre samarbeid og bedre ressursutnyttelse. Den nye modellen er i sitt andre år, og i 2023 begynner erfaringer med bedre samspill å vise seg. Her er allikevel fremdeles en vei å gå.

Det er gjennomført en medarbeiderundersøkelse i 2023, som gir arbeidsgiver et tydelig bilde av arbeidstakernes opplevelse av arbeidsmiljø, arbeidshverdag og også av Hemnes kommune som arbeidsgiver. Umiddelbart etter gjennomføringen startet arbeidet med resultatet – hvordan kan vi sammen jobbe med forbedring, samt å videreføre det som fungerer bra?

Mål og rammer

Resultat

Netto driftsresultat skal minst utgjøre 1% av sum driftsinntekter.

Fond:

Disposisjonsfondene skal minst utgjøre 3% av sum driftsinntekter

Gjeld:

Lånegjeld, fratrukket lån til videreutlån og lån til selvkost skal ikke overstige kr 361 122 000

Finansielle måltall er langsiktig mål for kommunen som ikke kan eller skal løses i et budsjettår. For økonomiplanperioden 2023-2026 er finansielle måltall slik:

Måltall	Økonomiplan	R2023
Netto driftsresultat	1%	0,5%
Disposisjonsfond	3%	8,7%
Gjeld	75%	63,6%

Netto driftsresultat var i 2022 – kr 8,1 mill. (-1,4%) men, er forbedret i 2023 til kr 3,3 mill. som er 0,5% av sum driftsinntekter. Netto driftsresultat må dobles for å nå kommunestyrets målsetning.

Netto bruk av disposisjonsfond i 2023 er kr 1,7 mill. slik at samlet disposisjonsfond ved utgangen av 2023 er kr 55,8 mill. De er 8,7% av sum driftsinntekter og bedre enn målsetningen fastsatt av kommunestyret.

Samlet lånegjeld er kr 609,9 mill. Lån tatt opp til videreutlån er økt med kr 10,2 mill. til 59,8 mill., lån til selvkost er redusert med kr 0,8 mill. til 140,9 mill. og lån til andre investeringer er økt med kr 12,2 mill. til kr 409,1 mill.

Finansielle måltall

De siste 4 år finansielle måltall utviklet seg slik i forhold til sum driftsinntekter:

	R2020	R2021	R2022	R2023
Netto driftsresultat	4,4%	2,4%	-1,4%	0,5%
Disposisjonsfond	11,5%	12,2%	10%	8,7%
Lånt til investeringer eks. selvkost	64%	67,7%	68,7%	63,6%

Kommunen tar opp samlet lån til selvkost og andre investeringer. Lånegjelden fordeles i forhold til investeringer som er utført. Mindre selvkostinvesteringer gjør at andelen av kommunens lån TIL andre investeringer øker.

Ved utgangen av 2023 hadde kommunen kr 21,8 mill. i ubrukte lånemidler. Dersom vi korrigerer lånegjelden for dette blir lån til andre investeringer kr 378,3 mill. Dette utgjør 60,2% av sum driftsinntekter.

Redusert investeringsaktivitet medfører reduksjon i låneopptak i 2024. Kommunedirektøren vil legge fram regulering av investeringsbudsjett og foreslå redusert låneopptak i april 2024.

Investeringer selvkost

De siste 4 år har investering vann og avløp utviklet seg slik i forhold til regulert budsjett:

	2020	2021	2022	2023
Budsjett vann og avløp investeringer	17,5 mill.	11 mill.	23,6 mill.	33,4 mill.
Regnskap vann og avløp investeringer	13,9 mill.	11,9 mill.	14,8 mill.	8,4 mill.
Avvik	-3,6 mill.	+0,9 mill.	-9,36 mill.	-24,9 mill.

Investeringer selvkost følger normalt hovedplan for vann og avløp. Høy prisstigning har medført revurdering av planlagt aktivitet og utsatt oppstart. Manglende kapasitet i kommunen og forsinket prosjektering har også ført til at investeringer, vann og avløp, er mindre enn budsjettet.

Rammer

Kommunens økonomiske planlegging skal sikre gode tjenester uavhengig av normale svingninger i rammeforutsetningene.

God planlegging bidrar til å sikre at gode tjenester leveres uavhengig av normale svingninger i inntekter og utgifter. Det viktigste grepet for å sikre stabil finansiering er å ha solide fondsreserver. Ved utgangen av 2023 har kommunen neste like store disposisjonsfond som ved inngangen til 2023. Målt mot sum driftsinntekter er fondsreserven mindre.

Per 31.12.2023 har Hemnes kommune kr 38,4 mill. i bundne driftsfond fordelt på 87 fond. Bundne driftsfond er økt med kr 1,4 mill. fra 2022. Antallet bundne driftsfond er høyt og for flere av fondene har det ikke vært bevegelser på noen år. Første halvår 2024 vil bundne driftsfond bli gjennomgått. Dersom aktiviteten er avsluttet eller stoppet opp kan midlene bli frigitt eller tilbakebetalt. Frigitte midler vil bli foreslått tilført disposisjonsfond og slik øke kommunen tilgjengelige fondsreserver.

Kommunen skal ta i bruk ny teknologi som kan løse lovpålagte arbeidsoppgaver mer effektivt.

Hemnes kommune har gjennom hele 2023 arbeidet systematisk med digitalisering. Det har blitt implementert nye arbeidsplattformer for enklere håndtering i ulike sektorer. Hemnes kommune vedtok i 2023 å delta videre i digitale Helgeland, som er en paraplyorganisasjon for å samordne kommunene i distriktet innen programvare og digitalisering. Dette er et kontinuerlig arbeid som også vil fortsette i årene framover.

Det jobbes hele tiden med nye digitale løsninger som skal bidra til effektivisering av hele organisasjonen.

Helse- og omsorgstjenesten har jobbet med implementering av velferdsteknologi og andre tekniske løsninger i flere år. I 2023 fikk tjenesten tilskudd fra statsforvalteren for å jobbe med styrking av eldre sin digitale kompetanse, dette fortsetter i 2024. Erfaringen er at satsing på teknologi er ressurskrevende i investerings- og oppstartsfasen. Målet er å oppnå en gevinst i form av kvalitative bra tjenester og redusert ressursbruk på sikt.

Kommunen skal ta betalt for alle varer og tjenester som lovverket og kommunestyrets budsjettvedtak gir anledning til.

Kommunestyret vedtar årlig betalingssetser for tjenester, men har gjort uttak for aktiviteter for barn og unge (gratis folkebad).

Disposisjonsfond kan benyttes til engangstiltak og tidsbegrensede prosjekt dersom de kan bidra til å nå hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel eller bidra til effektivisering av tjenesteproduksjonen.

Kommunestyret bruker av disposisjonsfond til saldering av årlige budsjett og ulike tidsbegrensede prosjekt. I 2023 er det vedtatt å finansiere ulike tilskudd og aktiviteter med disposisjonsfond som f. eks til Kjøleaggregat, ekstra tilskudd til Hemnes kirkelige Fellesråd (HKFR), Nordic Comfort Products, Hundepark, utredning «Fremtidens helse», tilskudd til museum mm.

Hemnes kommune har avsatt kr 15 mill. på disposisjonsfond til håndtering av svingninger i kraftinntekter. Fondet er ikke bruk i 2023.

I 2023 ble netto bruk av disposisjonsfond kr 1,7 mill.

Det skal sette inn økt fokus på hele stillinger i hele kommuneorganisasjonen. (Se til omsorg)

Helse- og omsorgstjenesten har jobbet systematisk med å fremme en heltidskultur siden 2017. Resultater fra dette arbeidet er å finne under virksomhetsområde Helse og omsorg. Andre deler av organisasjonen har også jobbet med å redusere deltidsstillinger, men resultatene av dette arbeidet er ikke kartlagt.

Hemnes kommune skal gjennom kontinuerlig omstilling sørge for en mer effektiv drift og samtidig tilpasse organisasjon til framtidige behov.

Hemnes kommune skal gjennom kontinuerlig omstilling sørge for en mer effektiv drift og samtidig tilpasse organisasjon til framtidige behov.

Kommunestyret vedtok den 10.02.2022 en endring i kommunens overordnede administrative organisering. Dette ble gjort for å vektlegge utvikling og strategisk arbeid sterkere. Ny organisasjonsstruktur ble tatt i bruk den 1.1.2023. Det gjenstår noe arbeid med hovedområde 3 da kommunalsjef på dette området ennå ikke er tilsatt. Da vil grensesnittet mellom stab og tekniske tjenester bli avklart.

Vi har i løpet av 2023 jobbet med organisasjonsstrukturen og gjort mindre organisasjonsendringer. Vi har hatt fokus på å forbedre samarbeid internt i organisasjonen. Dette har vi gjort gjennom å koordinere møter og forbedre informasjonsflyten i linjen. I tillegg jobbes det nå med å se på muligheter til effektivisering (f.eks. gjennom digitalisering) og mer hensiktsmessig arbeidsdeling (Helse og omsorg).

Svingninger i inntekter og utgifter

Hemnes kommune skal budsjettere med fastrente på lån tatt opp til investeringer, men inngå låneavtaler med flytende rente. Dersom fastrenteutgifter er høyere enn flytende rente skal differansen avsettes til eget disposisjonsfond (25699044 Fond rentebuffer). Dersom fastrente er lavere enn flytende rente kan differansen finansieres av disposisjonsfond (25699044 Fond rentebuffer)

I årlige budsjett blir nå «Forward renten» lagt til grunn for budsjettering av renteutgifter. Av lånegjelden er kr 88,9 mill. lån med fast rente og kr 461,1 mill. flytende rente. Andelen fastrentelån er 16,2%. Finansreglementet åpner for at inntil 50% av kommunens lån til investeringer kan være fastrente lån. I 2023 tok kommunen opp kr 34,6 mill. i lån med fastrente og bindingstid 7 år.

Dersom netto inntekter fra salg av konsesjonskraft er høyere enn kr 10 mill. kan differansen avsettes til fond (25699017 Svingninger i kraftinntekter). Dersom netto inntekter fra salg av konsesjonskraft er lavere enn kr 10 mill. kan differansen finansieres av disposisjonsfond (2569017 Svingninger i kraftinntekter).

Konsesjonskraften ble i 2023 solgt for 40,7 øre/kwh som resulterte i en netto inntekt på kr 19,8 mill. Saldo på fond for svingninger i kraftinntekter er som da fondet ble etablert kr 15 mill. Det er derfor ikke foreslått eller avsatt ytterligere midler håndtering av ustabile konsesjonskraftinntekter.

Mål enhetene

Sykefravær skal reduseres til 6,5%.

Hemnes kommune har et sykefravær på 8,9 % i 2023, mot 8,0 i 2022. Det har vært jobbet mye med HMS i hele organisasjonen, uten at det har ført til nedgang i fraværet. For nærmere informasjon; se eget kapittel *Sykefravær*.

Det bør avsettes tilstrekkelige midler i budsjett 2023 til at faglige utredninger kan foretas.

Budsjett er økt med kr 400 000 til finansiering av utredningen «Fremtidens helse». Kommunestyret bevilget kr 500 000 til utredning av Flerbrukshall og kr 750 000 oppfølging av tilstandsrapport.

Kommunale tilbud som utleie av idrettshall, folkebad, ungdomsklubb mv. skal holdes åpent uavhengig av skoleruten med unntak av sommerferieperioden.

Idrettshall, folkebad og øvrige utleielokaler holdes i dag åpent uavhengig av skoleruten.

Kommunedirektør bes utfordre Helgeland Museum på mere aktivitet i museumsbyggene i Hemnes.

Det har vært dialog med Helgeland museum i 2023. De har igangsatt et arbeid omkring Ranheimbrygga og øvrige museumslokaler.

God oppvekst

Kommunens forebyggende arbeid overfor barn og unge skal styrkes.

Kommunen har endret organisering og samlet alle tjenester som omhandler barn, under eget tjenesteområde med felles ledelse. Det har vært jobbet med konsolidering og systematisk samarbeid på tvers. Dette for å komme i best mulig posisjon til å jobbe forebyggende og kvalitetshevende på en kvalitativ og smidig måte.

Det er opprettet en Familietjeneste hvor vi har samlet fagressursene koordinerende enhet, familieveiledere, COS-veiledere, spesialpedagoger og fact-ung. Familietjenesten skal være kommunens apparat for å imøtekomme nye behov for forebyggende og tiltak/tjenester på et kommunalt nivå, og er et tverrfaglig tilbud til familier med barn fra 0-18 år (+). Vi jobber for en mer helhetlig tanke på hjelpetjenestene vi har. Vi vil ha ett samlet tilbud som kan gi rett tjeneste til rett tid. Intensjon med å samle tjenestene, er også å være mer oversiktlig og enklere å komme i kontakt for innbyggere, samt styrke fagmiljøet og videre utvikling av tjenester der vi ser det er mangler.

BTI er et verktøy som skal bidra til systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn i kommunen vår. Metodikken er utviklet av Bufdir, og Hemnes fikk økonomisk støtte til utvikling og iverksetting. De første årene ble benyttet til å utvikle modellen til lokale forhold. Implementeringen

startet i 2022/23 som et felles verktøy for alle kommunale tjenester som arbeider med barn, unge og familier. Vi erfarte i 2023 nødvendigheten av et system som kunne forenkle dokumentasjon, informasjonsflyt og dialog. Det ble det bestilt et digitalt samarbeidsverktøy som skal gjøre dette prosessarbeidet enklere og mer inkluderende, for både ansatte, foresatte og andre tjenester utenfor kommunen. Implementeringen vil foregå i 2024.

SLT-modell (Samordning av Lokal rus- og kriminalitetsforebyggende Tjenester) for Hemnes kommune ble utarbeidet, og vedtatt av kommunestyret i 2023. Hemnes kommune og politiet har forpliktet seg til å jobbe tettere og mer systematisk for å kunne forhindre kriminalitet og legge til rette for et tryggere samfunn. Rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak skal samordnes. Målet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av etater og faggrupper. Implementering starter i 2024.

Det skal settes inn ekstra innsats mot mobbing i hele kommunen og spesielt i skolene.

Det jobbes forebyggende mot mobbing gjennom tidligere nevnte tiltak. Skolene i Hemnes er også deltakere og jobber aktivt i en oppfølgingsordning med oppfølging og støtte av Statsforvalteren. Denne ordningen og arbeidet har et sterkt fokus på å skape et godt og trygt læringsmiljø for elevene. I tillegg jobber hver enkelt skole med forebygging og å følge aktivitetsplikten for å følge opp mobbesaker på en så god måte som mulig.

Styrke barneverntjenesten med 100 % stilling som familieterapeut. Omdisponere midler fra bruk av eksterne tiltak i barneverntjenesten.

For å styrke tjenestene så er det opprettet en Familietjeneste hvor vi samler veilederstillingene i kommunen.

Skolestruktur

I løpet av de neste 2 økonomiplanperioder gjennomføres følgende utredninger av endringer i skolestruktur: se sak 31/22.

Alternativ 3

- *En felles ungdomsskole*
- *1-7 klasse i Korgen, Bleikvasslia, Finneidfjord og Hemnesberget*
- *1-4 klasse på Bjerka*

Utredning av skolestruktur med en felles ungdomsskole er ikke påbegynt. Det pågår et arbeid ang areal og tjenestetilbud gjeldende hele kommunen.

Utredninger II

Kommunedirektøren bes utrede i løpet av økonomiplanperioden 2023-2026

- *Redusert foreldrebetaling i barnehager og SFO*

Foreldrebetaling i barnehage vil reduseres med 50% fra høsten 2024. Foreldrebetaling for SFO, er for 1. og 2. klassinger nå gratis for inntil 12 timer per uke (tilsvarende 1/2 plass), og det er en høring ute om

dette også skal gjelde for 3.klassinger. Dette er statlige føringer og det har derfor ikke vært utredet kommunalt.

- *Flerbrukshall i Korgen*
Utredningen ble ferdigstilt oktober 2023.
- *Egnede lokaliteter til Kulturskolen*

Det pågår et arbeid ang areal og tjenestetilbud gjeldende hele kommunen, inkludert kulturskolen.

- *Tiltak for rekruttering fagfolk*

Vi arbeidet videre med rekrutteringsprosjekt med fokus på rekruttering. I slutten av 2023 startet vi arbeidet med ny rekrutterings- og kompetansestrategi som skal ferdigstilles i løpet av første halvåret. Den 1.mars 2023 tok vi i bruk ny rekrutteringsverktøy, Webcruiter, og har i løpet av året oppdatert våre rutiner i henhold til det. Målet er nå å få til en heldigital rekrutteringsprosess.

En viktig del av prosjektet retter seg mot utenlandsrekruttering, der vi har spesielt fokus på rekruttering av helsepersonell fra Serbia. Kommunestyret har innvilget ekstra midler til dette arbeidet.

Vi har i 2023 tatt imot flere ukrainske flyktninger på språkpraksis og flere har allerede fått arbeid hos kommunen (helse og omsorg, stab). Kommunen har også tatt imot åtte ansatte fra Natre. Disse har fått mulighet til å arbeid innen omsorg og alle ønsker å delta ordningen "fagbrev på jobb."

Hemnes kommune deltar også i prosjektet «Menn i helse» og Trainée Helgeland for å rekruttere nye arbeidstakere. Hemnes kommune hadde i 2023 9 lærlinger. Vi gir stipend og fri med lønn til ansatte for å ta videreutdanning og utdanning innen yrker vi har behov for i vår kommune.

Leve hele livet

Kommunen skal jobbe strategisk med hovedmålene i eldreformen Leve hele livet.

Reformens implementeringsperiode var 2019-2023. Det har vært jobbet strategisk med alle 5 fokusområdene i hele perioden. Det gjenstår en del før vi kan si at Hemnes har et aldersvennlig samfunn, det må det jobbes mer med i forbindelse med Meld.St.24 Fellesskap og mestring – bo trygt hjemme. Se mer informasjon under virksomhetsområde Helse og omsorg.

I løpet av 2 økonomiplanperioder gjennomføres følgende endringer

- *Temaet et Aldersvennlig samfunn skal inn i alle kommunale planer og tiltak rettet mot målgruppen*

Arbeidet pågår kontinuerlig, og blir en viktig del av kommunedelplanens Samfunnsdel. Fremdeles endel å hente på å få det inn i planer arealplanlegging.

- *Det skal jobbes systematisk med tiltak som legger til rette for at innbyggerne i Hemnes kan bo hjemme og ha et aktivt og selvstendig liv så lenge som mulig*

I 2023 ble prosjekt med å opprette mestrings og vurderingsteam startet, som har fokus på forebygging og mestring i tildeling av fremtidige tjenester. Dette er nærmere omtalt i årsrapporten under helse og omsorg.

- *Velferdsteknologi og digitale løsninger skal prioriteres*

Helse- og omsorgstjenesten har jobbet med implementering av velferdsteknologi og andre tekniske løsninger i flere år. I 2023 fikk tjenesten tilskudd fra statsforvalteren for å jobbe med styrking av eldres digitale kompetanse, dette fortsetter i 2024. Erfaringen er at satsing på teknologi er ressurskrevende i investerings- og oppstartsfasen. Målet er å oppnå en gevinst i form av kvalitative bra tjenester og redusert ressursbruk på sikt.

Utredninger

I 2023 ble det vedtatt at helse og omsorg skal få gjennomført en ekstern utredning av organisering av fremtidens helse og omsorg i Hemnes kommune. Utredningen er forventet ferdigstilt våren 2024 og vil gi kunnskapsgrunnlag for organisering av legetjenesten, hjemmetjenesten, miljøtjenesten, helsestasjon, omsorgstjenesten og ROP. Det er i tillegg et pågående arbeid med utarbeidelse av legeplan som vil bli ferdigstilt våren 2024.

Kommunedirektøren bes utrede i løpet av økonomiplanperioden 2023-2026:

- *Legetjeneste og helsestasjon som oppfyller framtidens krav og behov*
Pågående utredning forventet ferdigstilt vår 2024
- *Utvikling av hjemmetjenestene – også for Miljøtjenestens målgruppe*
Pågående utredning forventet ferdigstilt vår 2024
- *Sosiale møteplasser, både på og utenom omsorgssentrene*
Viser til implementering og tiltaksplan av Leve hele livet. Her er det innført mange lavterskel tilbud for eldre, sosiale møteplasser både ved og utenfor institusjon.
- *Pårørendestøtte og avlastningstilbud*
Gjennomført pårørende kurs for personer med demens. Avlastningstilbud er aktiv gjennom dagrehabilitering og avlastningsopphold på sykehjem. Fremtidig organisering og tilbud om avlastning til pårørende er endel av utredningsarbeidet som blir ferdigstilt vår 2024.
- *Frisklvs-, forebyggings- og rehabiliteringstiltak for alle aldersgrupper*
Pågående utredning forventet ferdigstilt vår 2024. I tillegg vises det til opprettelse av mestrings. Og vurderingsteam (MOV) som er omtalt i årsmelding under Helse og omsorg.
- *Miljøterapeutisk tilbud for alle målgrupper, der målet er veiledning, opplæring og bistand for å leve et aktivt og selvstendig liv*
I 2022 lanserte helsedirektoratet ny veileder med tema "Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming". 2024 er det startet et interkommunalt nettverk som skal jobbe frem tiltak og handlingsplan i henhold til veilederen. Arbeidet er forventet ferdigstilt i 2025.
- *Tiltak for ivaretagelse av eldres psykiske helse*
Viser til implementering og tiltaksplan av Leve hele livet. Her er det innført mange lavterskel tilbud for eldre som forhindrer ensomhet og isolasjon

- *Strategiske og praktiske ernæringstiltak*

Pågående arbeid, vil jobbes mer aktivt med i omsorgssentrene. Viser også til implementering og tiltaksplan av Leve hele livet, med tiltak om dagrehabilitering og fellesmåltid som styrker fokus på ernæring.

- *Transport / kollektivtilbud*

Høsten 2023 startet kommunen opp "Gullruten", en transporttjeneste for hjemmeboende eldre som trenger skyss til servicetilbud.

Næring, utvikling og gode kommunale tjenester

Næringsutvikling, etablering av arbeidsplasser og tett oppfølging av lokalt næringsliv skal ha særlig oppmerksomhet. Dette gjøres blant annet gjennom; Styrke egen nærings- og plankapasitet Samarbeid med Nordland fylkeskommune. Samarbeid med Ranaregionens næringsforening /Venture North – Invest in Rana Region Samarbeid med Okstindan natur og kulturpark. Innsatsområder. Arbeid for å få etableringer i Hemnes (akkvisjon). Kompetanse, nyskaping og samhandling, Stedsutvikling.

Se redegjørelse under overskrift «Næring» i årsmeldingen.

Innen utgangen av 2026 skal antall sysselsatte i næringslivet økes med 150. Innen utgangen av 2025 skal Hemnes kommune ha 5 000 innbyggere. Ved utgangen av økonomiplanperioden (2023-2026) skal 4 mill. av konsesjonsavgiften årlig brukes til næringsformål. På bakgrunn av rapporten fra Sweco (2022) legges det fram et innspill til plan for vedlikehold av kommunale veier;

Tiltaksplan for vedlikehold og investering innenfor budsjetttrimmen fremmes for SMU i mars 2024

Etablering av egen budsjettpost til dekkevedlikehold på 2,4 mill årlig. God standard på kommunale veier er sentralt både i forhold til næring og bostedsutvikling. I kommunestyret i mars 2022 fikk vi presentert en tilstandsrapport fra Sweco, som omhandlet tilstand og vedlikeholdsetterslep på veinettet i Hemnes Kommune. Tilstanden på det asfalterte veinettet er svært dårlig (Lavstandardvei). Det asfalterte veinettet har et vedlikeholdsetterslep på 31,6 millioner. Rapporten kommer med klare anbefalinger om å avsette midler til dekkevedlikehold (2,4 mill årlig) for å unngå økning i vedlikeholdsetterslepet og unngå at veistandarden blir ytterligere forverret. Settes det ikke av midler til vedlikehold av vei, vil det bli en betydelig økning i fremtidige kostnader for Hemnes Kommune.

Sosial infrastruktur

Planlegging og utvikling av møteplasser i kommunen (attraktiv kommune) skal prioriteres.

Samvirkebakken på Hemnesberget, planlegging av sentrumsområde i Korgen. Vedlikehold i Svartebukta.

Kultur og frivillighet

Kompetanse, kapasitet og koordinering styrkes i økonomiplanperioden.

Kommunedirektøren utreder mulighet for at det opprettes egen kulturkonsulent.

Statkraftbygget (rådhuset) avhendes i innen utgangen av økonomiplanperioden (2023-2026) og erstatte med egnede lokaler (egne eller leide lokaler) Rådmannen utreder om det er mulig å erstatte samfunnshuset i Korgen i økonomiplanperioden (2023-2026) med flerbrukshus (eget eller i leide lokaler).

Viser til informasjon om pågående prosjekt areal og tjenestetilbud. Det ble tilsatt en kultur og samfunnsutvikling i 2023.

Areal

Kommunen skal prioritere tiltak for å stimulere til økt boligbygging og tilflytting. Hemnes kommune er midt på Helgeland. Arbeide aktivt for å bli en enda mer attraktiv pendlerkommune.

Etter at ordningen med boligtilskudd til nyetablerer ble avvirket, er det ikke etablert nye ordninger for å stimulere til økt boligbygging. Kommunale tomter på Tømmerbakkmoen ble ikke opprettet.

Det ble gitt et tilskudd til privat initiativtaker for tomteetablering (infrastruktur).

Annonsering av kommunalt bygg som mulig boligobjekt, avstedkom ingen salg i 2023.

Overtakelse av ungdomsklubb som kan fremme bolyst/bli-lyst.

Hemnes kommune skal ha kostnadseffektive, energieffektive og funksjonelle lokaler som gir godt bomiljø og godt arbeidsmiljø som gir bolyst. Tilstanden på bygningsmassen er av en sånn befatning at kostnadseffektive nybygg skal vurderes opp mot vedlikehold av eksisterende bygg. Vurdere kostnader ved leie av lokaler istedenfor å eie lokaler. Hemnes kommune legger årlig frem forslag på konkrete tiltak for reduksjon av areal ved salg av bygninger. Tjenesteproduksjon skal organiseres effektivt ut fra brukernes behov.

Organisering av TEK er gjennomført etter nytt organisasjonskart.

Kommunen skal i løpet av neste 2 økonomiplanperioder redusere antall kvadratmeter som benyttes i tjenesteproduksjonen til normtall. For eksempel: Kontorarbeidsplass 6 kvm Uteareal skoler 100 elever 5 000 kvm/100-300 elever 10 000 kvm Fellesareal skoler Tilpasset størrelse klasserom Tilpasset størrelse på kontorlokaler til administrasjon Gjennom reduksjon av areal vil vedlikehold pr m2 økes. Kommunen skal i tillegg prioritere vedlikehold av bygg som skal brukes i tjenesteproduksjon vedtatt i utredninger som kommunestyret har bestilt.

Det pågår et arbeid ang areal og tjenestetilbud gjeldende for kommunens bygningsmasse. I 2023 ble det utarbeidet grunnlagsmateriale for å arbeid videre med vurdering av den kommunale bygningsmassen.

Det ble fremmet sak om skolestruktur inkl. bygningsarealreduksjon. Det ble investert i nye bygg, og bygningsareal er dermed økt.

Regnskap

Skatteinntekter

Hemnes kommunes skatteinntekter for 2023 er kr 147,5 mill. hvorav naturressursskatt utgjør kr 34,5 mill. Tilsvarende for 2022 var kommunes andel av skatteinntektene kr 150 mill. og naturressursskatten kr 34 mill. Skatt på formue og inntekt er redusert med 1,8% fra 2022 til 2023.

Årets resultat - drift

Positive netto driftsresultat gir kommunen økonomisk handlingsrom som kan brukes til nedbetaling av lån, overføringer fra drift til investering og oppbygging av fondsreserver.

Kommunestyret har som mål for økonomiplanperioden (2023-2026) at netto driftsresultat skal utgjøre minst 1 % av sum driftsinntekter.

Netto driftsresultat i 2023 ble kr 3,3 mill. Det er 0,5% av sum driftsinntekter.

Tilsvarende var netto driftsresultat i 2022 minus kr 8,1 mill. og det var -1,4% av sum driftsinntekter.

Netto driftsresultat i 2023 ble 5,6 mill. bedre enn (regulert) budsjett 2023.

Disponering av netto driftsresultat i forhold til regulert budsjett framgår av tabellen under:

	R2023	B2023 (Regulert)	Endring
Overføring til investering	3,635 mill.	4,000 mill.	-0,365 mill.
Netto avsatt til bundne fond	1,482 mill.	-0,259 mill.	1,741 mill.
Netto bruk av disposisjonsfond	1,770 mill.	6,031 mill.	4,261 mill.
	3,347 mill.	-2,289 mill.	5,636 mill.

Årets resultat - investering

Investeringsregnskapet for 2023 er avlagt i balanse inklusive dekning av forrige års udekket som var kr 2,8 mill.

Sum investeringsutgifter i 2023 er kr 27,2 mill. hvorav kr 1,6 mill. er egenkapitalinnskudd KLP, kr 2,9 mill. er kjøp av aksjer i Nordic Comfort Products AS, kr 25 000 er innskudd i Konsek Trøndelag IKS og kr 0,7 mill. investeringstilskudd til Grafersutstyr for Hemnes kirkelige fellesråd (HKFR).

Sum investeringsutgifter er kr 26,3 mill. mindre enn regulert budsjett. Størst avvik mot budsjett er investeringer til vann og avløp som er kr 13,8 mill. mindre budsjetttrammen. Høy prisstigning har ført til ny vurdering og utsatt oppstart av investeringsprosjekt.

I tillegg til egne investeringer er det utbetalt kr 14,1 mill. i Startlån. Dette er kr 2,1 mill. mer enn budsjett. Budsjett 2024 burde vært regulert for økning i videreutlån. Videreutlån øker årlig fra kr 5,9 mill. i 2021, kr 9,5 mill. i 2022 til kr 14,1 mill. i 2023.

Nedbetaling på lån tatt opp til videreutlån (Startlån) i 2023 er kr 1,7 mill. Mottatte avdrag fra låntakere (Startlån) er kr 3,9 mill. Det er avsatt kr 2,3 mill. til bundet investeringsfond formidlingslån (Startlån). Saldo på fondet er per 31.12.2023 kr 13,7 mill. Disse midlene vil bli foreslått brukt til å finansiere videreutlån og ekstra nedbetaling på lån tatt opp til formidlingslån.

Overføring av drift til investering er kr 3,6 mill. Dette er kr 0,3 mill. mindre enn budsjett og skyldes mindre påløpte utgifter til investeringer finansiert av midler overført fra drift.

Kommunen har også mottatt kr 1,57 mill. i avdrag på ansvarlig lån fra Helgelandkraft AS. Ved årets slutt er saldo på Helgelandkraft AS sitt ansvarlig lån til Hemnes kommune kr 4,7 mill. Helgelandkraft AS vil ha nedbetalt det ansvarlige lånet i løpet av 2026.

Fond

Ved årets slutt er samlede driftsfond kr 94,3 mill. fordelt mellom disposisjonsfond kr 55,8 mill. og bundne driftsfond kr 38,4 mill. Disposisjonsfondene er redusert med kr 1,7 mill. mens bundne driftsfond er økt med 1,5 mill.

De største disposisjonsfondene er:

- Disposisjonsfond 1 kr 27,2 mill.
- Svingninger kraftinntekter kr 15,0 mill.
- Integreringstilskudd kr 7,6 mill.

Kommunen har 87 bundne driftsfond og de største fondene er:

- Konesjonsavgiftsfondet kr 16,0 mill.
- Kompensasjon Utbyggingsavtale kr 3,2 mill.
- Kompetanseløft HOM/KOM kr 2,4 mill.

En total gjennomgang av bundne fond er påbegynt. Dersom gjennomgangen avdekker at prosjekter avsluttet, men det fortsatt står midler på fond, vil fondet bli avvirket og midlene foreslått frigitt og overført til disposisjonsfond. Dersom prosjektet ikke er gjennomført vil det bli avklart med giver om prosjektet kan forlenges eller om midlene må tilbakebetales.

Gjeld

Kommunens samlede langsiktig gjeld pr. 31.12.2023 er kr 1 475 mill. hvorav pensjonsforpliktelser utgjør kr 865,7 mill. Av kommunens lånegjeld på kr 609,9 mill. er kr 59,8 mill. lån tatt opp til videreutlån (Startlån). Resterende lån, kr 550 mill., er lån til finansiering av selvkostinvesteringer (kr 141 mill.) og andre investeringer (kr 409 mill.). Ubrukte lånemidler tatt opp til investeringer er pr. 31.12.2023 kr 21,8 mill.

Lån pr. innbygger ved årets slutt er kr 136 001 mot kr 125 207 ved utgangen av forrige år. Netto lånegjeld er lån fratrukket utlån og ubrukne lånemidler. Netto lånegjeld per innbygger er økt fra kr 111 693 i 2022 til kr 117 834 i 2023. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene er redusert fra 86,6% i 2022 til 82,1 % i 2023.

Hemnes kommune betalt kr 23,2 mill. i avdrag på lån til investeringer i 2023 mot kr 21,4 mill. i 2022.

Avvik mot budsjett

Skatt og ramme

Skatt på formue/inntekt og rammetilskudd i 2023 ble kr 350,5 mill. Det er kr 5,4 mill. mer enn regulert budsjett. I løpet av året er budsjett for rammetilskudd er regulert opp med kr 5,3 mill. Kommunen har mottatt skjønnsmidler til henholdsvis prosjektet «Fra B2 til B1 - felles

rekrutteringsprosjekt (kr 630 000)» og «Profesjonell barnehagemyndighet (kr 400 000)» og «Tilskudd til Helsestasjon for ungdom i Hemnes (kr 640 000)». Skjønnsmidler er ikke innarbeidet i budsjett for rammetilskudd.

Gjennomsnittlig innskuddsrente i 2023 var 4,46% mot 2,5% i 2022. Renteinntekter og rentekompensasjon var budsjetter til kr 6,1 mill. men ble kr 6,9 mill. som er kr 0,8 mill. mer enn budsjett.

Renteutgifter var budsjettert til kr 25,9 mill. men ble kr 26,3 mill. som er kr 0,4 mill. mer enn budsjett. Flytende rente på lån til investeringer i 2023 er 5,3% og fastrente 3,92%.

Kommunens samlede bankinnskudd er pr. 31.12.2023 kr 92 mill. mot kr 105,7 mill. ved utgangen av desember 2022.

Av kommunens lån til investeringer (kr 550 mil.) er kr 88,9 mill. fastrentelån og kr 461,1 mill. lån med flytende rente.

Konsesjonskraft

Konsesjonskraft selges til fastpris for ett år av gangen. I september 2022 solgte Hemnes kommune 91,835 Gwh kraft for 40,725 øre/Kwh.

Konsesjonskraft kjøpes til en blanding av selvkost og OED pris pluss innmatingsavgifter. Kraftkjøp faktureres av Statkraft til akontopris inntil selvkostberegninger foretas i okt./nov. og kommunen mottar korreksjonsoppgjør. Regnskap for de siste år viser følgende utvikling i kjoepspris/Mwh:

Mwh	2020	2021	2022	2023
Volum	89500	88300	87639	91835
Kjøpspris	160,3	189	172,3	187
Salgspris	368,8	233,7	294,5	407,25

Netto inntekt fra konsesjonskraftsalg i 2023 er kr 19,8 mill. Det er kr 1 mill. mindre enn budsjett. Utgifter til kjøp av konsesjonskraft er kr 0,8 mill. høyere enn budsjett.

Utbytte

Kommunen eier ca. 7% av aksjene i Helgelandkraft AS og siden 2020 også aksjer i Bleikvassli Gruber AS. Kommunen mottok i 2023 følgende utbytter:

- Helgelandkraft AS kr 2,6 mill.
- Bleikvassli Gruber kr 0,7 mill.
- Gjensidigestiftelsen kr 0,2 mill.

Mottatt utbytte i 2023 er i tråd med regulert budsjett.

Pensjon

Pensjonspremie, premieavvik og amortisering av tidligere års premieavvik budsjetteres med bakgrunn i aktuaroppgaver fra pensjonsleverandør. Differansen mellom pensjonspremien og netto pensjonskostnad er oftest positiv og blir inntektsført og deretter amortisert over 7 år (utgiftsført). I 2023 ble premieavvik, korrigert for amortisering av tidligere års premieavvik, kr 4,5 mill. mer enn budsjett.

Avvik mellom budsjett og regnskap – tjenesteområdene

Tjenesteområdenes netto rammer i 2023 er kr 442,4 mill. Det er kr 8,1 mill. mer enn regulert netto budsjettramme. Pensjonspremien som er belastet regnskap i 2023 er kr 65,8 mill. Det er kr 3,3 mill. mer enn budsjett. Korrigert for dette blir merforbruket i tjenesteområdene kr 4,8 mill.

Politikk

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	4257	4691	3492	434

Tjenesteområdet har et mindreforbruk på kr 0,434 mill. Mindre utgifter enn regulert budsjett til kommunestyre, kommunevalg og kontrollutvalget. Mer utgifter til eldreråd og Indre Helgeland Regionråd.

Mindre utgifter til politiske møter og feil budsjettering av pensjon er største positive avvik i utgifter til drift av kommunestyre. Feil budsjettering av statlig overføring til eldrerådet er hovedårsaken til merforbruk for eldreråd. Det er påløpt mindre utgifter til kjøp av utstyr, kontormateriell, kurs og overtid i forbindelse med avvikling av valg. Mindre påløpte utgifter til opplæring, kurs, reiser og møtegodtgjørelse på området kontrollutvalg. Møtegodtgjørelsen til kontrollutvalget er belastet området kommunestyre.

Kommunedirektør og stab

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	47384	47830	35451	446

Tjenesteområdet består av områdene kommunalsjefer, kirken, fellesoppgaver, ungdom og kultur og har et mindreforbruk på kr 0,446 mill. Merutgifter på områdene kirken og fellesoppgaver. Mindre utgifter på områdene kommunalsjefer, ungdom og kultur.

Området **Kommunalsjefer** omfatter i tillegg til kommunalsjefene også fellesutgifter oppvekst og familie og god oppvekst. Mindre utgifter til kjøp av tjenester herunder utredning «Fremtidens Helse» og mindre personalutgifter «God Oppvekst» som følge av at en ½ stilling har stått vakant.

Merforbruk området **Kirken** skyldes økte utgifter til regnskapsføring for Hemnes kirkelige fellesråd (HKFR). HKFR har byttet regnskapsfører og det har i den forbindelse påløpt ekstra utgifter til retting av rekonstruksjon av tidligere års regnskap.

Området **Fellesoppgaver** omfatter utgifter til drift av administrasjonen og fellesutgifter for Hemnes kommune som Informasjon og kommunikasjonsteknologi (IKT), folkehelsearbeid, arbeidstakerorganisasjoner, ungjobb og reserve avsatt til lønnsøkning for hele kommunen. Merforbruket skyldes økte utgifter drift av edb og IKT løsninger, personalutgifter forutsatt finansiert av tilskudd til omstilling ikke innvilget og diverse driftsutgifter. Refusjon sykelønn uten at det er leid inn vikarer bidrar positivt. Utsatt lederutviklingsprogram medfører også reduserte utgifter innenfor området.

Området **Ungdom og kultur** omfatter administrasjon, idrett og fritidsaktiviteter, kulturformål, tilskudd til barn og unge, 17. mai, forebyggende rus/ungdomsarbeid og kulturvern/museer. Mindre

personalutgifter som følge av vakant stilling i administrasjonen og andre driftsutgifter innenfor området.

Oppvekst og familie

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	150985	147704	139985	-3280

Oppvekst og familie har et reelt negativt resultat som er vesentlig lavere enn det som angis i tabellen over. Dette grunnet avvik i pensjonspremie, samt at merutgifter flyktninger og spesialpedagogiske tiltak ikke ble regulert for høsten 2023. Høyt sykefravær har gitt merkostnader. Spesielt mangel på vikarer har ført til økt bruk av overtid i skole.

Samfunn

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	61518	59497	71792	-2021

Tjenesteområdet består av tekniske tjenester, selvkost og næring og har samlet et merforbruk på kr 2 mill. Området tekniske tjenester har mindre forbruk mens næring og selvkost har merforbruk.

Området næring har merforbruk til kontingent for Vitensenteret hvor 2022 og 2023 er belastet regnskap for 2023, økte utgifter advokater og konsulenter i knyttet til Natre og nye næringsaktører, samt noe mer utgifter til turistinformasjon.

Området selvkost har negativt resultat. Saldo på kommunens selvkostfond er pr. 31.12.2023 kr 0. Avvik på selvkostområdet må innen 5 år dekkes inn med økte gebyr og eller lavere utgifter.

Dersom det ikke hadde gjennomført budsjettregulering i løpet av 2023, ville TEK ved årsslutt hatt Ca. kr 800 000 i overforbruk. Tilbakebetaling av avsatt kommunalt boligtilskudd for førstegangsetablerere kr 1 600 000 ble ført som inntekt på enheten. Dette bidro sammen med budsjettreguleringen til et positivt resultat.

Det kan nevnes at vi har overforbruk på midler avsatt til strøm. Totalbudsjett for strøm er på Ca. kr 6,8 mill., mens regnskapet viser forbruk av ca. kr 8,4 mill.

Helse og omsorg

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	178245	174498	165955	-3747

Helse og omsorgstjenestens negative resultat skyldes i hovedsak betydelig bruk av vikarbyrå, nye legeavtaler, økte priser på utstyr, matvarer og serviceavtaler, samt betydelig økning i kostnader til fagprogram i heletjenesten. Høyt sykefravær gir også andre merkostnader enn vikarer. Noen merutgifter ble det regulert for i 2023, men ikke alle. Avviket ville vært større hvis det ikke også hadde vært iverksett kostnadsregulerende tiltak, som å holde stillinger vakant, redusere innleie ved fravær, søke tilskudd m.v. I tillegg bidrar overskudd i flyktningetjenesten.

Villmarksnett

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	0	0	0	0

Mindreforbruk kr 42 358 avsatt til bundet fond. Mindreforbruk deles 50/50 mellom Hemnes kommune og Hattfjelldal kommune.

Pensjon, skatt og finans

	R2023	B2023 R	R2022	Avvik
Netto utgift	-442 388	-434 220	-416 657	8 168

Området omfatter premieavvik og amortisert premieavvik, skatt på formue/ inntekt, rammetilskudd, eiendomsskatt, konsesjonskraftsalg, konsesjonsavgifter, kalkulatoriske poster, renter, rentekompensasjon, utbytte, avdrag på lån, driftsfond og overføring fra drift til investering.

Merinntekter

- premieavvik korrigert for amortisering av tidligere års premieavvik kr 4,550 mill.
- skatt og rammetilskudd kr 5,411 mill.
- renteinntekter kr 0,536 mill.
- rentekompensasjon kr 0,245 mill.
- netto merinntekt kalkulatoriske avskrivninger og renter kr 3,905 mill.

Mindre utgifter

- overføring til investering kr 0,365 mill.

Merutgifter

- taksering eiendomsskatt kr 0,240 mill.
- kjøp av konsesjonskraft kr 0,769 mill.

Mindreinntekter

- salg av konsesjonskraft kr 0,275 mill.

Kraftinntekter

For Hemnes kommune er kraftinntektene betydelige og gir kommunen økt økonomisk handlingsrom. Netto utgifter til drift av tjenesteområdene i 2023 ble kr 442,389 mill. hvorav kr 88,7 mill. er finansiert av kraftinntekter.

Tekst	2020	2021	2022	2023
E-skatt kraft	47 482	52 024	49 300	55 664
Kraftsalg	18 603	3 854	10 926	19 835
Konsesjonsavgift	11 345	11 727	11 728	10 628
Utbytte HK	5 250	8 252	7 308	2632
Sum	82 680	76 017	79 262	88 759
Andel kraft	23%	19%	19%	20%

Som kraftinntekter regner Hemnes kommune eiendomsskatt på kraftverk, netto inntekt konsesjonskraftsalg, konsesjonsavgift og utbytte fra Helgelandskraft AS. I tillegg mottar kommunen naturressursskatt som i 2023 var kr 34,4 mill. Som det framgår av tabellen over finansierer en stor andel av tjenesteproduksjonen.

For å unngå at svingninger i kraftprisen direkte og umiddelbart påvirker driften er det opprettet et disposisjonsfond til utjevning av årlige svingninger i kraftinntektene. Pr. 31.12.2023 er saldo på fond 25199017 Svingninger i kraftinntekter kr 15 mill.

Avvik mellom budsjett og regnskap - Investeringsprosjekt

Sum investeringsutgifter er kr 26,3 mill. mindre enn regulert budsjett. De største avvik mot regulert budsjett er listet i tabellen under:

	Investeringsprosjekt	R2023	B2023 R	Avvik
1	Hovedplan vei	0	2 000 000	2 000 000
2	Klargjøring tomter	191 460	1 733 000	1 541 540
3	Tilrettelegging Korgen skole	1 615 191	5 679 000	4 063 809
4	ROP boliger	92 546	1 766 000	1 673 454
5	Hovedplan vann	0	8 520 000	8 520 000
5	Separering avløp Markusmoen7Nordfallet	0	200 000	200 000
5	Ny vei Hølbekklia avløpsstasjon	0	200 000	200 000
5	Totalrenovering avløp Odden	133 221	1 600 000	1 466 779
5	Renovering avløpsrør Juvika	36 898	1 200 000	1 163 102

Note 1 Hovedplan vei

Prosjektet er utsatt på grunn av vakante stillinger i enhet for tekniske tjenester.

Note 2 Klargjøring tomter

Klargjøring av tomter ble utsatt på grunn av lang saksbehandlingstid hos leverandør. Prosjektet er utsatt til 2024.

Note 3 Tilrettelegging Korgen skole

Nye vurdering i 2023 av hvilken type heis/løfteanordning som skal monteres i bygget. Utgifter til prosjektet blir høyere enn forutsatt. Ny bevilgning nødvendig. Gjennomføring utsatt til 2024.

Note 4 ROP boliger

Utgifter til bygging av ROP boliger blir vesentlig høyere enn forutsatt. Prosjektet vurderes på nytt i sammenheng med administrasjonens gjennomgang av framtidig arealbehov investeringsrammer. Prosjektstart utsatt til 2024.

Note 5 Vann og avløp

Det største avvik er mot budsjett er investeringer til vann og avløp. Anbud avdekket betydelig høyere priser på prosjektene enn budsjettet. Av den grunn ble det nødvendig med ny vurdering som medførte utsatt oppstart.

Ordfører Paul Asphaug

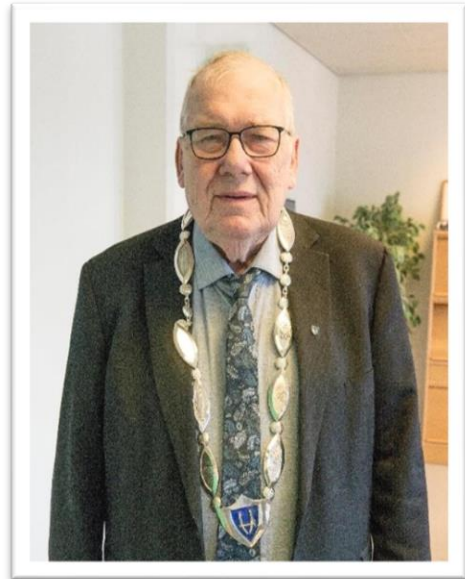
Året 2023 vil nok først og fremst bli husket som det året kongeparet besøkte kommunen vår.

Været var dessverre ikke det beste, da de 5. juni gikk i land på Hemnesberget, men arrangementet ble avviklet prikkfritt, og kongeparet lot seg imponere av de mange og varierte innslagene. I samtale med Dronningen om bord på kongeskipet uttrykte hun stor takk for en flott opplevelse, og hun forsikret meg om, at besøket i Hemnes ikke kom til å bli glemt med det første.

Folketallet har stabilisert seg noe, men det må nok jobbes iherdig for å skaffe arbeidsplasser. Nedleggelsen av Natre var et sjokk, selv om mange hadde fryktet for at den ville komme. Å erstatte så mange arbeidsplasser, er neppe gjort i en håndvending. At fylkeskommunen og departement kom raskt på banen må vi si oss tilfredse med. Omstillingsprosessen er i gang, og den vil vare i seks år; forhåpentligvis med godt resultat.

Som ordfører vil jeg rette en stor takk til ansatte på absolutt alle nivå. Det er helt nødvendig at vi alle arbeider iherdig med å dra i samme retning.

Politikerne er omforente om at Hemnes skal bestå som egen kommune, og det er dette vi i fellesskap skal jobbe for.

Ellers opplever jeg det som veldig positivt, når jeg ikke sjelden hører, at de tjenester kommunen leverer, blir positivt omtalt av befolkningen.

Kommunedirektør Amund Eriksen

Innledning: Denne årsmeldingen, sammen med årsregnskapet, gir et godt bilde av aktivitet og status for året 2023. I min kommentar vil jeg trekke frem noen forhold. Disse er beskrevet mer detaljert i årsmeldingen.

Dyrtid - Krig i Europa

I februar 2022 gikk Russland til angrep på Ukraina. Krigen har preget verden og Norge i form av menneskelige lidelser, flyktningebølge, prisøkning og renteøkning.

Hemnes kommune var på tilbudssiden i forhold til flyktninger som selv tok kontakt med kommunen. Senere kom bosettingen inn i mer planmessige rammer. I løpet av året bosatte Hemnes kommune 67 personer mot 53 i 2022.

Omstilling og effektivisering

Det ble igangsatt et arbeid med utgangspunkt i kommunens areal og tjenestetilbud etter bestilling fra kommunestyret. I 2023 ble det utarbeidet et grunnlagsmateriale for å arbeide videre med den kommunale bygningsmassen. En utredning om flerbrukshall i Korgen ble ferdigstilt i 2023 og inngår i arbeidet. Kommunestyret bevilget kr. 400.000 til en ekstern utredning om fremtidens Helse og omsorg.

I løpet av 2023 har det vært arbeidet videre med å implementere ny organisasjonsstruktur. Mindre organisasjonsjusteringer har vært gjennomført.

Hemnes kommune har godt fungerende lavterskeltilbud. Det antas å være en av årsakene til at trykket på omsorgstjenesten ikke har vært så stort som vi ser i noen av våre nabokommuner.

Rekruttering

Rekruttering er en stor utfordring for alle kommuner. Arbeidet med rekrutteringsprosjektet fortsatte i 2023. Noen tiltak/prosesser: Arbeid med ny strategi, nytt rekrutteringssystem, utenlandsrekruttering, språkpraksis, Menn i helse etc,

Digitalisering

Både internasjonalt og nasjonalt pekes digitalisering på som et av svarene på fremtidens utfordringer bla i forhold til rekruttering. Hemnes kommune arbeider systematisk med dette, eks: Digital transformasjon på strategisk nivå, velferdsteknologi og videreutvikling av dagens systemer.

Nærvær, sykefravær og internkontroll

Dette tema har i flere år vært høyt prioritert i Hemnes kommune. På tross av dette, økte fraværet sammenliknet med året før, 8.9% i 2023 mot 8% i 2022. Noen tiltak som er igangsatt i 2023 er HMS kartlegging hvor arbeidsmiljø er kartlagt, og i samarbeid med bedriftshelsetjenesten er det laget handlingsplaner. Det er gjennomført en medarbeiderundersøkelse som vil følges opp i hele organisasjonen.

Internkontroll. Kommunedirektørens ledergruppe, enhetsledere og superbrukere deltok i 2023 på et læringsnettverk sammen med Grane.

Næring/ utvikling

Det har i løpet av året vært jobbet mye med planlagte etableringer innenfor kraftkrevende industri (bla Fuella, Fortescue og Extrakraft). Dette året har også inneholdt konkurs og flytting av arbeidsplasser fra kommunen. På bakgrunn av dette ble det søkt om statlige omstillingsmidler. Det ble bevilget et «forskudd» på 4 mill. kr. på slutten av året. Av strategiske årsaker vedtok kommunestyret å kjøpe NATRE-bygget. Dette og annen aktivitet er nærmere beskrevet under kap. Næring.

Organisasjonen ble styrket med en egen Kultur- og Samfunnsutvikler som tiltrådte 1.8.23. Aktiviteten innenfor området er beskrevet under kap. Kultur.

Budsjett- og økonomiplanprosess - Regnskapsresultat 2023

I juni 2023 fastsatte kommunestyret mål som kommunedirektøren skulle legge til grunn for sitt forslag til budsjett og økonomiplan.

Netto driftsresultat i 2022 er kr 3,3 mill. Det utgjør 0,5 % av netto driftsinntekter. Netto driftsresultat i 2023 ble 5,6 mill. kr. bedre enn regulert budsjett i 2023.

Ved årets slutt er samlede driftsfond kr 94,63 mill. fordelt mellom disposisjonsfond på kr. 55,8 mill. og bundne driftsfond på kr 378,4 mill. Disposisjonsfondene er redusert med kr 1,7 mill. mens bundne driftsfond er økt med kr 1,5 mill.

Budsjett 2023, økonomiplan 2023-2026

Hemnes kommunes økonomiske situasjon er krevende. Kommunen har et betydelig behov for omstilling for å kunne tilpasse løpende utgifter til løpende inntekter. Det er viktig å redusere avhengigheten av kraftinntekter for å sikre forsvarlig drift.

Hemnes kommune er en kraftkommune og har av den grunn ekstra store frie inntekter. Kommunen opplever at kraftinntektene svinger kraftig fra år til år. Kraftinntektens andel var 20% i 2023 mot 19% i 2022. Det blir en utfordring å unngå at disse svingningene direkte påvirker årlig tjenesteproduksjon.

Lånegjelden er høy. Kommunen bør stabilisere eller helst redusere denne. Lånegjeld pr innbygger har økt fra 125.207 i 2022 til 136.001 i 2023. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter er i 2023 er redusert fra 86,6% til 82,1%.

Gjennomgang av kommunal bygningsmasse avdekket et vedlikeholdsetterslep som det minst vil ta to økonomiplanperioder å håndtere. Det ble igangsatt et arbeid som skal munne ut i en prioritert fremdriftsplan.

Årlige løpende driftsutgifter bør ikke finansieres av fond. Effektiv drift og optimal bruk av kommunens ressurser er viktig. For å oppnå gode løsninger kan det bli behov for å gjøre investeringer i ny teknologi.

Utfordringer

Fortsatt egen kommune? Utfordringene beskrevet i budsjett- og økonomiplanprosessen viser at det vil være nødvendig med kontinuerlig fokus på endring/forenkling og økonomistyring i årene som kommer.

På lang sikt er demografi (antall innbyggere og alderssammensetningen av innbyggerne) vår største utfordring.

Fortsatt prioritering av arbeidet med å legge til rette for tilflytting og etablering av arbeidsplasser vil være av avgjørende betydning.

Tilgang på arbeidskraft vil også være en stor utfordring i årene som kommer.

Bosetting av flyktninger. Det er utfordrende å budsjettere inntekter og utgifter korrekt. Viktig å legge til rette for at flyktningene så raskt som mulig kan komme i jobb og dermed bosette seg permanent i kommunen.

Kraft: Hemnes kommune er meget sårbar for prisvariasjoner i kraftmarkedet.

Avsluttende kommentarer

Gjennom godt samspill og hardt arbeid er det nå opparbeidet et økonomisk handlingsrom. Dette bør brukes med omtanke og forsiktighet, gjøre de kloke valgene. Da vil Hemnes kunne fremstå som en livskraftig kommune i årene som kommer.

Til slutt vil kommunedirektøren takke alle for godt samarbeid i 2023.

Kongeparets besøk i Hemnes

Mandag 5. juni 2023 besøkte Kongeparet Hemnes kommune for første gang.

Proessen rundt Kongeparets besøk var omfattende, og i utgangspunktet var tanken at de skulle innom både Korgen, Bleikvassli og Hemnesberget, men man anbefalte sterkt at de ikke skulle tilbringe mesteparten av tiden de hadde til rådighet i bil, derfor ble det halvannen time på Hemnesberget i stedet, i området Sjøgata og Havnehagen.

Oppdraget ble gitt til Progressive Film AS ved Per Arne Bustnes, som stod for den tekniske gjennomføringen av Kongeparets besøk. Programmet ble satt sammen av Inger-Lise Granli og Tor Petter Aanes. Ordfører Paul

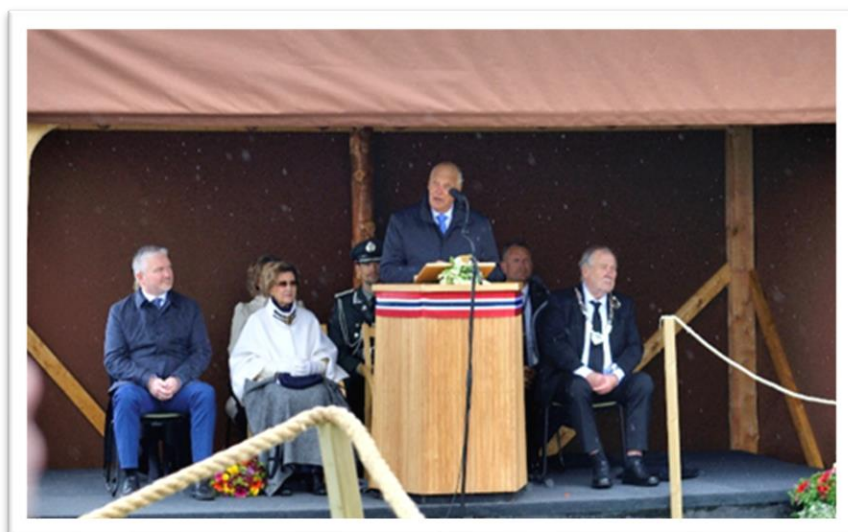
Asphaug var vertskap, og kunne i ettertid fortelle at særlig Dronningen hadde latt seg imponere av de kunstneriske innslagene, samt pyntingen, til tross for svært dårlig vær.

Med de begrensningene som lå til grunn, var det viktig at programmet skulle avspeile hele Hemnes kommune. Derfor ble Kongen og Dronningen introdusert for både båtbyggertradisjoner og kamkakebaking, før et bredt spekter av lokale krefter viste seg frem på scenen. Der ble det presentert en flott forestilling, som ga et innblikk i Hemnes kommunes historie og kultur.

Konferansierene var ungdommene Maja Standal og Adrian Vassdal, som gjorde en fremragende jobb.

Begivenheten ble streamet til omsorgssentrene i kommunen, og en dokumentasjonsvideo ble laget og ligger på kommunens youtube-kanal.

Se her: <https://www.youtube.com/watch?v=XB9x0luFYk4>

Kongens tale til Hemnesværingene

Folk i Hemnes ville gjerne se kongen og dronningen, selv om det knapt var plussgrader denne dagen.

Scene fra Klemetspelet

Onsdagskoret med dirigent Tor-Petter Aanes som solist.

Kultur

Kulturmidlene (ca. 244.000 kr) ble lyst ut i januar, og ble som tidligere år behandlet av HOKU. Restmidlene ble tildelt forløpende. Retningslinjer for fordeling av midlene ble utarbeidet av HOKU og vedtatt av nye OKU. Bygdeutvikler var ansvarlig for kulturfeltet, fram til Trine-Lise Bang Mulstad tiltrådte den toårige prosjektstillingen som Kultur- og samfunnsutvikler 1. august. De første arbeidsukene ble gjennomført på Bygdetunet på Bjerka, hvor hun sammen med Bygdeutvikler og to ungjobbere var i sving med kamkakebaking og kamkakecafé. Åpningsperioden var 25. juli – 18. august, og i forkant hadde landbrukssjefen bistått med å få ferdigstilt kamkakeovnen og pusset opp Møllehuset som ble flyttet til Bygdetunet i 2014.

I samarbeid med ONK ble det kjørt et par testturer i.f.m. The Trail Way (tidligere kalt Art Train) hvor bl.a. kamkakebaking og Rabot-utstilling på Bygdetunet er inkludert i pakken som selges internasjonalt sommeren 2024 i.f.m. Bodø 2024. Helgeland Museum fikk opp den utendørs Rabot-utstillingen i august. I forbindelse med utlysning av midler til arrangement under Bodø 2024, jobbet kommunen

aktivt med lag og foreninger for å få inn gode søknader. Tre prosjekt i Hemnes fikk støtte: Kunstcamp i Okstindan, Molo-galleri og samisk fokus under Hemnesjazz.

Kommunestyret valgte å ikke gå videre med planene for et båtmuseum på Præstengbrygga, og bevilget midler til Helgeland Museum for å utrede Ranheimbrygga. Kultur- og samfunnsutvikler har ansvar for oppfølging av prosjekt i regi av Helgeland Museum og for arbeidet fram mot ny samarbeidsavtale.

I juni bidro fagpersoner innen trykkeribransjen («Rørosgjengen») med å rengjøre og reparere maskinene i Nordlands Avis, med god hjelp fra en ivrig dugnadsgjeng på Hemnesberget. Dette ble støttet av midler bevilget fra FSK, med mål om å få liv i lokalene i forbindelse med Nordland Fylkes revitalisering av Fotefarprosjektet, hvor Nordlands Avis er Hemnes kommunes utvalgte bidrag. Kultur- og samfunnsutvikler arrangerte en studietur til Træna i.f.m. ferdigstillingen av forprosjektet Artist in Residence, og prosjektet er nå avsluttet. Videreføring blir vurdert.

I begynnelsen av mai var Hemnes kommune vertskap for to forskere fra prosjektet RUVIVAL (<https://www.toi.no/ruvival/>) som omhandler gjenbruk av kulturminner og betydningen av dette for bærekraftig stedsutvikling. De har valgt ut Lapphella/Hemnesberget som et av sine caseområder.

Okstindan natur- og kulturpark har hatt begrenset med kapasitet i 2023 pga. langtidssykemelding hos daglig leder, som senere sa opp. Kommunestyret har halvert neste års støtte til ONK, og statsstøtten er falt bort. Det er derfor ikke ansatt ny daglig leder, men styret har tatt en aktiv rolle, samt at bl.a. prosjektmedarbeider Inger-Lise Pettersen holder i flere igangsatte prosjekt. Det er bl.a. jobbet med reiselivsnæringen og oppfølging av bedriftsnettverket OppHemnes, The Trail Way, turskiltprosjektet, samiske kulturminner i Okstindan, nytt Hemnes/Okstindankart, RRI Arctic-prosjektet, samarbeid skole-arbeidsliv/arrangement av karrieredag og sentrumsutvikling. Foreningen hadde ved utgangen av året 60 medlemsbedrifter.

Næring

Også i 2023 har Karl-Johan Lenningsvik hatt full stilling på næring i.f.m det fylkeskommunalt støttede næringsutviklingsprosjektet. I tillegg har bygdeutvikler jobbet tett på prosjektet og ivaretatt andre næringsoppgaver. Prosjektet er inne i sitt tredje operative år og det har vært jobbet mye i.f.m. planlagte etableringer innen kraftkrevende industri (bl.a. Fuella, Fortescue og Exakraft).

I juni gikk NCP konkurs og sa opp 15 ansatte, og 26. september vedtok styret i Dovista nedleggelse av Natre, hvor ytterligere over 100 arbeidstagere mistet jobben sin i Hemnes. På grunn av det store tapet av arbeidsplasser, har det vært jobbet intenst både politisk og administrativt med mulige løsninger, og i desember søkte kommunen om Statlige

omstillingsmidler. Det har vært leid inn bistand i.f.m. den ekstraordinære situasjonen tilsvarende rundt 20%, og kommunen har fått god bistand fra Nordland Fylke og Innovasjon Norge. NCP ble kjøpt opp av lokale krefter og kom i drift allerede i september 2023, med 500.000 kr i støtte fra Hemnes kommune. Kommunestyret vedtok i desember å kjøpe Natrebygget med overtagelse våren 2024.

Det har også i 2023 vært jobbet med stedsutvikling og avklaring av tomter, både til næring og boliger. Kommunen deltar fremdeles i Venture North, et samarbeidsprosjekt mellom kommunene Rana, Hemnes og Lurøy, hvor Rana Utvikling har prosjektledelsen. Nibio har jobbet med en helhetlig plan for samla belastning for reindrifta, og denne forventes ferdigstilt i.l.a. våren 2024.

Det har skjedd mye i den lokale reiselivsnæringen. I mai og september ble henholdsvis Bjerka Camping og Bjerka Kro og Motell kjøpt opp av lokale krefter, med økonomisk støtte fra Hemnes kommune. I slutten av juni la Merete Mattson ned gullsmedbutikken, og etter en periode med kommunal støtte til Pop Up-tilbud i café-lokalene, startet Baksterkaill'n & Kokken opp full cafédrift i begge lokalene. I mai åpnet Fru Karlsens Kafé, med økonomisk støtte fra kommunen. I november avviklet FjellOasen AS i Bleikvasslia sin drift. Korgen Camping ligger fremdeles ute for salg.

Bygdeutvikler har deltatt i prosjektet Reisemålsutvikling på Nord-Helgeland, hvor kommunestyret i desember ble framlagt en Masterplan for reisemålsutvikling og bevilget midler til videreføring av prosjektet og til merking som Bærekraftig reisemål.

Ny strategi for Visit Helgeland ble godkjent av kommunene i desember 2023.

Forskningsprosjektet RRI Arctic Hub Helgeland, som kommunen fikk bevilget midler til fra Regionalt Forskningsfond i 2020, endret i 2023 kurs. Sammen med Nordlandsforskning og Sunnaasstiftelsen ble det i juni avholdt en workshop og testturer i Hemnes og Rana. Prosjektet ble avsluttet i 2023. Resultatet ble bl.a. folderen «Inkluderende reiseliv - Små grep, stor gevinst» rettet mot reiselivsnæringen på Helgeland, og at både Reisemålsutviklings-prosjektet Nord-Helgeland og Visit Helgeland har satt sterkt fokus på inkluderende reiseliv i sine strategier.

Gruppe for næring, utvikling og kultur (NUK) benyttes fremdeles som en fast møtearena for å diskutere enkeltsaker og styrke kommunenes arbeid med næring og utvikling. Okstindan natur- og kulturpark bistår kommunen i arbeidet med stedsutvikling, følger opp reiselivsaktører gjennom bedriftsnettverket OppHemnes, og arrangerer næringslivslunsjer i samarbeid med Ranaregionen næringsliv.

HR og stab

Generelt om HR og stab

Kommunedirektørens stab (sentraladministrasjon) består av stabs- og fellestjenester som service og dokumentsenter, HR/personal, økonomi og lønn, IKT-avdeling og kommunikasjonsenhet. I staben tilhører også politisk sekretariat, samt beredskaps- og kvalitetsrådgiver. Noen av stabens oppgaver er lovpålagte, andre er nødvendige for å kunne drifte kommunen, kommunisere med innbyggerne og legge til rette for de folkevalgte.

Vi har hatt noen personalendringer i staben i løpet av 2023. En ansatt gikk av i pensjon.

Etikk, likestilling og diskriminering

Arbeidet med revidering av de etiske retningslinjene er startet i 2023 og skal ferdigstilles i mai 2024. De nye etiske retningslinjene skal gjennomgås årlig med ansatte. Det skal tilrettelegges for refleksjon og etiske dilemma «etiske dilemmaer». Ett av de dilemmaene skal være mottak av gaver.

Alle offentlige arbeidsgivere må gjennomføre en lønnskartlegging. Arbeidsgiver har sammen med tillitsvalgte startet dette arbeid i 2023 som skal ferdigstilles i løpet av 2024. Hensikten er å finne ut om det er systematiske forskjeller i måten lønn fastsettes for kvinner og men. Resultatet skal analyseres og det skal lages tiltak etter at resultatet foreligger.

Vi har interne varslingsrutiner og avvikssystem (Compilo) som skal fange opp og bidra til å hindre diskriminering og trakassering. Vi har i 2023 hatt spesielt søkelys på intern kontroll, herunder også på avvikshåndteringen. Flere av de rutiner som kan bidra til å forebygge diskriminering og trakassering ble oppdatert eller er under oppdatering.

Alle avdelinger laget egne HMS planer i 2023 og i forbindelse med det arbeidet ble også arbeidsmiljøet risikovurdert, også i henhold til diskriminering.

De fleste som søkte jobb i kommunen, var kvinner. Vi ansatte totalt 117 personer hvilke av 29 er, men.

Likestillingsperspektivet blir ivaretatt løpende i forbindelse med lønnsforhandlinger og rekrutteringer.

Kommunikasjon

Siden juli 2022 har vi hatt to prosjektansatte kommunikasjonsrådgivere i Hemnes kommune. De ønsket først og fremst å få på plass en lett tilgjengelig plattform for **innbyggerdialog**, og valget falt på Facebook. Siden dette arbeidet begynte, har antall følgere økt med **505,6 %**. Facebookrekkevidden har økt med **600,9 %**, og antall Facebookbesøk har økt med **4000 %**.

Det er valgt å lage et ukentlig intervju med en innbygger fra Hemnes og to julequizkalendere, noe som har bidratt til et enormt oppsving på antall følgere.

All kommunikasjon som er lovpålagt legges på kommunens hjemmeside, mens omdømmebyggende aktiviteter mm. legges ut på FB. Det er mange som nå ønsker at den siden skal promotere aktiviteter i regi av andre aktører, men redaksjonen, bestående av Lars Tore Hatten, Inger-Lise Granli og Per Arne Bustnes, har vært klare på at dette er siden for Hemnes kommune og ingen andre.

Det siste året er det særlig helse og omsorgstjenesten som har bedt om bistand fra redaksjonen. De har i tillegg produsert et stort antall jobbbannonser i samarbeid med HR-avdelingen.

Nå er det kommunens hjemmeside som trenger et løft, og de har anbefalt at kommunen bytter leverandør og får en hjemmeside som er mer brukervennlig. Dette arbeidet starter tidlig 2024.

Ny organisering i Hemnes kommune

Hemnes kommune skal gjennom kontinuerlig omstilling sørge for en mer effektiv drift, og samtidig tilpasse organisasjon til framtidige behov. Kommunestyret vedtok den 10.02.2022 en endring i kommunens overordnede administrative organisering. Dette ble gjort for å vektlegge utvikling og

strategisk arbeid sterkere. Ny organisasjonsstruktur ble tatt i bruk den 1.1.2023. Det gjenstår noe arbeid med hovedområde 3 - Samfunn, da kommunalsjef på dette området ennå ikke er tilsatt. Da vil grensesnittet mellom stab og tekniske tjenester bli avklart.

Vi har i løpet av 2023 jobbet med organisasjonsstrukturen og gjort mindre organisasjonstilpasninger. Vi har hatt fokus på å forbedre samarbeid internt i organisasjonen. Dette har vi gjort gjennom å koordinere møter og forbedre informasjonsflyten i linjen. I tillegg jobbes det nå med å se på muligheter til effektivisering (f.eks. gjennom digitalisering) og mer hensiktsmessig arbeidsdeling.

Resultatet fra medarbeiderundersøkelsen vill også gi viktig innspill til organisasjonsutvikling. Vi vet mer om de behovene som enkelte grupper har etter at analyse fasen er ferdig.

Rekruttering

Det har vært jobbet videre med rekrutteringsprosjektet. I slutten av 2023 startet arbeidet med ny rekrutterings- og kompetansestrategi som skal ferdigstilles i løpet av første halvår 2024.

Den 1. mars 2023 tok vi i bruk nytt rekrutteringsverktøy, Webcruiter, og har i løpet av året oppdatert rutiner i henhold til det. Målet er å få en heldigital rekrutteringsprosess.

En viktig del av prosjektet retter seg mot utenlandsrekruttering, der det er spesielt fokus på rekruttering av helsepersonell fra Serbia. Kommunestyret har innvilget ekstra midler til dette arbeidet.

Kommunen har i 2023 tatt imot flere ukrainske flyktninger på språkpraksis og flere har allerede fått arbeid i kommunen (helse og omsorg, stab).

Kommunen har også tatt imot åtte ansatte fra Natre. Disse har fått mulighet til å arbeide innen omsorg og vil delta i ordningen "fagbrev på jobb." Hemnes kommune deltar også i prosjektet «Menn i helse» og Trainèe Helgeland for å rekruttere nye arbeidstakere. Hemnes kommune hadde i 2023 ni lærlinger. Vi gir stipend og andre støtteordninger til ansatte for å ta videreutdanning og utdanning innen yrker kommunen har behov for.

Karrieredagen i Ranahallen ble en suksess! Hemnes kommune stakk like godt av med «Beste stand»-prisen!

Medarbeiderundersøkelse

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelsen *10-faktor* i desember 2023. Alle medarbeidere uavhengig av ansettelsesforhold ble invitert til å delta. Undersøkelsen ble avsluttet 21. desember og totalt 488 medarbeidere deltok. Resultatene blir fulgt opp i egen prosess i 2024.

Villmarksnett

Villmarksnett har i 2023 ikke gjennomført utbygging av nye områder.

Vi har i hovedsak opprettholdt drift av totalt 9 noder, sørger for at innholdsleverandørene leverer tjenester til totalt 868 kunder/bedrifter samt sørget for at fiberkabler i bakke og luft blir tatt vare på. Vi har ansatt ny fibermedarbeider i Hattfjelldal og som følge av daglig leder går av med AFP er det rekruttert ny daglig leder til Villmarksnett som startet ved årsskiftet 23/24.

Oppvekst og familie

Generelt om oppvekst og familie

Tjenesteområdet Oppvekst og familie er opprettet på bakgrunn av flere nye nasjonale reformer som setter samhandling på tvers av tjenester i fokus, for å bedre kvaliteten på tjenestene som kommunene skal tilby til barn og familier. Tjenesteområdet ble opprettet 01.01.23 og er delt i to

enheter; *Barn og oppvekst og Opplæring og kultur*. Området har ansvar for skoler, barnehager, kulturskole, familietjeneste, helsestasjon, barnevern, ungdomsklubber og bibliotek.

Fra kongebesøket i juni

Barn og oppvekst

Fra 01.01.23. var det en ny struktur/organisering av enheten. Barnehager, helsestasjon, barnevern og familietjenesten er organisert under samme enhetsleder.

Det ble tilsatt ny barnevernleder, da daværende gikk av med pensjon.

Høsten 2023 startet to av enhetens ansatte på PMTO utdanning (Parent Management Training – Oregon). De er ferdig innen utgangen av 2024. Kommunen vil da kunne tilby et utvidet foreldremestringsprogram, til foreldre som har barn med atferdsproblemer.

Avdeling barnehages satsning på utvikling av digital praksis i barnehagene ble avsluttet i første halvdel av 2023. Fra nytt barnehageår august 2023 er «Barns lek og lekemiljø» satsningsområde i de neste 2 årene. Denne satsningen går gjennom RKK Vefsn. Enheten har mottatt kompetansemidler fra Statsforvalteren til dette arbeidet.

Avdeling barnehage deltok på karrieredagene i januar, både ved Korgen sentralskole og i Ranahallen. Standen ble godt besøkt av ungdommen.

Hemnes barnehage

Hemnes barnehage har jobbet med lek og lekemiljø. På planleggingsdagene har barnehagen brukt kompetansepakkene fra UDIR for å få hevet kompetansen hos personalgruppa. Barnehagen har hatt spesielt fokus på å skape inkluderende lekemiljø.

Barnehagen har samarbeidet med Nord Universitetet, som har vurdert kvaliteten på rutinesituasjonene i barnehagen, og hvordan personalet kan jobbe for å sikre god kvalitet og felles forståelse for oppdraget - å være en lærende organisasjon.

Barnehagen har 2 ansatte på barnehagelærerutdanning.

Barnehagen fikk i 2023 midler til å ruste opp uteområdet. Midlene er bl.a. brukt til en stor sandkasse med elementer som inspirerer til fysisk aktivitet, samt et nytt huskestativ for de aller minste.

På samme måte som fagområdene i Rammeplanen er en del av årshjulet i barnehagen, er det jobbet med «barnehagepuls» som har ulike motoriske ferdigheter i fokus.

Hele barnehagen fikk møte kongen og dronningen da de besøkte Hemnesberget, noe som ble forberedt i lang tid på og bearbeidet i lang tid etterpå.

Barnehagen har det siste året tatt imot Ukrainske flyktninger, og legger til rette for å gi barna best mulige forutsetninger for å lære norsk. I tillegg har barnehagen voksne i språkpraksis. De har vært en stor ressurs når det gjeldet å kommunisere med de Ukrainske barna. I tillegg har flere av dem også blitt brukt som vikarer noe som har fungert veldig godt.

Korgen barnehage

I 2023 var jobben å samle to barnehager i Korgen. Barnehagen hadde rett før jul 2022, flyttet inn i den nye barnehagen på Markusmoen, og 2 barnehager hadde blitt til 1. Barnehagen var så godt forberedt som mulig, likevel vil det alltid være en del tilpassinger når ulike kulturer både hos barn og voksne skal smelte sammen. Verdier, holdninger og regler vil være ulike, og sammen skal man finne det som skal være den nye barnehagens uttrykk.

I mars hadde førskolegruppen besøk av vitensentret - spennende å lære om programmering gjennom iPadene. Legofigurer skulle på tivoli, og barna fikk være med å programmere aktivitetene på tivoliet.

På vårens foreldremøte hadde barnehagen leid inn Lars Sivert Larssen. Tema for møtet var foreldrerollen, hvordan ta gode valg i en hektisk hverdag og å være foreldre i dagens

samfunn.

Personalgruppen i Korgen barnehage vokste i 2023. Noen år med høye fødselstall i Korgen har bidratt til dette. Til tider har det vært utfordrende å rekruttere nok personell, men god innsats fra de ansatte har gjort hverdagen god for både store og små. Tiltaket med å rekruttere egne barnehagelærere gjør at barnehagen nå nærmer seg en situasjon med bedre pedagogdekning.

Sørfjellet gårds- og friluftsbarnhage

Barnehagen har jobbet med språkutvikling tilpasset alder og nivå. Å utvikle gode språklige ferdigheter i barnehagealder er viktig for sosial mestring. Felles for jobbingen med alle språkgruppene har vært lesing av bøker/leseglede og et ekstra fokus på forståelse av ord og begreper.

Barnehagen markerte Barnehagedagen med temaet «liten og stor». Barnehagen inviterte mellomtrinnet fra skolen på vaffellunsj i barnehagen. Etter lunsj gjennomførte skoleelevene høytlesning i små grupper.

Barnehagen har hatt et samarbeid med barnefysioterapeuten i kommunen dette året, kalt «Barnehagepuls». Barnehagen har lagt til rette for aktiviteter som fremmer motorisk utvikling og bevegelsesglede. Barnehagen har brukt gymsalen ved skolen to dager i uka gjennom hele barnehageåret. Aktivitetene vi har gjennomført, fremmer god fysisk og psykisk helse og er i tråd med kriteriene for helsefremmende barnehager.

«Matjungelen» er en annen satsning barnehagen har hatt. Det er et aktivitetsprogram hvor barn kan lære om mat som er bra for kroppen og kloden. Verktøykassen inneholder aktiviteter som er i tråd med helsedirektoratets kostråd, forankret i Rammeplanen. Matjungelen har gitt barna erfaringer i matlaging, ulike smaker og fokus på et sunt kosthold. Naturen og uteområdet har vært arena for lek og læring gjennom hele året.

29. august deltok barnehagen på Turbostråkk som er DNTs turdag for barnehager. Dagen ble markert med natursti og bingo i naturparken. Gårdsprosjektet til barnehagen kom for alvor i gang i 2023. I mars 2023 ble det født, til stor begeistring hos både store og små, to bukk-kje i fjøset. Barna har deltatt i det daglige fjøsstellet gjennom hele året.

Året 2023 ble avsluttet med julebakst sammen med

Bleikvassli bygdelag og et julemarked i barnehagen.

Finneidfjord barnehage

Fødselstallene på Finneidfjord har variert. I januar 2023 var alle plasser i bruk. Dette endret seg i august med mange færre barn, og en ansatt mindre. Avdelingen ble delt i grupper ut fra barnas alder deler av dagen for å kunne gi et best mulig pedagogisk tilbud. Barnehagen har hatt en stabil bemanningssituasjon. Med et sykefravær på 4,6% må vi si oss veldig fornøyd.

Fra 15.08.23 ble ny pedagogisk aktivitetsplan for Finneidfjord barnehage tatt i bruk. Finneidfjord barnehage har dette barnehageåret hatt et utviklingsarbeid sammen med Nord Universitetet, hvor det lek og lekemiljø står i fokus. Dette arbeidet finansieres gjennom midler fra statsforvalteren.

Barnehagen har også tatt imot student fra Nord universitet og barnehagelærerstudiet.

Av aktiviteter som barnehagen har deltatt på dette året, kan det nevnes at i januar og februar leide barnehagen gymsalen på samfunnshuset 1 time i uka.

I februar 2023 fikk barnehagen besøk fra Vitensenteret i Rana- De hadde med seg en Bee-Boot og det var programmering som stod i fokus. Under Vinterlysfestivalen fikk barnehagen besøk av klovnen Foffo. I forbindelse med kongebesøket arrangerte barnehagen «Kongefest» i barnehagen og fulgte begivenheten på livestream. I juni var det avslutning og grilling i fjæra, en tradisjon over mange år med stor oppslutning. I 2023 ble avslutningen gjennomført i iskaldt vær og øsregn.

I desember var det julebord for barn og personal. Det ble dekket og pyntet, og alle kunne forsyne seg med det de hadde lyst på. Det ble en lang lunsj hvor barna koste seg og forsynte seg mange ganger.

Bjerka barnehage

Barnehagen har hatt natur og nærmiljø som satsningsområde. Gjennom året var barnehagen mye ute på tur, både i naturen og nærmiljøet. Barnehagen monterte et tre utenfor et av vinduene i barnehagen. To ekorn kom på besøk nesten hver dag og spist av maten som ble laget og hengt ut, og det kom etter hvert et lite ekornbarn. De eldste barna hadde skiaktivitet om vinteren, og sykling om sommeren. Aktivitetene foregikk i barnehagens uteområde, men også i nærmiljøet. Steder i nærmiljøet som gjennom året fikk mange besøk var jernbanestasjonen, settefiskanlegget, Nortura, Barnas idrettshall, Bygdetunet, gård, butikken, hoppbakken, lysløypa og skolen. Barnehagen ble invitert inn i hager i nærmiljøet, der det ble plukket rips.

Barnehagen og skolen har et nært samarbeid. De har sammen utviklet en samhandlingsplan, med treffpunkter hver måned gjennom hele året. Eksempler på treffpunkter er lesestund, matteverksted, baking, Tine-stafett og julegrantenning. Barnehagedagen ble markert, med skolen på besøk. Temaet var «liten og stor». Et annet treffpunkt dette året var nissemarsj. Stall Valla 4-H kom med tre flotte pyntede hester. Barna fremførte sang utenfor butikken, og gikk til bygdetunet der det ble grøttest.

Barnehagen tok i bruk et aktivitetsprogram, «Matjungelen», der barna kan leke og lære om mat som er bra for kroppen og kloden. Barnehagen laget et årshjul for mat i barnehagen, i tråd med anbefalingene fra helsedirektoratet. Det serveres varm mat to ganger i måneden, variert mellom kjøtt, fisk og kjøtt-/fiskfrie måltider.

Barnehagen inngikk et samarbeid med barnefysioterapeuten i kommunen, og tok i bruk et program; Barnehagepuls, som har fokus på fysisk aktivitet og motorikk i barnehagen.

Førskolegruppa hadde besøk av vitensenteret i mars, der ble

programmering visst frem. I forbindelse med Nordland teaters Vinterlysfestival, fikk barnehagen besøk av klovnen Foffo. Barnehagen har hatt lærling, studenter på utdanning både som barnehagelærer, veiledning og styrerutdanning. Vi har vært praksisbarnehage for studenter på barnehagelærerutdanning.

Det ble gjort en oppgradering av uteområdet. Foreldrene gjorde en stor innsats med å lage sykkeløype, og hjalp til med etablering av grønnsakshage. Vi kjøpte inn to lekeapparater, et tog, en buss samt ny sykkelpark.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten

I 2023 hadde helsestasjonene 5 helsesykepleierstillinger. 1 av helsesykepleierstillingene ble dekt opp av sykepleier som startet på videreutdanning som helsesykepleier i januar 2023. Avdelingen har 1 stilling som foreldreveileder. Avdelingen har hatt avtale med Helgelandssykehuset og leid inn jordmor med 0,2 stilling. Avdelingen har hatt 1 helsesykepleier i prosjekt for ungdomshelsestasjonen. Prosjektperioden var ferdig 31/12-23. Videre har det vært lege og fysioterapeut tilknyttet helsestasjonen med ca. 0,2 årsverk hver.

Svangerskapsomsorgen

Alle kontroller ble gjennomført i tråd med sentrale retningslinjer. Det var 32 fødsler i Hemnes kommune i 2023, fordelt med 18 i korgen og 14 på Hemnesberget.

Helsestasjonen 0-5 år

Det ble gjennomført hjemmebesøk til 32 nyfødte. 32 barn var på 6-ukerskontroll, 32 barn på 1-årskontroll, 34 barn på 2-årskontroll og 47 barn på 4-årskontroll. Helsestasjonen hadde for det meste individuelle konsultasjoner, men i løpet av barnets første leveår ble det gjennomført 3 gruppekonsultasjoner.

50 barn har vært på 1. klasseundersøkelse, og 104 elever på 8- og 9. klasseundersøkelse.

Flyktninger som har blitt bosatt i kommunen har krevd tid, blant annet for å få oversikt- og innhenting av vaksinasjoner, samt andre forhold. Det ble brukt telefontolk på konsultasjonene.

Skolehelsetjenesten/ helsestasjon for ungdom

Skolehelsetjenesten har kontorer på alle skolene og helsesykepleier har faste møtetidspunkter ved skolene. Det var mange konsultasjoner med barn og ungdom. Foreldreveileder hadde også oppfølging av elever og familier. Foreldreveileder og helsesykepleier har gjennomført 3 grupper med ungdom med tema psykisk helse. En del elever i videregående skoler ble fulgt opp av ungdomshelsestasjonen med samtaler og annen oppfølging i overgangen fra grunnskole til videregående skole

Helsesykepleiere hadde undervisning i 3. klasse. Her var tema psykisk helse, vold og overgrep. De hadde også undervisning i 9. og 10. klasse med tema psykisk helse og seksuell helse. Alle i 3. og 8. klasse hadde individuelle samtaler med helsesykepleier. Helsesykepleiere deltok i tverrfaglig team som var ca. 4 ganger i året. Helsesykepleier ble innkalt til foreldremøter på de ulike skolene.

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten fikk ny barnevernleder i oktober. Barnevernet består av fem saksbehandlere og en merkantil. En saksbehandler er i et utdanningsforløp til PMTO-terapeut. To saksbehandlere er i gang med videreutdanning i «barnets beste» og «relasjonskompetanse i barnevernet». Innen 2031 må alle som jobber i barnevernet ha enten relevant mastergrad, eller relevant bachelorutdanning,

fire års erfaring og videreutdanning på 30 studiepoeng. Barnevernet ligger godt i rute til å rekke dette innen fristen.

Barnevernet ble i 2023 godkjent for å rapportere automatisk inn til Barnevernregisteret, noe som letter arbeidsmengden da det er mange rapporteringer til statsforvalteren, SSB og Bufdir.

I 2023 mottok tjenesten 90 bekymringsmeldinger, som omhandlet totalt 54 ulike barn. Bekymringsmeldinger skal gjennomgås i løpet av 1 uke. Det ble fristbrudd i en sak.

I 2023 startet barneverntjenesten 50 undersøkelser. Barnevernet har tre måneder på å gjennomføre undersøkelse, jf. Bvl. §2-2. Det ble dessverre fristbrudd i tre av undersøkelsene.

Det ble tilbydd tiltak etter 15 av undersøkelsene. 29 undersøkelser ble henlagt etter barneverntjenestens vurdering. I mange av disse sakene har man henvist familiene videre til andre instanser.

I løpet av året hadde 23 barn aktive tiltak fra barnevernstjenesten. Herunder 10 barn plassert i fosterhjem, tre barn på foreldre og barn-senter og en institusjonsplassering. Dette er tiltak som er ressurskrevende både med tanke på kostnader, men og menneskelige ressurser i form av oppfølging fra saksbehandler.

Familietjenesten

Tjenesten tilbyr et tverrfaglig tilbud til familier med barn mellom 0 – 18 (24) år. Tjenesten er kommunens apparat for å imøtekomme behov for forebyggende og tiltak/tjenester på et kommunalt nivå. Tjenesten samler fagressursene, og tilbyr et samlet tilbud «en-dør-inn». Dette året har Familietjenesten fått i system et tverrfaglig fordelingsmøte, hvor alle henvendelser inn til kommunen drøftes/vurderes og fordeles. Fordelingsmøtet består av familieveileder, koordinerende enhet barn og unge, COS-p veileder, helsesykepleier og barnevernet.

Dette året har det også vært jobbet med å utarbeide ulike skjema, felles rutiner, informasjon om de ulike tjenester og tilbud. Denne jobben skal ferdigstilles 1. kvartal 2024.

Det ble i slutten av året tilsatt ny familieveileder i 50% stilling, samt 50% stilling som FACT medarbeider. FACT (Flexible Assertive Community Treatment) er et 4-årig samarbeidsprosjekt mellom Helgelandssykehuset, Rana kommune, Hemnes kommune og Nesna kommune. Målgruppen er barn/ungdom fra 12-18 (25) år, med moderat til alvorlig funksjonsfall på flere områder i livet.

Opplæring og kultur

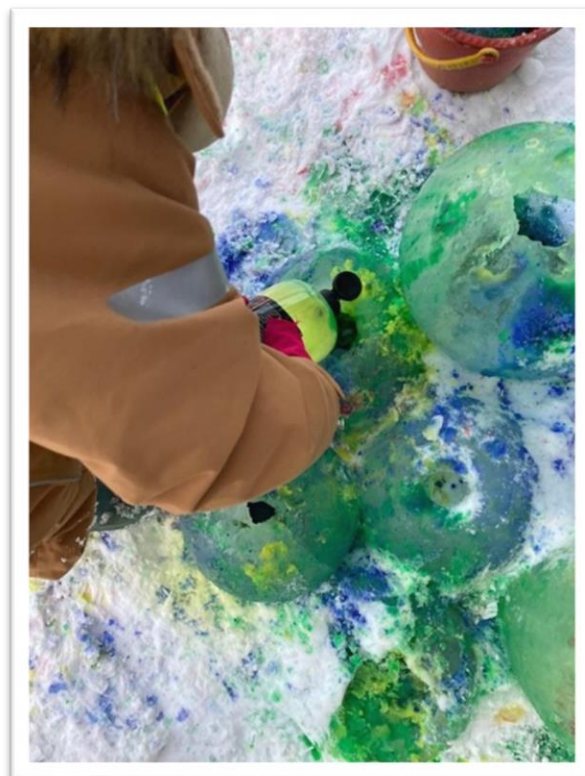
Enhet opplæring og kultur har ansvaret for 5 grunnskoler, Hemnes kulturskole, 4 ungdomsklubber, Hemnes voksenopplæring (HEVO) og bibliotekene. Finneidfjord skole, Bjerka skole og Bleikvasslia skole er fådelte skoler, det vil si at elever fra flere trinn går i samme gruppe. Enhet skole kom under Enhet opplæring og kultur fra 01.01.23.

Hemnes kommune mottok i 2023 ukrainske flykninger, hvor flere er i skolealder. Hemnesberget og Korgen har tatt imot de nye elevene og har derfor økt bemanningen noe.

Inneværende skoleår mottok 8,19% av elevene i Hemnes spesialundervisning, mot 7.03% i 2022.

Drift

Skolene fortsetter med implementering av ny læreplan (Fagfornyelsen). Skolene er også med i en oppfølgingsordning, med støtte fra Statsforvalteren. Vår og høst 2023 ble benyttet til å kartlegge kommunenes og skolenes utfordringer. Etter grundige analyser har kommunen kommet frem til to satsningsområder som er felles for alle skolene i kommunen. Det ene området er Dysleksivennlige skoler; hvor vi skal bedre leseopplæring og kompetansen i lesing hos elevene. Det andre området er Læringsmiljø; hvor vi skal jobbe for godt og trygt skolemiljø som fremmer læring og utvikling for elevene.

Administrativ skoleeier er inne i siste året med i prosjektet profesjonell skoleeier sammen med Nesna, Grane og Hattfjelldal.

Skole	Elevtall	SFO
Bjerka skole	29/32	16/28
Bleikvassli skole	30/24	0/2
Finneidfjord skole	39/34	15/17
Hemnes sentralskole	177/184	43/50
Korgen sentralskole	196/203	35/31
Sum	471/477	109/128

Tall i blått gjelder 2023, de svarte er for 2022.

Bjerka skole

Skolen jobber aktivt for å skape gode holdninger og god atferd – her fremheves månedlige respektmål, fellessamlingene «skolens time»/miljøsamling og arbeidet rundt «Åpen dag». For mest mulig sømfri overgang til mellomtrinnet, hospiterte 4.klasse i én uke ved Korgen sentralskole våren 2023. Utviklingsarbeidet følger skolens virksomhetsplan - «kultur for læring gjennom vurdering for læring», samt «Oppfølgingsordningen».

Bjerka er en fådelt 1-4-skole med 32 elever. Rekordhøyt elevtall på SFO har bidratt til nødvendige innkjøp for å kunne drifte tilbudet. Lærerne har fått oppgraderte arbeidsplasser, og maling av arbeidsrommet har lærere og rektor stått for selv. Rektor har også stått for «makeover» av rektorkontoret. Samhandling mellom foreldre og medarbeidere har bidratt til at skolen og grillkøta nå har to strøk maling.

Bleikvassli skole

Bleikvassli skole er en fådelt skole med 24 elever fra 1-10.trinn. I 2023 har vi tatt i bruk ny kommunal leselystplan og revidert skolens kartleggingsrutiner i tråd med denne. Andre fokusområder i utviklingsarbeidet har vært klasseledelse og læringsmiljø, tverrfaglig temaarbeid med dybdelæring, og kontinuerlig arbeid for å styrke samhold og inkludering. Som et ledd i dette var hele skolen sammen på Lego League og Explore i november, i samarbeid med foreldregruppa.

Elevrådet har arbeidet aktivt for et godt skolemiljø, bl.a. med utforming av trivselsmål for hele skolen og miljøvakt ute i friminuttene. Det er planlagt oppgradering av fotballbanen og uteområdet på baksiden av skolen. I 2023 ble det ordnet drenering ved akebakken, krattskog ble fjernet og løpebanen ble demontert på dugnad.

Finneidfjord skole

Finneidfjord skole er en fådelt 1.-7. skole med 34 elever. Skolen har jobbet med økt fokus på lesing, dysleksivennlig skole, Læreplan LK20 og bedring av læringsmiljøet. Det legges opp til at elevene skal være aktive, så bruk av kroppen og fysisk aktivitet er sentralt i læringsprosessen.

Skolen har kjøpt inn nye læreverker i alle fag. Skolen har også valgt å ta i bruk digital ressurs som er knyttet til flere av læreverkene.

Finneidfjord skole har et trygt og godt skolemiljø. Skolemiljøet har vært tema i alle medvirkningsgruppemøter (SU og SMU) og både elevrepresentanter, foreldrerepresentanter skoleansatte melder om at elevene har det bra på skolen. Det har jevnt over vært et høyt nærvær av ansatte og trivselen blant ansatte har blitt bekreftet i medarbeidersamtaler.

Fra høsten 2023 har skolen hatt en lærling i faget barne- og ungdomsarbeid.

Hemnes sentralskole

Hemnes sentralskole er en 1-10 skole med 184 elever. Dette tallet blir stadig endret da skolen tar imot mange elever med flyktningsstatus. Skolen har arbeidet med det profesjonsfaglige felleskapet og har lagt spesielt vekt på erfaringsdeling, medbestemmelse og utvikling av team. Vi har fortsatt med tiltak i nærværarbeid, implementering av HMS-plan, arbeid med tilsynsrutiner, innmelding- og tiltaksplaner i TPO-arbeidet og organisering av spesialundervisningen. I tillegg har vi jobbet med satsningsområdene i forhold til oppfølgingsordningen, og det er sertifisert fire lærere for å kunne avdekke dysleksi tidligere i skoleløpet.

Alle elever har nå 1:1-digital enhet og vi bruker Skolestudio som læringsplattform i kombinasjon med It`s Learning og Teams.

SFO har hatt en økning av elevmasse som har endret organiseringen av tilbudet, der 1.trinn er organisert i eget bygg for å ivareta flere elever i sitt skolefritidsordningstilbud

Hemnes voksenopplæring (HEVO)

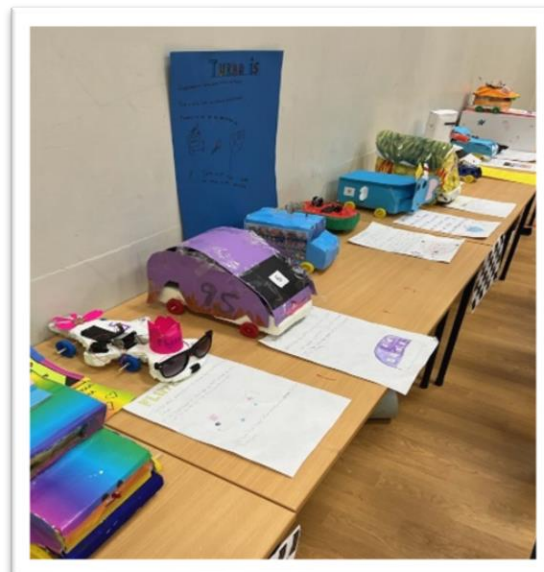
Motto/Visjon: Kompetanse – mangfold – likeverd.

I 2023 har voksenopplæringen fortsatt hatt oppgaven å gi flyktninger norskopplæring og undervisning i samfunnskunnskap gjennom introduksjonsprogrammet for voksne. Programmet ble organisert 3 dager i uken på våren, men fra høsten 2023 ble det undervisning alle dager. I samarbeid med flyktningsgjennomgangen og på bakgrunn av bosettingsplaner for kommunen, har skolen organisert seg med et rullerende inntak med tre grupper, siden vi inntar jevnlig flyktninger, hovedsakelig fra Ukraina. Det er også tatt i bruk digitale pedagogiske programvarer for å gi deltakerne mer mulighet til å øve både på skolen og på egen hånd. Det var ingen grunnskoleelever ved HEVO i 2023. Det jobbes med å utvikle samarbeidsmodeller med flyktningsgjennomgangen og NAV. Skolen doblet personalressursene fra høsten, for å nå målet om å gjøre flyktninger raskt klar til språkpraksisplass.

Korgen sentralskole

Korgen sentralskole er en 1-10-skole med 203 elever og 36 medarbeidere i ulike stillingsstørrelser. Skolen har lærling i faget barne- og ungdomsarbeider. Satsingsområdene for skolen er læringsmiljø, fagfornyelsen og prosjektet dysleksivennlig skole. Skolen ser viktigheten av samarbeid med andre aktører i kommunen og har formalisert samarbeid med de fleste av skolene og med Korgen barnehage. Skolen jobber også med å formalisere et samarbeid med næringslivet.

Foreldresamarbeidet er under utvikling og FAU, SU og SMU er viktige brikker i så måte. Skolen har arbeidet dette skoleåret for å etablere en alternativ opplæringsarena sammen med HASVO. Tiltaket utprøves halvåret 2024, og evalueres før sommerferien.

Hemnes kulturskole

Kulturskolen tilbyr sang, barnekor, treblås, messing, piano, gitar, bass, slagverk, kunst, dans, mediefag og sirkus. I tillegg samarbeider kulturskolen med omsorgstjenesten om sang og dans på omsorgssentrene. Fokusområdet i denne perioden, er synlighet. Kulturskolen vil være til stede på mange arenaer og i planverket. Og vi ønsker at alle skal vite hva kulturskolen er.

Det undervises på alle fem tettstedene. Elevtallet er relativt stabilt – i overkant av 100 elever. Kulturskolen har 10 ansatte fordelt på 3,4 årsverk. Det er fortsatt en utfordring med tanke på undervisningslokaler.

Juleforestilling 2023. Foto: Simon Almås Photo

Ungdomsklubbene

Kommunen har kjøpt lokalene som Finneidfjord Ungdomsklubb benytter. Det har vært noen bygningsmessige utfordringer, så klubben har hatt redusert åpningstid ved noen anledninger. På de tre øvrige klubbene har det vært stor aktivitet og alle klubbene er godt besøkt. Eksempel på aktiviteter er hobbykvelder, politiet på besøk, karneval, alpinksjakk i skibakken i Bleikvasslia, rusfriarrangement i Svartebukta 16. mai, biljardturneringer og Halloweenfest på Hemnesklubben for å nevne noe.

Bibliotek

Bibliotekene har opplevd stigende besøkstall i 2023. Det er åpent 2 dager i uken på Hemnesberget og 3 dager i uken i Korgen. Det er inngått samarbeid med flyktningetjenesten, skolene, barnehagene og Helgeland Museum. I tillegg arrangeres det jevnlig temakvelder for alle aldersgrupper. Biblioteket har blitt en viktig arena med tanke på integrering og sosiale møteplasser. Det er tatt i bruk nye digitale løsninger, i tillegg til det eksisterende systemet.

Hemnes ungdomsråd

Hemnes ungdomsråd har 11 faste medlemmer, og 8 vararepresentanter. Skolene har fem faste representanter, ungdomsklubbene tre og tre fra videregående-/lærlingeplasser. Skolene og klubbene har også vararepresentanter. Både faste medlemmer og varamedlemmer innkalles til møtene. Alle har tale- og forslagsrett, men bare de som møter som faste medlemmer har stemmerett. Denne ordningen gjør at flere får delta på møtene, og får erfaring med å delta og representere i et medvirkningsorgan. Ordningen sikrer også at rådet er vedtaksfør i alle møtene.

Hvert år lyser rådet ut midler til ungdomsrelaterte- og rusforebyggende tiltak. Rådet behandler søknadene og tildeler tilskudd. Rådet har flere arrangement som gjennomføres årlig, flere av de i samarbeid med ungdomsklubbene.

Når nytt ungdomsråd er valgt på høsten hvert år, har rådet helgesamling på Karihaug. Hemnes ungdomsråd har tre tema som skal prioriteres: psykisk helse, rusforebyggende arbeid og møteplasser for ungdom.

Teknisk

Overordnet styring

Generelle oppgaver det har vært fokus på: Rekruttere og å beholde ansatte, opplæring av nyansatte, arbeid med internkontroll, sykefravær/jobbnærvær og god økonomikontroll, god kundeveiledning.

På slutten av 2023, var den nye organiseringen av enheten med egen fagavdeling kommunalteknikk, bemannet i henhold til nytt organisasjonskart.

Delings-, bygge- og utslippssaker

Kategori	Antall	Kategori	Antall	Kategori	Antall
Opprettelse av ny grunneiendom	34	Tillatelse til tiltak	47	Rammetillatelse	4
Igangsettings tillatelse	6	Utslippsanlegg	7	Midlertidig brukstillatelse	7
Ferdigattest	64	Melding om bygning unntatt søknad	9	Ett-trinnsøknader	25
Utslippssaker	5				
Tomtetildelinger		Hemnesberget	1	Finneidfjord	Ingen
Bjerka	5	Korgen	4	Bleikvasslia	Ingen

Eiendomsregistrering – Matrikkeloven/Seksjoneringsloven

Det ble gjennomført 30 oppmålingsforretninger i marka. Av disse ble det oppretter 27 nye eiendommer i matrikkelen. 5 oppmålingsforretninger omfattet arealoverføringer/grensejusteringer og 1 omfattet klarlegging av eksisterende grenser.

Totalt ble det registrert 36 nye eiendommer i matrikkelen i 2023, inklusiv innløsning av festegrunner og avholdte «kontorforretninger».

Det ble opprettet 2 nye seksjonssameier.

Vinterhalvåret brukes aktivt til kvalitetsheving av matrikkeldata for eksisterende eiendommer.

Etter som teknisk sjef har vist seg som en fremragende korrekturleser og sensur-utøver, anføres det intet i år, hva angår landmålerens åpenbare positive utseendemessige kvaliteter.

Arealplan

Arbeidet med revideringen av kommuneplanens arealdel er startet opp på nytt, og er det mest omfattende av avdelingens arealplanarbeid. Utarbeiding av planforslaget pågår også i 2024.

Dispensasjonssaker	3 søknader 1- tilleggsareal til oppføring av garasje 1- Rehabilitering av Fallfors og Røssvatn dam 1- omdisponering fra industri til bolig (behandlet administrativt).
Endringssaker	4 søknader 4 ulike tema (formål, formålsgrense, bestemmelser, plangrense med tillagt formål og bestemmelser)
Private reguleringsplaner	Mottatt komplett planforslag for 3 og alle har startet tidligere, i 2022 eller enda tidligere. To planer gjelder fritidsbebyggelse, en boligbebyggelse.

Forvaltning, drift og vedlikehold av geodata

Kommunen er oppdateringsansvarlig for seks kartdatasett som i fellesskap eies av partene i GEOVEKST-samarbeidet. Det er kartdatabasene for bygning, veg og arealressurskartet AR5 som i størst grad har behov for kontinuerlige oppdateringer. Kommunen oppdaterer kartdata på grunnlag av innmålinger med GPS. Kartdata oppdateres mot en sentral database som medfører at kartbrukere får tilgang på nye data umiddelbart.

I juli 2021 ble det foretatt flyfotografering av området "Hemnes sør". I løpet av 2023 er det produsert oppdaterte kartdata på grunnlag av dette gjennom et GEOVEKST-prosjekt. Disse data blir tilgjengelige i løpet av mars 2024.

Startlån

I 2023 mottok vi 26 søknader om startlån. 9 stk. er trukket eller avsluttet pga. manglende innlevering av dokumentasjon, og 6 stk. har fått avslag. Hele 10 har fått innvilget startlån i 2023, og det er utbetalt til sammen litt over 14 millioner.

Det er innvilget tilskudd til utbedring av bolig som begynt utbetaling av i 2023. Restbeløpet vil bli utbetalt etter hvert som utbedringen blir dokumentert gjort i 2024.

Salg kommunalt bygg

Korgen barnehage ble lagt ut for salg, men det er ikke kommet bud på bygget.

Omsorgsboliger

Omsorgsboliger tildeles av tildelingskontoret etter vurderinger av søkers situasjon og helse.

Det var et tap på kr 456 613 på ledige omsorgsboliger i 2023.

Kirkevn/ Prestegårdshagen	2 leiligheter uten beboere pga renoveringsforberedelse	Bjerka	Fullt belegg
Myravn	622 ledige døgn. Ikke søkere.	Korgen	Fullt belegg
Finneidfjord	1 ledig hele året. Ikke søkere.	Bleikvassli	Fullt belegg

Landbruk og viltforvaltning

Tilskuddsforvaltning: Statistikk for utbetalt tilskudd i 2023 er pr. dato ikke tilgjengelig, men antas å være drøyt 30 millioner.

Produksjons- tilskudd	72 enkeltprodusenter og 2 samdrifter 72 innvilget	Beiteområder	3 prosjekt Kr 132 000
SMIL	6 prosjekt Kr 700 000 tema vannmiljø, kulturmark og bygningsvern	Drenering	3 prosjekt Kr 128 000

Andre søknader

Nydyrkings- forskriften	50 daa fordelt på 2 søknader
Jordlovens § 12	2 søknader
Konsesjonsloven	8 søknader

Skogbruk

Pågår ny Mis-registrering i kommunene Hemnes, Vefsn, Grane og Hattfjelldal. Fellesprosjekt mellom skogeiere, kommuner og Statskog. Finansiert med statstilskudd og egenandel hos skogeiere og Statskog. Dette er et av de aller største enkeltprosjektene i sitt slag som er gjennomført i Norge og omfatter et totalareal på omkring 1 million daa.

Avvirkning	27 780 m ³ , bruttoverdi: kr. 13 402 105
Skogkultur	Nyplanting: 365 daa, 58000 planter, kostnad kr. 442 000, tilskudd 125 000,-
Ungskogpleie	187 daa, kostnad kr 97710
Skogsveibygging	Ingen

Veterinær

Kommunen har egen kommuneveterinær og et vaksamarbeid med Rana kommune. Innehaver av stillingen har i dag kontor i egen bolig, og forventes å gå av innen en forholdsvis kort tid. Kommunen må skaffe egnede lokaler til tjenesten i nær fremtid. Det arbeides nå med å få til et tettere samarbeid med Rana kommune angående vaksamarbeidet. Arbeidet videreføres i 2024.

Brannvern

Forebyggende brannvern: Det er i dag registrert totalt 3167 skorsteiner og 3613 ildsteder i kommunen, dvs. 2182 helårs og 985 fritidsboliger. Det er behovsprøvd feiing og tilsyn, noe som gjennomføres av brannforebyggere i 1,5 årsverk. I 2023 gjennomførte vi 715 feiinger og 136 tilsyn på skorstein og ildsteder.

Det er registrert 54 særskilte brannobjekter etter § 13 i brann- og eksplosjonsvernloven, samt 7 anlegg etter forskrift om håndtering av farlig stoff.

Brannvern – beredskap: Det har totalt vært 87 registrerte hendelser i brannvesenets innsatsområde. Beredskapsnivået i brannvesenet har vært det samme som tidligere år med helkontinuerlig overordnet vakt og mannskapsvakter i høytidshelger og vanlige helger i sommerferien. I 2023 ble det anskaffet ny mannskapsbil til stasjon Hemnesberget.

Ett av fokusområdene 2023 var kompetanseheving, da det er gjennomført grunnutdanning gjennom Norges brannskole for fem av mannskapene. Dette er noe som også vil videreføres i 2024.

Brannvern - samarbeid mellom kommuner: Vi har gjensidig bistandsavtaler med Rana, Vefsn, Leirfjord og Hattfjelldal kommune. Hemnes kommune er også medlemskommune i IUA-Rana sammen med Rana, Lurøy, Træna og Nesna.

I tillegg har vi utvidet samarbeidsavtale med Hattfjelldal, som innebærer at Hemnes kommune har administrativt ansvar for brannvern i Hattfjelldal. Hemnes kommune har også avtale om innsatslederansvar ved større hendelser i Hattfjelldal kommune.

Kommunalteknikk

Vann og avløp

Vann og avløp har for tiden 4,5 ansatte på drift og ca. 3,6 på prosjekt. Vi opererer 4 vannbehandlingsanlegg, 3 avløpsrensianlegg, 5 kommunale slamavskillere og ca. 10 mil med ledningsnett. Vårt mål er å ivareta vannforsyningen og avløpshåndteringen i samsvar med gjeldende regelverk og lover. I tillegg har vi som mål å drive enheten på en økonomisk effektiv og forutsigbar måte. For å opprettholde denne effektiviteten og forutsigbarheten, gjennomfører vi kontinuerlige investeringer med sikte på å holde driftskostnadene nede og forberede oss på de utfordringene klimaendringene medfører.

I løpet av 2023 gjennomgikk enheten en omorganisering som en følge av endringer i ledelsesstrukturen innenfor TEK (tekniske tjenester). Vann og avløp er nå underlagt samme ledelse som bygg inkl renhold og vei, samt grøntområder. Praktisk sett har denne endringen ingen konsekvenser for enhetens abonnenter.

Vi har gjennomført kvalitetskontroller på drikkevannet i samsvar med våre fastsatte rutiner for å sikre at vi til enhver tid kan levere trygt og godt drikkevann. På avløpssiden har vi opplevd noen mindre avvik i forhold til fastsatte renskrav. Disse mindre avvikene skyldes til tider store nedbørmengder og manglende separering hos våre abonnenter. På prosjektsiden har vi vært nødt til å utsette noen prosjekter på grunn av økte kostnader.

Samlet forbruk nettvann på fire vannverk var på 456.000 m³ i 2023.

Vann og avløp vil fremover fortsatt sette søkelys på å være en pålitelig leverandør til private, gårdbrukere og næringslivet. I tillegg vil vi ha som mål å levere våre tjenester så effektivt som mulig, samtidig som vi forbereder oss på de utfordringene vi har sett komme de siste årene.

Kommunale bygg

Tilstandsrapport Kommunale bygninger ble lagt fram for kommunestyret. Der ble kommunens bygningsmasse på ca 50 000 kvadratmeter presentert med en kostnad for å dekke vedlikeholdsbehovet på over kr. 300 000 000.

Renhold

Renholdsavdelingen har jobbet med kompetanseheving og ble godkjent som læringsbedrift i 2023. To medarbeidere har nå vært i læring og tok fagbrev som renholdsoperatør.

Så har det vært fokus på HMS med risikoanalyse, handlingsplan og hvordan jobbe smartere.

Gatelys

I 2023 fikk vi tilført 100 000 kr for innkjøp av LED lysarmaturer, men ikke alle ble montert i 2023.

Det var et overforbruk på 85 000 kr. I 2023, dette skyldtes at vi har brukt mer timer på gatelys, økt strøm utgifter og kjøp/leasing av maskiner.

Kommunale veier

Det ble 2023 store utfordringer mht prisvekst på materiell, renter og drivstoff, noe som medførte økte kostnader på innleie, leasing og egne arbeidere. Opprinnelig budsjett var på 11 594 302 kr. Dette ble igjen regulert opp med 1 300 000 kr til totalt 12 894 302kr. Det ble i 2023 brukt 12 909 000 kr på drift av kommunale veier.

Hemnes industrikai, driftsutgifter i 2023 er 118 000 kr.

Drift parker og kirkegårder

Totalt regnskap på drift av kirkegårder, parker og grøntarealer 2023 er kr. 1 637 000.- og med ett overforbruk på 266 000.-

Dette skyldes i all hovedsak innleide firma for sommer vedlikehold.

Tilskudd private veier

I 2023 ble det gitt tilskudd til drift og vedlikehold av private veier på kr. 220 000.-

Prosjekt

Det ble i 2023 arbeidet med drifts- og investeringsprosjekt med egne budsjettbevilgninger:

- Tilstandsvurdering av kommunale bygg og løsningsforslag for vedlikehold og avhending.
- Ny idrettshall/flerbrukshall
- Ny heis på Korgen sentralskole
- ROP boliger (rus og psykiatri)
- Prosjekt i kommunale bygg og anlegg (Enøk, varmekilder, legionelletiltak, radontiltak, brannteknisk oppgradering, uteområder skole og barnehage, vindusskifte, legekantor, utbygging personalbase, basseng, adgangskontroll, ombygginger, brannstasjon, solskjerming, SD anlegg, kjølerom)
- Selvkostområdet Vann og avløp, 10 delprosjekt
- Grøntanlegg, sentrumsutvikling, Samvirkebakken,
- Soveskur og porter i barnehager
- Kjøretøysanskaffelser
- Bårehus, kirkegård, massedeponi
- Ungdomsklubb, Hagavn 1

Helse og omsorg

Generelt om helse og omsorg

Helse og omsorgstjenesten har vært gjennom en omfattende omorganisering i 2022 og 2023. Bakgrunnen for dette er nye nasjonale reformer som setter samhandling på tvers av tjenester i fokus. Virksomhetsområdet har ansvar for tjenesteområde helse og omsorg samt NAV. I denne perioden har kommunalsjef for Helse og omsorg også hatt ansvar for flyktningetjenesten, men den er vedtatt å flyttes til virksomhetsområde Oppvekst og familie i løpet av 2024.

Enhet helse omfatter miljøtjenesten, legetjenesten, fysioterapi- ergo og friskliv, samt tjenesten for rus og psykisk helse. Enhet omsorg omfatter omsorgssentrene i Korgen og på Hemnesberget, med sykehjem, hjemmesykepleie, omsorgsboliger, dagrehabilitering og fellestjenester.

NAV og flyktningetjenesten er organisert direkte under kommunalsjef, det samme gjelder tildelingskontoret og stab. Tildelingskontor skal organiseres under enhet helse fra 2024.

Internkontroll

I 2023 har enheten jobbet godt med interkontroll. Alle avdelinger har utarbeidet HMS-handlingsplaner, tiltaksplaner og årshjul. Det har vært et tett og godt samarbeid mellom tillitsvalgte, verneombud, bedriftshelsetjeneste og lederne.

NAV

NAV Hemnes er 50 % statlig og 50 % kommunalt, med kommunalt ansatt leder. Den statlige siden tilhører tjenesteområde Rana sammen med Nesna og Hattfjelldal, der Rana er hovedkontor og har et særskilt ansvar for oppgaveløsning i tjenesteområdet.

NAV har et nytt og funksjonelt databehandlersystem for sosialhjelp som ivaretar elektroniske overføringer mellom NAV og kommunen, og gir nå et hel-elektronisk tilbud til innbyggerne.

NAV Hemnes har en avtale med Hasvo om tiltak for unge som mottar sosialhjelp. Dette skal utvikles i takt med opprettelsen av en tverrfaglig ungdomsgruppe i kommunen som så vidt ble påbegynt i 2022 og har fortsatt i 2023.

Det har vært en stor økning i antall brukere i 2023. Økningen skyldes blant annet at det er vanskeligere enn tidligere å få jobb uten utdanning for de unge, og at for mange familiene er det blitt dyrere å leve for de som ikke har full jobb.

NAV Hemnes har hatt betydelige kapasitetsproblemer i 2023. Den økte bosettingen av flyktninger har medført en betydelig økning i pågang på sosiale tjenester og ytelser. For å møte den utfordringen ble det ansatt to nye veiledere høsten 2023.

NAV hadde tilsyn fra Arbeidstilsynet i 2023. Det førte til 7 pålegg som det har vært jobbet med gjennom året. Ved årsskifte gjenstår ett pålegg å lukke.

Velferdsteknologi og digitalisering

I 2021 startet Omsorgstjenesten med installasjon av elektroniske dørlåser på sykehjemsavdelingene. I 2023 ble prosjektet ferdigstilt da Kangsen, som den siste avdelingen, fikk installert elektroniske dørlåser. I slutten av året ble det startet et arbeid med større fokus på velferdsteknologi til hjemmeboende.

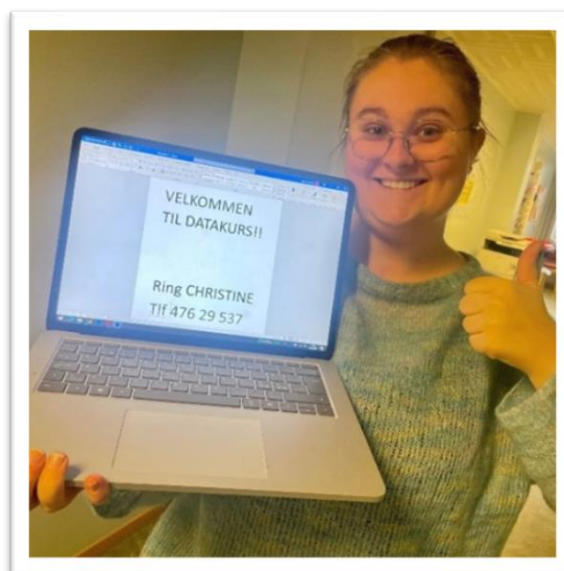
Helse- og omsorgstjenesten hadde i 2023 samarbeid med Digitale Helgeland om innføring av digitalt søknadsskjema for helse- og omsorgstjenester. Etter oppstart i april/mai er det mottatt 12 søknader digitalt.

Eldres digitale kompetanse

Tilskudd fra Statsforvalteren ga kommunen mulighet til å gå i gang med et toårig prosjekt der målet er å styrke eldres digitale kompetanse, slik at flere kan leve et aktivt og selvstendig liv i et stadig mer digitalt samfunn.

Det ble gjennomført en spørreundersøkelse blant alle hjemmeboende over 70 år. Spørreundersøkelsen kunne besvares skriftlig og digitalt, det kom inn totalt 179 svar. Det er gjennomført kurs i Korgen og på Hemnesberget, med stor suksess. Det var totalt 30 kursplasser, 23 deltakere gjennomførte kurset.

Nye kurs planlegges. Christine Jensen, nyutdannet ergoterapeut, startet i prosjektstillingen i mai. Dette er en viktig del i arbeidet med å gjøre Hemnes mer aldersvennlig.

Prosjekt mestrings- og vurderingsteam (MOV)

Hemnes kommune startet i 2023 et interkommunalt samarbeid med Vefsn og Grane med mål om å legge om rutiner og retningslinjer for tildeling av tjenester. Prosjektet er organisert av RKK Vefsn og har fått tildelt skjønnsmidler fra statsforvalteren. I Hemnes kommune er det utarbeidet en prosjektplan med målsetning å opprette et mestrings- og vurderingsteam der friskliv, fysio- og ergoterapitjenesten samt tildelingskontoret blir organisert i en avdeling fra 01.01.2024. Målet er “en dør inn” der alle som søker tjenester skal vurderes av teamet. Det har vært stor medvirkning i prosessen med blant annet workshop for ansatte som blir involvert, politisk forankring og flere interkommunale møter.

Øyeblikkelig hjelp døgnopphold (ØHD/KAD)

Hemnes kommune har et interkommunalt samarbeid med Rana om øyeblikkelig hjelp døgnopphold som er lokalisert i Helseparken i Rana. Avtalen ble inngått i 2013 og har ikke blitt reforhandlet siden oppstart. Kommunestyret vedtok 30.03.23 å si opp avtalen med Rana med et års oppsigelse.

2023 har blitt brukt til planlegging og organisering av oppstart av tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold fra 1. april 2024 ved Korgen omsorgssenter.

Hemnes kommune hadde 62 liggedøgn på helseparken i fjor, fordelt på 14 pasienter.

Heltid for fremtiden

Heltidsprosjektet (2017-2022) ble avsluttet i 2022, men arbeidet med å opprettholde og forbedre en heltidskultur fortsetter. Her ser vi resultatet per desember 2023. Det er valgt å presentere en todelt tabell fordi disse tjenestene har gjennomgått en omorganisering i 2023, slik at tallene kan sammenlignes med resultatene fra den gamle organiseringen.

Oppsummering 01.12.23	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Endring	mål 2025							
Omsorg og Miljøtjenesten		%	%	%	%	%	%	%								
Antall ansatte i 100%	47	20%	53	23%	59	25%	77	35%	87	40%	92	44%	103	48%	+56	50 %
Antall ansatte <50%	101	37%	93		80		49	22%	30	14%	20	10%	22	10%	-79	
gjennomsn.stillingsstr.	57%		64,2%		69,4%		75,6%		80,1%		87,4%		87%		+30	85 %
Gj.snitt. still.str. u/rekr.													87,6%			
Antall stillingshjemler	282				220		221		217		215		215		-67	
Helse og omsorg samlet																
Antall ansatte i 100%													134	53%		
Antall ansatte <50%													25	10%		
gjennomsn.stillingsstr.													89,3%			
Gj.snitt. still.str. u/rekr.													89,9%			
Antall stillingshjemler													253			

Det har vært jobbet veldig bra i organisasjonen for å redusere deltidsstillinger og øke antall hele stillinger. Suksessfaktoren har uten tvil vært et godt partssamarbeid, involvering, evaluering og korrigerende underveis. Dette arbeidet vil aldri ta slutt, og det jakes kontinuerlig på ytterligere forbedringer.

Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre

Implementeringsfasen var 2019-2023. Prosessen har vært forankret i politisk og administrativ ledelse, og innbyggerne har vært involvert. Kommuneplanens samfunnsdel og Kommunedelplan for helse- og omsorg har vært veiledende for arbeidet, i tillegg til gjeldende lovverk og sentrale føringer for fagområdet. Det har vært jobbet godt med gjennomføring og implementering av satsingsområdene i stortingsmeldingen. Det er etablert mange aktiviteter og møteplasser for målgruppen. Eldre har gitt tilbakemelding underveis, og det jobbes stadig med forbedring. Det har vært en betydelig frivillig innsats rundt aktivitetene, uten den ville resultatet ikke blitt så bra. Dette er et arbeid som vil fortsette, det er ikke forbigående.

Fra 01.01.2024 erstattes Leve hele livet med Meld.St.24 Fellesskap og mestring – bo trygt hjemme.

Denne meldingen tar dette med levende og aldersvennlige samfunn, tilrettelagte boliger, forebyggende tjenester, bruk av teknologi og pårørendestøtte enda et hakk lenger.

Fra ÅPEN DAG for eldre på samfunnshuset i Korgen

Generelt om Omsorgsenheten

Enhet omsorg omfatter omsorgssentrene i Korgen og på Hemnesberget, med sykehjem, hjemmesykepleie, omsorgsboliger, dagrehabilitering og fellestjenester. Enheten ledes av en enhetsleder og fem avdelingsledere. Lederne samarbeider tett i team, både innenfor enheten og med de øvrige lederne i virksomhetsområdet helse og omsorg.

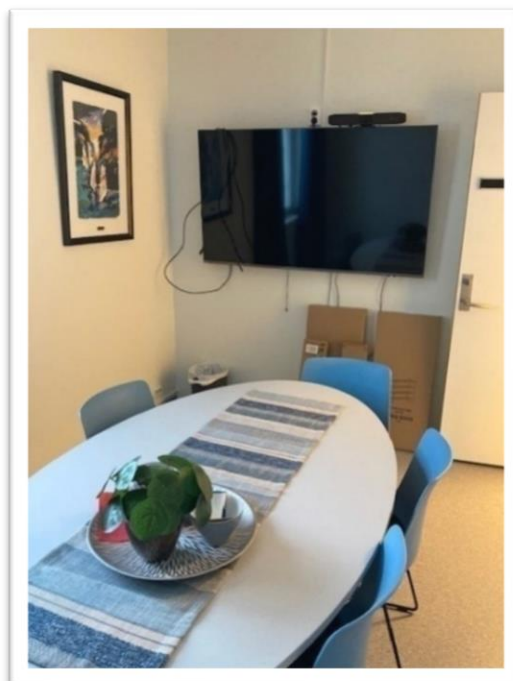
Utbedring av lokaler

I januar ble utbedringen av kontorarealene ved Hemnesberget omsorgssenter ferdigstilt og tjenesten fikk flytte inn i godt tilrettelagte lokaler med blant annet eget møterom og arkivrom, noe som hadde vært et stort savn. Lokalene er mer skjermet for publikum og bidrar til godt personvern og gode arbeidsforhold.

Nå er det boligavdelingen Kløbben i Korgen som er i dårligst forfatning med stort behov for renovering og modernisering. Her er et forprosjekt på gang, og det skal jobbes videre med dette i 2024.

Uteareal

I 2022 ble det påbegynt et arbeid med oppgradering av utearealene rundt omsorgssentrene og Nystua. Dette arbeidet ble videreført i 2023. Noen av de tiltak som ble gjort er nytt gjerde og asfaltert gangsti rundt Nystua, overbygg over noen altaner på Hemnesberget, renovering av gangstier og rydding i bedd.

Nytt møterom på Hemnes omsorgssenter

God sykepleierdekning

Sykehjemmene har en god sykepleierdekning. Noe av årsaken er jobben som er gjort med heltid, traineeordningen og andre rekrutteringstiltak. Tjenesten har en avtale med Kunnskapsparken Helgeland om deltakelse i Traineeordningen deres.

Utskrivningsklare pasienter

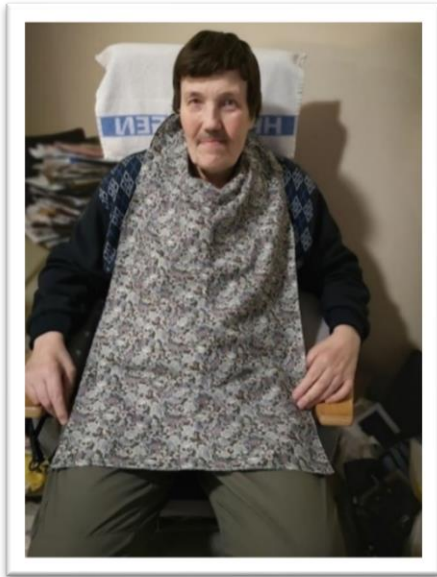
Tjenesten bruker lite ressurser på døgnbøter for utskrivningsklare pasienter i sykehus (à 5 508,-):

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Antall døgn	10	8	8	2	2	3	30	78

Institusjonstjenesten

Denne tabellen viser liggedøgn i sykehjemmene, som igjen sier noe om kapasiteten. I 2022 ble kapasiteten økt med 3 korttidsplasser, det gjenspeiler seg i tallene her:

LIGGEDØGN SYKEHJEM					
År	Avl.	Korttid	Langtid	Sum	%
2012	235	981	17 711	18 443	100,8
2013	33	1 057	16 656	17 746	97,2
2014	84	1 400	16 371	17 855	97,8
2015	159	1 793	16 502	18 454	101,1
2016	77	2 029	16 470	18 576	101,5
2017	178	1 522	16 391	18 091	99,1
2018	270	1 730	15 832	17 832	97,7
2019	263	1 468	16 171	17 902	98,1
2020	195	2 411	15 288	17 894	94,0
2021	132	2 784	15 390	18 306	100,3
2022	79	2 556	15 625	18 260	95,8
2023	140	2 673	15 560	18 373	95,0

Prosjekt "Forklær"

På Kårstua på Hemnesberget har vi hatt et prosjekt i samarbeid med en privat aktør, Kvitnes systudio. Målet var å utvikle forkle til pasientene som fremstår som mer brukervennlige enn de tradisjonelle spisesmekkene. Ansatte har gjort en god jobb, og det er positive tilbakemeldinger fra brukere og pårørende.

Hjemmetjenesten

Hjemmesykepleien og boligene på omsorgssentrene arbeider sammen om tilbud til hjemmeboende brukere. Det er økt behov for samarbeid og utvikling av tjenestene.

Utfordringene i fremtiden i forhold til manglende personell og kompetanse gjør at det må tenkes annerledes for å løse

oppgavene fremover. Det har i år vært jobbet med prosjektet "bemanningsledelse", der det konkret jobbes med å se på hvordan oppgavene fordeles i dag, og hvordan dette kan gjøre annerledes. Dette prosjektet skal det jobbes med videre med fremover, men muligens i andre former.

Aktivitet og trivsel

Høsten 2023 ble det igangsatt en ny transportordning for eldre, Gullruten. Dette fordi de eldre har gitt innspill på at det er et behov for et mer tilrettelagt transporttilbud enn kommunen hadde. Kommunestyret bevilget midler til 50% stilling fra 2023. To Gullsjåførere ble ansatt og det ble organisert med 5 ruter rundt de lokale tettstedene. Det har vært litt tregt å få deltakere med i ordningen, men den har vært svært viktig for de som benytter den.

Fellesmiddager

Fellesmiddagene for hjemmeboende er blitt en suksess. Det arrangeres en gang i måneden på Hemnesberget og en gang i Korgen. Frivillige har en sentral rolle i dette, de bidrar aktivt og uten de hadde vi nok ikke fått dette til.

Trivselsagenter og besøksverter

Det har vært omlag 10 trivselsagenter og 3 besøksverter i gang til sammen på begge omsorgssentrene i år. De har bidratt til mye trivsel og aktivitet og vi får mange tilbakemeldinger fra beboerne på at dette er et viktig tiltak for dem. I tillegg ser vi har det er mange som søker på stilling som trivselsagent, slik at det nok er blitt litt populært, noe vi synes er bra for fremtidig rekruttering.

Andre tiltak for trivsel og aktivitet

Det har vært mange arrangement med musikk og sosialt samvær på omsorgssentrene. På Hemnesberget har foreningene gått sammen og er med å arrangere hver sine treff på omsorgssenteret der. I Korgen har det vært spedbarstreff på omsorgssenteret. Kulturskolen har bidratt med sang og musikk regelmessig og det har vært utprøving med dans for beboerne. I tillegg ble det tilrettelagt for demenskor, men det ble for få deltakere denne gang.

Hukommelsesteam

Hukommelsesteamets hovedansvarsområde er å bistå fastlegene med utredning av demens og hukommelsesproblematikk. En viktig del er informasjon og oppfølging av pasienter. Det ble arrangert pårørendeskole for pårørende til personer med demens, der 13 personer deltok. Tilbakemeldingene på kurset er udelt positive. Hukommelsesteamet gjennomførte 15 utredninger i 2023.

Ressursgruppe for Lindrende behandling

Ressursgruppa jobber for og med mennesker med uhelbredelig sykdom. Gruppa er opptatt av at disse pasientene skal få fremme sine behov når livet går mot slutten, og ønsker å imøtekomme disse så langt det lar seg gjøre. Det er et mål lokalt og nasjonalt, at de som ønsker det skal ha muligheten til å dø hjemme eller å få være hjemme så lenge de ønsker. Ressursgruppa med kreftkoordinator har ansvar for "Pakkeforløp hjem" i kommunen i samarbeid med helseforetaket.

Fra en av mange konserter på omsorgssentrene

Mentorprosjekt

Helse og omsorg har inngått en forpliktende samarbeidsavtale med studiesenter RKK Ytre Helgeland og KS-prosjekt *Jobbvinner* om deltakelse i et utviklingsverksted for mentorer i Nordland. Dette betyr blant annet at det skal gjøres en jobb med å få etablert et mentorprogram og utdanning av mentorer.

Prosjektet startet høst 2023 og skal være ferdig implementert høsten 2025. Målet er at det igjennom bedre ivaretagelse av nyansatte og de ansatte vi allerede har, skal forebygges frafall, rekruttere og beholde arbeidstakere bedre enn i dag.

Generelt om helseenheten

Enhet helse omfatter miljøtjenesten, legetjenesten, fysioterapi, ergoterapi og friskliv, samt tjenesten for rus og psykisk helse. Også støttekontakt er organisert under helseenheten. Enheten ledes av en enhetsleder og fem avdelingsledere som jobber i team.

Ressurskrevende brukere

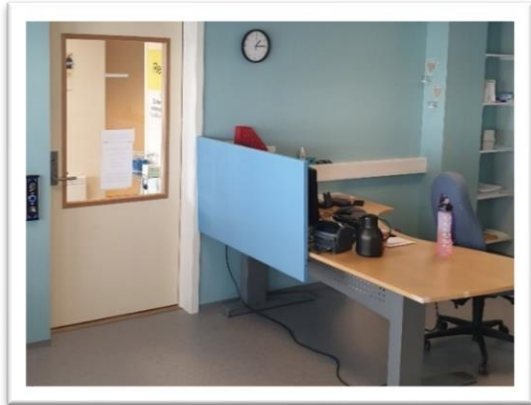
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Antall brukere	7	7	11	9	9	10	12	11

Kommunen mottar en viss refusjon for lønnsutgifter knyttet til denne brukergruppen.

Legetjenesten

Tjenesten startet 2023 med flere vakante legehjemler, noe som har påført tjenesten store merutgifter til vikarbyrå. Tjenesten har til sammen hatt tre LIS1 leger i 2023, to LIS1 leger samtidig i perioden september -23 til februar -24. Det lyktes å rekruttere ny fastlege i 2023. Nytilsatt fastlege starter til neste år, etter endt verneplikt. Ved årets slutt er det derfor kun én ledig legehjemmel.

Renoveringen av Hemnesberget legekontor ble ferdigstilt i 2023. Lokalene er blitt lyse og fine med ny akuttstue og resepsjon.

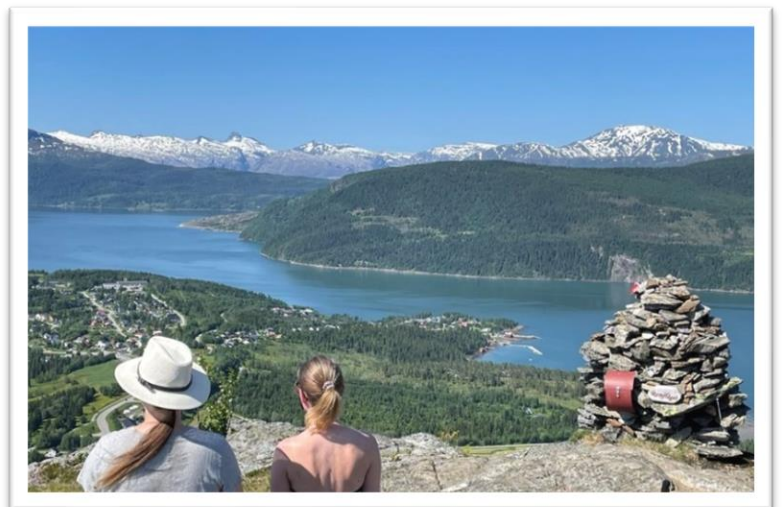
Frisklivssentralen

Frisklivssentralen har gjennomført individuell oppfølging søvn, kosthold og trening, og gjennomført treningsgrupper både ute og inne, bassenggrupper og barseltrening.

Fokus i 2023 har vært å iverksette flere forebyggende tiltak. Nytt av året er seniortrim på samfunnshuset i Korgen. Gruppen har hatt ca. 25 deltakere og driftes av frivillige instruktører og en person som lager til kaffe og noe til.

Totalt har det vært 200 deltakere ved frisklivssentralen i 2023 og det er gjennomført ca. 480 konsultasjoner og treningsgrupper. Ansatte gjennomført kurs i motiverende intervju, samt kurslederkurs innen søvn, bra mat og tobakksfri.

Gågruppas siste tur før ferien gikk til vakre Ramflåget i nydelig sommervær.

Ergoterapitjenesten

Ergoterapeuten er kontaktperson for NAV Hjelpemiddelsentralen, når det gjelder bevegelse, syn, hørsel, kognisjon og kommunikasjon. Totalt har tjenesten hatt totalt hatt 136 brukere i 2023. To personer har hatt vedtak om hverdagsrehabilitering. De har hatt oppfølging i forhold til styrke og balanse.

Fysioterapitjenesten

Fysioterapitjenesten fordeler sine ressurser på frisklivssentralen, barn, hjemmeboende voksne og institusjon. Tjenesten for barn jobber på helsestasjon, i barnehage, på barneavlastningen, i skole og hjemmebesøk ved behov. Fysioterapeuten kartlegger og undersøker, har en-til-en oppfølging og veileder familier og personell rundt barna. I 2023 er det gjennomført 43 4-månederskontroller i helsestasjon og 250 timer med en-til-en-behandling med barn mellom 0 og 18 år. Fysioterapeut og frisklivssentralen har hatt forebyggende tilbud til alle barnehagene med *barnehagepuls*.

To barnehager har tatt dette aktivt i bruk. Dette er ett av flere tiltak som finnes med fysioterapi for barn. Fysioterapeut for voksne deler sin tid mellom institusjon og hjemmeboende. I 2023 har det vært over 500 konsultasjoner i institusjon/omsorgsbolig og i overkant av 250 konsultasjoner for hjemmeboende. I tillegg har fysioterapeut bidratt i treningsgrupper ved frisklivssentralen.

Forebyggende hjemmebesøk

Siste halvdel av 2023 ble brukt til planlegging, innhenting av informasjon og utarbeidelse av materiell som skal benyttes i forebyggende hjemmebesøk.

Rus og psykisk helse (ROP)

ROP-tjenesten har hatt stabil bemanning i året som gikk. Bosetting av flyktninger har medført økt pågang av tjenester. ROP-tjenesten mottok i 2023 tilskudd for etablering av prosjektstilling som Ruskonsulent. Denne tjenesten skal tilby råd og generell veiledning i rusfaglige spørsmål, kartlegging, oppfølging, veiledning og pårørendearbeid. Prosjektet hadde oppstart mai 2023, og skal videreføres som et varig tilbud.

ROP Lavterskel har etablert et tilbud på Hemnesberget som tilsvarer Ole-kafeen i Korgen. Et lavterskeltilbud der innbyggerne er velkommen til kaffe, vafler og en god samtale med tid til den enkelte. ROP har arrangert fire bussturer til Hemavan med shopping og bevertning. Turer ut i naturen i all slags vær og føre har også blitt gjennomført. Året ble tradisjonen tro avsluttet med julebord for brukere og ansatte på Kaffesiken i Bleikvasslia.

Støttekontakt og miljøarbeid

Per i dag er det i underkant av 20 voksne som har støttekontakt i form privatpersoner som bidrar for at disse skal få en aktiv og meningsfylt fritid. I tillegg er det miljøarbeidere i ROP-tjenesten som har både turgrupper og andre lavterskeltilbud.

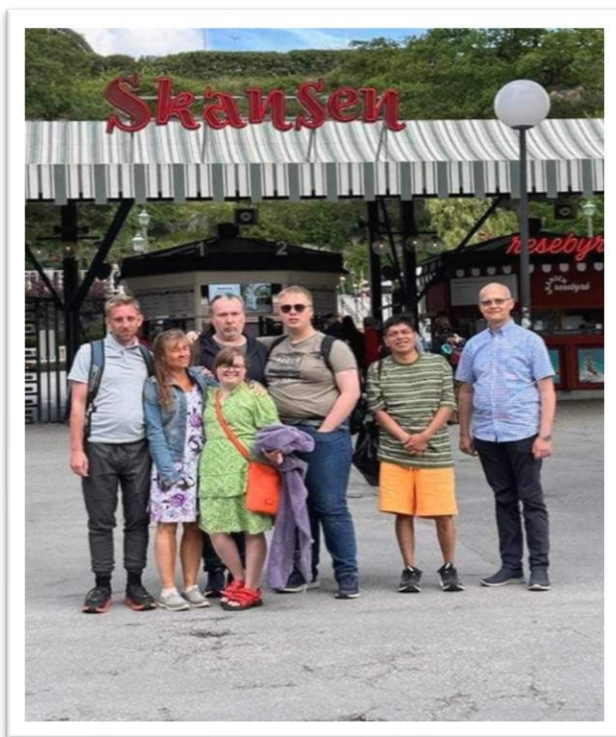
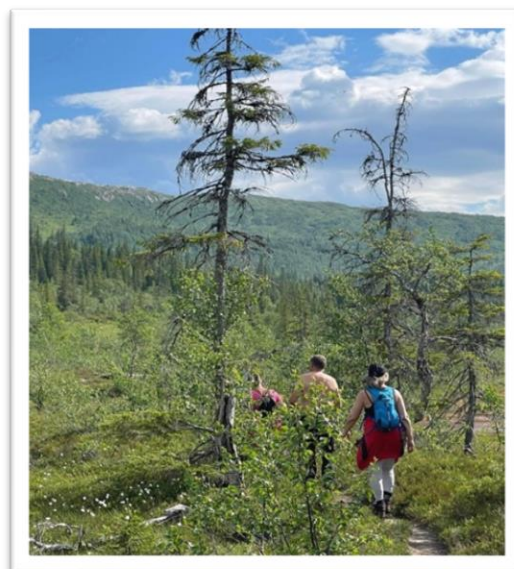
Miljøtjenesten

To barn hadde vedtak om institusjonsavlastning frem til desember, og ved årsskifte hadde tre barn vedtak. Tre barn har avlastning i private hjem. Kommunen rapporterer 22 brukere med enkeltvedtak og PU-diagnose.

Villmoneset bofellesskap startet planlagt tiltak med utbedring av personalbase som består av nytt personalrom med toalett og garderobe etter pålegg fra arbeidstilsynet i 2021. Dette har vært et spennende prosjekt både for ansatte og beboere. Tiltaket ferdigstilles i 2024.

På Aspmoen bofellesskap deltok en beboer på danseoppvisning med TipToe, og beboere har deltatt på sommer- og vinteraktivitetsuken i regi av Rana kommune. Noen ansatte og beboere deltok også på polarlekene i Salten, en vinteraktivitetsuke de har deltatt på i flere år.

Prestegårdshagen bofellesskap er flittig til å delta på sosiale aktiviteter og dugnader. De tømmer hundeposer fra søppeldunker, vannet blomster på torget og deltok på dugnad på kirkegården. For å

finansiere tur til Stockholm samlet de tomflasker på Båt & fjordfestivalen. I Stockholm fikk de gleden av å være publikum på *Allsang på Skansen*.

Arrangementet «vaffel&vinyl» på Jernvaren er populært og beboerne i Prestegårdshagen deltar med stor begeistring. Turer i nærmiljøet har vært benyttet flittig, og noen liker å dra på dagsturer ut av kommunen.

Klubb arrangert av Prestegårdshagen er også en populær aktivitet.

Flyktingetjenesten

I mars 2022 startet krigen i Ukraina, og Hemnes kommune var tidlig ute med å ta imot flyktninger fra denne konflikten. I starten var det et midlertidig mottaksapparat organisert under NAV med samme leder, men våren 2024 ble denne opprettet som selvstendig avdeling og ny leder ble ansatt. I denne perioden har kommunalsjef for Helse og omsorg overordnet ansvar for flyktingetjenesten, men den er vedtatt å flyttes til virksomhetsområde Oppvekst og familie i løpet av 2024.

Flyktingetjenesten er lokalisert på Hemnesberget og hadde ved utgangen av 2023 en leder, to programveiledere og tre miljøarbeidere, til sammen 5,1 årsverk. Det er i tillegg opprettet en 100 % stilling som Miljøvaktmester som vil bli lyst ut i 2024.

Flyktingetjenesten i Hemnes kommune er en velfungerende etat med høy kompetanse og kapasitet. 2023 har blitt brukt til å utarbeide rutiner og oppdatert nye retningslinjer samt lovverk som setter reglene for arbeidet. Tjenestens jobber ut fra en tanke om bærekraft.

Bærekraft med tanke på Hemnes kommune som helhet.

Bærekraft med tanke på tjenestens arbeide samt personal.

Bærekraft med tanke på vårt ansvar som medmennesker i det store perspektivet.

I 2023 bosatte Hemnes kommune 67 personer. Majoriteten av flyktingene er bosatt på Hemnesberget, det er i tillegg bosatt et mindre antall i Korgen. Alle voksne har fått tilbud om oppstart i introduksjons-programmet, og barna begynte i skole og barnehage. Voksne flyktninger skal ha tilgang til språkpraksis ved siden av norskundervisningen, og kommunen har bidratt med plasser, spesielt innen skole og barnehage. Flere har også fått språk- og arbeidspraksis ved andre bedrifter. Det oppleves at det er for lite tilgang på språkpraksisplasser, dette er noe det jobbes videre med.

Ostap Burmas har praksisplass i Hemnes kommune.

Til kommunestyret

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 30.05.2024 behandlet kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023. Årsregnskapet viser et netto driftsresultat på kr 3,3 mill.

Kommunedirektøren opplyser i årsberetningen at kommunen ikke har nådd det finansielle måltallet for driftsresultatet. Driftsresultatet må dobles for å nå måltallet. Måltallene for gjeldsgrad og disposisjonsfond er begge nådd. Måltallene er vedtatt av kommunestyret.

I revisjonsberetning, datert 15.04.2024, bekrefter revisor at regnskapet og årsberetningen er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kontrollutvalget har fått muntlige orienteringer fra kommunedirektøren og fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, de svarte også på spørsmål fra utvalgets medlemmer under behandling av saken.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskap og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler på denne bakgrunnen at kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023 godkjennes.

Kontrollutvalget 30.05.2024

Kopi: Formannskapet

Revisors oppsummeringsbrev etter årsrevisjon for 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

16/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE-216 - Revisjon

Arkivsaknr 24/109 - 7

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar revisors oppsummeringsbrev til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om kopi av svarbrevet til revisor og orientere om oppfølgingen i utvalgets møte 12. september

Vedlegg

Oppsummeringsbrev 2023 - Hemnes kommune

Saksopplysninger

Kommunens regnskapsrevisor har skrevet en oppsummering etter årsoppgjørsrevisjonen for 2023. Oppsummeringen tar opp forhold som revisor vil kommentere, men som ikke har betydning for revisjonsberetningen. Revisjonen peker på flere forhold, som er til dels av regnskapsteknisk karakter. Det gjelder

- Anslagspostering av inntekter fra IMDI
- Eldre fordringer på refusjon av trygdeytelser som må gjøres opp eller avskrives
- Større avvik fra budsjettposter
- Uoppgjort fordring mot Bleikvassli IL fra 2016. Har vært påpekt av revisor tidligere
- Gjeldsposter (kortsiktig gjeld) fra tidligere år som er uoppgjort
- Overdekning på startlån - 13,7 mill. på bundet fond
- Avvik mellom balanseførte saldoer og årsoppgavene fra banken
- Feilføring av anleggsmidler
- Bundne fond: kommunen ble oppfordret av revisor til å gjennomgå bundne fond i 2023 for å klassifisere dem korrekt. Det er ikke gjort noen slik gjennomgang. Revisor påpeker også at avsetningene må dokumenteres bedre
- Selvkost: Revisor ber kommunen undersøke føringen av en kreditnota og korrigere saldoen på en memoriakonto
- Revisor påpekte at regnskapet for 2022 ikke inneholder korrekte noteopplysninger om størrelsen på overskuddsfondet for renoavsjon og slam
- Revisor etterlyser også tilbakemelding på et forhold som ble påpekt i 2023, som kommunen ennå ikke har gitt.

Kommunen har fått svarfrist til 1. juli.

Oppdragsansvarlig revisor er til stede i møtet og kan orientere ytterligere.

Vurdering

I oppsummeringsbrevet tar revisor opp forhold som må korrigeres, men som ikke har betydning for revisjonsberetningen. Kontrollutvalget behøver ikke foreta seg noe, men kan ta saken til orientering. Utvalget bør forsikre seg om at administrasjonen har fulgt opp revisors pålegg. Kontrollutvalget bør derfor be kommunedirektøren sende kopi av svaret til revisjonen og redegjøre muntlig for oppfølgingen i møtet 12. september.

Til
Hemnes kommune
v/kommunedirektøren

Deres ref:

Vår ref:
202

Saksbehandler:

Bengt Bjørgan
bb@komrevnord.no

Telefon:

77 04 14 13

Dato:

23.04.2024

OPPSUMMERING ETTER ÅRSOPPGJØRSREVISJON FOR 2023

Vi viser til vår revisjonsberetning 2023 datert 15.4.2024. Nedenfor ønsker vi å påpeke forhold som vi er blitt kjent med under vår revisjon, som vi ønsker nærmere avklaring på, men som ikke har hatt konsekvens for årets revisjonsberetning

IMDI

Kommunen har anslagspostert ikke mottatte inntekter fra IMDI for 2023 med kr. 5 387 800,-. Mottatt beløp i 2024 beløper seg til kr. 2 851 700,-. Kommunen har da anslagspostert kr. 2 536 100,- for mye i 2023. Dette er da også bekreftet av økonomisjefen i mail 10.04.2024. Dette bidrar til at resultatet for 2023 blir tilsvarende for høyt. Kommunen må ved avleggelse av de neste års regnskap gjøre en bedre jobb med denne anslagsposteringen.

Konto 21370006 – Refusjon trygdeytelser:

Vi har også for 2023 gjennomgått restanselisten som dokumenterer fordringen relatert til refusjon sykepengerefusjon. Fortsatt finner vi flere eldre fordringer i fordringsmassen, og det er ikke innarbeidet tapsavsettelse på disse. Vi ber om ny vurdering på hvorvidt disse fordringene vil bli gjort opp i løpet av 2024. Fordringer som ikke vil bli gjort opp bes tpsført.

Salgs- og leieinntekter

Vår kontroll av salgs- og leieinntekter viser en del ansvar som ikke har budsjettpost eller budsjettpost som er satt for lavt. Eks ved:

- art 1620 “annet salg” hvor ansvar 6382 Drifts av scooterløype har inntekter på kr. 601 757,- mens budsjettposten er på kr. 90 000.
- art 1622 “Gebyrinntekter og ansvar 6353 “Arealplanlegging hvor inntektene er på kr. 104 135 mens budsjettposten er på kr. 1 041 000.
- art 1630 “utleie av boliger hvor ansvar 8184 “NAV flyktningekontoret” har kr. 0 i inntekter mens budsjettpost er på kr. 1 900 000,-.
- art 1630 hvor ansvar 8190 “Ukraina! Har inntekter på 2 581 883 mens budsjettposten er på kr. 0,-

Vi ber kommunen ha fokus på budsjettoppfølging gjennom året for å unngå slike store avvik.

Kundefordringer

I balanseregnskapet til kommunen står det fremdeles en uoppgjort fordring mot Bleikvassli IL med kr. 227 236,-. Denne stammer helt tilbake til 2016, og har fra vår side over år vært tatt opp med kommunen. Hvilke tiltak er satt i verk for å få denne fordringen gjort opp?

Kortsiktig gjeld

Er noen gjeldsposter som henger igjen fra tidligere år. Gjelder blant annet oppgjør etter årsresultat 2020 for ansvar 9900 Villmarksnett med kr. 164 195,-. Dette bør da gjøres opp nå i 2024.

Konto 25599002 – Ekstraord avdrag formidlingslån:

Våre kontroller viser at Hemnes kommune har om lag 13,7 millioner kroner i bundet investeringsfond som gjelder overdekning av startlånsordningen. Mottatte avdrag på utlån kan iht. kommuneloven § 14-18 andre ledd brukes til å betale avdrag på lån eller til nye utlån. I notatet regnskapsføring av videre utlån fra GKRS fremkommer det i oppsummeringen at mottatte avdrag på eller innfrielse av lån, må gå til nedbetaling eller innfrielse av kommunens innlån eller nye videre utlån.

Fra kommunedirektørens årsberetning fremkommer da også info som underbygger dette

Nedbetaling på lån tatt opp til videreutlån (Startlån) i 2023 er kr 1,7 mill. Mottatte avdrag fra låntakere (Startlån) er kr 3,9 mill. Det er avsatt kr 2,3 mill. til bundet investeringsfond formidlingslån (Startlån). Saldo på fondet er per 31.12.2023 kr 13,7 mill. Disse midlene vil bli foreslått brukt til å finansiere videreutlån og ekstra nedbetaling på lån tatt opp til formidlingslån.

Vi ber om tilbakemelding på hva kommunen vil foreta seg med det som står på fondet i 2024.

Bankavstemminger

Vi ser at kommunen «hvert» år har avvik mellom balanseført saldo på foliokonto sett opp mot årsoppgave fra bank. For fremtiden må denne avstemmingen ikke ha med seg innbetalinger som kommer året etter. De innbetalinger som skjer påfølgende år skal styres mot en anordningskonto. Bank pr. 31.12. skal stemme mellom regnskap og årsoppgaver, og det skal ikke være noen åpne poster.

Balansekonto 21020014 «Startlån utbet» og balansekonto 21020016 «Startlån Avdrag»

For disse to kontoene er det også avvik mellom regnskap og årsoppgave bank. For å unngå avvik på slutten av året ved disse kontoene ber vi dere vurdere å bokføre transaksjonene fortløpende gjennom året, slik det gjøres på andre bankkontoer.

Anleggsmidler:

Balanseførte anleggsmidler avviker noe i forhold til anleggsmodulen. Dette vedrørende; **Anleggsgruppe I og J1** hvor det pr. 31.12.2023 er et avvik på kr. 53 365 på begge gruppene (går mot hverandre). Dette må korrigeres i 2024.

Bundne fond

For 2023 ble det utstedt eget brev vedr. bundne fond hvor vi på generelt grunnlag oppfordret kommunen til å ta en total gjennomgang av alle bundne fond i løpet av 2023. Dette sett opp mot regelverket for klassifisering av bundne driftsfond fra rammeverket til GKRS.

For 2023 ble det ikke gjort slik gjennomgang. Vi merker oss likevel at det i årsberetningen til kommunedirektøren gis følgende info;

Kommunen har 87 bundne driftsfond og de største fondene er:

▪ Konesjonsavgiftsfondet	kr 16,0 mill.
▪ Kompensasjon Utbyggingsavtale	kr 3,2 mill.
▪ Kompetanseløft HOM/KOM	kr 2,4 mill.

En total gjennomgang av bundne fond er påbegynt. Dersom gjennomgangen avdekker at prosjekter avsluttet, men det fortsatt står midler på fond, vil fondet bli avvirket og midlene foreslått friggitt og overført til disposisjonsfond. Dersom prosjektet ikke er gjennomført vil det bli avklart med giver om prosjektet kan forlenges eller om midlene må tilbakebetales.

Vi ber kommunen om å ferdigstille denne gjennomgangen i 2024 slik at det pr. 31.12.2024 kun gjenstår bundne driftsfond iht. regelverket for disse.

Utover dette vil vi be kommunen dokumenterer de ulike avsetningen på en langt bedre måte enn bare å bokføre selve posteringene. Som et minimum bør utskrift fra regnskapet/tilsagnsbrev ligge med som vedlegg.

Selvkost

Kreditnota vann

Prosjekt I6450028 i investeringsregnskapet viser et kreditbeløp på kr 484 511 grunnet kreditnota mottatt i 2023 og er lagt til som tap ved salg i etterkalkylen for vann og inngår i årets resultat. Beløpet skulle vel kun påvirket grunnlaget for rente og avskrivninger?

Vi ber om at kommunen undersøker dette forholdet.

Underskudd bokført memoria

Memoria kontoene i balansen er justert ulikt i forhold til det momentum viser i henhold til akkumulert underskudd pr. 31.12.23.

ART	ARTT	IB_2023	BEVEGELSE	UB_2023	Momentum UB	Differanse
29200001	SELVKOST VANN	2 323 017,00	-1 004 127,00	1 318 890,00	3 327 144,00 -	2 008 254,00
29200002	SELVKOST AVLØP	949 678,00	-1 291 579,00	- 341 901,00	2 241 257,00 -	2 583 158,00
29200003	SELVKOST FEIING	127 976,00	58 645,00	186 621,00	69 331,00	117 290,00

Saldoen må korrigeres i 2024 regnskapet.

Note

I oppsummeringsbrevet til årsregnskapet 2022 tok vi opp om at det i note også skal opplyses om resultatet for renovasjon og slam og størrelsen på overskuddsfond for disse to selvkostkapitlene.

Det er tatt inn en ny note 15 men den ser ut som den er for hele virksomheten Helgeland avfallsforedling IKS konsern. I regnskapsoppsettet vises det til note 2, det er mulig denne viser detaljert for hver enkelt deltakerkommune.

Vi ber kommunen om å presentere en note for årsregnskapet 2024 som viser resultatet for Hemnes kommune for renovasjon og slam.

Forhold fra oppsummeringsbrev 2022

I oppsummeringsbrevet til årsregnskapet 2022 tok vi opp forhold om saldo overskuddsfond, avskrivningstid for avløp i anleggsregister Momentum, og tidligere års bruttokostnad og restverdi pr. 01.01.2022. I kommunens svarbrev til dette brevet ble det svart ut at spørsmål er tatt opp med Momentum og svar vil bli formidlet straks de er mottatt.

Vi kan ikke se at vi har fått svar på disse forholdene. Vi ber om tilbakemelding på disse forholdene som ble omtalt i oppsummeringsbrevet til 2022 regnskapet.

KomRev NORD ber om skriftlig tilbakemelding på det ovennevnte innen 1. juli 2024.

Med hilsen

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi:
Kontrollutvalget i Hemnes kommune
Økonomisjefen i Hemnes kommune

Orientering til kontrollutvalget - Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport "Elevenes psykososiale miljø"

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Hemnes kommune	30.05.2024	17/24

Saksbehandler	Kent Røstad
Arkivkode	FE-033
Arkivsaknr	23/391 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Vedlegg

2020- Rapport - Elevenes psykososiale miljø
Oppfølgingsrapport kommunestyrets sak 59-20
Handlingsplan for et godt og trygt skolemiljø
Handlingsplan mot mobbing og annen krenkende adferd Korgen Sentralskole
Vedtak kommunestyret, 16.06.2022, Sak 42__22, Oppfølgingsrapport fra kontrollutvalget

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte 10. april 2024 (sak 10/24) diskuterte utvalget KomRev Nords forvaltningsrevisjonsrapport "Elevenes psykososiale miljø" fra 2020 og hvordan denne er fulgt opp av kommunedirektøren. Det ble enighet om at utvalget ønsket en orientering fra kommunedirektøren i neste møte.

Kontrollutvalget fattende følgende vedtak i møtet:

"Kontrollutvalget ber kommunedirektøren gi en skriftlig orientering om status om oppfølging av forvaltningsrapporten "Elevenes psykososiale miljø" innen 21. mai 2024 og en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 30. mai 2024."

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev bedt kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget en skriftlig og en muntlig orientering i tråd med kontrollutvalgets vedtak. Kommunedirektøren har opplyst at saken ble presentert for kontrollutvalg og kommunestyre i juni 2022 og ansett fulgt opp, samt sendt dokumentasjon på hvordan saken ble fulgt opp fram til da.

Kontrollutvalget behandlet oppfølgingsrapporten i møte 06.04.2022 i sak 016/22, og følgende enstemmige vedtak ble fattet:

1. *De skriftlige tilbakemeldingene fra administrasjonen gir grunn til å mene at forbedringspunktene er iverksatt for alle kommunens grunnskoler. På denne bakgrunn finner kontrollutvalget det hensiktsmessig å avslutte videre oppfølging av administrasjonens iverksettelse av kommunestyrevedtak 59/20.*
2. *Kontrollutvalget vedtar å oversende oppfølgingsrapport datert 06.04.2022 til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak: Kommunestyret tar oppfølgingsrapport datert 06.04.2022 fra kontrollutvalget til orientering.*

Kommunestyret behandlet saken i møte 16.06.2022 i sak 42/22, og følgende vedtak ble fattet:

Kommunestyret tar oppfølgingsrapport datert 06.04.2022 fra kontrollutvalget til orientering.

Kommunalsjef for oppvekst og familie Sølvi Åsheim møter i kontrollutvalgets møte 30. mai 2024 og gir en muntlig orientering.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat legger til grunn at kontrollutvalget kan ta redegjørelsen til orientering.

FORVALTNINGSREVISJON

Elevenes psykososiale miljø

Hemnes kommune

Rapport 2020

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Hemnes kommune har KomRev NORD gjennomført forvaltningsrevisjon av kommunens arbeid med det psykososiale miljøet i grunnskolen. Forvaltningsrevisjonen gjelder skolene Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole.

Kontrollutvalgets plikt til å påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres følger av lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 første ledd bokstav c. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger, jf. kommuneloven § 23-3 første ledd.

Før igangsetting av forvaltningsrevisjonsprosjektet har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Hemnes kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker de involverte så mye for samarbeidet i anledning denne forvaltningsrevisjonen.

Tromsø, 18.5.2020

Knut Teppan Vik

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Terese Dahl Ytterstad

Prosjektleder, forvaltningsrevisor

Margrete Mjølhus Kleiven

*Forvaltningsrevisor, ansvarlig for
kvalitetssikring*

Truls Siri

Prosjektmedarbeider, forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

KomRev NORD har gjennomført forvaltningsrevisjon med temaet psykososialt miljø ved to av Hemnes kommunes grunnskoler. Problemstillingen for forvaltningsrevisjonen lyder:

Er Hemnes kommunes arbeid med grunnskoleelevens psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?

Regler om elevenes psykososiale miljø er i opplæringslova kapittel 9 A. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at kravene i eller i medhold av opplæringslova kapittel 9A blir oppfylt. Alle som arbeider ved skolen er pålagt en aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

Vi har undersøkt Hemnes sentralskole og Korgen sentralskoles etterlevelse av regler om nulltoleranse og aktivitetsplikten. Retten til et trygt og godt miljø er en individuell rettighet for hver enkelt elev. Revisor har ikke mulighet til å undersøke hvorvidt de enkelte elevene faktisk opplever miljøet som trygt og godt. Undersøkelsen retter seg dermed hovedsakelig mot skolens skriftliggjorte systemer for overholdelse av forpliktelser etter opplæringslova kapittel 9 A. Vi har for enkelte av områdene og forpliktelsene som skolene har, undersøkt dokumentasjon fra skolene for å kunne belyse den faktiske praksisen.

Revisors konklusjon er at **Hemnes kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø ikke fullt ut er i tråd med regelverk og anbefalinger på området.**

Konklusjonen er begrunnet i følgende oppsummerte funn og vurderinger vedrørende Hemnes sentralskole:

Hemnes sentralskole har utarbeidet Handlingsplan mot mobbing. Handlingsplanen redegjør for skolens holdninger på området, hvordan det skal arbeides med forebygging og mot mobbing. Videre er det inntatt informasjon om alle delene av aktivitetsplikten som følger av opplæringslova; følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak. Revisor har vurdert at skolen har oppfylt revisjonskriteriet om å dokumentere å ha nulltoleranse mot mobbing. Vi har vurdert at skolen ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke varsle og sette inn tiltak. Handlingsplanen gjengir forpliktelsene som følger av lovteksten og den har gjengivelser av lovens forarbeider som gir veiledning til hvordan lovens tekst skal forstås. Handlingsplanen gir imidlertid ikke for alle forpliktelsene nærmere drøftelser eller avklaringer om hvordan disse pliktene skal gjennomføres av den enkelte ansatte/ansattgruppe ved Hemnes sentralskole.

Skolen har oppfylt revisjonskriteriet om å gjøre ordensreglementet kjent for elever og foresatte.

Når skolen blir kjent med at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, skal skolen snarest utarbeide en skriftlig aktivitetsplan. Ved Hemnes sentralskole var det på undersøkelsestidspunktet fem elever som hadde skriftlig aktivitetsplan. For informasjon om tidsbruk fra melding til utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan har vi basert oss på skolens angivelse av tidspunkter. For to av de fem undersøkte sakene har skolen oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart de ansatte ved skolen får kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. For to av de undersøkte sakene har Hemnes sentralskole ikke oppfylt revisjonskriteriet. For én av de undersøkte sakene har ikke revisor grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot

revisjonskriteriet fordi det mangler dokumenterte opplysninger om dato for utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan.

Etter revisors vurdering har Hemnes sentralskole ikke i alle undersøkte saker oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive hvilket problem tiltakene skal løse. Revisors vurdering er videre at Hemnes sentralskole for alle de undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriene om at de skriftlige planene skal beskrive:

- hvilke tiltak skolen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- og når tiltakene skal evalueres

Vi har også vurdert at Hemnes sentralskole har oppfylt revisjonskriteriene om å ha:

- skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon
- systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø
- systemer som sikrer at både elever og elevenes foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet og elevenes rettigheter etter opplæringslova kapittel 9A

Konklusjonen er også begrunnet i følgende oppsummerte funn og vurderinger for Korgen sentralskole:

Ifølge Korgen sentralskoles handlingsplan mot mobbing og annen uønsket atferd skal det arbeides forebyggende. Handlingsplanen angir hva som er uønsket atferd og sanksjoner for slik uønsket atferd. I handlingsplanen er uønsket atferd definert og hvem som er ilagt ansvar for å påse at dette følges opp. Arbeidet mot mobbing og krenkelse og håndtering av dette er også tema i andre dokumenter som skolen har utarbeidet. Revisors vurdering er at Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å dokumentere å ha nulltoleranse mot mobbing/krenkende atferd.

Handlingsplanen inneholder informasjon om hvem som skal gjøre hva når det gjelder skolens aktivitetsplikt. Det fremkommer imidlertid ikke hvordan samtlige av pliktene skal utøves; det inngår ikke veiledning med tanke på plikten til å gripe inn og hvilke begrensninger som gjelder i denne. Revisors vurdering er at Korgen sentralskole ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak.

Skolen har oppfylt revisjonskriteriet om å gjøre ordensreglementet kjent for elever og foresatte.

Ved Korgen sentralskole var det på undersøkelsestidspunktet ti elever som hadde skriftlig aktivitetsplan. Etter revisors vurdering har Korgen sentralskole i seks av de undersøkte sakene oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart skolens ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. I fire av de undersøkte sakene var det ikke informasjon om når ansatte fikk kjennskap til at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen, og vi har dermed ikke grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot revisjonskriteriet.

Etter revisors vurdering har Korgen sentralskole oppfylt revisjonskriteriene om at aktivitetsplanene skal beskrive:

- hvilket problem tiltakene skal løse
- hvilke tiltak skolen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlig for gjennomføringen

- og når tiltakene skal evalueres

Vi har også vurdert at Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriene om å ha:

- skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon
- systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø
- systemer som sikrer at både elever og elevenes foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet og elevenes rettigheter etter opplæringslova kapittel 9A

I tillegg til vurderinger av sentrale forpliktelser som den enkelte skole har for overholdelse av opplæringslovas bestemmelser om elevenes psykososiale miljø, har vi undersøkt hvorvidt **Hemnes kommune** har oppfylt revisjonskriterier om å ha et ordensreglement i tråd med lov og om det årlig utarbeides en rapport om tilstanden i grunnskolen som legges fram for kommunestyret.

Hemnes kommune har vedtatt et ordensreglement. Ordensreglementet som er forelagt revisor er ikke oppdatert etter at opplæringslovas bestemmelser om elevenes miljø ble endret, og vi har dermed vurdert at Hemnes kommune ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å sørge for å ha et ordensreglement i tråd med lov.

Revisor har også vurdert at Hemnes kommune oppfylder revisjonskriteriet om å årlige utarbeide tilstandsrapport for grunnskolen og årlig legge den fram for kommunestyret.

På bakgrunn av revisors funn, vurderinger og konklusjon anbefaler vi Hemnes kommune å se hen til rapportens funn, vurderinger og konklusjon i det videre arbeidet med elevenes psykososiale miljø ved skolene.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3	
1	INNLEDNING	6
1.1	Bakgrunn og bestilling	6
1.2	Skolene i Hemnes kommune.....	7
2	PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER	9
2.1	Problemstilling.....	9
2.2	Revisjonskriterier	9
3	METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENSNING	19
3.1	Metode og datamateriale	19
3.2	Avgrensninger.....	20
4	PSYKOSOSIALT MILJØ I SKOLENE	21
4.1	Innledning	21
4.2	Nulltoleranse og aktivitetsplikt	22
4.2.1	<i>Hemnes sentralskole</i>	22
4.2.2	<i>Korgen sentralskole</i>	29
4.3	Ordensreglement	38
4.3.1	<i>Hemnes kommune</i>	38
4.3.2	<i>Hemnes sentralskole</i>	38
4.3.3	<i>Korgen sentralskole</i>	39
4.4	Tiltaksplikten	40
4.4.1	<i>Hemnes sentralskole</i>	40
4.4.2	<i>Korgen sentralskole</i>	42
4.5	Skolemiljøutvalg og elevinvolvering	44
4.5.1	<i>Hemnes sentralskole</i>	44
4.5.2	<i>Korgen sentralskole</i>	47
4.6	Informasjon om skolemiljøet.....	48
4.6.1	<i>Hemnes sentralskole</i>	48
4.6.2	<i>Korgen sentralskole</i>	49
4.7	Tilstandsrapport.....	51
5	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	53
6	HØRING	55
7	ANBEFALING	58
8	REFERANSER	59

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn og bestilling

Kontrollutvalget i Hemnes kommune vedtok i møte 18.2.2019, i sak 24/19, at KomRev NORD skulle gjennomføre en forvaltningsrevisjon om elevenes psykososiale skolemiljø ved minst to av skolene i kommunen. Kontrollutvalget vedtok KomRev NORDs overordnede prosjektskisse i møte 30.4.2019, i sak 24/19.

Kontrollutvalgets formål med forvaltningsrevisjonen er å bidra til å sikre at elevene ved skolene i Hemnes kommune har et forsvarlig læringsmiljø og gjennom det bidra til forebygging og bekjempelse av krenking og mobbing.

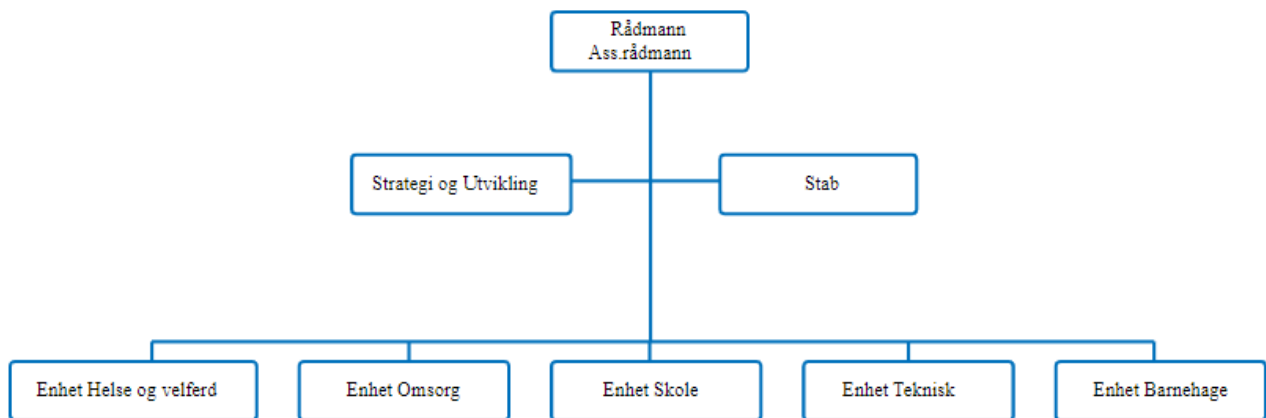
Opplæringslova inneholder bestemmelser om elevenes psykososiale miljø. Bestemmelsene ble endret med virkning fra 1. august 2017. Den tidligere handlingsplikten og plikten til å treffe enkeltvedtak etter forvaltningsloven i saker vedrørende det psykososiale skolemiljøet, ble erstattet med en aktivitetsplikt. Lovendringen medførte relativt store endringer når det gjelder skolens plikter tilknyttet å følge med, gripe inn, varsle, undersøke, iverksette tiltak og dokumentere denne aktivitetsplikten i forbindelse med enkeltelevers opplevelse av det psykososiale miljøet. Endringen i opplæringsloven stiller strengere krav til skolens plikt å handle på et tidligere tidspunkt i enkelttilfeller hvor elevs rett til et trygt og godt skolemiljø blir krenket og å dokumentere gjennomføringen av aktivitetsplikten

1.2 Skolene i Hemnes kommune

Hemnes kommune har seks tjenesteenheter hvor *skole* er en egen enhet. Enheten har ansvar for fem grunnskoler samt Hemnes kulturskole, fire ungdomsklubber og Hemnes voksenopplæring. De fem grunnskolene er Hemnes sentralskole med 153 elever¹, Finneidfjord skole med 41 elever², Bjerka skole med 40 elever³, Korgen Sentralskole med 220 elever⁴ og Bleikvassli med 34 elever⁵. Det er totalt 488 elever fordelt på kommunens fem grunnskoler.

Finneidfjord og Bleikvasslia skole er fådelt⁶.

Figur 1. Oversikt administrativ organisering, Hemnes kommune

Kilde: Hemnes kommune: <https://www.hemnes.kommune.no/organisasjonskart.419700.no.html>

Kontrollutvalget valgte å rette forvaltningsrevisjonen særskilt mot Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole. Hemnes sentralskole hadde skoleåret 2018-2019 153 elever, 22 lærere hvorav 12 av lærerne er kontaktlærere. Skolen har eget SFO-tilbud og tilbyr voksenopplæring.

Korgen sentralskole hadde skoleåret 2018-2019 220 elever, 23 lærere hvorav 13 av lærerne er kontaktlærere. Elevene på skolen går fra 1. til 10 klasse. Fra og med 5. klasse overføres elever fra Bjerka skole til Korgen sentralskole. Skolen tilbyr SFO. Skolebygget bærer preg av at deler av skolebygningen tidligere brant ned. Dette resulterte i at elevene ved skolen ble spredt utover i bygda, da undervisning ikke kunne foregå på eget skoleområde. Skolen ble bygget opp igjen. Deler av bygningen ble satt til ny stand mens andre deler er den gamle skolebygningen. Skolen hadde nyåpning i 2018.

¹ <https://skoleporten.udir.no/oversikt/oversikt/grunnskole/hemnes-sentralskole> (per 17.01.20)

² <https://skoleporten.udir.no/oversikt/oversikt/grunnskole/finneidfjord-skole> (per 17.01.20)

³ <https://skoleporten.udir.no/oversikt/oversikt/grunnskole/bjerka-skole> (per 17.01.20)

⁴ <https://skoleporten.udir.no/oversikt/oversikt/grunnskole/korgen-sentralskole> (per 17.01.20)

⁵ <https://skoleporten.udir.no/oversikt/oversikt/grunnskole/bleikvassli-skole> (per 17.01.20)

⁶ At en skole er fådelt vil si at skoler i grunnskolens barnetrinn, med få elever, blir undervist i klasser/grupper med flere årstrinn sammen, i for eksempel todelt, tredelt, firedelt, femdelt skole.

Temaet for denne forvaltningsrevisjonen er altså det psykososiale miljøet/læringsmiljøet ved Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole. Hemnes kommunes tilstandsrapporter om skolene inneholder informasjon om læringsmiljø ved skolene. I tilstandsrapportene for 2014, 2015, 2016, 2017/2018 og 2018/2019 fremkommer det i forordet at «det har vært økt fokus på mobbeproblematikken på alle nivå de siste årene». I tilstandsrapportene for 2015 og 2016 ble det rapportert henholdsvis om at «tallene fra årets undersøkelser viser en bedring på området» og «tallene fra de siste årene viser en bedring på området». For 2017/2018 opplevde skolene «et lite tilbakeslag». I tilstandsrapporten for 2018/2019 rapporteres det om at «etter flere gode år fikk vi et svakere resultat enn ønsket i fjor».

I tilstandsrapporten 2018/2019 redegjøres det for at Hemnes kommune har internkontrollsystemet Compilo. Skolene har ifølge rapporten rutiner for oppfølging av elevenes læringsmiljø, det er utarbeidet en plan for skolene (Læringslyst og kvalitet 2014-2022) og at skolene følger lovpålagte testinger- og måleregime samt fører resultatene inn i en programvare for å holde oversikt over resultatene.

2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER

2.1 Problemstilling

På bakgrunn av bestillingen fra kontrollutvalget har revisor lagt følgende problemstilling til grunn for undersøkelsene denne rapporten bygger på:

Er Hemnes kommunes arbeid med grunnskoleelevens psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?

Med *psykososialt miljø* menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet omhandler også elevens opplevelse av læringssituasjonen. Det psykososiale miljøet er resultatet av samhandlingen og kommunikasjonen mellom alle som oppholder seg i skolen og blir til i samspillet mellom eleven, andre elever i klassen, elever i andre klasser, de ansatte og alle som har en befatning med skolen som foreldre, skoleeier og lokalt kultur- og næringsliv. Elevenes psykososiale miljø kan påvirkes av blant annet sosiale, kulturelle, religiøse, økonomiske, utdanningsmessige og helsemessige forhold. Det psykososiale miljøet omfatter elevens læringsmiljø og skolemiljø for øvrig.

2.2 Revisjonskriterier

Problemstillingen i forvaltningsrevisjonen er normativt formulert og vil derfor besvares ved at revisor vurderer kommunens praksis på det aktuelle området. For å kunne gjøre vurderinger av kommunens praksis, må vi ha utledet revisjonskriterier. Revisjonskriterier er krav, normer og/eller standarder som kommunens praksis på det reviderte området skal vurderes i forhold til. For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier fra følgende **kilder**:

- Lov 17.7.1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- Forskrift 1.12.1995 nr. 928 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.
- Utdanningsdirektoratets rundskriv til opplæringslovens kapittel 9 A *Skolemiljø* (Udir-3-2017)
- Utdanningsdirektoratets rundskriv: *Retten til et godt psykososialt miljø* (Udir-2-2010)
- NOU 2015: 2 Å høre til — Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø
- Prop. 57 L (2016-2017) Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)
- Utdanningsdirektoratets rundskriv *Ordensreglement* (Udir-8-2014)

Opplæringslova kapittel 9 A omhandler elevene sitt skolemiljø. Hvordan lærings situasjonen oppleves av eleven, er subjektiv og avhenger av den enkelte elevs opplevelse av situasjonen. Retten til et trygt og godt skolemiljø, er derfor en individuell rettighet. Det står i opplæringslova § 9 A-2 at «*alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring*». Opplæringsloven § 9 A-2 inneholder den overordnede normen, som legges til grunn ved fortolkningen av resterende bestemmelser i kapittel 9 A. Det følger av opplæringslova § 13-10 første ledd at kommunen pålegges ansvaret for at kravene i opplæringslova og forskrifter blir oppfylt. Kommunen må altså ha internkontroll for å sikre at samtlige krav i loven med forskrifter følges. Opplæringslova § 9A-3 inneholder i tillegg krav om at *skolen* har internkontroll for å sikre at reglene i lovens kapittel 9 A blir fulgt.

I det følgende redegjør vi nærmere for bestemmelsene i opplæringslova kapittel 9A som gjelder elevenes psykososiale miljø og hvilke plikter som dermed påligger kommunen, skolen og den enkelte ansatte i skolen, samt vår utledning av revisjonskriterier fra de relevante bestemmelsene.

Skolene er også pålagt ansvar etter annet regelverk. I forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 12 står det at virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

Nulltoleranse og systematisk arbeid

Det følger av opplæringsloven § 9 A-3 første ledd at **skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering**. En normal språklig forståelse av ordet nulltoleranse er at skolen tar standpunkt og sikrer at det ikke skjer noen form for krenking, selv ikke mindre tilfeller eller hendelser. Det er en målsetning om at mobbing og krenking ikke skal forekomme, men man kan ikke ved skolen kun si at mobbing ikke forekommer. En reell etterlevelse og praktisering av nulltoleranse forutsetter at skolen er klar over elevenes forhold ved skolen. At det er krav til nulltoleranse må sees i sammenheng med skolens aktivitetsplikt, jf. redegjørelsen nedenfor. I tilfeller hvor skolens ansatte blir oppmerksomme på forhold som tilsier at det forekommer krenking eller mobbing, må skolen sette i verk virkemidler som er egnet til å løse den enkelte situasjonen, da krenkelser og mobbing ikke er akseptert.

Krenking er i lovteksten listet opp som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Listen er ikke uttømmende da departementet understreker at dette er eksempler på krenkelser. Det følger av forarbeidene at begrepet «krenking» skal tolkes vidt. Begrepet kan omfatte direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot eleven, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Videre står det i forarbeidene at det likevel ikke er slik at enhver kritisk ytring eller uenighet mellom elevene er ment å omfattes. Det er en del av skolens samfunnsmandat å lære elever å tenke kritisk og til å kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger⁷. Slik loven er utformet er det uansett den enkeltes elevs opplevelse av å ha et trygt og godt skolemiljø som er avgjørende.

Det fremkommer av Utdanningsdirektoratets rundskriv *skolemiljø (Udir-3-2017)* at verken direkte handlinger som for eksempel hatytringer, eller mer indirekte krenkelser, som utestenging, isolering og baksnakking skal tolereres.

I annet ledd i nevnte bestemmelse står det at **skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljøet og tryggheten til elevene, slik at kravene i eller i medhold av kapitlet blir oppfylt**. Rektor har ansvaret for at skolen arbeider kontinuerlig og systematisk i tråd med bestemmelsen. Bestemmelsen innebærer at ansvaret for det systematiske arbeidet eksplisitt er lagt til rektor.⁸

At skolene skal ha nulltoleranse knyttes til skolens arbeid og formålet med et systematisk arbeid. At nulltoleransen er inntatt sammen med skolens systematiske arbeid, gir et signal om at dette er førende for skolens mål, planer og tiltak.⁹ Skolen må derfor ha klare rutiner for hvordan problemer som for eksempel krenking og mobbing skal avdekkes og håndteres og må kunne dokumentere at det arbeides kontinuerlig og systematisk for å fremme elevens rett til et trygt og godt skolemiljø. Nulltoleranse understreker viktigheten av skolens holdninger i forhold til mobbing og krenkelser. Videre er det et krav om at skolen må kunne dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten både generelt og i konkrete saker. I dette ligger at skolen skal dokumentere arbeidet rundt tiltak for å bedre skolemiljøet herunder hva skolen planlegger å gjøre og skolen må også dokumentere hvordan de ulike aktivitetspliktene oppfylles. Videre er det et krav om at skolen må dokumentere å ha nulltoleranse mot mobbing og annen krenkende atferd, noe som bidrar i å fastslå

⁷ Jf. Prop. 57 (2016-2017) Lov om endringer i opplæringslova, s. 76

⁸ Jf. Prop. 57 (2016-2017) Lov om endringer i opplæringslova, s. 76-77

⁹ Jf. Prop. 57(2016-2017) Lov om endringer i opplæringslova, s. 14.

elevenes rettigheter til et trygt og godt skolemiljø. Revisor kan ikke gjøre undersøkelser av om skolene i Hemnes gjennom sitt arbeid ivaretar prinsippet om nulltoleranse overfor den enkelte elev ved skolen. I lys av kravene som stilles til internkontroll kan vi utlede som krav at skolene må ha uttrykt sin holdning til mobbing og krenking gjennom overordnet planverk, rutiner eller retningslinjer gjeldende for skolen.

Vi utleder som revisjonskriterium at **Skolene i Hemnes skal:**

- **Dokumentere å ha nulltoleranse mot mobbing/krenkelser**

Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø

Med formål om å ivareta nulltoleranseprinsippet, er det behov for at dette følges opp med prosedyrer og saksbehandlingsregler.¹⁰ For å sikre elevenes rettigheter har opplæringslova regler om *aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt psykososialt skolemiljø*. Aktivitetsplikten skal sikre «at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen».¹¹ Aktivitetsplikten følger av opplæringslova § 9 A-4, og aktivitetsplikten består av ulike forpliktelser/delplikter jf. våre redegjørelser i det følgende.

Enhver ansatt må kjenne til hvordan en skal være til stede i sin arbeidshverdag for å sørge for at elevene har et trygt og godt skolemiljø. En viktig forutsetning for at ansatte ved skolen skal kunne gjennomføre de ulike delpliktene, er at enhver ansatt kjenner til plikten og har den kompetansen som er nødvendig for å utføre sine plikter og oppgaver. At de ansatte har slik kompetanse er både rektors ansvar som en del av det systematiske arbeidet for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø, og skoleeiers ansvar som øverste ansvarlig for at opplæringsloven oppfylles, jf. opplæringsloven § 10-8 og § 13-10 første ledd.

Det er skoleeiers ansvar å sørge for at de ansatte i skolen har nødvendig kunnskap om hvilke tiltak som ut fra faglige vurderinger anses egnet for ulike situasjoner og tilfeller. Skoleeiers ansvar i denne forbindelse er regulert i opplæringsloven § 10-8 og § 13- 10 første ledd.

○ *Følge med*

Det følger av opplæringslova § 9A-4 første ledd at **alle som arbeider på skolen**, har plikt til å *følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø*. Plikten er en viktig forutsetning for at skolen skal kunne drive systematisk arbeid for å forebygge og avdekke om elever har et trygt og godt skolemiljø etter opplæringslova § 9 A-3. At de ansatte følger med er en forutsetning for å få mistanke eller kjennskap til om en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Mistanke eller kjennskap til slike opplevelser, utløser de ytterligere delpliktene i aktivitetsplikten. Det fremgår av rundskrivet om skolemiljø at plikten til å følge med dessuten sikrer at en ansatt eller en skole ikke kan unndra seg ansvar ved å vise til at de ikke visste hva som foregikk, eller at den ansatte ikke hadde mistanke om at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen.¹²

Plikten til å følge med, jf. § 9 A-4 første ledd, må leses i lys av formålet bak bestemmelsen¹³. Dette innebærer derfor en plikt for den enkelte ansatte til å være årvåken og å aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom. «Følge med- plikten» må tilpasses de konkrete omstendighetene rundt elevene og forhold ved skolen. For eksempel har elevenes alder,

¹⁰ Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 4.4

¹¹ Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 5.6

¹² Udir 3-2017 pkt. 6.4.1

¹³ Prop. 57 L (2016- 2017) pkt. 5.5.2.1

elevgruppens sammensetning og forhold ved skoleanlegget betydning for hvordan skolen plikter å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Skolen har videre et skjerpet ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) punkt 5.5.2.1¹⁴. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan elevene med en særskilt sårbarhet har på det skolen.

Ordlyden «plikten til å følge med» er ikke særlig presis. Plikten med å følge med må også ses i sammenheng med skolens plikt til å drive systematisk arbeid for å forebygge og avdekke om elever ikke har det trygt og godt på skolen. Hvordan plikten følges må tilpasses lokalt og forhold ved skolen. En forutsetning for å kunne utføre plikten til å følge med er at den ansatte kjenner plikten og har kompetansen som kreves. Det er uttalt av departementet¹⁵ at enhver ansatt må kjenne til hvordan de i sin arbeidshverdag skal være årvåken for forhold som er en indikasjon på at elever ikke har det trygt og godt. Ansvar for at ansatte har slik kompetanse, er pålagt rektor og en del av det systematiske arbeidet.

Mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen kan basere seg på ansattes observasjoner av elevene, tilbakemelding i undersøkelser eller kartlegginger, beskjeder fra foreldre eller medelever, aktivitet i sosiale medier mv. som vekker en mistanke.

○ *Gripe inn*

Den andre delen av aktivitetsplikten, er plikten til å gripe inn. **Alle som arbeider på skolen plikter å gripe inn mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig jf. opplæringslova § 9 A-4 første ledd.** I veilederen om skolemiljø fremgår det at det som kjennetegner plikten til å gripe inn, er at handlingen foretas umiddelbart og at den er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en negativ oppførsel som en slåsskamp eller en annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som krenker andre verbalt. De handlingene som omfattes av plikten til å gripe inn, er dermed ikke de samme som er forbundet med tiltaksplikten etter opplæringslova § 9 A-4 fjerde ledd. Grensen for plikten til å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen.¹⁶

Plikten til å gripe inn er videre begrenset til inngrep som er mulig å gjennomføre. Hva som er mulig å gjennomføre for de som arbeider på skolen, må vurderes ut fra hensynet til de ansatte selv og elevene. Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen. Det må også tas hensyn til hvordan skal den ansatte i skolen balansere mellom å gripe inn og å gi elevene mulighet til selv å rydde opp og å håndtere mellommenneskelige relasjoner. Det kan ikke stilles krav om en bestemt fremgangsmåte ved inngrep da forholdene er situasjonsbetinget. Det er i forbindelse med plikten til å gripe inn svært viktig at rektor, som en del av skolens systematiske arbeid, sørger for at de ansatte kjenner plikten til å gripe inn, men også at de ansatte har kompetanse om hvordan plikten til å gripe inn gjennomføres.¹⁷

¹⁴ Rt. 2012 s. 146

¹⁵ Prop. 57 L(2016-2017) s. 22

¹⁶ Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 5.5.2.2 og 10.1

¹⁷ Prop. 57 L(2016-2017) pkt. 5.5.2.2

- *Varsle*

Det følger videre en varslingsplikt. Det følger av opplæringslova § 9 A-4 andre ledd at **alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø**. I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier. Plikten for de som arbeider på skolen til å varsle, legger grunnlaget for at rektor får en overordnet og fullstendig oversikt over hvordan elevene på skolen har det. På denne måten vil rektor få et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker, samtidig som plikten bidrar til å skaffe viktig informasjon til skolens systematiske arbeid med å sikre et trygt og godt skolemiljø.

Hva som er et alvorlig tilfelle, vil bero på en skjønnsmessig vurdering.¹⁸ Formålet med at rektor i alvorlige tilfeller skal varsle skoleeier, er at skoleeier i tilfeller som er regnet som alvorlig, bør gjøres kjent med saken og involvere seg i hvordan saken løses. Departementet uttalte at skoleeier kan fastsette rutiner for når skoleeier skal varsles.

Eksempler på hva som regnes som alvorlig, er saker der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskrenkende. Hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev, kan det også tenkes at saken vil regnes som alvorlig. Det samme kan være tilfelle i situasjoner der krenkelsene har pågått over lang tid, uten at skoleledelsen har klart å løse saken.¹⁹

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir utsatt for krenkelser eller av andre årsaker ikke har det trygt og godt på skolen, skal skoleledelsen varsles. Trygt og godt i forbindelse med varslingsplikt, må tolkes i samsvar, og som ved plikten til å følge med. Videre skal heller ikke terskelen til mistanke om eller kjennskap til tolkes strengt, terskelen skal være lav og det er opp til skolens ansatte å på bakgrunn av blant annet observasjoner, undersøkelser og samtaler å fange opp at en elev ikke har det trygt og godt.²⁰ Dette medfører at all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal varsles til rektor. Rektor skal varsle skoleeier om alvorlige tilfeller. All mistanke skal i henhold til ordlyden, varsles. Når det skal varsles beror på alvoret i saken. Departementet forutsatte at de ansatte på skolen og ledelsen bør ha løsninger på dette. Det er derfor ansett som en del av skolens systematiske arbeid.

- *Undersøke*

Foreligger det mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal **skolen snarest undersøke saken**, jf. opplæringslova § 9 A-4 tredje ledd. Siden elevene har rett til et trygt og godt skolemiljø, gjelder skolens plikt til å undersøke mer enn de tilfellene der en elev er utsatt for mobbing og krenkelser. Undersøkelsesplikten er heller ikke avgrenset av årsaken til at eleven ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Hvis grunnen til at eleven opplever mistriivsel er forhold utenom skoletiden og utenfor skolens område, har likevel skolen undersøkelsesplikt så lenge elevens skolemiljø påvirkes negativt av det.

Det fremgår av forarbeidene til bestemmelsen at terskelen for å undersøke er lav²¹. At en elev selv sier fra om krenkelser eller at han eller hun ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, utløser alltid en plikt for skolen til å undersøke saken nærmere. Dette har sammenheng med tiltaksplikten i opplæringslova § 9 A-4 fjerde ledd første punktum. Derimot kan det ikke kreves at en elev sier ifra om hvordan hun eller han opplever skolemiljøet for at undersøkelse skal igangsettes. Hvor grundige

¹⁸ Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 5.5.2.3.

¹⁹ Udir 2017-3

²⁰ Prop L. 57(2016-2017) pkt 5.5.2.3

²¹ Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 5.5.2.4 og 10.1

undersøkelser skolen skal gjennomføre, beror på skjønn, og det avhenger av hva slags situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle.²²

Når undersøkelsesplikten utløses, skal skolen snarest gjennomføre nødvendige undersøkelser med formål om å finne informasjon om hva som har skjedd og å finne bakgrunnen for at eleven ikke har det trygt og godt og hvilke forhold som påvirker elevens opplevelse av skolemiljøet. Det er uttalt at terskelen er lav og må ses i sammenheng med når en ansatt har mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

○ *Sette inn tiltak*

Dette har sammenheng med tiltaksplikten i opplæringslova § 9 A-4 fjerde ledd første punktum. For å kunne oppfylle tiltaksplikten og iverksette egnede tiltak i en konkret situasjon, må **skolen undersøke alle tilfeller der eleven selv sier fra**. At elevens mening og opplevelse er viktig må også ses i sammenheng med retten til å bli hørt og hensynet til barnets beste i Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12, jf. opplæringslova § 9 A-4 femte ledd. Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevens opplevelse av situasjonen og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. En undersøkelse kan også innebære å avklare og opplyse om forhold tilbake i tid eller forhold utenfor skoletiden og skoleområdet, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen og dermed skolemiljøet.

Plikten til å sørge for elevens trygge og gode skolemiljø strekker seg så langt det finnes egnede tiltak. Tiltaksplikten skal ifølge forarbeidene tolkes utvidende.²³ Dette innebærer at skolen som en del av tiltaksplikten, også må følge opp tiltakene, evaluere virkningene og eventuelt legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig for å oppnå formålet om å gi eleven et trygt og godt skolemiljø. Et egnet tiltak, er et tiltak som har egenskapen som skal til for å oppnå målsetningen om å gi eleven et trygt og godt skolemiljø. Siden det er umulig for skolen å vite helt sikkert hvor godt tiltakene faktisk vil fungere i fremtiden, er det viktig å understreke at plikten til å sette inn tiltak, løper så lenge en elev ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Hvis evalueringen for eksempel fremdeles viser at en elev opplever mobbing eller andre krenkelser, skal dette medføre at skolen setter inn andre og mer intensive tiltak.

Hvilke tiltak som kan forventes i saken beror på en konkret vurdering i samsvar med en faglig standard.²⁴ Tiltaksplikten løper til eleven opplever at det er trygt og godt å være på skolen, og så lenge det eksisterer egnede tiltak. Da opplevelsen av skolemiljøet er subjektiv, kan ikke skolen bagatellisere elevens følelse av utrygghet på skolen. Regelverket legger derfor til rette for en vid rettighet for eleven og en streng forpliktelse for skolen. Det kan ikke stilles krav som er uforholdsmessig tyngende og vurderingen av skolens plikt må ses i lys av rimelighetshensynet.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt at skolen bør kunne imøtekomme eleven og foreldrene slik at de føler seg ivaretatt og ikke ønsker å melde forholdet inn til fylkesmannen, i løpet av en arbeidsuke.²⁵ Dersom skolen ikke klarer å overholde tidsfristen, er det rimelig at eleven og foreldrene kan søke hjelp hos en ekstern myndighet og melde saken videre til fylkesmannen. Departementet foreslår derfor at en sak skal avvises hos Fylkesmannen dersom den ikke er tatt opp med rektor eller dersom det har gått mindre enn én uke siden den ble tatt opp ved skolen. Fylkesmannen fatter enkeltvedtak som elev og foreldre kan klage inn for Utdanningsdirektoratet.

²² Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 10.1

²³ Prop. 57 L (2016-2017) punkt 5.5.2.5 og 10.1.

²⁴ Prop. 57 L (2016-2017) s. 30 og Rt. 2012 s. 146.

²⁵ Prop. 57 L (2016-2017) punkt 6.5.2

Dette impliserer at rektor innen én uke bør ha igangsatt tiltak og utarbeidet en individuell aktivitetsplan.

I tilfeller hvor en ansatt krenker en elev, er det pålagt skolen en skjerpet aktivitetsplikt, jf. opplæringslova § 9 A-5. Dersom en ansatt på skolen får mistanke om, eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, innebærer dette en plikt til å varsle rektor.

Hvilke tiltak som er egnet og valg mellom tiltak skal baseres på faglige vurderinger og forutsetter at de ansatte har oppdatert og tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelser. Det er skoleeiers ansvar for å sørge for at de ansatte i skolen har nødvendig kunnskap om hvilke tiltak som ut fra faglige vurderinger anses egnet for ulike situasjoner og tilfeller.

○ *Evaluering/medvirkning og måloppnåelse*

Formålet med aktivitetsplikten er å oppnå ett trygt og godt skolemiljø. I dette ligger det en plikt for skolene å vurdere om de tiltakene som skolen har satt inn, kan oppfylle formålet. Det vises til tiltaksplikten i opplæringslova § 9 A-4 fjerde ledd første punktum som angir at skolen skal så langt det finnes egnede tiltak, skal sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. I dette ligger at skolen må vurdere om tiltakene er egnede. Det skal være inntatt i aktivitetsplanen når tiltakene skal evalueres. Atplikten til å sette inn tiltak utløses av at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, innebærer at tiltaksplikten løper så lenge en elev ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt og det finnes egnede tiltak som kan settes inn. En praktisk konsekvens av dette er at skolen må evaluere tiltakene som er satt inn. Er ikke tiltaket egnet til å oppnå formålet, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltakene skal fortsettes eller om skolen må iverksette andre tiltak. Om aktivitetsplikten er oppfylt, beror på om skolen ut fra en faglig standard har gjort det som kan kreves av skolen og at skolen har gjennomført det som kan forventes i den konkrete saken.

○ *Dokumentasjonskrav*

Ovenfor har vi redegjort for aktivitetsplikten som kan deles inn i flere oppgaver og plikter. Det følger videre av opplæringslova § 9 A-4 siste ledd at **skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.**

For ansvaret som følger etter § 9 A-4 første til femte ledd inneholder ikke loven spesifikke krav til hva som skal skriftliggjøres. Vi forstår imidlertid at det skal være angitt konkret hvordan skolen skal arbeide og har arbeidet for å oppfylle skolens lovpålagte aktivitetsplikt. I de tilfeller hvor det er *utløst en aktivitetsplikt og når det skal gjennomføres tiltak i en sak*, krever loven at det utarbeides en skriftlig plan. Den skriftlige planen skal inneholde informasjon om:

- a) *kva problem tiltaka skal løyse*
- b) *kva tiltak skolen har planlagt*
- c) *når tiltaka skal gjennomførast*
- d) *kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) *når tiltaka skal evaluerast*

Plikten til å lage en skriftlig aktivitetsplan utløses samtidig som tiltaksplikten for skolen, etter opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd.²⁶ Dette vil være når skolen får kjennskap til at elevene ikke har det trygt og godt på skolen, enten ved undersøkelse eller ved at eleven selv har sagt fra.

²⁶ Prop. 57 L (2016-2017) s. 32

Når det gjelder aktivitetsplanen angir forarbeidene at innholdskravene må anses som minimumskrav.²⁷ Det følger videre av forarbeidene at aktivitetsplanen må tilpasses den konkrete saken. Det vil for eksempel kunne være forsvarlig med en kortere og mer skjematisk aktivitetsplan i saker hvor skolen setter inn tiltak tidlig i prosessen eller i saker hvor tiltakene er enkle. Derimot vil kravet til planen være mer omfattende i saker der tiltakene og saksforholdet er mer sammensatt og komplekst. En aktivitetsplan trenger ikke gjelde en bestemt elev, men den kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere elever.

Dokumentasjonsplikten i opplæringslova § 9 A-4 syvende ledd, retter seg mot det arbeidet skolen faktisk gjør for å oppfylle aktivitetsplikten, og ikke rutiner eller planer for hvordan skolene skal sørge for et trygt og godt skolemiljø. Det er derfor viktig å skille dette dokumentasjonskravet fra de kravene som knytter seg til skolens systematiske arbeid etter opplæringsloven § 9 A-3. Dette er også omtalt som et skille på individrettet arbeid og systemrettet arbeid. Til tross for at det er forskjeller på kategoriene, er det viktig at bestemmelsene ses i sammenheng.

Skolene skal dokumentere et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme elevenes rett til helse, miljø og trygghet. Et trygt og godt skolemiljø beskytter elever mot mobbing og andre krenkelser. En forutsetning for dette er et kontinuerlig og systematisk arbeid med felles fokus og tilnærming. Kontinuerlig arbeid vil si at arbeidet foregår hele tiden, og ikke bare ved for eksempel skolestart eller når en konkret situasjon har oppstått. Systematisk arbeid er at arbeidet er aktivt, gjennomtenkt og planmessig. Arbeidet utføres av alle ansatte ved skolen. Rektor har ansvar for gjennomføring av arbeidet.

Som følge av ovennevnte utleder vi som revisjonskriterier at skolene i Hemnes kommune skal:

- **ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak**

- **i saker hvor tiltaksplikten er utløst:**
 - **utarbeide individuelle skriftlige aktivitetsplaner for eleven**
 - **sørge for at de skriftlige aktivitetsplanene utarbeides så snart ansatte på skolen fikk kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen**
 - **sørge for at de skriftlige planene inneholder:**
 - **Beskrivelse av hvilket problem som søkes løst ved tiltakene,**
 - **Hvilke tiltak skolen vurderer aktuelle og har planlagt iverksatt,**
 - **Når de ulike tiltakene skal gjennomføres,**
 - **Hvem som er ansvarlige for gjennomføring,**
 - **En frist for når tiltakene skal evalueres**

Ordensreglement

Ordensreglementet er et viktig redskap for å oppfylle elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Det er kommunens plikt å sørge for at det blir fastsatt et ordensreglement for hver skole de eier. At ansvaret ligger hos skoleeier, følger eksplisitt av opplæringsloven § 9 A-10. Det er ikke nødvendig at skoleeier ved kommunestyret selv vedtar ordensreglementet. Skoleeier kan delegere myndighet til å fastsette ordensreglement, for eksempel til rektor på skolen. Det er viktig at en delegering av slike styringsoppgaver er trygg og forsvarlig. Selv om kompetansen er delegert, har kommunen fortsatt ansvaret for at ordensreglement er fastsatt i tråd med loven.

Et ordensreglement har funksjon både i det individrettede arbeidet og i det systematiske arbeidet til skolen. Ordensreglementet kan bidra til å få et mer velfungerende skolesamfunn ved at det gis regler

²⁷ Prop. 57 L (2016-2017) s. 33 og 78

om hvordan elevene skal ha det, hva elevene kan og ikke kan gjøre på skolen, og hva som skjer hvis reglene brytes. For å oppnå målet om et trygt og godt læringsmiljø er klare rammer en forutsetning. Regler for skolesamfunnet i form av ordensreglement vil bidra til et godt og trygt skolemiljø.

Ordensreglementet retter seg i hovedsak mot elevene ved skolen, men det er også viktig for rektor, ansatte og foresatte. Et ordensreglement er en forskrift, jf. forvaltningsloven § 2 og formkravene i forvaltningsloven § 38 gjør seg derfor gjeldende. Opplæringslova krever at ordensreglementet er kjent for elever og foresatte jf. rundskriv om ordensreglement. Det vises til at mange skoler praktiserer at elever og foresatte underskriver på å ha lest og forstått reglementet. Til tross for at det signeres, er ordensreglementet ikke en gjensidig bindende avtale. Ordensreglementet er også gyldig overfor dem som ikke har signert.²⁸

Vi utleder som revisjonskriterier at

- **Hemnes kommune må i forskrift utarbeide ordensreglement for den enkelte skole**
- **Skolene i Hemnes skal ha systemer for å sørge for at elever og foresatte er kjent med ordensreglementet**

Informasjon og medvirkning

Ifølge opplæringslova § 9 A-9 første ledd skal **skolen informere elevene og foreldrene om rettighetene i opplæringslova kapittel 9 A**. Skolen skal **også informere om aktivitetsplikten** etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og **om muligheten til å melde saken til Fylkesmannen** etter § 9 A-6. Det følger av bestemmelsens andre ledd at dersom skolen finner noe ved skolemiljøet som kan skade helsen til elevene, skal elevene og foreldrene snarest mulig varsles om det. Elevene og foreldrene skal få tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om elevens rettigheter er oppfylt og hvordan de kan gå fram for å sikre at elevenes rettigheter oppfylles. Skolene forutsettes å gi informasjonen til elever og foreldre i egnet form og på egnede tidspunkter, slik at formålet med informasjonsplikten blir oppfylt.²⁹ Det kan for eksempel være riktig å gi informasjon flere ganger i året, i konkrete situasjoner og ved henvendelser om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Ifølge § 9 A-9 tredje ledd skal samarbeidsutvalget, skoleutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og foreldrene **holdes informerte** om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidlig som mulig **tas med i arbeidet** med skolemiljøtiltak. De har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med fremlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Ifølge opplæringslova § 9 A-8 første og andre ledd skal **elevene få ta del i planlegging og gjennomføringa av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø**. Elevrådet kan oppnevne to representanter til å ivareta elevene sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finnes et arbeidsmiljøutvalg eller lignende organ ved skolen, kan elevene møte med inntil to representanter når utvalget behandler saker som gjelder skolemiljøet. Representantene skal bli innkalt til møtet, de skal ha talerett og rett til å få sin mening protokollert. Det fremgår av opplæringsloven § 11 A at det ved hver grunnskole skal være et skolemiljøutvalg. I skolemiljøutvalget skal elevene, foreldrerådet, ansatte, skoleledelse og kommunen være representerte. Utvalget skal være satt sammen slik at representantene for elevene og foreldrene er i flertall. Reglene om samarbeidsutvalg, skoleutvalg, skolemiljøutvalg, foreldreråd og elevråd er i opplæringslova §§ 11-1 til 11-7. Utvalgene kan gi råd, men har i henhold til opplæringslova ingen besluttsende myndighet.

²⁸ Udir 8-2014 s. 5-6.

²⁹ Prop. 57 L (2016-2017) punkt 8.4.4

Det følger videre av opplæringslova §13-3d at det er skolen som plikter å sørge for samarbeid med foresatte og elever. Samarbeidet mellom skolen og elever med foresatte er nærmere regulert i § 20-3 i forskrift til opplæringslova som regulerer samarbeidet. Her fremkommer også skolens plikter.

Som følge av ovennevnte utleder vi som revisjonskriterier at **skolene i Hemnes kommune skal ha**

- **skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon**
- **systemer som sikrer at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeid med skolemiljø**
- **systemer som sikrer at både elever og elevenes foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet og elevenes rettigheter etter opplæringsloven kapittel 9A**

Tilstandsrapport

Det følger av opplæringsloven § 13-10 at kommunen har ansvar for at kravene i opplæringslova og dens forskrifter, blir oppfylt. Ansvaret innebærer en plikt for kommunen til å stille til disposisjon nødvendige midler for oppfyllelse av kravene som følger av opplæringsloven og dens forskrifter. Kommunen skal ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra slike vurderinger, og fra nasjonale kvalitetsvurderinger som departementet gjennomfører jf. opplæringslova §§ 13-10 jf. 14-4. Som en del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeides en årlig tilstandsrapport i grunnskoleopplæringen om blant annet læringsresultat og læringsmiljø. Den årlige rapporten skal drøftes av skoleeier. Dette innebærer at administrasjonen må legge fram disse tilstandsrapportene for kommunestyret i Hemnes.

Tilstandsrapporten skal ta for seg tilstanden i grunnskoleopplæringen i kommunen. Da det i veileder for utforming av tilstandsrapporten er angitt at den minimum skal inneholde omtale om læringsresultater og læringsmiljø,³⁰ indikerer dette at det psykososiale skolemiljøet inngår i vurderinger som det vises til i tilstandsrapporten. Skoleeier kan også omtale og bruke lokale fakta ved behov.

Utdanningsdirektoratet skriver om den årlige tilstandsrapporten at den «er tenkt å fungere som et styringsverktøy, i tillegg til å være et utgangspunkt for kvalitetsutvikling på systemnivå i fylkeskommuner, kommuner og ved de enkelte skolene. Etter intensjonen skal tilstandsrapporten også rette fokus mot at skoleeierne inntar en mer aktiv rolle, og den skal bidra som kunnskapsgrunnlag for å styrke dialogen og samarbeidet på tvers av nivåer. Vurderingene som gjøres i tilstandsrapportene, utgjør viktig informasjon for det videre arbeidet med å utvikle kvalitet i opplæringen. For eksempel er tilstandsrapporten og vurderingene som sådant et viktig utgangspunkt når den politiske ledelsen i kommuner og fylkeskommuner skal drøfte videre oppfølgingstiltak. Dette for å sikre sammenheng mellom budsjettmessige og økonomiske satsinger og behovene i utdanningssektoren».³¹

Som følge av ovennevnte utleder vi som revisjonskriterier at **kommunen skal:**

- **årlige utarbeide tilstandsrapport for grunnskolen**
- **årlig legge fram tilstandsrapporten for grunnskolen for kommunestyret i Hemnes**

Revisjonskriteriene som vi har utledet overfor og gjengitt under de ulike temaene blir gjengitt også i tekstbokser i de kapitlene de har relevans.

³⁰ <https://skoleporten.udir.no/hjelp/vis/veiledning-for-tilstandsrapporten-bokmaal-?kode=57>

³¹ Jf. <https://www.udir.no/globalassets/upload/fagopplaring/kvalitet-i-fagopplaringen.pdf>

3 METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENSNING

3.1 Metode og datamateriale

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon³². I det følgende beskriver og drøfter vi hvordan vi har gått frem i våre undersøkelser. Vi drøfter også dataenes pålitelighet og gyldighet. Med dette menes hvorvidt dataene som er innsamlet er mest mulig nøyaktige og om det samlede datamaterialet utgjør relevant og tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den reviderte virksomheten opp mot de utledete revisjonskriteriene og konkludere på problemstillingen.

Vi avholdt oppstartsmøte 24.9.2019. Til stede fra kommunen var enhetsleder for skole Rolf Arne Westergaard.

Revisor har brukt intervju og dokumentanalyse for å innhente informasjon om Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole sitt arbeid innenfor det psykososiale miljøet ved skolene.

Dokumentasjonen som er utarbeidet både på enhetsnivå og for hver av skolene i kommunen har vi fått tilsendt fra enhetsleder for skole. For arbeidet på enhetsnivå/i kommunen har vi gjennomgått Kommunedelplan barn og unge, kommunens strategiske plan for enhet skole «Læringslyst og kvalitet 2014-2022» og tilstandsrapportene for skolene i perioden 2014-2019. Dokumentasjonen som revisor har fått tilsendt og som gjelder de to skolene, består av skolenes handlingsplaner innenfor området mobbing og psykososialt miljø, deres planverk, årshjul for møtevirksomhet, aktiviteter og oppgaver ved skolene. Videre har vi fått tilsendt enkelte møtereferater, sjekklister, informasjonsskriv, kalendere/aktivitetsplaner for skolene og presentasjoner om skolemiljø.

De muntlige opplysningene er innhentet fra enhetsleder samt rektorene ved de to skolene Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole, henholdsvis Tore Wetting og Kjell Joar Petersen. Rektorene har også besvart revisors spørsmål oversendt pr. e-post.

I denne forvaltningsrevisjonen har vi gjort undersøkelser av skolenes arbeid opp mot sentrale bestemmelser i opplæringslova kapittel 9 A om elevenes skolemiljø. Bestemmelsen om aktivitetsplikt består av ulike forpliktelser for skolen og alle ansatte. For å kunne gjøre vurderinger av de utledete revisjonskriteriene har vi basert oss på informasjon fra ovennevnte dokumenter og muntlige opplysninger fra rektorene. Når det gjelder den delen av aktivitetsplikten som innebærer at en tiltaksplikt er utløst og det må lages en skriftlig aktivitetsplan, har vi undersøkt tiltaksplaner ved gjennomgang og analyse av informasjon i elevmapper arkivert ved Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole.

Det var på undersøkelsestidspunktet til sammen femten elever ved disse skolene som hadde fått utarbeidet aktivitetsplaner; fem ved Hemnes sentralskole og ti ved Korgen sentralskole. Plikten til å utarbeide skriftlig aktivitetsplan inntreer når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Revisor har ikke grunnlag for å vurdere i hvor mange tilfeller plikten til å lage en slik aktivitetsplan faktisk er utløst: revisor har altså ikke har mulighet til å kontrollere om det har vært tilfeller ved skolen hvor det burde vært utarbeidet aktivitetsplan, men hvor dette ikke har blitt gjort. Å kunne «fange opp» dette forutsetter at revisor får kunnskap om at foreldre eller elever har meldt forholdet inn til skolen, fylkesmannen eller på annen måte.

³² RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre 1. februar 2011

Når det gjelder tidspunktet en elev sa fra om at det ikke er trygt og godt på skolen, tar vi utgangspunkt i opplysninger vi finner i skolens dokumentasjon. Revisor har ikke anledning til å reelt kontrollere hvorvidt slik kjennskap til situasjoner er dokumentert i alle tilfeller og om de tidspunkter som fremkommer gjenspeiler tidspunktet skolene faktisk fikk kjennskap til elevenes opplevelse av ikke å ha det trygt og godt på skolen.

Gjennomgangen av elevmappene ble gjort ved de to skolene. I innsamlingen av informasjon i elevmappene benyttet vi sjekklister utarbeidet på forhånd og som bygger på de utledete revisjonskriteriene. Gjennomgangen av elevmapper ble gjennomført av to forvaltningsrevisorer. I våre beskrivelser av funn fra mappegjennomgangen har vi vektlagt at elever ikke skal kunne identifiseres.

Revisor mener å ha samlet inn et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den reviderte virksomheten opp imot revisjonskriteriene og konkludere på problemstillingen. Vi mener det skriftlige datamaterialet som beskrives i rapporten er relevant for å belyse problemstillingen som søkes besvart. Vi mener også at enhetsleder skole og rektorene ved de to aktuelle skolene er relevante informanter, fordi de i kraft av sine stillinger forutsettes å ha god kjennskap til temaet for denne forvaltningsrevisjonen. Vi vurderer det innsamlede datamaterialet som tilstrekkelig for å gjøre vurderinger opp mot revisjonskriteriene og konkludere på problemstillingen.

Revisjonen har vurdert eventuelle feilkilder i det innsamlede datamaterialet. Vi har sammenliknet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som fremkommer i dem. I tillegg har vi fremlagt datamaterialet for kommunen. På bakgrunn av forannevnte vurderinger, sammenlikninger og verifiseringer, forutsetter revisor at det ikke er vesentlige feil i datamaterialet som presenteres i rapporten. Påliteligheten og gyldigheten i det presenterte datamaterialet er også søkt sikret gjennom revisjonens interne kvalitetssikringssystem.

3.2 Avgrensninger

Revisors undersøkelser gjelder to av skolene i Hemnes kommune, Korgen sentralskole og Hemnes sentralskole, jf. kontrollutvalgets vedtak ved bestilling av forvaltningsrevisjonen: «*Primært ønskes at minst følgende skoler legges til grunn for undersøkelsene: Korgen Sentralskole og Hemnes Sentralskole*» Da skolene er de to største skolene i kommunen og dekkende for klassetrinnene 1 til 10, vurderte revisor det som tilstrekkelig og hensiktsmessig å foreta undersøkelse ved disse skolene.

Revisor har ikke har mulighet til å undersøke og gjøre vurderinger av hvordan den enkelte elev faktisk *opplever* skolemiljøet. Det følger av opplæringslova §§ 13-10 første ledd at kommunen har ansvar for at kravene i opplæringslova og tilhørende forskrifter blir oppfylt. Aktivitetsplikten består, som redegjort for ovenfor i kapittel 2, av ulike plikter for skolen; følge med, gripe inn, varsle, undersøke og lage tiltak (tiltaksplikt). Når det gjelder forpliktelsene til å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak er forvaltningsrevisjonen innrettet hovedsakelig mot skolenes dokumenterte rutiner. For noen av forpliktelsene har vi likevel kunnet belyse og vurdere skolenes oppfølging, og i de tilfellene er det gjort. For forpliktelsen til å sette inn tiltak, er undersøkelsene rettet også mot skolenes praksis slik den lot seg belyse i skolens arkiverte dokumentasjon pr. elev med aktivitetsplan, jf. undersøkelser av skriftlige aktivitetsplaner.

4 PSYKOSOSIALT MILJØ I SKOLENE

4.1 Innledning

I kommunens *Strategisk plan 2014-2022 for enhet skole* kalt «*Læringslyst og kvalitet 2014-2022*» står det under «Skoleeiers verdigrunnlag» blant annet at «*Vi skal ha et læringsmiljø som inkluderer alle. Et kjennetegn på dette skal være at alle elever opplever trygghet og trivsel på skolen. Det skal være trygt å være flink, det skal være lov å feile*».

Under overskriften «styringsdialog om kvalitet» fremkommer at det skal være tett dialog mellom skoleeier og skole. Tilstandsrapport skal drøftes i kommunestyret og oppvekst- og kulturutvalget skal ha dialog om læringsarbeid og skoleutvikling med skolene gjennom årlig drøfting. Dette skal skje gjennom at representanter for politisk og administrativ skoleeier møter skolene gjennom organiserte og lærende møter på den enkelte skole, og at rektorene rapporterer i Helse, oppvekst- og kulturutvalget årlig (dialogmodellen).

Om læringsmiljø stadfester kommunens plan at «*Opplæringsloven gir alle elever individuell rett til et godt psykososialt miljø. Skolen skal være preget av et miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Tiltak. Hemnes kommune skal ha skoler som aktivt følger opp mobbing og uønsket atferd. Vi skal jobbe med forebygging og motivasjon for at alle elever skal oppleve trivsel og trygghet. Arbeidet skal vises i skolenes egne handlingsplaner mot mobbing. Skoleeier skal få informasjon om status i dette arbeidet gjennom den årlige tilstandsrapporten*».

Leder for enhet skole har opplyst til revisor at det arbeides med læringsmiljøet i kommunen generelt. Felles for skolene er at hver enkelt skole skal gjøre det de kan for å oppnå ett trygt og godt skolemiljø, men det påpekes at dette også stiller krav til de foresatte og at de foresatte gir barna det de har behov for og oppfølging for et godt utgangspunkt i arbeidet med skolemiljø. Enhetsleder fortalte at for å skape et fellesskap har det i det siste vært satset på fellesaktiviteter mellom skolene i kommunen for å styrke båndene mellom elevene. Dette vil være positivt for det sosiale miljøet og for en helsefremmende skole.

I forbindelse med revisors besøk i kommunen ble det informert om at skolene i Hemnes kommune skulle ta del i læringsmiljøsenderets implementering av «Bry deg! - sammen mot mobbing». Dette er et planlagt lokalt arbeid som skal resultere i innføring på skolene. Formålet er at skolene gjennom systematisk oppfølging skal sikre arbeid med læringsmiljø av høy kvalitet. «Bry deg» som skal foregå i perioden juni 2019 til desember 2020. Målet med programmet er å skape en felles forståelse hos personalet for behovet for endring. Skolen har det overordnede ansvaret for planen og planen knyttes til kommunens overordnede plan for arbeid med læringsmiljø. Gjennom programmet skal livsmestring og psykisk helse være tema hele veien.

4.2 Nulltoleranse og aktivitetsplikt

Revisjonskriterier:

Skolene i Hemnes kommune skal

- dokumentere å ha nulltoleranse mot krenking/mobbing
- ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak

4.2.1 Hemnes sentralskole

Revisors funn

Dokumentere å ha nulltoleranse mot krenking/mobbing

Revisor fikk i samtale med rektor ved Hemnes sentralskole opplyst at arbeidet med skolemiljø har vært høyt prioritert ved skolen. Skolen har hatt tre satsningsområder i 2018 hvor klassemiljø og skolemiljø var ett av satsningsområdene. Satsingen på klasse- og skolemiljø har vært i samarbeid med helsesøstertjenesten og psykiatrisk helsesøster. Rektor har opplyst til revisor at han har revidert og utarbeidet planer og rutiner tilpasset endringene i opplæringslova § 9A. Fra Hemnes sentralskole har revisor i anledning denne forvaltningsrevisjonen fått tilsendt følgende dokumenter:

- Handlingsplan mot mobbing
- Handlingsplan mot fravær
- Elevundersøkelsen
- Ståstedsanalysen
- HMS årshjul
- Årshjul aktiviteter med tanke på sosiale aktiviteter og forebygging av mobbing og psykisk
- pedagogisk kalender 2018-2019
- sjekklister foreldremøte
- vedlegg til helsefremmende skole
- Virksomhetsplan 18/19
- tiltak helsesøster
- tiltak som er igangsatt
- Viktig informasjon for foresatte til elever på Hemnes sentralskole 2019-2020
- FAU- møte Hemnes sentralskole 3.10.19
- Vedlegg til årshjulet – SU og SMU
- Foreldremøte 25.11.19
- Invitasjon til samarbeidsmøte for å skape et bedre oppvekstmiljø på Hemnesberget
- Fokusdag- referat

Hemnes sentralskole har utarbeidet «Handlingsplan mot mobbing». Planen beskriver målsetningene med handlingsplanen. Målsetningene har vi inntatt i utklippet nedenfor.

Utklipp 1. Hemnes sentralskoles målsetninger med «Handlingsplan mot mobbing»**MÅL**

1. Hemnes sentralskole skal gjennom forebyggende tiltak forhindre at elever blir utsatt for mobbing, eller andre former for krenkelser.
2. Hemnes sentralskole skal ha rutiner for å avdekke mobbing, og elever og foresatte skal kunne oppleve at de trygt kan melde fra om mobbing.
3. Hemnes sentralskole skal følge opp den som bli mobbet og mobber.
4. Hemnes sentralskole skal ha et best mulig samarbeide med foresatte i mobbesaker.

NB! I prinsippet gjelder retningslinjene i denne planen også for andre områder i det psykososiale arbeidsmiljøet.

I handlingsplanen er det definert hva som er mobbing:

«En person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger (krenkelser) fra en eller flere personer. En negativ handling er noe en person gjør med hensikt for å skade en annen. Det kan være med ord, som når man truer, håner eller sier stygge ting som den andre ikke liker å høre. Det kan være mer håndfast, når en person slår, skubber, sparker, klyper eller holder noen fast mot hans/hennes vilje.

Det er ikke mobbing når to jevnsterke personer krangler eller slåss; det må være en viss ubalanse i forholdet. Den som bli mobbet (plaget) har ikke lett for å forsvare seg.

En annen form for mobbing er den indirekte - den som bli mobbet blir fryst ut av kameratflokket, det blir satt ut rykter og bakvaskelser som gjør det vanskelig å få venner igjen. Det går på selvtilliten løs.

(Dan Olweus)

Digital mobbing er et forholdsvis nytt fenomen. Her tar mobberen i bruk digitale hjelpemidler som f.eks internet og mobiltelefon for å ramme enkeltpersoner/andre.»

I handlingsplanens vedlegg V, blir i tillegg såkalt *skjult mobbing* definert. Her angis det at skjult mobbing kan være blant annet blikk, mimikk, kommentarer, kroppsspråk, smil, hilsing, snu ryggen til.

Det er uttrykt i handlingsplanen at skolen skal ha reell nulltoleranse i forhold til rasisme, sjikane, vold og krenkelser av medmennesker på Hemnes sentralskole. Det angis videre at det skal være mulig å komme seg gjennom skoledagen uten å utsette andre for krenkelser eller å selv bli utsatt for krenkelser.

Det er i handlingsplanen gjort nærmere rede for de konkrete bestemmelsene i opplæringslova kapittel 9A; blant annet hvordan ordlyden i bestemmelsene skal oppfattes og hensyn bak bestemmelsene. Som vi har redegjort for i kapittel 2 ovenfor, påligger det skolene en aktivitetsplikt for å sikre alle elevers rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Aktivitetspliktens ulike deler er redegjort for i skolens handlingsplan mot mobbing. Det beskrives i

handlingsplanen hvilke rettigheter som kan utledes etter opplæringslova kapittel 9A. Videre er det beskrivelser om hvor reglene gjør seg gjeldende og for hvem reglene er gjeldende for. Det beskrives også hvilke plikter som pålegges skolen og hva som skal til for at skolen kan anses å ha oppfylt sine pålagte plikter.

I tillegg til redegjørelser for hvordan nevnte del av opplæringslova skal forstås, er det i handlingsplanen inntatt konkrete tiltak for å sikre etterlevelsen av opplæringsloven, gjeldende for Hemnes sentralskole. Under overskriften «forebyggende tiltak» er det listet opp at:

- Skolen skal gi elevene utfordringer i utemiljøet gjennom å tilrettelegge for ballplasser og muligheter for varierte aktiviteter
- Skolen skal klart gi uttrykk for at mobbing (krenkelser) ikke aksepteres bl.a. gjennom ordens- og oppførselsreglement
- Inspiserende lærer (med gul vest) har spesielt ansvar for å avdekke mobbing i friminuttene
- Klassemiljøet skal drøftes og miljøfremmende tiltak foreslås i alle klasser jevnlig. Dette arbeidet skal påbegynnes første skoleuka. Det gjelder å holde fokus på respekt for hverandre for å unngå mobbing
- Mobbing skal være et tema i alle klasser (jevnlig) hvert år
- Elevundersøkelsen gjennomføres hvert skoleår. Resultatet av denne skal analyseres i kollegiet, i FAU og i elevrådet. Om nødvendig iverksettes nye tiltak på klasse- og/eller skole-nivå
- Elevsamtalen skal kvalitetssikre at mobbing blir tatt opp med den enkelte
- Klassen skal arbeide med holdninger til mobbing- det er viktig «å bry seg»
- Foreldre/foresatte bør spørre elevene og melde fra om signaler som kan tyde på at mobbing forekommer
- Foreldre/foresatte oppfordres til å drøfte grenser og felles normmønstre i forbindelse med f.eks. ungdomsfester o.l.
- Signaler om at lærer (e) mobber elev (er) skal tas på alvor og følges opp av rektor

I dokumentet kalt «årshjulet» inngår aktiviteter med tanke på sosiale aktiviteter mellom elevene, elever og foreldre og med de ansatte på skolen. Her er det inntatt punkt om forebygging av mobbing og psykisk helse, forebygging i forhold til mobbing og med tanke på å bygge et sosialt fellesskap for elevene ved Hemnes sentralskole. Dokumentet er utarbeidet i forbindelse med skoleåret 2019/2020 og angir hva som skal gjøres, når det skal gjøres og hvem som er ansvarlig for gjennomføring av aktivitetene.

I skolens ordensreglement er det inntatt beskrivelser av hvilke tilfeller som slås ned på, og ikke er akseptert på skolen eller overfor medelever og ansatte. Det er også innatt sanksjoner for slike hendelser.

Rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak

I Hemnes sentralskoles *Handlingsplan mot mobbing* er det informasjon om hvem som er omfattet av aktivitetsplikten. Det er henvisning til opplæringslovas forarbeider som angir at aktivitetsplikten ikke gjelder for personer som befinner seg på skolen mer tilfeldig. Eksempler på dette kan være personer som henter avfall, håndverkere eller utfører enkeltoppdrag, bud eller andre som leverer varer til skolen. Foreldre, slektninger eller andre som regelmessig følger eller henter elevene på skoler er heller ikke omfattet av aktivitetsplikten. Videre henvises det til at det konkrete innholdet og omfanget av aktivitetsplikten må fastsettes nærmere ut fra hvilken rolle, arbeidsoppgaver og posisjon den ansatte har på skolen. Det henvises videre til at forarbeidene angir at det for eksempel kreves mer av en lærer, miljøarbeider eller en rektor, enn det som kreves av en vaktmester eller renholdsarbeider.

Følge med

Det er i handlingsplanen mot mobbing inntatt at ansatte har en plikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Det er i skolens rutiner angitt at det skal gjennomføres elevsamtaler og elevundersøkelser, som dermed kartlegger hvordan elevene har det på skolen.

I handlingsplanen vises det i vedlegg V hva de som arbeider ved skolen skal se etter i friminuttene, hva som skal gjøres og forslag til aktiviteter som kan settes i gang. I friminuttene skal det ses etter språk, kommunikasjon, aktiviteter, støy, ensomme elever og utrop. Det fremkommer også at det skal observeres, koble inn SLT-koordinator³³ og etterspørres opplysninger samt snakke med elevene som er i situasjonen.

I handlingsplanen mot mobbing vises det også til at de som arbeider på skolen må være bevisste på at barn og unge viser sin utrygghet og mistriivsel på forskjellige måter. Elevens væremåte kan blant annet gi en viktig pekepinn på hvordan eleven opplever skolemiljøet. Også endringer i det sosiale samspillet mellom elevene eller i klassemiljøet kan tenkes å gi grunnlag for mistanke om at eleven ikke har det trygt og godt og fordrer at ansatte følger med.

Skolene i Hemnes kommune har en felles plan for fraværshåndtering. Av denne følger at det skal være kontakt mellom skole- hjem ved elevens fravær. Hemnes sentralskole har også utarbeidet en handlingsplan mot fravær som angir å være gjeldende særskilt for skolen. Det fremgår her at kontaktlærer fører fravær og kartlegger skolesituasjonen til elevene. Dersom en elev har et høyt fravær er dette en indikator på at det er forhold som lærer må sjekke ut og kartlegge bakgrunnen for fraværet hos eleven. Dette gir således lærer anledning til å følge med på om det er forhold ved skolen og skolemiljø som medfører fravær og om det således er forhold lærer kan bidra med å løse. Kontaktlæreren kartlegger elevens situasjon ved å innhente informasjon fra eleven selv og informasjon fra elevens foresatte. Det er videre utarbeidet en mal for innhenting av informasjon og samarbeidsavtale som gir kontaktlærer veiledning i situasjonen. Denne må signeres av både elev og foresatte.

Rektor har opplyst til revisor at mobbing ikke alltid er enkelt å avdekke og det er derfor viktig at skolens ansatte ser etter signaler på at mobbing foregår. Ifølge rektor er ett tiltak innenfor forebygging at skolen har styrket inspeksjonen fra at det er tre ansatte som har inspeksjon til det dobbelte. Han fortalte at det er en klar tendens til at det er i friminutter og i overgang mellom timene at uønskede situasjoner oppstår. Han fortalte videre at i tillegg til lærerstaben har skolen ni assistenter. Disse to tiltakene har ifølge rektor hjulpet veldig, til tross for at ikke alt kan avdekkes. Skolen er stor, og alle områder kan derfor ikke dekkes til enhver tid, fortalte rektor.

Rektor opplyser også at tilstedeværelse og kommunikasjon med elevene er viktig i slike situasjoner, da det både er forebyggende og avvergende i seg selv. Rektor opplyser at en stor del av mobbing som oppstår foregår på nett på fritiden og at som en følge av dette opplever de elevene dette gjelder usikkerhet og nervøsitet også på skolen. Nett- og telefonmobbing involverer også ofte ungdommer fra andre steder enn skolen og oppleves derfor mer massivt for de elevene som blir utsatt for dette. Hvordan eleven har det på fritiden, gjenspeiler ofte hvordan eleven deretter har det på skolen. Det er ikke alltid like lett å se mobbingen utenfra, men dette viser viktigheten av at de ansatte er årvåke og følger med på det som foregår. Samarbeid med andre utenfor skolen, anses også å være sentralt da samarbeid utenfra bidrar i å sikre forebygging av mobbing og uønskede situasjoner. Det at skolen har psykiatrisk helsesøster som samarbeider tett med skolen, uttaler rektor at er viktig for elevene. Skolen blir ofte gjort oppmerksom på forholdet via eleven selv, eller via elevenes foresatte.

³³ SLT er en samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus- og kriminalitet, jf. <http://kriminalitetsforebygging.no/slt/>

Rektor opplyser om at skolens foresatte møtes i FAU-utvalg og ved klasseforeldremøte. I handlingsplan mot mobbing er det angitt at resultatet av elevundersøkelsen skal analyseres i kollegiet, i FAU og i elevrådet. Å gjennomføre slike undersøkelser er således en metode for å kartlegge elevens opplevelse av skolemiljøet. Ved at dette drøftes i FAU-utvalg og ved klasseforeldremøte utgjør dette en måte for både de i utvalgene og for skolens ansatte, inkludert rektor til å følge med.

Gripe inn

Handlingsplanen mot mobbing inneholder redegjørelser for hva plikten til å gripe inn består av. Å gripe inn er en handling som foretas umiddelbart og handlingen er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt. I handlingsplanen vises det til at det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller en annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysingssituasjon eller stanse og irrettesette elever som krenker andre elever verbalt.

Det kan ikke stilles krav om en bestemt fremgangsmåte, men det ligger noen begrensninger i plikten til å gripe inn og dette er det redegjort for i handlingsplanen. Det er i handlingsplanen angitt at plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulig å gjennomføre. Hva som er mulig å gjennomføre for de som arbeider på skolen, må vurderes konkret ut fra hensynet til de ansatte og til elevene. Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen. Det er ikke i skolens handlingsplan eller øvrige dokumenter som skolen har oversendt revisor, nærmere veiledning om hvordan ansatte ved Hemnes sentralskole skal gripe inn i ulike situasjoner.

Varsle

I handlingsplanen angis ansattes plikt til å varsle. Ansatte som oppdager mobbing skal melde fra til kontaktlærer. Henveldeiser fra elever, foreldre/foresatte skal registreres og bli behandlet. I vedlegg I inntatt i handlingsplanen er det et registreringsskjema hvor hendelsen skal beskrives og hvor det skal krysses av blant annet om saken er meldt til rektor eller ikke. Det angis i vedlegg II at det skal gis informasjon til rektor før det iverksettes tiltak. Det skal utarbeides forpliktende kontrakt mellom skolen og mobber. Kontrakten skal signeres av rektor. De ansatte er angitt å varsle rektor ved alle saker som klassifiseres som mobbing. Lærere har i utgangspunktet ansvaret for oppfølging av saker, men det fremkommer ikke som klart om når rektor varsles og hva som skal til for at rektor skal varsles.

Varslingskravet gjelder også for rektor, da rektor skal varsle skoleeier i alvorlige saker. I handlingsplanen er det informasjon om hva som er alvorlig sak vil bero på en skjønnsmessig vurdering. Det vises videre noen eksempler på hva som kan utgjøre en alvorlig sak.

Undersøke

Det er et krav at rektor skal sikre at skolen *undersøker* i tilfeller ansatt ved skolen eller rektor mistenker, mottar varsel eller en elev sier fra om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Videre står det i lovtekst at undersøkelsen *skjer snarest*.

I flere vedlegg til handlingsplanen er det skjemaer og veiledning til bruk i håndtering av en sak. Det redegjøres blant annet for at hele personalet ved skolen skal være oppmerksomme på at mobbing kan forekomme og skal gi melding til elevens kontaktlærer dersom andre ansatte blir oppmerksomme på forholdet. Kontaktlærer har i utgangspunktet ansvar for å følge opp mobbesaken. Det fremkommer at partene i saken skal forklare seg én og én. Her er det tatt inn en samtalemodell som kontaktlærer kan eller bør benytte i slike situasjoner. Samtalemodellen er veiledning til hvordan

samtalen med offeret kan legges opp. Videre er det veiledning for samtaler med mobberer, for gjennomføring av gruppesamtaler, samtale hvor mobbeoffer og plagerne er sammen samt om samtale som skal gjennomføres med foresatte til henholdsvis både mobbeoffer og plagerne.

Sette inn tiltak

Da plikten til å sette inn tiltak er basert på undersøkelser som frembringer fakta om situasjonen og bakgrunn for elevens opplevelse av skolemiljøet, følger det en plikt for skolen til å følge opp de tiltakene skolen har iverksatt for eleven. Skolens handlingsplan viser til forpliktelsen som skolen har etter opplæringslova til å finne egnede tiltak når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Videre innebærer skolens tiltaksplikt «at skolen som en del av tiltaksplikten, også må følge opp tiltakene sine, evaluere virkningene og eventuelt legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø». Skolen må evaluere virkningene og eventuelt legge til eller endre tiltak dersom det er nødvendig for å oppnå formålet om et trygt og godt skolemiljø.

Det følger videre av handlingsplanen at det skal utarbeides en skriftlig aktivitetsplan og mobbesaken skal diskuteres. For mobber skal det utformes en kontrakt etter et skjema som er vedlagt i handlingsplanen. Kontrakten er gjeldende mellom mobber og skolen, og kontrakten skal forevises elevens foresatte. Videre er det satt inn aktuelle sanksjoner som kan gjøres gjeldende overfor den som mobber. Ifølge handlingsplanens «kontrakt mellom mobber og skolen» skal det angis i kontrakten at situasjonen skal evalueres. Kontrakt og referat fra evalueringssamtale, eventuelt oppfølgingsplan skal oppbevares i elevmappe og kopi settes inn i rød perm på kontoret på skolen.

Det er i handlingsplanen også inntatt informasjon om øyeblikkelig hjelp overfor den som blir mobbet. Dersom mobbingen vedvarer, skal skolens konsekvenstrapp³⁴ følges både for mobber og mobbeoffer. Kontaktlærer er ifølge handlingsplanen ansvarlig for å følge opp og se til at kontrakten blir oppfylt. Når det gjelder den som blir mobbet, skal kontaktlærer og temalærer snakke med eleven og høre hvordan det går. Det skal også gjennomføres en mer formell samtale en gang i uken.

Skolen har også opptrappingsplan. Opptrappingsplanen skjerper de tiltakene skolen gjør ved behov, for at elevene skal oppnå et trygt og godt skolemiljø. Også når det gjelder skolens opptrappingsplan viser dette til at det er nødvendig å evaluere situasjonen for å kunne benytte opptrappingsplanen.

Revisors vurderinger

Revisor oppfatter at det sentrale dokumentet ved Hemnes sentralskole vedrørende elevenes psykososiale miljø, er *Handlingsplan mot mobbing*. I dokumentet har skolen definert begrepene mobbing og krenkelse, konstatert at skolen har nulltoleranse og det er informasjon om hvordan skolen skal arbeide både forebyggende og hvordan det skal arbeides ved tilfeller av mobbing. Dette er tema også i andre dokumenter gjeldende for skolen slik som i *ordensreglementet* og i *årshjulet* som gjelder forebygging av mobbing for skoleåret 2019/20. I de nevnte sentrale dokumentene *Handlingsplan mot mobbing* og *ordensreglement* inngår informasjon om hvordan skolen sanksjonerer mobbing. At skolene skal ha nulltoleranse følger av opplæringslova § 9 A-3. Utdanningsdirektoratet angir i sin veileder om skolemiljø at prinsippet om nulltoleranse ble tatt inn i opplæringslova for å understreke hvor viktig det er at skolene har tydelige holdninger på dette området. ***På bakgrunn av revisors funn og med henvisning til forståelsen av prinsippet om nulltoleranse er revisors vurdering at Hemnes sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å dokumentere å ha nulltoleranse mot krenking/mobbing.***

³⁴ Skolens konsekvenstrapp er en opptrappingsplan ved mobbing. Konsekvenstrappen starter med tilsnakk fra den som avdekker en krenkelse, samtale med kontaktlærer, møte med rektor, stormøte, bekymringssamtale med politiet, barnevernet og klassebytte/skolebytte.

Som det fremkommer under revisors funn inneholder Hemnes sentralskoles *Handlingsplan mot mobbing* informasjon om skolens og de ansattes forpliktelser til å *følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak*. Dette er flere av delene av aktivitetsplikten som alle som arbeider ved skolen har etter opplæringslova § 9 A-4.

Opplæringslova pålegger som nevnt «alle som arbeider ved skolen» en aktivitetsplikt. Forpliktelsene kan imidlertid være noe ulik avhengig av hvilken stilling/rolle den som arbeider ved skolen har. Når det gjelder plikten til å *følge med* finner ikke revisor informasjon i kommunens dokumenter om følge med- plikten for andre enn de som er ansatt i lærerstilling. Det er altså ikke retningslinjer om hvordan de ulike gruppene av ansatte skal følge med. Heller ikke for plikten til å gripe inn, er det informasjon om det vil være forskjell på denne plikten avhengig av hvilken rolle vedkommende har ved skolen. Når det gjelder plikten til å varsle, så gjelder denne for alle. Videre fremgår det at undersøkelse i saken skal ledes av elevens kontaktlærer. For de to sistnevnte forpliktelsene oppfatter revisor at det fremkommer av skolens handlingsplan hvem som skal utføre disse forpliktelsene.

Følge med- plikten må, som redegjort for i kapittel 2, tilpasses de konkrete omstendighetene rundt elevene og forhold ved skolen. For eksempel har elevenes alder, elevgruppens sammensetning og forhold ved skoleanlegget betydning for hvordan skolen plikter å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Revisor finner ikke slik informasjon i skolens handlingsplan eller i skolens øvrige dokumenter.

Vi fant heller ikke i skolens dokumenter informasjon om plikten til å *gripe inn* skal være lik for alle ansatte ved skolen eller om det skal være noen forskjeller i plikten avhengig av stillingstyper. Det fremkommer i handlingsplanen at det gjelder begrensninger ved inngripen, men revisor har ikke funnet nærmere veiledning i hvilke avveininger som må foretas av de ansatte.

Når det gjelder plikten til å *gjennomføre undersøkelse*, inneholder kommunens Handlingsplan mot mobbing informasjon om at plikten til undersøkelser tillegges kontaktlærer. Det er informasjon i handlingsplanen om hvordan undersøkelser skal gjennomføres.

Når det gjelder skolens plikt til å *sette inn tiltak*, inneholder handlingsplan mot mobbing og opptrappingsplan informasjon om hvordan de ansatte skal gå fram. Det er informasjon om hvem som er ansvarlig for å påse at kontrakt oppfylles og at tiltak evalueres.

Gjennom Hemnes sentralskoles handlingsplan mot mobbing får alle ansatte informasjon om aktivitetsplikten. For enkelte av forpliktelsene er det imidlertid ikke nærmere drøftelser eller avklaringer for om hvordan forpliktelsene skal gjennomføres av de ansatte ved Hemnes sentralskole. ***På bakgrunn av revisors funn er revisors vurdering at Hemnes sentralskole ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak.***

4.2.2 Korgen sentralskole

Revisors funn

Dokumentere å ha nulltoleranse mot krenking/mobbing

Revisor fikk i samtale med rektor opplyst at arbeidet med skolemiljø er kontinuerlig. Fra Korgen sentralskole har revisor fått oversendt følgende dokumenter i anledning denne forvaltningsrevisjonen:

- Handlingsplan mot mobbing og annen uønsket adferd
- aktivitetsplan mal og eksempel
- Handlingsplan fraværshåndtering
- HMS Korgen
- Individuelt tilpasset plan
- Kartleggingsrutiner ved Korgen sentralskole
- Korgen sentralskole- tiltak igangsatt etter ny opplæringslov
- Referat FAU møte 12.06.19
- Satsningsområde ståstedsanalyse korgen sentral
- Virksomhetsplan 18-19
- Årshjul korgen
- Årshjul vurdering korgen barneskole og ungdomsskole
- Årshjul møter råd og utvalg 19-20
- Ordensreglement med vurderingskriterier for Hemnes kommune
- Tillegg ordensreglement
- Presentasjon FAU 31.10.2019 og 13.02.2020
- Referat møte FAU Korgen sentralskole 31.10.2019 og 13. februar 2020
- Inspeksjonsplan datert 06.02.2020
- Ekstra inspeksjon

I *Handlingsplan mot mobbing og annen uønsket atferd* er det referert til opplæringslovas bestemmelser og tatt utdrag fra opplæringslova kapittel 9A. Handlingsplanen viser til formålet i henhold til opplæringsloven § 9 A-2 og angir at «*Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring*». Handlingsplanen angir at det ved skolen skal jobbes kontinuerlig og systematisk for å fremme helsa, miljøet og tryggheten til elevene. Videre har handlingsplanen også utdrag av lovteksten som angir elevenes rettigheter og skolens plikter i henhold til lovteksten.

I skolens handlingsplan er begreper som mobbing, krenkende atferd, utestenging, uthenging osv. definert, jf. utklipp 2 nedenfor.

Utklipp 2. Korgen sentralskoles klargjøring av begreper

3. Klargjøring av begreper

Med **krenkende adferd** mener vi at elever blir utsatt for sårende handlinger som mobbing, vold, krenkende språkbruk, rasisme, diskriminering, utestenging og uthenging.

Med **mobbing** mener vi at en eller flere elever sier eller gjør vonde eller ubehagelige ting mot en annen elev gjentatte ganger i en situasjon der den som blir utsatt har vanskelig for å forsvare seg.

Med **vold** mener vi at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Med **krenkende språkbruk** mener vi at å bli utsatt for banning, bruk av skjellsord eller andre sårende bemerkninger.

Med **rasisme** mener vi at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget fordi de har annen hudfarge, en annen religion eller snakker et annet språk.

Med **diskriminering** mener vi dårligere behandling eller trakassering på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller etnisk opprinnelse.

Med **utestenging** mener vi å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en naturlig har tilhørighet.

Med **uthenging** mener vi krenkende ord og negativ omtale på internett eller sosiale medier.

I planen er det også definert hvem som har ansvar for de ulike oppgavene knyttet til handlingsplanen og de oppgaver som følger av denne og gjeldende regelverk på området, jf. utklipp 3.

Utklipp 3: Ansvarsfordeling**4. Klargjøring av ansvar**

Enhetsleder skole har ansvar for å se til at skolen følger opp handlingsplanen, og at planen gjennomgår årlig revisjon.

Rektor har ansvar for at alle ansatte følger opp regler og rutiner og fremstår som gode rollemodeller. For at arbeidet med skolemiljø skal fungere godt, må rektor sørge for at alle ansatte har den kunnskap og kompetanse som skal til, at skole-hjem-samarbeidet fungerer godt og at det er et godt samarbeid mellom skole og rådsorganene.

Kontaktlærer har ansvar som leder og rollemodell i klasserommet og skal være tydelig på hvilken adferd som er akseptabel. Kontaktlærer skal aktivt og kontinuerlig arbeide for et godt klassemiljø.

Faglærere skal delta aktivt for å avdekke og forebygge mobbing og annen krenkende adferd. Faglærer skal følge opp de regler og avtaler som er gjort med kontaktlærer, for å sikre et godt klassemiljø.

Andre ansatte skal aktivt støtte opp om skolens arbeid for å hindre krenkende adferd, gjennom å følge skolens rutiner og regler. Alle ansatte plikter å involvere seg, dersom de avdekker krenkende adferd.

Foresatte har ansvar for at deres barn følger skolens regler og anvisninger fra skolens ansatte. Det forventes at foresatte formidler positive holdninger om skolens ansatte og elever til sine barn. Foresatte skal formidle til sine barn at mobbing og annen krenkende adferd ikke er akseptabelt. Dersom det avdekkes mobbing, har foresatte ansvar for å bidra til en positiv løsning, sammen med skolen og elevene.

Elever skal forholde seg til kommunens ordensreglement og øvrige regler som gjelder for skolen og klassen. Elevene skal være kjent med at brudd på reglene får konsekvenser. Det forventes at elevene jobber for å utvikle seg selv faglig og sosialt, og at de støtter de ansattes arbeid for et godt skole- og klassemiljø.

Rådsorganene skal være aktiv i arbeid for et godt skolemiljø og komme med innspill som støtter dette arbeidet. Medlemmer i rådsorganer har et særskilt ansvar for å være positive rollemodeller og bidra positivt til skolens arbeid med skolemiljø.

I utklippene overfor som er hentet fra handlingsplanen mot mobbing beskrives altså hva som ikke er akseptabel atferd og hvem som har ansvar for hva når det gjelder det psykososiale miljøet ved skolen.

I handlingsplanens punkt 6, angis skolens forebyggende arbeid og arbeid med det psykososiale skolemiljøet. Målet med forebyggende arbeid er «*Elevene skal oppleve et trygt og godt skole- og klassemiljø, med gode relasjoner mellom elevene og mellom elever og voksne*». I handlingsplanens punkt 8, angis målsetningen med tiltak mot krenkende atferd å være at «*Elever, foresatte og ansatte skal være trygg på at når skolen er kjent med tilfeller av krenkende adferd, settes det inn tiltak som gjør at slik adferd opphører*».

I dokumentet kalt «årshjulet» inngår aktiviteter med tanke på sosiale aktiviteter mellom elevene, elever og foreldre og med de ansatte på skolen. Her er det inntatt punkt om forebygging av mobbing og psykisk helse, og om å bygge et sosialt fellesskap for elevene ved Korgen sentralskole. Dokumentet angir hva som skal gjøres, når det skal gjøres og hvem som er ansvarlig for gjennomføring av de ulike aktivitetene.

Rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak

Revisor har fått opplyst i samtale med rektor at arbeid med skolemiljøet ved skolen er høyt prioritert, både det fysiske- og det psykososiale skolemiljøet. Det opplyses om mye positivt arbeid og gode rutiner ved skolen. Videre påpeker rektor at brannen har preget både arbeidsmiljø og læringsmiljøet ved skolen. I handlingsplanen er «Årsplan» inntatt. I årsplanen er det henvist til aktiviteter som skal gjennomføres, hvem som har ansvar og hva som skal gjøres. Her er det inntatt punkter om handlingsplanen, elevsamtaler, utviklingssamtaler, foreldremøter, evaluering av rutiner, orientere elevråd, FAU, SU og SMU³⁵, elevundersøkelser, ståstedsanalyser.

Som tidligere redegjort for, påligger det skolen en aktivitetsplikt for å sikre at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Aktivitetspliktens ulike deler fremkommer gjennom opplæringslova § 9A-4 og gjennom skolens interne rutiner.

I Korgen sentralskoles handlingsplan er det redegjørelser for atferd som ikke er akseptert og hvem som har ansvar i ulike situasjoner som kan oppstå. I skolens handlingsplans punkt om klargjøring av ansvar er det inntatt at «*rektor har ansvar for at alle ansatte følger opp regler og rutiner(..) og at alle ansatte har den kunnskap og kompetanse som skal til*» for å håndtere de ulike situasjonene. Videre følger det av planen hvordan skolen skal arbeide for å fremme elevenes rett til helse, miljø og trygghet.

Følge med

Det er i handlingsplanen inntatt under 2. punkt utdrag fra opplæringslova § 9A. Det er inntatt at alle som arbeider ved skolen skal «*følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø*». Under overskriften «*forebyggende arbeid*» i handlingsplanens punkt 6 angis først formålet med det forebyggende arbeidet som skal gjennomføres for at elevene «*skal oppleve et trygt og godt skole- og klassemiljø, med gode relasjoner mellom elevene og mellom elever og voksne*». Videre er det angitt når og hvordan arbeidet med klassemiljø gjennomføres under disse punktene.

I skolens handlingsplan redegjøres det for at kontaktlærer og andre ansatte kan få mistanke om eller avdekke mobbing eller annen krenkende atferd. Dersom observasjonen gjøres av inspektør eller annen ansatt, er de pålagt å rapportere forholdet videre til kontaktlærer. Det angis videre at slike observasjoner skal følges opp og undersøkes aktivt med formål om å finne ut hva den konkrete situasjonen er.³⁶

I skolens årsplan som er inntatt i handlingsplanen angis at ansatte før skolestart skal gjennomgå handlingsplanen. I kartleggingsrutiner ved Korgen sentralskole er det angitt at elevtrivsel og klassemiljø skal kartlegges.³⁷ I den sammenheng vil resultatet brukes til individuelle samtaler med foresatte gjennom foreldresamtaler og på foreldremøter, står det. I presentasjonen til FAU-møte 31. oktober 2019 fremgår det at elevundersøkelsen og spekter er tema på møtet. I referat fra samme møte fremkommer det også at «Bry deg!» Har vært tema og fokus på i tillegg til temaet rus og ungdom.

I planen er det også angitt hvordan det skal arbeides forebyggende for å oppnå et trygt og godt skolemiljø, jf. utklipp 4 på neste side.

³⁵ Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), SU (samarbeidsutvalg/driftsstyre) og skolemiljøutvalg (SMU)

Forskjellen på SU og SMU er at SU er skolens øverste rådgivende organ hvor både elever, foreldre, undervisningspersonale, andre ansatte og to representanter fra kommunen skal være representert. SMU gir råd i saker om skolemiljø. Her er samme parter representert og et krav om at foreldre og elever skal være i flertall.

³⁶ Se videre drøftelse om undersøkelse

³⁷ Resultater kommer frem blant annet gjennom tilstandsrapport for skolene.

Utklipp 4: Forebyggende arbeid**6.1 Arbeid med klassemiljø**

Kontaktlærere og faglærere bruker tid på å etablere seg som tydelige og samkjørte ledere ved oppstart av skoleåret.

Det etableres faste rutiner for plassering i klasserom, start og avslutning av timer.

Klassen utarbeider trivselsregler for klassen og rutiner for orden i klasserommet.

Kontaktlærer har gjennom skoleåret elevsamtaler med elevene og utviklingssamtaler med elev og foresatt, der klassemiljø er et tema.

Kontaktlærer gjør jevnlig vurdering av klassemiljøet og behovet for å presisere regler og rutiner i klassen.

6.2 Motivering for skolearbeid og faglig utvikling

Skolen skal gjennom god undervisning og god undervegsvurdering motivere den enkelte elev forskolefaglig utvikling og på denne måten skape positive holdninger til skole og skolearbeid.

6.3 Forebygging av konfliktsituasjoner

Kontaktlærer tar opp elevenes oppførsel på skolebussen i klassen. Uro, bråk og mobbing på bussen er ikke akseptert.

Det skal være inspeksjon på bussholdeplassen i forbindelse med at bussene kommer om morgenen og ved retur etter skoletid.

Det er faste regler for hvor elevene kan oppholde seg i friminutt, og hva som er tillatt.

Det gjennomføres inspeksjon i friminutt etter egen plan.

6.4 Elevengasjement

Det øves på sosial handlingskompetanse i klassene.

Elevrådet skal være med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak ved skolen. Saker som er av vesentlig betydning for skolemiljøet skal elevrådet bli løpende orientert om. De skal årlig få gjennomgang av resultat av elevundersøkelsen og være involvert i oppfølgingsarbeidet med denne.

6.5 Skole-hjem-samarbeid

Ved skolestart orienteres alle foresatte skriftlig om handlingsplanen og rettigheter vedrørende §9A. Handlingsplanen sendes i sin helhet hjem til de foresatte til alle nye elever ved skolen.

Kontaktlærer presenterer på første foreldremøte hvilke tiltak som gjøres for å etablere et godt skole- og klassemiljø. Kontaktlærer orienterer på samme møte om hvilke forventninger skolen har til foreldrene.

Foresatte henvender seg til kontaktlærer ved bekymringer omkring skolemiljø. Kontaktlærer orienterer foresatte om deres rett til enkeltvedtak i slike saker.

I spesielle saker henvender foresatte seg til skolens administrasjon. Skolens administrasjon orienterer foresatte om deres rett til enkeltvedtak i slike saker.

Kontaktlærer henvender seg til de aktuelle foresatte ved saker som angår enkeltelever. I alvorlige saker involveres skolens administrasjon i kontakten mellom skole og foresatte.

6.6 Skolemiljøutvalget

Skolemiljøutvalget skal årlig få gjennomgang av resultat av og tiltak ifm elevundersøkelse og trivselsundersøkelse.

Saker som er av vesentlig betydning for skolemiljøet skal skolen sørge for at skolemiljøutvalget blir løpende orientert om. Skolemiljøutvalget skal så tidlig som mulig tas med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak ved den enkelte skolen.

I punktene som omhandler det forebyggende arbeidet angis hva som skal gjøres, og hvem som har ansvar for gjennomføring. Det er i punkt 6.1 angitt at kontaktlærer gjennom skoleåret har ansvar for elevsamtaler med elevene og utviklingssamtaler med elev og foresatt, der klassemiljø er et tema. Kontaktlærer skal jevnlig gjøre vurdering av klassemiljøet og behovet for å presisere regler og rutiner i klassen. Det skal være inspeksjon på bussholdeplassen og i friminuttene.

Det er angitt at elevsamtale og utviklingssamtale, elevundersøkelse og trivselsundersøkelse er metoder som bidrar til kartlegging av klassemiljø. I kartleggingsrutiner ved Korgen sentralskole er det inntatt at det er rektor eller kontaktlærer som har ansvar for å gjennomføre kartleggingen av elevtrivsel og klassemiljø. Videre angis lærerens observasjoner og henvendelser fra elever og foresatte å være metoder for avdekking av mobbing eller annen krenkende adferd.

Det er i stor grad opp til kontaktlærer og inspektør å følge med på hvordan elevene har det og hva som foregår både i timer og i friminutt. Det fremkommer at inspektøren i friminuttet har på gul vest og følger egen plan. Rektor opplyser om at det på bakgrunn av enkeltsaker har medført at skolen må drive oppfølging av elevene ved skolen i større grad, både med lærere og assistenter. Rektor opplyser om at inspeksjoner er ressurskrevende og at det er derfor satt inn ekstra ressurser for at lærer og assistenter kan observere elevene og samspillet mellom eleven, dette med det formål om å få kontroll på situasjoner som ikke skal forekomme. Revisor har på bakgrunn av informasjonen om inspeksjon, bedt skolen oversende dokumentasjon for gjennomføring av dette. Revisor fikk tilsendt et dokument som viste en uke med inspeksjon ved skolen. Dokumentet viser for hvert friminutt om det er satt inn forsterket inspeksjon. Dokumentet har vi inntatt i utklipp 5 nedenfor. Dokumentet viser tidspunktene for hver av friminuttene pr. dag, og det markeres med en stjerne ved hvert friminutt hvor det har vært satt inn forsterket inspeksjon. Initialene til forsterket inspeksjon settes i en annen kolonne.

Utklipp 5: Inspeksjonsplan for uke 42

DAG/DATO	PAUSE	FRAVÆR	VIKAR
MANDAG	8.15-8.30		
	10.30-10.45	*	FOV
	10.45-11.00	BN, *	FOV MØ
	12.30-12.45	VL, *	SAV MØ
	12.45-13.05	*	MØ
	Buss		
TIRSDAG	8.15-8.30		
	10.30-10.45	*	KFJ
	10.45-11.00	*, BO	KFJ, PØ
	12.30-12.45	*	PØ
	12.45-13.05	*, VL, MUS(e)	SAV KJ
	Buss		
ONSDAG	8.15-8.30		
	10.30-10.45	BO, *	PØ G1
	10.45-11.00	*	SAV
	12.30-12.45	FL, *	PØ, KFJ
	12.45-13.05	*	KFJ
	Buss		
TORSDAG	8.15-8.30		
	10.30-10.45	*	FOV
	10.45-11.00	*, KRF	MØ, PØ
	12.30-12.45	*	PØ
	12.45-13.05	*	MØ
	Buss		
FREDAG	8.15-8.30		
	10.30-10.45	VL, b5(ot), *	SAV
	10.45-11.00	*	Gi
	12.30-12.45	VL, *	Gi
	12.45-13.05	KRF, *	Gi
	Buss		

UKE: 42

EKSTRA DENNE UKEN
 HF: 1 time barneskole
 Man 14/10: FO jobb 8³⁰-12⁰⁰ (b-2mm)

På bakgrunn av det sosiale samspillet på skolen og at friminuttene er de vanskeligste å kontrollere, ble det satt inn ekstra inspeksjoner i friminuttene, har rektor fortalt. Lærere har også tatt ansvar for

å gå ut dersom de anser det som nødvendig. Lærerne har ifølge rektor også har godkjenning for å gå med egen klasse dersom de anser det som nødvendig for det sosiale samspillet innad i klassen.

Skolene i Hemnes har en felles plan for fraværshåndtering. Korgen sentralskole har utarbeidet en egen handlingsplan ved fravær. Fraværspanen definerer hva som er bekymringsfullt fravær. Ved bekymringsfullt fravær skal kontaktlærer ifølge planen kartlegge elevens skolesituasjon. Handlingsplanen inneholder en mal for kartleggingen som omhandler innhenting av informasjon om eventuell mobbing og relasjoner til barn og voksne ved skolen. Av planen følger at det skal være kontakt mellom skole- hjem ved fravær hos eleven. Planen gir videre anvisning på hvilken informasjon som skal hentes fra eleven selv og fra dens foresatte. Det er også laget en mal for en samarbeidsavtale som skal inngås mellom eleven, de foresatte og skolen v/kontaktlærer.

Videre er det i handlingsplan om fraværshåndtering inntatt en mal for kartlegging av skolesituasjonen. Her er det angitt at lærer skal registrere dersom en elev har mye fravær og hva fraværet kan skyldes. Læreren skal følge med på om eleven har vist vegringsatferd, om eleven blir plaget eller mobbet på skolen, skolevegen eller på fritiden, vurdere elevens skolefaglige og sosiale kompetanse for å kartlegge områder hvor eleven viser mistriksel eller har vansker, kartlegge enkeltsituasjoner hvor eleven har møtt opp til aktiviteter eleven vanligvis har vansker for å delta og å se på hvordan dette gikk, vurdere elevens voksenrelasjoner på skolen og hvordan de fungerer, hvordan elevens relasjon er til jevnaldrende på skolen, om skoledagen er organisert, strukturert og forutsigbar for eleven og om det er tiltak som er forsøkt for eleven. Det følger også i handlingsplanen for fraværshåndtering at lærer skal innhente informasjon fra eleven selv.

Gripe inn

Handlingsplanen angir at ansatte har plikt til å gripe inn. Å gripe inn er en handling som foretas umiddelbart og det fremkommer at den er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt. Plikten til å gripe inn omfatter alle former for krenkende ord eller handlinger, ikke bare mobbing, diskriminering, vold eller trakassering. De ansattes plikter omfatter dermed også enkeltstående krenkende ord eller handlinger. Det angis i handlingsplanen punkt 8 om tiltak mot krenkende atferd at «*Det er spesielt viktig med raske og forutsigbare reaksjoner på krenkende adferd*».

Varsle

Aktivitetsplikten gjelder for alle ansatte og gjelder når en ansatt får mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det angis som utdrag fra opplæringslova i handlingsplanen at «*rektor skal varsles ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø*».

Det fremgår av handlingsplan at det i forbindelse med varsling, skal fylles ut et varslingsskjema. Varslingsskjemaet er vedlagt i handlingsplan mot mobbing og annen krenkende adferd. Dette skal signeres av ansatte. Det fremgår av handlingsplanen at rektor skal varsles når ansatte mottar «*henvendelse*».

Grunnlaget for å varsle fremkommer gjennom ansattes registreringer av skolemiljøet jf. redegjørelsene ovenfor om plikten til å følge med og undersøke konkrete saker. I henhold til handlingsplanen skal varsling skje ved registrering av skolemiljø saker Skolens ansatte har ikke rutiner for når rektor skal varsles annet enn det som er inntatt i varslingsskjema eller hvor rektor skal signere i ulike dokumenter.

Undersøke

Det fremgår av handlingsplanen at «*Kontaktlærer eller andre ansatte kan få mistanke eller avdekke mobbing eller annen krenkende adferd gjennom undersøkelser, observasjoner eller via tilbakemeldinger fra elever og foresatte*». Videre fremgår det at «*Lærere og andre ansatte skal ikke overse konfliktsituasjoner, men undersøke aktivt hva konflikten består i*». Det er et krav at rektor skal sikre at skolen *undersøker* i tilfeller ansatt eller rektor mistenker, mottar varsel eller en elev sier fra om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen, videre at undersøkelsen *skjer snarest*.

Dersom en ansatt blir gjort kjent med en sak som angår elevens skolemiljø, skal vedkommende ansatte umiddelbart undersøke saken og varsle rektor. Handlingsplanen angir at kontaktlærer ved mistanke må skaffe informasjon ved å snakke med ansatte, elever og eventuelt foreldre, og ved å gjennomføre observasjoner. Kontaktlærer har hovedansvaret for gjennomføring i henhold til handlingsplanen. Det skal gjennomføres samtaler med den som er utsatt for krenkende atferd, med den som plager, gruppesamtaler med plagere og fellessamtale med offer og plagere. Informasjon skal også gis til de foresatte.

Også den nevnte planen om fraværshåndtering omhandler undersøkelse. Kontaktlærer skal ta kontakt dersom foreldre ikke melder om fravær eller dersom det er bekymringsfullt fravær (for avklaring). Kontaktlæreren skal således kartlegge elevens situasjon ved å innhente informasjon fra eleven selv og informasjon fra foresatte. Det er videre utarbeidet en mal for innhenting av informasjon og samarbeidsavtale som gir kontaktlærer veiledning i situasjonen. Denne må signeres av både elev og foresatte.

Sette inn tiltak

Plikten til å sette inn tiltak henger tett sammen med plikten til å undersøke. Det er i skolens handlingsplan vist til forpliktelsen etter opplæringslova om å gjøre undersøkelse og sette inn tiltak. Det er videre angitt at rektor har ansvar for å skrive aktivitetsplanen, som beskriver tiltakene som skal iverksettes for den enkelte eleven.

Det er i handlingsplanen gitt anvisning om at det skal gjennomføres samtaler med den som er utsatt for krenkende atferd og med plagere. Videre skal det gjennomføres gruppesamtaler og fellessamtaler.

Tiltakene skal ifølge skolens handlingsplan sikre å oppnå at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Planen gir også anvisning på at tiltak skal evalueres og at evalueringen har som mål å forsikre seg at tiltakene gir den ønskede effekten. Skolen har satt som mål at «Skolen skal gjennom evaluering av iverksatte tiltak forsikre seg om at tiltakene gir ønsket effekt, eventuelt raskt sette i verk alternative tiltak».

Når det gjelder vurderingen av tiltakene, vil det bero på hvilke tiltak det er snakk om. I handlingsplanen er det angitt at tiltak på skole-klassenivå kan bidra til å fremme et trygt og godt skolemiljø. Slike tiltak skal evalueres med formål om å sikre at formålet bak tiltakene oppnås. Tiltakene skal ha en dato for evaluering, og evalueringen skal rapporteres til rektor.

Det står videre i handlingsplanen at når det gjelder den enkelte elevs situasjon regulert gjennom enkeltvedtak, skal iverksatte tiltak evalueres i samsvar med vedtakets innhold. Både elev og foresatte skal inkluderes i slik evaluering og kan skje ved utviklingssamtalen eller på et eget fastsatt møte. På bakgrunn av resultatene er det angitt at det ved behov skal det settes inn nye tiltak som også skal følges opp.

Revisors vurderinger

Ifølge Korgen sentralskoles *Handlingsplan mot mobbing og annen uønsket atferd* skal det arbeides forebyggende, det er angitt hva som er uønsket atferd og sanksjoner for slik atferd. I handlingsplanen er uønsket atferd definert og hvem som er ilagt ansvar for å påse at dette følges opp. Mobbing og krenkelse er også tema i andre dokumenter ved skolen. ***På bakgrunn av mottatt dokumentasjon er revisors vurdering at Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å dokumentere å ha nulltoleranse mot mobbing/krenkende atferd.***

Skolen skal også ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak. Det fremkommer gjennom skolens dokumenter at skolens ansatte skal følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak. Handlingsplanen inneholder informasjon om hvem som skal gjøre hva. Gjennom Korgen sentralskole mot mobbing får skolens ansatte informasjon om aktivitetsplikten. Det fremkommer imidlertid ikke hvordan samtlige av pliktene skal utøves; det inngår ikke veiledning med tanke på plikten til å *gripe inn* og hvilke begrensninger som gjelder i denne. Når det gjelder plikten til å *sette inn tiltak* vurderer revisor at handlingsplanen inneholder beskrivelser om hvordan tiltak skal settes inn. Det er beskrivelser av tilfeller som angir når tiltakene må vurderes i forhold til om skolen må iverksette nye tiltak eller å endre det som alt er iverksatt med formål om å oppnå ett trygt og godt skolemiljø for eleven. ***På bakgrunn av revisors funn er revisors vurdering at Korgen sentralskole ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak.***

4.3 Ordensreglement

Revisjonskriterier:

- Hemnes kommune skal sørge for å ha ordensreglementet i tråd med lov
- Skolene i Hemnes skal ha systemer for å sørge for at elever og foresatte er kjent med ordensreglementet

4.3.1 Hemnes kommune

Revisors funn

Kommunens oppvekstutvalg har vedtatt et ordensreglement som gjelder for alle grunnskoler og SFO i Hemnes kommune. Det fremgår at ordensreglementet er «gitt med hjemmel i opplæringsloven § 2-9». Opplæringsloven § 2-9 er opphevet³⁸. Ordensreglementet gjelder i alle undervisningssituasjoner og overalt hvor elevene er under skolens ledelse. Kommunens ordensreglement er gjort gjeldende også på skoleveien.

Reglementet omhandler hva elevene har ansvar for og det er definert hva som er kjennetegn på god orden og oppførsel samt vurderingskriterier for orden og oppførsel. Videre inneholder ordensreglementet informasjon om sanksjoner ved brudd på ordensreglementet samt saksbehandlingsregler.

Kommunen har også laget ett tilleggsskriv til ordensreglementet som gjelder bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet. Tillegg har kommet som følge av en lovendring i opplæringslova. Det fremkommer at brudd på opplæringslova § 9-7 om forbud mot bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet kan gis reaksjoner som vedtatt i ordensreglementet.

Revisors vurdering

Som det fremkommer under revisors funn har Hemnes kommune vedtatt et ordensreglement. Ordensreglementet som er forelagt revisor er ikke oppdatert etter at opplæringslovas bestemmelser om elevenes miljø ble endret i 2017. ***Revisors vurdering er på den bakgrunn at Hemnes kommune ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å sørge for å ha et ordensreglement i tråd med lov.***

4.3.2 Hemnes sentralskole

Revisors funn

Hemnes sentralskole har inntatt ordensreglementet i dokumentet «Viktig informasjon for foresatte til elever ved Hemnes sentralskole 2019-2020».

Ifølge dokumentet «sjekkliste for foreldremøte for Hemnes sentralskole» skal foresatte på foreldremøte gjøres kjent med skolens reglement. Dette presiseres også i skolens Handlingsplan mot mobbing; «*Alle elever, ansatte og foresatte informeres ved skolestart om hva som gjelder ved vår skole.*». Det fremkommer videre at «*Eleven må sammen med sin heim lese gjennom vår handlingsplan + reglement.*».

³⁸ Opphevet med lov 9. juni 2017 nr. 38 om endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)

Revisors vurdering

Etter revisors vurdering har Hemnes sentralskole oppfylt revisjonskriteriet om å ha systemer for å sikre at ordensreglementet er gjort kjent for elever og foresatte. Vi presiserer at vi ikke kan gjøre undersøkelser av om samtlige elever og foresatte er informert i tråd med det som er bestemt ved skolen. I vurderingen har vi lagt vekt på at det er beskrevet i skolens dokumentasjon at handlingsplan mot mobbing som inneholder ordensreglementet skal gjøres kjent ved skolestart.

4.3.3 Korgen sentralskole

Revisors funn

Korgen sentralskole har inntatt ordensreglementet som vedlegg til handlingsplanen mot mobbing og annen krenkende atferd under vedlegg i punkt 10.1.

Rektor har opplyst om at reglementet gjøres kjent for elever og foresatte ved at det er gjennomgang av dette ved oppstarten av skoleåret. For elevene blir ordensreglement og klasseregler gjennomgått i klassen og det presiseres at mer konkrete tiltak på klasse- og elevnivå iverksettes ved behov. Elevene har mulighet til å være med på å danne egne klasseregler som supplerer ordensreglementet. Det fremgår av dokumentet kalt *Årshjul møter råd og utvalg 19-20* som har blitt sendt revisor, at ordensreglementet skal være tema på foreldremøte i september. Videre fremkommer det at handlingsplanen deles ut til alle nye elever ved skolen og at den ligger tilgjengelig i sin helhet på læringsplattformen kalt *It's Learning*.

Revisors vurdering

Revisors vurdering er på bakgrunn av ovennevnte at Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å ha systemer for å sikre at ordensreglementet er gjort kjent for elever og foresatte. Også her presiserer revisor at vi ikke har grunnlag for å undersøke hvorvidt dette i praksis er oppfylt.

4.4 Tiltaksplikten

Revisjonskriterier:

De skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

De skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive:

- hvilket problem tiltakene skal løse,
- hvilke tiltak som skolen har planlagt,
- når tiltakene skal gjennomføres,
- hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene,
- og når tiltakene skal evalueres

For skoleåret 2017/2018 og 2018/2019 var det fem saker ved Hemnes sentralskole og ti saker ved Korgen sentralskole hvor ansatte hadde fått kjennskap til at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen. For å kunne gjøre vurderinger av skolens overholdelse av denne delen av tiltaksplikten har revisor gjennomgått dokumentasjon i elevmapper. Vi har undersøkt kommunens dokumentasjon i de totalt femten sakene ved Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole.

4.4.1 Hemnes sentralskole

Revisors funn

Hemnes skole har utarbeidet en mal for aktivitetsplanene. Alle de fem aktivitetsplanene som vi undersøkte var utarbeidet etter skolens mal.

I fire av de fem undersøkte mappene fant vi angitt konkret dato for når skolens ansatte ble gjort oppmerksomme på at en elev ikke opplevde å ha et trygt og godt skolemiljø. I én mappe var tidspunktet angitt å være etter skoleslutt våren 2019, men ikke nærmere bestemt dato. I tre av de fem undersøkte mappene fant vi informasjon om dato for utarbeidelse av aktivitetsplanen. Våre funn er oppsummert i tabellen nedenfor.

Tabell 1. Revisors funn tilknyttet dato for kjennskap til elevs trivsel og dato for skriftlig tiltaksplan

Dato for kjennskap/registrert	Dato for skriftlig tiltaksplan
10.8.2017	21.8.2017
9.1.2019	14.1.2019
Etter skoleslutt våren-19	Ikke dokumentert
10.8.2017	21.8.2017
9.1.2019	14.1.2019

Oppsummert viser våre undersøkelser av dokumentasjon i mappene til de fem elevene, at Hemnes sentralskole i to av de undersøkte sakene kan dokumentere at aktivitetsplanene ble utarbeidet innen én uke etter mottak av melding om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

I to av de undersøkte sakene var tidsbruken 11 dager. Og for én av sakene fant vi altså ikke dokumentasjon i elevens mappe som kunne belyse tidsbruken fra når den ansatte hadde fått kjennskap om forholdet og til den skriftlige aktivitetsplanen ble utarbeidet. I denne saken tilsa opplysninger i mappen at tiltak ble igangsatt første skoledag etter sommerferien. Rektor ved skolen har opplyst til revisor at saken ble kjent etter skoleslutt våren 2019, men at den da ikke opprinnelig

ble meldt som en «mobbesak». Det ble avtalt møte med foreldre før skolestart på høsten, og det ble ifølge rektor igangsatt tiltak og utarbeidet aktivitetsplan da.

I to av de fem undersøkte sakene fant ikke revisor konkret angitt i selve aktivitetsplanene hvilket problem tiltakene var ment å løse. Informasjon om dette fant vi imidlertid i øvrige dokumenter i disse to elevmappene³⁹. I de øvrige tre undersøkte mappene var det beskrivelse i aktivitetsplanene hvilket problem tiltakene var ment å løse.

I alle de undersøkte aktivitetsplanene var det informasjon om når tiltakene skal gjennomføres og hvem som er ansvarlig for gjennomføring.

I de undersøkte aktivitetsplanene var det beskrivelser av at det hadde vært samtaler mellom de involverte partene. Det var ikke i noen av disse mappene referater fra samtaler som skal ha vært avholdt.

Revisor fikk opplyst fra rektor ved skolen at de ansatte snakker med elever og foresatte i forbindelse med utarbeidelsen av aktivitetsplanen, men at det i slike situasjoner ikke blir skrevet referat fra samtalene slik at de på denne måten kan dokumentere dette i ettertid. Revisor fikk i korrespondanse med rektor i etterkant av mappegjennomgangen opplyst at kommunikasjon med involverte framover skal dokumenteres. Dette hadde blitt gjort i en ny sak hvor tiltaksplikten hadde blitt utløst og som pågikk mens revisor var på besøk. I denne hadde samtaler, SMS, e-post og lignende korrespondanse blitt dokumentert. Denne saken inngår ikke i revisors undersøkelsesgrunnlag.

Ifølge skolens mal for aktivitetsplan skal det fylles inn informasjon om når tiltakene skal evalueres. Tidspunkt for evaluering var angitt i alle de undersøkte aktivitetsplanene.

Ingen av sakene er klaget til fylkesmannen. I den ene av de fem sakene har fylkesmannen derimot vært i kontakt med rektor og fylkesmannen har godkjent behandlingen i saken. Dette fremgår av en oversikt rektor har utarbeidet og lagt ved i elevmappen.

Revisors vurderinger

Revisors vurdering er at Hemnes sentralskole for to av de fem undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart de ansatte ved skolen får kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. For to av de undersøkte sakene har Hemnes sentralskole ikke oppfylt revisjonskriteriet. Blant de undersøkte sakene har revisor for én av dem, ikke grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot revisjonskriteriet, jf. manglende opplysninger om dato for utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan. Sakens opplysninger tilsier at aktivitetsplanen ble utarbeidet når skolen startet opp igjen etter sommerferien. Revisor kan ikke se at elevenes og ansattes sommerferie gjør at tidskravet «snarest» i opplæringslova kan fravikes. Imidlertid fremgikk det ikke av rektors redegjørelser at dette var som følge av at saken da den kom inn, ikke var angitt å være en mobbesak.

Etter revisors vurdering har Hemnes sentralskole ikke i alle undersøkte saker oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive hvilket problem tiltakene skal løse. Vi fant informasjon om dette i øvrige dokumenter i de to sakene det gjaldt, men som det

³⁹ Ved revisors gjennomgang av elevmapper blir aktivitetsplanene sett på i sammenheng med øvrige dokumenter som er journalført på eleven. Dette er dokumenter som kan belyse relevant informasjon for skolens håndtering av saker og for forhold som belyser situasjonen og i hvilken grad skolen har dokumentert hendelser og informasjon som er relevant for aktivitetsplanene.

fremkommer av opplæringslova § 9 A-4 skal det «i planen» stå hva slags problem tiltakene skal løse.

Revisors vurdering er videre at Hemnes sentralskole for alle de undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriene om at de skriftlige planene skal beskrive:

- **hvilke tiltak skolen har planlagt**
- **når tiltakene skal gjennomføres**
- **hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene**
- **og når tiltakene skal evalueres**

4.4.2 Korgen sentralskole

Revisors funn

Revisor har ved Korgen sentralskole undersøkt ti elevmapper. Aktivitetsplanene ved Korgen sentralskole er utformet likt, med utgangspunkt i en mal. Ved undersøkelsen fant revisor dokumentasjon for at det i seks av de ti undersøkte sakene var utarbeidet aktivitetsplan innen én uke etter mottak av melding.

Når det gjelder de øvrige fire av ti undersøkte mapper, var det ikke informasjon i noen av mappene om når melding inkom. Vi fant at:

- Det i to av mappene ikke var informasjon om når det ble meldt fra om at eleven ikke hadde det trygt og godt på skolen. Det foreligger kun aktivitetsplan som dokumentasjon i elevmappene.
- I den tredje saken fremstår det som forholdet er noe som har pågått over tid. Det er ikke datert melding, men det fremstår som lærerne har observert forholdet over tid.
- I den fjerde saken er det ikke angitt når saken er meldt inn eller om den er varslet, det er kun en aktivitetsplan som er datert.

Rektor har i sin uttalelse til denne rapporten opplyst om at varslingsskjema for skolemiljø saker ved Korgen sentralskole inneholder punkt for datering og det er og skal være skolens praksis å datere skjemaet når det leveres inn.

Når det gjelder innholdet i aktivitetsplanene kan Korgen sentralskole dokumentere at samtlige aktivitetsplaner inneholder beskrivelser av hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen og når tiltakene skal evalueres. Når det gjelder hvilket problem saken skal løse, fremkommer dette i hovedsak gjennom beskrivelser i sakens dokumenter⁴⁰.

I alle avsluttede saker forelå det evaluering, men det var en sak som enda pågikk ved revisors mappegjennomgang og det var derfor ikke satt tid for evaluering. Saken hadde pågått over en periode med flere aktivitetsplaner. Det forelå evaluering i alle de tidligere planene.

Det var én sak som var meldt til fylkesmannen.

⁴⁰ Ved revisors gjennomgang av elevmapper blir aktivitetsplanene sett på i sammenheng med øvrige dokumenter som er journalført på eleven. Dette er dokumenter som kan belyse relevant informasjon for skolens håndtering av saker og for forhold som belyser situasjonen og i hvilken grad skolen har dokumentert hendelser og informasjon som er relevant for aktivitetsplanene.

Revisors vurderinger

Revisors vurdering er at Korgen sentralskole for seks av de undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart skolens ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. I fire av de undersøkte sakene var det ikke informasjon om når ansatte fikk kjennskap til at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen. For disse fire sakene har revisor dermed ikke grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot revisjonskriteriet.

Etter revisors vurdering har Korgen sentralskole oppfylt revisjonskriteriet om at aktivitetsplanene skal beskrive:

- **hvilke problem som skal løses**
- **hvilke tiltak skolen har planlagt**
- **når tiltakene skal gjennomføres**
- **hvem som er ansvarlig for gjennomføringen**
- **og når tiltakene skal evalueres**

4.5 Skolemiljøutvalg og elevinvolvering

Revisjonskriterier:

Skolene i Hemnes kommune skal ha

- skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon
- systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø

I kommunens ungdomsråd er det representanter fra hver skole⁴¹. Gjennom prosjektene *ung i Hemnes*⁴² og *oppvekst i Hemnes* får elevene bidra til å utvikle skolemiljøet og ta del i arbeid som omhandler det å være ung i Hemnes.

Hvordan det er å være ung i Hemnes fremkommer også gjennom *Ungdata*. Ungdata er rapporter som gir opplysninger om hvordan det er å vokse opp på ulike steder i Norge, og i Hemnes er dette gjennomført i 2017, 2018 og 2019⁴³. Her dekkes helheten i ungdommens liv og omfatter brede spekter av temaområder. Det er her blant annet resultater for ulike tema som rus, venner, fremtid, skole, skolearbeid med mer. I ungdataberapporten kartlegges elevenes livssituasjon. Resultatene brukes som grunnlag for å sammenligne de ulike kommunene og videre for kommunens arbeid med de unge i kommunen, ungdomspolitikken og det forebyggende ungdomsarbeidet.

4.5.1 Hemnes sentralskole

Revisors funn

Hemnes sentralskole har elevråd, skolemiljøutvalg (SMU), foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) og samarbeidsutvalg (SU), og hvor både elever, foresatte, ansatte, rektor og andre samarbeidspartnere deltar. Samarbeidsutvalget er også skolemiljøutvalg. Det fremkommer i «*årshjul for samarbeidsutvalget og skolemiljøutvalget*» at det skal merkes av på sakliste og referat hvilke saker som er SU-saker og hvilke saker som er SMU-saker. Det skal ifølge årshjulet sikres at foreldre og elever er i flertall når SMU-saker behandles.

I det nevnte årshjulet fremkommer det at målsetningen med årshjulet er å «være et hensiktsmessig redskap for å kvalitetssikre arbeidet i de formelle organene for brukermedvirkning i skolen». Ifølge årshjulet har rektor ansvar for å kalle inn til møtene, gi informasjon om møtene og sørge for at representanter i de ulike formelle organene får opplæring. I disse møtene skal det hver gang være sak om blant annet hva de ansatte, elevene, politikerne og foreldrene er opptatt av nå. Det skal ifølge årshjulet være tre ordinære møter i året:

⁴¹ Ungdomsrådet ble valgt av kommunestyret i møte 19.12.2019, i sak 74/19.

⁴² Ungdata er et spørreskjembasert verktøy, som gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritida. I denne rapporten presenteres hovedresultatene fra ungdatabundersøkelsen som ble gjennomført blant ungdomsskoleelever i Hemnes våren 2019. Ungdata kartlegger ungdommens livssituasjon, og skal blant annet si noe om skole og mobbing.

⁴³ <http://www.ungdata.no/Om-undersokelsen/Hva-er-Ungdata>

Utklipp 6. Møteplan

Møte	Tidspunkt	Saker	Kommentar
1	September	-Konstituering -Opplæring (taushetsplikt-formål med utvalgene osv) og gjennomgang -Tidfeste møtene for dette året -Kvalitetssikring og gjennomgang av rutiner, regler og planer (for eksempel mobbeplan, ordensregler og andre planer) -Arbeidsplan for året - er det noen spesielle saker som må prioriteres dette skoleåret?	Målsettinger: * Komme i gang med arbeidet og legge gode forutsetninger for et godt samarbeid * Gjøre medlemmene i SU kjent med skolens regler, planer og rutiner
2	Februar	-Informasjon fra de ulike partene Aktuelt: SU: Kommunebudsjett SMU: Resultatet av brukerundersøkelser (trivsel) SU: Skolens budsjett - økonomi	* Holde god kontakt og gi informasjon mellom de ulike partene i utvalget
3	Mai	-Evaluere årets arbeid -Årsmeldinger fra FAU og elevrådet -SU: Strategisk plan neste skoleår (satsingsområder)	

Revisor har bedt rektor ved Hemnes skole om informasjon og dokumentasjon som kan belyse om og hvordan elever får delta i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø. Rektor har opplyst at innad i klassene får elevene bidra med å danne regler for klassen, som har til formål å ivareta et godt klassemiljø. Rektor opplyser at han selv er aktiv sammen med elevrådet. I tillegg har klassene klasseråd. Videre er det gjort åpent for at elever skal si ifra til lærere eller rektor dersom det er noe elevene er bekymret for eller lurer på. Rektor informerer om «åpen dør- politikk» overfor elevene. Elevene har dermed mulighet til å komme innom kontoret til rektor for å melde fra om at andre elever kanskje ikke har det godt på skolen, eller om dem selv og deres forhold. Rektor går også rundt i klassene for å diskutere hvordan man ønsker å ha det på skolen.

Hemnes sentralskole har et dokument kalt «*Årshjul aktiviteter med tanke på/styrking av psykisk helse, forebygging i forhold til mobbing og med tanke på å bygge et sosialt fellesskap ved Hemnes sentralskole 19/20*». Her er aktiviteter angitt, tidspunkt, hvem som skal delta (angitt etter klasstrinn) og hvem som skal være involvert blant personale, foreldre og andre involverte.

Det fremgår av pedagogisk kalender at elevrådet skal være valgt i midten av september. Elevrådet består av to valgte elever fra 5. til 10. trinn i tillegg til elevrådskontakt som er rådgiver ved skolen. Rektor blir også invitert inn. Videre har rektor opplyst om at elevrådet møtes ca. en gang i måneden. I referat fra møtet fremkommer det at elevene tar opp forhold som angår skolemiljøet. Elevrådet disponerer også et årlig beløp som kan brukes til fysiske ting som er med på å bedre skolemiljøet. I HMS årshjulet- Hemnes sentralskole er det angitt at elevrådet sammen med rektor og kommunens team i november 2019 skal gjennomføre en oppgave kalt «*FOKUS på psykisk helse*». Revisor har fått referat som viser at dette ble gjennomført 14.11.2019.

Rektor har opplyst at skolen i en periode på høsten 2019 var plaget av at det var en del hærverk på kveldstid og i helgene. Rektor arbeidet i den sammenheng tett med elever og også i samarbeid med politiet. Rektor hadde møter med leder og nestleder i elevrådet. Sammen lagde elevrådet og rektor «*fokusdag*» på skolen.⁴⁴ Revisor er forelagt invitasjon til samarbeidsmøte om å motarbeide hærverk og rusproblematikk. Invitasjonen tar derfor sikte på å informere om forebygging med tanke på et bedre fritidsmiljø på Hemnesberget. Samarbeidsmøtet er mellom politiet, teknisk etat, rektor og elevrådet⁴⁵. Rektor utarbeidet en presentasjon i Power Point til foreldremøte den 25.11.2019.

⁴⁴ Skolens referat fra fokusdag

⁴⁵ Invitasjon til samarbeidsmøte.

Presentasjonen tar opp mange dagsaktuelle tema i Hemnes. Presentasjonen avsluttes med idémyldring, som legger opp til at deltakerne på møtet skal få ta del i løsning av skolens utfordringer.

Skolen har arbeidslivsfaggruppen. Arbeidslivsfaggruppen er en gruppe elever som bidrar på områder med oppussing og ellers i forhold til skolebygningen. Videre har Hemnes sentralskole tirsdagsgruppen som arbeider praktisk med faglig forankring. Rektor har opplyst om at dette er med på å skape et bedre skolemiljø både fysisk og psykisk. Arbeid med det fysiske skolemiljøet vil skape en bedre opplevelse av skolesituasjonen samt samhold mellom elever, viste rektor til. Det er også vist til at en mer praktisk faglig forankring gir de som er teoritrett ett mer tilpasset opplegg, noe som er vurdert å kunne bidra til å minske uro og støy og dermed også kunne påvirke det psykososiale skolemiljøet.

Skolen har FAU, hvor FAU- lederen er ansatt på skolen. Rektor har derfor anledning til å ha jevnlig oppfølging og om status på FAU- møtene. FAU består videre av de valgte foreldrene som utgjør foreldrerepresentanter fra SFO og for elevene fra 1. til 10 klasse. Møtene finner sted tre til fire ganger per år. Dersom det er saker som haster mer tar rektor kontakt pr. e-post eller telefon til alle medlemmene i FAU. Revisor har fått tilsendt en presentasjon fra FAU-møte 3.10.2019. Den viser tema som ble tatt opp og hva som skulle avgjøres. I sakslisten er det inntatt at FAU skal velges samt hvilke oppgaver som tilligger FAU og informasjon til nye medlemmer. Videre informerte rektor om status ved skolen, herunder ble skolemiljø og læringsmiljø tatt opp. Det fremgår hva skolen fokuserer på og hvordan lærer kan avdekke mobbing og kartlegge læringsmiljøet. Det er redegjørelser om dugnad og valg av representanter til skolens ulike organer.

Hemnes sentralskoles Handlingsplan mot mobbing inneholder redegjørelser for skolens forpliktelser etter opplæringslova kapittel 9A. I dokumentet «*Viktig informasjon for foresatte til elever på Hemnes sentralskole 2019/2020*» vises det til opplæringslovas bestemmelser om elevdeltakelse i skolemiljøarbeidet.

Revisors vurderinger

Etter revisors vurdering har Hemnes sentralskole oppfylt revisjonskriteriet om å ha skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon.

Skolen har fremlagt dokumentasjon som viser at elevene skal delta i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø ved elevrådet og klasseråd. Videre er det lagt opp til at elevene gjennom ulike aktiviteter som idrettsdag, arrangementer og tirsdagsgruppen deltar i arbeid som har innvirkning på skolemiljøet. ***Etter revisors vurdering har Hemnes sentralskole oppfylt revisjonskriteriet om å ha systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø.***

4.5.2 Korgen sentralskole

Revisors funn

Korgen sentralskole har samarbeidsutvalg (SU), skoleutvalg, skolemiljøutvalg (SMU) og elevråd. Korgen sentralskole har også foreldrearbeidsutvalg (FAU). I de ulike utvalgene er det representasjon fra elever, foresatte, ansatte, rektor og andre samarbeidspartnere.

I skolens handlingsplan mot mobbing er det informasjon om skolens forebyggende arbeid. Under dette punktet inngår at klassen utarbeider trivselsregler for klassen og rutiner for orden i klasserommet. Det er her et eget underpunkt som heter elevengasjement. Her inngår at elevrådet skal være med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak ved skolen. Skolen har også ett skolemiljøutvalg som årlig skal få gjennomgang av resultat og tiltak i forhold til elev- og trivselsundersøkelse. Skolen har ansvar for å sørge for at skolemiljøutvalget får orientering slik at de så tidlig som mulig kan tas med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak.

Ifølge handlingsplanen skal elevråd, FAU, SU og SMU både på høst- og vårsemesteret få orientering av rektor om arbeidet med skolemiljø.

Rektor har sendt revisor et dokument kalt «*Årshjul 19-20 møteplan og fast saksliste, råd og utvalg ved Korgen sentralskole*». Her er det angitt når på året elevrådet, FAU, SU og SMU skal ha møter og hva som skal være tema på møtene. Elevrådet skal i septembermøtet diskutere skolemiljøet; trivselstiltak. Elevrådet skal i januar gjøre evaluering av trivsel og trivselstiltakene.

I dokumentet «*Handlingsplan mot mobbing og annen krenkende adferd*» vises det til opplæringslovas bestemmelser om elevdeltakelse i skolemiljøarbeidet. Under handlingsplanens utdrag fra opplæringslovas § 9A sies det at «*Elevene skal delta i i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.*». Det fremkommer også at «*foreldrene skal holdes informert om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidlig som mulig tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak*».

Revisor har bedt skolen om dokumentasjon som kan belyse om skolemiljø er tema. Vi fikk tilsendt møtepresentasjoner- og møtereferater fra FAU datert 31.10.2019 og 13.2.2020. Videre fremkommer det i «*Årshjul 19-20 møteplan og fast saksliste, råd og utvalg ved Korgen sentralskole*» at det foretas valg av nestleder til FAU representanter for SU og SMU og at læringsmiljø og skolemiljø og at dette er tema som behandles på møter.

Korgen sentralskole har i handlingsplanen ett eget punkt med tiltak for å bedre klassemiljø. Korgen skole har miljøagenter som angitt tidligere som er med på trivsel i friminutter. Elevene deltar her aktivt i å planlegge og gjennomføre aktiviteter i friminutter, har revisor fått opplyst.

Revisors vurderinger

Revisor vurderer på bakgrunn av opplysninger fra rektor og innsendt dokumentasjon at Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å ha skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon.

Etter revisors vurdering har Korgen sentralskole oppfylt revisjonskriteriet om å ha systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø.

4.6 Informasjon om skolemiljøet

Revisjonskriterier:

Skolene i Hemnes kommune skal ha systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet, samt elevens rettigheter etter opplæringslovens kapittel 9A.

4.6.1 Hemnes sentralskole

Revisors funn

I skolens handlingsplan mot mobbing er det redegjort for at det skal være foreldresamarbeid. Det fremkommer i skolens «sjekklister for foreldremøter» at foreldre skal få informasjon om handlingsplanen mot mobbing, og det skal skje på hvert årstrinn. Nye elever skal få handlingsplanen med hjem, og den skal signeres av elevens foresatte. Handlingsplanen informerer, som redegjort for ovenfor, om elevens rettigheter og skolens forpliktelser i den anledning.

Rektor ved Hemnes sentralskole opplyser om viktigheten av skole-hjemsamarbeid og foresattes samarbeid med skolen. Skolen oppfordrer i handlingsplanen mot mobbing foresatte å følge med på signaler som kan tyde på mobbing og foresatte oppfordres til å drøfte grenser og felles normmønstre i forbindelse med for eksempel ungdomsfester.

Rektor opplyser om at skolens foresatte møtes i FAU-utvalg og ved klasseforeldremøte. I handlingsplan mot mobbing er det angitt at resultatet av elevundersøkelsen skal analyseres i kollegiet, i FAU og i elevrådet.

Ifølge handlingsplanen skal det også gjennomføres en temaøkt for ungdomstrinnet angående mobbing hvor det arbeides med å skape holdninger via å se temabaserte filmer, lese historier, handlingsplanen mot mobbing går gjennom.

I årshjulet er det nærmere redegjort for når foreldremøter skal gjennomføres og det er noe informasjon om hvilke tema som skal gjennomgås. Hemnes kommune har utarbeidet sjekklister⁴⁶ som gjelder for Hemnes sentralskole. Her er det angitt tema som skal tas opp ved møtene for de ulike klassetrinnene, på foreldremøte for høsten. Årshjulet tar med at det planlegges foreldremøter i gitte måneder i løpet av året som skal sikre at foresatte får informasjon fra skolen som gjelder klasse og skolen. Videre er det angitt at det skal gjennomføres elevsamtaler. Det fremgår av årshjulet at skolen har planlagt foredrag for elever, lærere og foreldre med Helsesista⁴⁷. Skolen er med på prosjektet BRY DEG, det er dermed satt opp at foreldre vil få informasjon om dette gjennom foreldremøte.

Revisor har fått tilsendt møtereferater som viser at foreldre er gitt informasjon om skolemiljøet. Det vises til presentasjon for FAU-møte og presentasjon for foreldremøte. Det vises også til skolens «fokusdag» hvor elevene har hatt en dag med fokus på skolemiljøet.

⁴⁶ Sjekklister til foreldremøte datert 14. juni 2017

⁴⁷ Tale Maria Krohn Engvik, kjent som Helsesista, er en norsk helsesykepleier. Hun driver Snapchat-kontoen «Helsesista» for å komme i kontakt med ungdom om helsespørsmål.

Når det gjelder saker på individnivå, fremkommer det i handlingsplanen at foreldre skal informeres der elev opplever å ikke ha det godt og trygt på skolen. Videre skal foresatte til elever som mobber også kontaktes og avholdes samtale med. Etter registreringsskjema er det inntatt instruksjoner for samtale med offeret, samtale med mobber. Videre er det instruksjoner om hvordan man informerer og kontakter foreldrene (til begge parter). Løses ikke saken mellom elevene det er snakk om, kan det bli snakk om klassemøte og stormøte hvor situasjonen og skolemiljø er tema for alle.

Revisors vurdering

Revisors vurdering er som følge av ovennevnte at Hemnes sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å ha systemer som sikrer at elever og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet og elevenes rettigheter etter opplæringslova kapittel 9A

4.6.2 Korgen sentralskole

Revisors funn

Det er angitt i årsplanen at det skal avholdes foreldremøter ved skolen. Det er også angitt når på året møtene skal avholdes. Møtene er inndelt etter hvilket klassetrinn elevene går på, men det er i henhold til årsplanen felles for alle trinnene at foreldremøter omhandler handlingsplanen mot mobbing og annen krenkende atferd, ordensreglementet og fraværshåndtering.

I dokumentet «årshjul Korgen» er det inntatt ulike arrangementer i løpet av året. I kartleggingsrutiner ved Korgen sentralskole er det angitt at elevtrivsel og klassemiljø skal kartlegges. Resultatene skal gis som informasjon til de foresatte.

Rektor ved Korgen sentralskole har opplyst til revisor at skolen ønsker at foreldrene er på banen og at det er et ønske om styrket kommunikasjon mellom skole og hjem. Rektor har videre opplyst at det ved forrige FAU-møte ble enighet om at foreldrene må mer inn på banen, og at foreldregruppen skal jobbe mot et godt læringsmiljø for elevene ved skolen. Revisor er forlagt referat fra møte i FAU fra juni 2019, oktober 2019 og februar 2020. Referatene viser hvem som var til stede. Ifølge referatet ble det enighet om at skolens ledelse og FAU gjerne ønsker et tydeligere samarbeid mellom skole og hjem. Skolens rolle i lokalsamfunnet og lokalsamfunnets rolle i skolen ønskes utviklet, samt det det vil bli arbeidet med dette på første møte etter skolestart høsten 2019, fremkommer det.

Når det gjelder skolemiljø, fortalte rektor at foresatte også får kunnskap om skolemiljø ved at en aktivitetsplan skal utarbeides sammen med foresatte og elev.

I dokumentet «Årshjul HMS» er det inntatt at det skal utarbeides sjekklister til foreldremøter og til FAU/SU-møter i september. Dette gjøres av rektor og kontaktlærere.

Dokumentet «Årshjul for skolen» angir hendelser for elevene skoleåret igjennom, hvem som skal delta og er ansvarlig for gjennomføring.

I skolens handlingsplan mot mobbing inngår det informasjon om at skolens rådsorganer: elevråd, FAU, Samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg skal holdes løpende orientert om forhold av betydning for skolemiljøet.

Det er også inntatt årsplan i handlingsplanen. I denne gis det informasjon om at både foresatte og elever skal informeres om handlingsplan og rettigheter i henhold til opplæringsloven kapittel 9 A, ved skolestart. På både høst- og vårsemesteret skal det gjennomføres elevsamtaler,

utviklingssamtaler og foreldremøter med fokus på skole- og klassemiljø. Rektor skal også orientere elevråd, FAU, SU og SMU om arbeidet med skolemiljøet både på høst og vårsemesteret.

Det er inntatt i handlingsplanen at det skal utsendes skriftlig informasjon ved skolestart. Det fremgår ikke hva denne informasjonen innebærer da det ikke er vedlagt, slik som det er angitt i handlingsplanen. Rektor fortalte det på foreldremøte informeres om skolens handlingsplan og samt øvrige planer gjeldende for skolen. Handlingsplanen sendes ikke ut i papirformat lenger, men er tilgjengelig for skolens foresatte og elever på skolens nettsider. Videre følger det av skolens dokument kalt «årshjul møter råd og utvalg 19-20» at det er FAU-møte, elevrådsmøte, foreldremøte og SU/SMU-møter. I det nevnte dokumentet er det også oversikt over hva som skal være tema på møtene. I noen tilsendte referat fra møte i FAU ser vi at opplæringslova og skolemiljø har vært tema på møte.

Når det gjelder saker på individnivå, finner vi informasjon i skolens mal for aktivitetsplan at foreldre skal kontaktes om situasjonen dersom det er hold i sakens fakta.

Revisors vurdering

Med henvisning til ovennevnte opplysninger er revisors vurdering at Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriet om å ha systemer og rutiner som sikret at elever og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet, samt elevenes rettigheter etter opplæringslova kapittel 9A.

4.7 Tilstandsrapport

Revisjonskriterier:

Hemnes kommune skal årlig utarbeide en rapport om tilstanden i grunnskolen og legge den fram for kommunestyret.

Revisors funn

Revisor har blitt forelagt tilstandsrapport for årene 2014 til og med 2018. Den siste rapporten ble fremlagt i kommunestyret i sak 5/19 i møte 21.11.2019⁴⁸. Tilstandsrapporten inneholder opplysninger om:

- Elever og undervisningspersonale: antall elever, lærerårsverk og andre nøkkeltall
- Oversikt spesialundervisning og lærertetthet i Hemnes kommune og nasjonalt
- Læringsmiljø; elevundersøkelsen, mobbing og andel elever som opplever mobbing
- Resultater; nasjonale prøver for 5. og 8. trinn
- Karakterer- standpunkt
- Gjennomføring: overgang fra grunnskole til VGO
- System for oppfølging(internkontroll)
- Konklusjon

Av tilstandsrapportens sammendrag fremgår det at elevundersøkelsen viser at det har vært fokus på mobbeproblematikk de siste årene. Resultatene viser til at Hemnes i flere år har hatt bedring. I 2018 var resultatet noe svakere enn hva enhetslederen ønsket, men det påpekes i nyeste tilstandsrapport av enhetsleder at det har vært noe bedring i 2019. I elevundersøkelsen og ved resultatene som fremkommer i rapporten, måles læringsmiljøet ut fra seks indikatorer:

- **Støtte fra lærer:** Indeksen viser elevenes opplevelse av emosjonell og faglig støtte fra lærer.
- **Vurdering for læring:** Indeksen kartlegger elevenes opplevelse av de fire prinsippene⁴⁹ i vurdering for læring.
- **Læringskultur:** Indeksen viser om elevene opplever at skolearbeidet er viktig for klassen og om det er rom for å gjøre feil i læringsarbeidet.
- **Mestring:** Indeksen viser elevenes opplevelse av mestring i forbindelse med undervisning, lekser og arbeid på skolen.
- **Elevdemokrati og medvirkning:** Indeksen viser elevenes opplevelse av mulighet for å medvirke i arbeidet med fagene, og om de får bli være med å bestemme klasseregler og delta i elevrådsarbeid.
- **Mobbing av andre elever på skolen:** Gjennomsnittsverdien for indikatoren Mobbet av andre elever på skolen er beregnet ut fra hvor mange som opplever at de blir mobbet av andre elever på skolen og hvor ofte de blir mobbet. Verdien gir ikke antall elever som i snitt mobbes av andre elever på skolen. En og samme verdi kan enten indikere at mange krysser av at de mobbes sjelden eller at færre krysser av at de mobbes hyppig. I Skoleporten tyder et gjennomsnitt ned mot verdien 1 på lite mobbing i skolen.

⁴⁸ Tilstandsrapport skolene i Hemnes 2018-2019

⁴⁹ Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som er forventet av dem, de skal få tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen, de skal få råd om hvordan de kan forbedre seg og de skal være involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.

- **Andel elever som har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent):** Se eget diagram.

Tilstandsrapporten inneholder informasjon om læringsresultat og læringsmiljø. Resultater fremkommer gjennom elevundersøkelsen og andre undersøkelser som enhetsleder viser til. Enhetslederen informerer om at rapporten må ses i sammenheng med Dialogmodellen i kommunen (politisk/adm. besøk på skolene og at rektorene rapporterer i Oppvekst- og kulturutvalget årlig).

Tilstandsrapporten skal bidra til en systematisk gjennomgang av kvaliteten på opplæringen og elevens resultater, som grunnlag for en drøfting av tiltak for å utvikle skolen i kommunestyret.

Tilstandsrapporten i Hemnes kommune inneholder opplysninger fra skolene om skolemiljø og arbeidsmiljø samlet sett. Resultatene er opplistet etter skoletrinn, men resultat ved den enkelte skole fremkommer ikke. Det vises også til faktorer ved de ulike skolene som regnes for å kunne ha virket inn på resultatet. Det vises til de særlige utfordringer som har vært den siste perioden som brann ved Korgen skolen og dårlig inneklima ved kommunens eldre skoler.

Revisors vurdering

Våre funn viser at administrasjonen legger fram tilstandsrapport for kommunestyret. Revisors vurdering er derfor at Hemnes kommune har oppfylt revisjonskriteriet om å årlig utarbeide en rapport om tilstanden i grunnskolen og legge den fram for kommunestyret.

5 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Både Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole har egne handlingsplaner mot mobbing. Handlingsplanene redegjør for skolens holdninger innen temaet elevenes skolemiljø. Handlingsplanene inneholder informasjon om elevenes rettigheter etter opplæringslova kapittel 9 A om elevenes skolemiljø. Hemnes sentralskole har et informasjonsskriv til foreldrene hvor det inngår informasjon om kommunens ordensreglement. Korgen sentralskole har inntatt kommunens ordensreglement som en del av skolens handlingsplan mot mobbing.

Kommunens ordensreglement inneholder informasjon om hvordan elevenes orden og oppførsel skal være, informasjon om sanksjoner ved brudd på reglementet og om saksbehandlingen i den anledning. Ordensreglementet er ikke oppdatert etter at det har vært gjort lovendring i opplæringslova.

For både Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole har vi vurdert at revisjonskriteriet om å dokumentere å ha nulltoleranse mot mobbing er oppfylt. At vi har vurdert at skolene ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, undersøke, varsle og sette inn tiltak er begrunnet i at skolene ikke for alle forpliktelsene angir hvordan disse pliktene skal gjennomføres ved skolen av de ansatte/ulike ansattgruppene.

Når en elev sier fra om at han eller hun ikke har det trygt og godt på skolen, skal det utarbeides en skriftlig aktivitetsplan. Vi har undersøkt fem saker hvor denne forpliktelsen inntreffer for Hemnes sentralskole og ti saker ved Korgen sentralskole. For begge skolene vurdert vi at revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart de ansatte ved skolen får kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen, ikke var oppfylt i alle sakene revisor undersøkte. Det var ved begge skolene også saker hvor vi ikke hadde grunnlag for å gjøre vurdering opp mot revisjonskriteriet, fordi det ikke var informasjon om dato for utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan. Da det ikke forelå dato for utarbeidelse av aktivitetsplanen, resulterte dette i at revisor ikke hadde tilstrekkelig grunnlag for å gjøre vurdering opp mot revisjonskriteriet om skolen har utarbeidet de skriftlige aktivitetsplanene så snart de ansatte ved skolen får kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt.

Hemnes sentralskole hadde ikke for alle de undersøkte sakene oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive hvilket problem tiltakene skal løse. Vi vurderte at dette revisjonskriteriet var oppfylt av Korgen sentralskole for alle de undersøkte aktivitetsplanene. Begge skolene har for øvrig oppfylt revisjonskriteriene om at aktivitetsplanene skal beskrive når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen og når tiltakene skal evalueres.

Både Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole har oppfylt revisjonskriteriene om å ha:

- skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon og foreldrerepresentasjon
- systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljø
- systemer som sikrer at både elever og elevenes foresatte får nødvendig og tilstrekkelig informasjon om skolemiljøet og elevenes rettigheter etter opplæringslova kapittel 9A.

Hemnes kommune har oppfylt revisjonskriteriet om å årlig utarbeide en rapport om tilstanden i grunnskolen og legge rapporten fram for kommunestyret.

På bakgrunn av revisors funn og vurderinger er revisors konklusjon at Hemnes kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø ikke fullt ut er i tråd med regelverk og anbefalinger på området. Vi presiserer at undersøkelsene er gjort ved Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole.

6 HØRING

Revisor sendte 22.4.2020 denne rapporten til Hemnes kommune v/rådmannen for uttalelse. Uttalelsen vi mottok er inntatt nedenfor. Rektor ved Hemnes sentralskole ga i uttalelsen noen supplerende opplysninger til revisors faktabeskrivelser i kapittel 4.4.1. Tilbakemeldingen medførte at revisor gjorde enkelte endringer i revisors funn og vurderinger i dette kapitlet. Tilbakemeldingen gjelder tre av de sakene som revisor hadde undersøkt, og av hensyn til de involverte i sakene har vi fjernet omtalen av disse i uttalelsen inntatt nedenfor.

Uttalelser til rapporten:

«Forvaltningsrevisjon, Elevenes psykososiale miljø Hemnes kommune 2020»

Uttalelsene til rapporten er gitt av enhetsleder for skole i Hemnes kommune Rolf Arne Westgaard, rektor Korgen sentralskole Kjell Joar Petersen-Øverleir og Rektor Hemnes sentralskole Tore Wetting.

Enhetsleder skole Rolf Arne Westgaard

13.mai 2019 fikk Enhetsleder for skole beskjed om at det var fra Kontrollutvalget i Hemnes kommune bestilt en forvaltningsrevisjon på området «elevenes psykososiale arbeidsmiljø». Rådmannen utnevnte meg som kontaktperson opp mot KomRev NORD.

Siden den tid har det vært brukt mye tid for å serve KomRev NORD med det de har ønsket av dokumenter. Det har også vært en rekke telefonsamtaler intervju av meg og rektorer her i kommunen. Enhet skole er glade for å få en gjennomgang av den drift og de prosedyrer vi har. Kontroll og tilsyn på dette området ligger normalt under Fylkesmannen, men det har vært interessant å få en gjennomgang og et revisorblikk på dette området.

Selv om det aller meste er av positiv karakter er vi ydmyke mot de feil/mangler som rapporten påviser. Arbeidet med denne rapporten har påfører en liten administrasjon mye ekstra jobb, så vil vi prøve å dra ut alt vi kan av lærdom og kunnskap en slik rapport gir oss.

På det kommunale nivåer er det spesielt en ting som blir påpekt og det er at det kommunale skolereglementet ikke er blitt oppgradert. Det var vi innforstått med og det ble igangsatt et samarbeid med Atferds senteret i Stavanger våren 2019.

Prosjektet «Bry deg!» setter nettopp fokus på elevenes læringsmiljø, men da i videre forstand enn bare §9A i Opplæringsloven. I den forbindelse håper vi at et nytt kommunalt reglement kan presenteres i HOKU i løpet av skoleåret 2020-21.

På skolenivå ble jobben så stor og omfattende at Komrev NORD valgte seg ut to skoler i kommunen. Her gikk de gjennom «alt» at planverk, rutiner, regelverk, møtevirksomhet og elevmapper som hadde interesse for saken. Korgen sentralskole og Hemnes sentralskole var de to skolene som ble valgt ut. De har hatt besøk, servert og sendt inn dokumenter i utallige runder til KomRev NORD.

Hemnes sentralskole, rektor Tore Wetting

Først vil jeg kommentere at jeg synes alle tilsyn og revisjoner er til det beste for skolen og dermed for elevene. Blir det avdekket rutiner eller dokumenter som ikke er i tråd med gjeldende forskrifter, blir vi gjennom slike rapporter eller tilsyn oppmerksom på det og kan rette opp eventuelle avvik. Vil også si at samarbeidet, både i forhold til intervju og gjennomsyn av rapporten har vært både nyttig, lærerikt og godt. Et konkret punkt vi spesielt har tatt tak i er at vi skal være enda mer påpasselig med å sette på dato på alle dokumenter.

Gjennomgangen med KomRev NORD har allerede medført endringer som har skjerpet rutinene hos oss på dette området.

Jeg mener vi burde fått bedre tid til gjennomgang etter at konklusjonene ble presentert. Det har vært meget hektisk å skulle gi tilbakemeldinger på denne under de utfordringer vi nå har hatt med skoledriften i disse «koronatider».

Vi har siden høsten 2015 arbeidet mye med å bedre det psykososiale miljøet her på skolen. Det er lagt ned et stort arbeide for å løse og stoppe en ukultur i forhold til krenkelser og mobbing. Dette har medført til utarbeidelsen av ny handlingsplan mot mobbing med klare konsekvenser og fordeling av ansvar blant skolens ansatte. Skolen har gjennom godt samarbeid med elver og foreldre klart å løse alle innmeldte mobbesaker.

Vi kan alltid bli bedre og vil etter rapporten gjøre noen endringer på formuleringene i vårt planverk. Ellers vil jeg kommentere at det er umulig å ta for seg alle mulige scenarioer i en slik plan. Dette fordi ingen saker er like. Det viktigste er å ha gode rutiner og at alle ansatte er informert i forhold til å observere, varsle og ikke minst gripe inn når de har mistanke om at en eller flere elver blir utsatt for uønsket atferd.

Etter at jeg fått lest igjennom rapporten, har jeg noen kommentarer/opplysninger å komme med:

4.4.1 Tiltaksplikten - Hemnes sentralskole:**1. Dato 10.08.17**

På grunn av muligheten for gjenkjennelse/personvern kan utfyllende forklaring gis muntlig i kontrollutvalget, hvis det er ønskelig.

2. Etter skoleslutt sommeren 2019

På grunn av mulighet for gjenkjennelse/personvern kan utfyllende forklaring gis muntlig i kontrollutvalget, hvis det er ønskelig.

3. Dato 09.01.19

Her skjønner jeg ikke at det ikke er funnet dato for igangsettelse av skriftlig tiltaksplan. I mine papirer og i mappene står det at det ble gjort 14.01.2019, som er samme dato som den andre eleven i samme klasse.

Jeg takker som rektor for god veiledning og tar med meg mange gode råd på veien videre for gode rutiner og i arbeidet med å skape et trygt og sikkert læringsmiljø ved Hemnes sentralskole

Rektor Hemnes sentralskole, Tore Wetting

Korgen sentralskole, rektor Kjell Joar Petersen-Øverleir

Korgen sentralskole ønsker å kommentere to av konklusjonene i rapporten:

1. På s.36 i rapporten står det beskrevet at handlingsplanen angir at ansatte har plikt til å gripe inn men at det ikke inngår nærmere beskrivelser av hvordan den ansatte skal gripe inn i situasjoner.
Merknader fra Prop. 57 L (2016-17) til §9 A-4 i opplæringsloven beskriver hva som ligger i den umiddelbare plikten. Ved å ta inn ordlyden fra denne merknaden i handlingsplanen mot mobbing og annen krenkende adferd vil vi oppfylle dette punktet.
2. I rapporten står det på side 43 at «I fire av de undersøkte sakene var det ikke informasjon om når ansatte fikk kjennskap til at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen, og vi har dermed ikke grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot revisjonskriteriet.»

Varslingsskjemaet for skolemiljø saker ved Korgen sentralskole inneholder punkt for datering og det er og skal være skolens praksis å datere skjemaet når det leveres inn.

Rektor Korgen sentralskole, Kjell Joar Petersen-Øverleir

Korgen 15.05.20

Rolf Arne Westgaard
Enhetsleder skole
Hemnes kommune

7 ANBEFALING

På bakgrunn av revisors funn, vurderinger og konklusjon anbefaler vi Hemnes kommune å se hen til rapportens funn, vurderinger og konklusjon i det videre arbeidet med elevenes psykososiale miljø ved skolene.

8 REFERANSER

Lov, forarbeider, rundskriv og veiledninger

- Lov 17.07.1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringsloven)
- Prop. 57 L (2016- 2017), Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)
- Utdanningsdirektoratet, Skolemiljø (Udir-3-2017), veileder til opplæringslovens kapittel 9A
- Utdanningsdirektoratet, Mobbing og mistrivsel – hva skal skolen gjøre?
- Utdanningsdirektoratet, Elevenes psykososiale skolemiljø – Til deg som forelder

Andre kilder

- UNICEF Norge Kommuneanalysen 2019
- <http://www.ihkus.no/ipub/media/hemnes/ku-moter-2019/he-arsberetning-2018.pdf>
- Utdanningsdirektoratet, *Elevenes psykososiale skolemiljø – Til deg som forelder*.infoskriv utarbeidet av Udir som deles ut til foresatte
- Utdanningsdirektoratets tilsynsinstruks for felles nasjonalt tilsyn 2010-2011 – elevenes psykososiale miljø

Kommunens dokumenter

- Handlingsplan mot mobbing, Hemnes sentralskole
- Handlingsplan mot mobbing, Korgen sentralskole
- Skjema for varsling (som vedlegg i handlingsplanene)
- Tilstandsrapporter for skolene i Hemnes for årene 2014 til 2018
- Tilstandsrapport for skolene i Hemnes for 2018-2019
- Informasjon om Bry deg!- sammen mot mobbing.
- <http://www.ihkus.no/ipub/media/hemnes/ku-moter-2019/he-arsberetning-2018.pdf>

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, ni kommuner i Nordland og 25 kommuner i Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontor i Bodø, Finnsnes, Leknes, Svolvær, Narvik, Sjøvegan, Sortland og Tromsø.

Vi har 42 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av ni medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjonsprosjekter i Hemnes kommune:

Oppfølging av politiske vedtak, 2019

Barnevern, 2017

Ressursbruk i pleie- og omsorgssektoren, 2016

OPPFØLGINGSRAPPORT

Til: Kommunestyret i Hemnes
Fra: Kontrollutvalget i Hemnes
Dato: 06.04.2022

Vedrørende:

Iverksettelse av vedtak i kommunestyresak 59/20. Vedr.: Forvaltningsrevisjonsrapporten «Elevenes psykososiale miljø»

Innhold:

1. Kort historikk
2. Iverksettelsen av kommunestyrets vedtakspunkt 1
3. Iverksettelsen av kommunestyrets vedtakspunkt 2
4. Kontrollutvalgets oppsummering av iverksettelsen av KST-vedtak 59/20

1 Kort historikk:

Forvaltningsrevisjonsrapporten (FR-rapport) er utarbeidet av KomRev Nord IKS etter bestilling fra kontrollutvalget (KU).

FR-rapporten kan leses på hjemmesiden til KU-Hemnes under nettstedet «www.ihkus.no».

KU oversendte rapporten til kommunestyret som behandlet den i sak 59/20 den 24.09.2020.

Kommunestyret fattet da følgende vedtak:

1. *Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Elevenes psykososiale miljø» til orientering og ber rådmannen imøtekomme rapportens anbefalinger.*
2. *Kommunestyret legger til grunn at rapportens anbefalinger også får virkning for alle kommunens grunnskoler.*

Kommuneloven (KL) krever følgende håndtering når ovennevnte vedtak er fattet:

- Rådmannen skal påse at vedtak fattet av folkevalgte organer blir iverksatt (KL § 13-1, 4.ledd).
- Kontrollutvalget skal påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp (KL § 23-2, bokstav e).
- Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om vedtaket er fulgt opp (KU-forskrift § 5).

2 Iverksettelsen av kommunestyrets vedtakspunkt 1

Kommunestyrets vedtakspunkt 1

Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Elevenes psykososiale miljø» til orientering og ber rådmannen imøtekomme rapportens anbefalinger.

FR-rapportens anbefalinger har følgende ordlyd:

På bakgrunn av revisors funn, vurderinger og konklusjon anbefaler vi Hemnes kommune å se hen til rapportens funn, vurderinger og konklusjon i det videre arbeidet med elevenes psykososiale miljø ved skolene.

INDRE HELGELAND KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
... et interkommunalt samarbeid mellom ...
Grane – Hattfjelldal – Hemnes – Lurøy - Nesna – Rana - Vefsn

Det er Hemnes sentralskole og Korgen Sentralskole som ligger til grunn for revisors undersøkelser. For hver av punktene i skjemaet nedenfor fremgår hvilke områder som revisor vurderer å være tilfredsstillende innrettet i forhold til de kriterier/temaer som er lagt til grunn i undersøkelsen, og hvilke forhold som revisor anbefaler kommunen «... å se hen til i det videre arbeidet med elevenes psykososiale miljø ved skolene» - dvs. forbedringsområdene.

Oppsummert resultatet av revisors undersøkelser	A Hemnes skole	B Korgen skole
Nulltoleranse og aktivitetsplikt:		
1.1 Skal dokumentere å ha nulltoleranse mot krenking/mobbing	OK	OK
1.2 Skal ha rutiner; følge med, gripe inn, undersøke, varsle, sette inn tiltak	1.2.A	1.2.B
Ordensreglement:		
2.1 Skal ha ordensreglement i tråd med lov	2.1	2.1
2.2 Skal ha systemer for å sørge for at elev/foresatt kjenner ordensreglement	OK	OK
Tiltaksplikten:		
3.1 Aktivitetsplan skal lages når ansatt vet om elev som ikke har det trygt	3.1.A	3.1.B
3.2 Aktivitetsplan skal beskrive problem, tiltak (hvilke/når/ansvarlig) mv.	3.2.A	OK
Skolemiljøutvalg og elevinvolvering:		
4.1 Skal ha skolemiljøutvalg med elev- og foreldrerepresentasjon	OK	OK
4.2 System som sikrer elevdeltakelse i planl./gj.føring av skolemiljøarbeidet	OK	OK
Informasjon om skolemiljøet:		
5. Skal ha system som sikrer elev/foresatt info. om skolemiljø/elevrettigheter	OK	OK
Tilstandsrapport:		
6. Årlig rapport om tilstanden i skolen som legges frem for kommunestyret	OK	OK

Med referanse til de enkelte punktene i ovennevnte skjema, gis nedenfor en oppsummering av

- forbedringspunkter som revisor trekker frem i FR-rapporten, samt
- administrasjonens iverksettelse basert på skriftlige tilbakemeldinger.

Vedr. 1.2.A (Nulltoleranse og aktivitetsplikt - Hemnes skole):

Oppsummering av forbedringsområder fra FR-rapporten:

Når det gjelder plikten til å følge med finner ikke revisor informasjon i kommunens dokumenter om følge med- plikten for andre enn de som er ansatt i lærerstilling. Det er altså ikke retningslinjer om hvordan de ulike gruppene av ansatte skal følge med. Heller ikke for plikten til å gripe inn, er det informasjon om det vil være forskjell på denne plikten avhengig av hvilken rolle vedkommende har ved skolen.

Følge med- plikten må, som redegjort for i FR-rapportens kapittel 2, tilpasses de konkrete omstendighetene rundt elevene og forhold ved skolen. For eksempel har elevenes alder, elevgruppens sammensetning og forhold ved skoleanlegget betydning for hvordan skolen plikter å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Revisor finner ikke slik informasjon i skolens handlingsplan eller i skolens øvrige dokumenter.

Vi fant heller ikke i skolens dokumenter informasjon om plikten til å gripe inn skal være lik for alle ansatte ved skolen eller om det skal være noen forskjeller i plikten avhengig av stillingstyper. Det fremkommer i handlingsplanen at det gjelder begrensninger ved inngripen, men revisor har ikke funnet nærmere veiledning i hvilke avveininger som må foretas av de ansatte.

For enkelte av forpliktelsene er det imidlertid ikke nærmere drøftelser eller avklaringer for om hvordan forpliktelsene skal gjennomføres av de ansatte ved Hemnes sentralskole. På bakgrunn av revisors funn er revisors vurdering at Hemnes sentralskole ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak.

(Kilde: FR-rapport side 28).

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

Administrasjonen opplyser at skolens mobbeplan og rutiner er forbedret i dialog med Statsforvalteren, og videre at dette forbedringsarbeidet sammenfaller med de forbedringspunktene som fremgår av FR-rapporten.

Vedr. 1.2.B (Nulltoleranse og aktivitetsplikt - Korgen skole):

Oppsummering av forbedringsområder fra FR-rapporten:

Gjennom Korgen sentralskoles handlingsplan mot mobbing får skolens ansatte informasjon om aktivitetsplikten. Det fremkommer imidlertid ikke hvordan samtlige av pliktene skal utøves; det inngår ikke veiledning med tanke på plikten til å gripe inn og hvilke begrensninger som gjelder i denne. På bakgrunn av revisors funn er revisors vurdering at Korgen sentralskole ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å ha rutiner for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak.

(Kilde: FR-rapport side 37).

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

Administrasjonen opplyser at det er blitt jobbet i personalet med å utvikle og forbedre rutiner og forståelse for disse, og videre at den konkrete plikten til å gripe inn (les; «aktivitetsplikten») nå er definert inn i skolens handlingsplan mot mobbing og annen krenkende adferd. Kontrollutvalget legger til grunn at det i de forbedrede rutineene til den konkrete plikten til å gripe inn, også fremkommer

- hvordan samtlige av pliktene skal utøves,
- veiledning med tanke på plikten til å gripe inn, og at det
- hvilke begrensninger som gjelder i aktivitetsplikten.

Vedr. 2.1 (Ordensreglement - både Hemnes og Korgen skole):

Oppsummering av forbedringsområder fra FR-rapporten:

Ordensreglementet som er forelagt til revisor er ikke oppdatert etter at opplæringslovas bestemmelser om elevenes miljø ble endret i 2017. Revisors vurdering er på den bakgrunn at Hemnes kommune ikke fullt ut har oppfylt revisjonskriteriet om å sørge for å ha et ordensreglement i tråd med lov.

(Kilde: FR-rapport side 38).

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

På oppdrag fra KU-Hemnes har revisor redegjort for om Hemnes kommune ved utarbeidelsen av nytt ordensreglement har overholdt relevante krav. Videre har revisor undersøkt om fastsettelsen og utformingen av ordensreglementet er gjort i tråd med reglene i opplæringsloven og forvaltningsloven. Revisor har også gjort en begrenset undersøkelse av innholdet i ordensreglementet sett opp mot hva det skal inneholde i henhold til opplæringsloven.

Av hensyn til revisors uavhengighet ved eventuelle senere revisjoner av angjeldende ordensreglement, opplyser revisor i sitt notat at det ikke er undersøkt hvorvidt reglene om rettighetene og pliktene til elevene er i tråd med føringer om dette i opplæringslova med tilhørende veiledninger, og om ordensreglementet er egnet til formålet.

Med bakgrunn i den informasjon som fremgår av vedlagte notat datert 11.11.2021 fra KomRev Nord IKS, oppsummerer revisor at Hemnes kommune har fulgt de formelle kravene som gjelder ved fastsetting av ordensreglement.

Basert på revisors notat til KU-Hemnes, og administrasjonens opplysning om at arbeidet med gjeldende «Ordensreglement for elever i grunnskolene i Hemnes kommune» er gjort i samarbeid med blant annet Statsforvalteren, legger kontrollutvalget til grunn at reglementets innhold og gyldighet er i tråd med opplæringslovens bestemmelser.

Vedr. 3.1.A (Tiltaksplikten - Hemnes skole):

Oppsummering av forbedringsområder fra FR-rapporten:

Revisors vurdering er at Hemnes sentralskole for to av de fem undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart de ansatte ved skolen får kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. For to av de undersøkte sakene har Hemnes sentralskole ikke oppfylt revisjonskriteriet. Blant de undersøkte sakene har revisor for én av dem, ikke grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot revisjonskriteriet, jf. manglende opplysninger om dato for utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan. (Kilde: FR-rapport side 41).

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

Kontrollutvalget ser av administrasjonens opplysninger at et oppdatert registreringsskjema for alle ansatte nå ligger i skolens rutinebeskrivelse i mobbeplanen, og videre at skjemaet inneholder et datofelt som skal fylles ut når sak registreres.

Kontrollutvalget legger til grunn at kravet «... *skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart de ansatte ved skolen får kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen ...*» ivaretas gjennom etterlevelse av angitte rutinebeskrivelse.

Vedr. 3.1.B (Tiltaksplikten - Korgen skole):

Oppsummering av forbedringsområder fra FR-rapporten:

Revisors vurdering er at Korgen sentralskole for seks av de undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal utarbeides så snart skolens ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. I fire av de undersøkte sakene var det ikke informasjon om når ansatte fikk kjennskap til at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen. For disse fire sakene har revisor dermed ikke grunnlag for å gjøre en entydig vurdering opp mot revisjonskriteriet.

(Kilde: FR-rapport side 42).

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

Kontrollutvalget ser av administrasjonens opplysninger at det i noen av de eldste sakene ikke var satt inn dato når de ansatte fikk kjennskap til at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen. Videre opplyser administrasjonen at i de senere årene har dette feltet alltid blitt fylt ut.

Vedr. 3.2.A (Tiltaksplikten - Hemnes skole):

Oppsummering av forbedringsområder fra FR-rapporten:

Etter revisors vurdering har Hemnes sentralskole ikke i alle undersøkte saker oppfylt revisjonskriteriet om at de skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive hvilket problem tiltakene skal løse.

(Kilde: FR-rapport side 41).

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

Administrasjonen opplyser at mal for aktivitetsplan er oppdatert i forbindelse med skolens oppdatering av mobbeplanen, og kontrollutvalget ser av vedlegg XI i skolens «Handlingsplan mot mobbing» at det i malen for tiltaksplan blant annet er et felt for utfylling av «Hva skal tiltaket løse».

3. Iverksettelsen av kommunestyrets vedtakspunkt 2

Kommunestyrets vedtakspunkt 2:

Kommunestyret legger til grunn at rapportens anbefalinger også får virkning for alle kommunens grunnskoler.

Grunnlaget i FR-rapporten for kommunestyrets vedtakspunkt 2:

Hemnes kommune har fem grunnskoler som er plassert på Hemnes(-berget), Finneidfjord, Bjerka, Korgen og Bleikvassli. FR-rapporten har foretatt sine undersøkelser i Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole.

FR-rapporten har undersøkt de mer formelle sidene i forhold til om Hemnes kommunes arbeid med grunnskoleelevens psykososiale miljø er *i tråd med regelverk og anbefalinger på området*.

Når kommunestyret – i sitt vedtak - legger til grunn at rapportens anbefalinger også får virkning for alle kommunens grunnskoler, må det kunne antas at kommunestyret forventer at de mer formelle rammene/føringene for arbeidet med grunnskoleelevens psykososiale miljø håndteres med samme kvalitet og innhold – i alle kommunens fem grunnskoler.

FR-rapporten viser at det er noen ulikheter i de funnene som er gjort mellom de to undersøkte skolene. Dette indikerer at etterlevelsen av *regelverket og anbefalinger på området* – på tidspunktet da FR-rapporten ble laget - ikke gjøres med samme kvalitet og innhold blant alle skolene i kommunen.

Oppsummering av administrasjonens iverksettelse:

Basert på administrasjonens opplysninger registrerer kontrollutvalget at det innen kommunens skolesektor er etablert flere formelle kommunikasjonsarenaer og mange ulike tiltak som involverer alle grunnskolene i kommunen, og det fremgår videre at sektoren legger vekt på styrking og kvalitetssikring av de oppgaver skolen er tillagt i opplæringsloven, herunder § 9 A som omhandler elevens skolemiljø.

Med referanse til forbedringspunktene som fremgår av skjemaet i kapittel 2 ovenfor, har administrasjonen meldt tilbake følgende til kontrollutvalget:

- **Vedr. 1.2 (Nulltoleranse og aktivitetsplikt – alle skoler):**

Alle skolene har planer og rutiner rundt dette med nulltoleranse for krenking / mobbing. De har også rutiner for dette med Aktivitetsplikten.

- **Vedr. 2.1 (Ordensreglement – alle skoler):**

Nytt oppdatert kommunalt skolereglement er på plass etter dagens gjeldende regler (01.08.21). Det er vedtatt og gjelder alle skolene. Skal i tillegg til å gjøres kjent i personalet og hos elevene ha en årlig gjennomgang i alle utvalg ved skolene, elevråd, FAU, og SAU.

- **Vedr. 3.1 og 3.2 (Tiltaksplikten – alle skoler):**

Det går på rutiner rundt dette med å sette i gang tiltak, aktivitetsplan, varsling, observasjon, dato på dokument og tydelig avslutning av 9A saker. Dette har skolene på plass og det er det jobbet mye med også i den senere tid.

4. Kontrollutvalgets oppsummering av iverksettelsen av KST-vedtak 59/20

På oppdrag fra kontrollutvalget har kommunens revisor i 2020 gjennomført en forvaltningsrevisjon av elevenes psykososiale miljø, og følgende problemstilling ble lagt til grunn for undersøkelsene:

Er Hemnes kommunes arbeid med grunnskoleelevens psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?

Det var Hemnes Sentralskole og Korgen Sentralskole som var gjenstand for undersøkelsene. Resultatet av revisors undersøkelser er skjematisk i kapittel 1 ovenfor, og det fremgår at kommunen har forbedringspunkter innenfor områdene

- nulltoleranse og aktivitetsplikt,
- ordensreglement, og
- tiltaksplikten.

Kommunestyret vedtok i sak 59/20 å be administrasjonen se hen til ovennevnte forbedringspunkter i det videre arbeidet med elevenes psykososiale miljø, og videre at forbedringene får virkning for alle kommunens grunnskoler.

Kontrollutvalget har innhentet skriftlige tilbakemeldinger fra administrasjonen på status i arbeidet med forbedringspunktene i Hemnes Sentralskole og Korgen Sentralskole, jfr. oppsummeringene under kapittel 2 ovenfor. Videre har kontrollutvalget innhentet skriftlige tilbakemeldinger fra administrasjonen på status i arbeidet med å sørge for at forbedringene også virkning for kommunens øvrige grunnskoler.

De skriftlige tilbakemeldingene fra administrasjonen gir grunn til å mene at forbedringspunktene er iverksatt for alle kommunens grunnskoler.

På denne bakgrunn finner kontrollutvalget det hensiktsmessig å avslutte videre oppfølging av administrasjonens iverksettelse av kommunestyrevedtak 59/20.

HANDLINGSPLAN

FOR ET GODT OG TRYGT SKOLEMILJØ

HEMNES SENTRALSKOLE

INNHOLDSFORTEGNELSE

MÅL	3
HVA ER MOBBING	3
HOVEDPUNKTER I OPPLÆRINGSLOVENS KAPITTEL 9A	4
FOREBYGGENDE TILTAK	18
TILTAKSPLAN VED MOBBING	19
LANGSIKTIGE TILTAK	22
VEDLEGG I – REGISTRERING	23
VEDLEGG II – SAMTALEMODELL	24
VEDLEGG III – KONTRAKT	29
VEDLEGG IV – TEMAØKT	30
VEDLEGG V – SKJULT MOBBING	31
VEDLEGG VI – OPPTRAPPINGSPPLAN	32
VEDLEGG VII – OVERSIKT REGISTRERT MOBBING	34
VEDLEGG VIII – OVERSIKT OVER MOBBING	35
VEDLEGG IX – EVALUERINGSLISTE	36
VEDLEGG X – ÅRSPLAN SU OG SMU	37
VEDLEGG XI TILTAKSPLAN	42
VEDLEGG XII EVALUERINGSSKJEMA	43

MÅL

1. Hemnes sentralskole skal gjennom forebyggende tiltak forhindre at elever blir utsatt for mobbing, eller andre former for krenkelser.
2. Hemnes sentralskole skal ha rutiner for å avdekke mobbing, og elever og foresatte skal kunne oppleve at de trygt kan melde fra om mobbing.
3. Hemnes sentralskole skal følge opp den som bli mobbet og mobber.
4. Hemnes sentralskole skal ha et best mulig samarbeide med foresatte i mobbesaker.

NB! I prinsippet gjelder retningslinjene i denne planen også for andre områder i det psykososiale arbeidsmiljøet.

HVA ER MOBBING?

En person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger (krenkelser) fra en eller flere personer.

En negativ handling er noe en person gjør med hensikt for å skade en annen. Det kan være med ord, som når man truer, håner eller sier stygge ting som den andre ikke liker å høre.

Det kan være mer håndfast, når en person slår, skubber, sparker, klyper eller holder noen fast mot hans/hennes vilje.

Det er ikke mobbing når to jevnsterke personer krangler eller slåss; det må være en viss ubalanse i forholdet. Den som bli mobbet (plaget) har ikke lett for å forsvare seg.

En annen form for mobbing er den indirekte – den som bli mobbet blir fryst ut av kameratflokket, det blir satt ut rykter og bakvaskelser som gjør det vanskelig å få venner igjen. Det går på selvtilliten løs.

(Dan Olweus)

Digital mobbing er et forholdsvis nytt fenomen. Her tar mobberen i bruk digitale hjelpemidler som f.eks internet og mobiltelefon for å ramme enkeltpersoner/andre.

Når det gjelder begrepet krenkelse skal dette tolkes vidt. I denne sammenhengen vil det derfor være snakk om indirekte og direkte handlinger mot en elev, det kan også være verbale uttrykk.

Opplæringslovens kapittel 9a i forhold til elevenes skolemiljø

Hvor og for hvem gjelder reglene om et trygt og godt skolemiljø?

Retten til et trygt og godt skolemiljø etter oppl. § 9 A-1 gjelder for alle som er elever på barnetrinnet, ungdomstrinnet og i videregående skole. Reglene om skolemiljøet gjelder ikke bare elever i offentlige skoler, men også elever i frittstående skoler, jf. friskoleloven § 2-4 og private skoler godkjent etter oppl. § 2-12, jf. § 2-12 tredje ledd. Reglene gjelder ikke for lærlinger, lærekandidater og deltakere i opplæring særskilt organisert for voksne etter oppl. kapittel 4A. For lærlinger og lærekandidater gjelder arbeidsmiljøloven.

Reglene om elevenes skolemiljø gjelder i timer og friminutt på skolen, på skoleveien, i leksehjelp som er i skolens regi og i skolefritidsordninger (SFO). Reglene gjelder også når skolen, leksehjelpen eller SFO har aktiviteter utenfor skolens bygning/område, eller er i lokaler utenfor skolens område.

Leksehjelpen og SFO må være opprettet etter opplæringsloven eller friskoleloven for at kapittel 9 A skal gjelde. Når for eksempel frivillige organisasjoner tilbyr ekstra leksehjelp, så gjelder ikke opplæringsloven der.

Reglene om ordensreglement og bortvisning i oppl. § 9 A-10 og 9 A-11 gjelder ikke i leksehjelpen og SFO. Ved frittstående skoler er ordensreglement og bortvisning regulert i friskoleloven §§ 3-9 og 3-10.

Kapittel 9 A gjelder i utgangspunktet ikke på fritiden, men hvis elevene opplever noe på fritiden som gjør at de ikke har det trygt og godt på skolen, så må skolen likevel handle i henhold til aktivitetsplikten frem til eleven har det trygt og godt på skolen igjen.

Aktivitetsplikten omtales i pkt. 6.

En individuell rett til et trygt og godt skolemiljø

Eleven har en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø, og det er elevens egen subjektive oppfatning som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt jf. oppl. § 9 A-2. Skolen og skoleeier har en plikt til å handle i henhold til aktivitetsplikten, slik at elevens rett blir oppfylt. Skolen skal også jobbe kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, jf. oppl. § 9 A-3 andre ledd.

At skolemiljøet skal være trygt betyr blant annet at elevene ikke skal komme til skade og at elevene skal føle at skolen er et trygt sted å være. Trygghet handler også om å vite at skolen tar tak hvis noe skjer. Hvis skolemiljøet er trygt, men ikke godt, skal skolen også handle. I forarbeidene nevner Kunnskapsdepartementet inneklimate som eksempel på en del av det fysiske miljøet som kan være trygt uten å være godt, se Prop. 57 L (2016-2017) s. 14.

Selv om alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø, skal ikke skolene lenger fatte enkeltvedtak om dette. Skolen skal handle i henhold til aktivitetsplikten, og eleven/foreldrene kan melde saken til fylkesmannen, som fatter enkeltvedtak i saken, med klagerett til Utdanningsdirektoratet.

Nulltoleranse

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenkelser, jf. oppl. § 9 A-3. Eksemplene som nevnes i loven er mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men skolene skal ha nulltoleranse også for mindre alvorlige krenkelser. Verken direkte handlinger som for eksempel hatytringer, eller mer indirekte krenkelser, som utestenging, isolering og baksnakking skal tolereres. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 14.

Skolene skal informere elever og foreldre

Skolen har plikt til å informere elever og foreldre om deres rettigheter etter opplæringsloven kapittel 9 A, og om skolens aktivitetsplikt og muligheten til å melde saken til [statsforvalteren](#), jf. oppl. § 9 A-9. Elevene og foreldrene skal få nok informasjon til å kunne vurdere om elevens rettigheter er oppfylt og hvordan de kan gå fram for å sikre at elevenes rettigheter oppfylles. Skolene forutsettes å gi informasjonen til elever og foreldre i egnet form og på egnede tidspunkter, slik at formålet med informasjonsplikten blir oppfylt, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 63-64. Det kan for eksempel være riktig å gi informasjon flere ganger i året, ved konkrete situasjoner og henvendelser om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Informasjonen skal være tilgjengelig for alle mottakerne. Informasjonen skal for eksempel være forståelig, og det kan være nødvendig med tolk. Det er ikke nok å la elevene videreformidle informasjon til foreldrene. Skolene kan for eksempel gi informasjonen på foreldremøter, i klassen, på skolens nettsted, gjennom læringsplattformer og/eller på e-post, men må i alle tilfeller sikre at informasjonen når alle den er ment å nå. Skolene kan vise til www.nullmobbing.no når de informerer, men Kunnskapsdepartementet understreker i forarbeidene at nettsiden ikke kan erstatte skolens informasjonsplikt. Nettsiden kan imidlertid lenkes til eller skolen kan velge å gjenbruke opplysningene der i skolens egen informasjon til elever og foreldre.

Hvis skolen finner ut noe ved skolemiljøet som kan skade elevenes helse, skal skolen varsle elevene og foreldrene om det snarest mulig, jf. oppl. § 9 A-9 andre ledd.

Hva skal skolen gjøre? (aktivitetsplikten)

Aktivitetsplikten i korte trekk

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. For å sikre elevene denne retten, har skolen en aktivitetsplikt etter oppl. § 9 A-4. Formålet med denne aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Skolens aktivitetsplikt er delt i fem handlingsplikter. Alle som arbeider på skolen har plikt til å *følge med, gripe inn* og *varsle* hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har plikt til å *undersøke* og *sette inn egnede tiltak* som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Aktivitetsplikten innebærer at skolen skal sørge for elevenes medvirkning. Dette gjøres ved at involverte elever blir hørt og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolen sitt arbeid. Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

Skolen har også et todelt dokumentasjonskrav. Det stilles både krav om at skolen lager en skriftlig plan når det settes inn tiltak i en sak og at skolen mer overordnet dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Kravene til dokumentasjon gjør at skolen senere kan vise hva de har gjort, og det kan blant annet bidra til en faglig forsvarlig og hensiktsmessig praksis ved skolene.

Det er en skjerpet aktivitetsplikt i saker der ansatte krenker elever, jf. oppl. § 9 A-5. Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks varsle rektor. Hvis det er en i ledelsen som står bak krenkelsen, skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkingen.

Når gjelder aktivitetsplikten?

Aktivitetsplikten utløses når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Ordlyden «*trygt og godt skolemiljø*» sikter til elevenes psykososiale skolemiljø og retten etter oppl. § 9 A-2. Å ha et trygt og godt skolemiljø omfatter mer enn frihet fra krenkelser. Elevene har rett til et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Det er sagt i forarbeidene at retten til et trygt og godt skolemiljø ikke avgrenses av årsaken til hvordan elevene har det, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 76. Det som er avgjørende for skolens aktivitetsplikt, er hvordan eleven faktisk opplever å ha det mens han eller hun er på skolen, skolefritidsordningen eller leksehjelpen. At årsaken til elevens mistrivsel skyldes forhold utenom skoletiden eller utenfor skolens område, begrenser ikke skolens aktivitetsplikt så lenge elevens opplevelse av skolemiljøet påvirkes negativt av det. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med digitale krenkelser. I slike tilfeller skjer krenkelsene typisk utenom skoletiden. Hvis de digitale krenkelsene fører til at eleven opplever mistrivsel ved å være på

skolen, utløser dette aktivitetsplikt for skolen selv om krenkelsene har skjedd utenom skoletiden og utenfor skolens område.

NOU 2015:2 s. 242 pkt. 15.13 trekker også i samme retning. Her heter det at «I gjeldende rett har det vært en del usikkerhet om hvor grensen går for skolens ansvar når en ansatt ved skolen har kjennskap til eller mistanke om at en elev har blitt krenket. Dette har særlig vært problematisk når det gjelder digitale krenkelser som ikke har skjedd i skoletiden, men som har sammenheng med relasjonen de involverte har på skolen. Utvalget mener at dersom det er slik at det er sammenheng mellom relasjonen mellom de involverte og skolen, og det som har skjedd, er en krenkelse av betydning for skolehverdagen, utløses aktivitetsplikten til den ansatte.»

Hvem omfattes av aktivitetsplikten

Uttrykket «alle som arbeider på skolen» brukes til å beskrive personkretsen som omfattes av aktivitetsplikten. Dette gjelderplikten til å følge med, gripe inn og varsle. Plikten til å undersøke saken og eventuelt sette inn tiltak hviler på skolen. Det er uttalt i forarbeidene at aktivitetsplikten skal omfatte en vid personkrets. En vid plikt er viktig for best mulig å skape sikkerhet for at alle i elevenes omgivelser er årvåkne og tar affære dersom en elev ikke har det godt på skolen. For å oppnå dette må aktivitetsplikten gjelde for alle som arbeider eller yter tjeneste på skolen, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 20.

Personkretsen for aktivitetsplikten

Ordlyden «alle som arbeider på skolen» omfatter først og fremst alle med en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier. Dette gjelder blant annet lærere, ansatte i skoleadministrasjonen, miljøarbeidere, assistenter osv. En ansatt skal omfattes av aktivitetsplikten uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig.

Ordlyden gjelder også for andre personer som regelmessig oppholder seg på skolen for å yte tjeneste eller service til elevene eller skolen. Avgjørende er at personen oppholder seg jevnlig på skolen, skolefritidsordningen eller leksehjelpen, at han eller hun har kontakt med elevene og dessuten er på skolen for å utføre et arbeid eller en tjeneste for skolen. Aktivitetsplikten omfatter derfor også personer med et ansettelsesforhold hos en ekstern tjenesteleverandør, det vil si alt fra vaktmestere, renholdere og kantinemedarbeidere til forskjellige aktivitetsledere og kursholdere i skolefritidsordningen. Om personen mottar lønn for arbeidet er ikke avgjørende. Også frivillige, lærlinger og praksisstudenter er omfattet av aktivitetsplikten.

Plikten til å undersøke saken og sette inn tiltak hviler på skolen. Hvilke ansatte som skal undersøke saken og bestemme hvilke tiltak som skal settes inn på vegne av skolen, må fastsettes konkret. Se mer om dette i pkt. 6.3.3. Det var et bevisst valg fra Kunnskapsdepartementet å utpeke skolen som pliktsubjekt, og ikke skoleeier, jf. Prop. L 57 (2016-2017) s. 21. Selv om plikten til å undersøke og sette inn tiltak i saken hviler på skolen, er det likevel alltid skoleeier som har det overordnede ansvaret for at opplæringsloven oppfylles på den enkelte skole, jf. oppl. § 13-10 første ledd.

Hvem som ikke er omfattet av aktivitetsplikten

Aktivitetsplikten gjelder ikke for personer som befinner seg på skolen mer tilfeldig, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 20. Eksempler på dette kan være personer som henter avfall, håndverkere som utfører enkeltoppdrag, bud eller andre som leverer varer til skolen. Foreldre, slektninger eller andre som regelmessig følger eller henter elevene på skolen er heller ikke omfattet av aktivitetsplikten.

Forskjellig ansvar for ulike grupper

Det konkrete innholdet og omfanget av aktivitetsplikten må fastsettes nærmere ut fra hvilken rolle, arbeidsoppgaver og posisjon den ansatte har på skolen, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 20 og 76. Etter forarbeidene kreves det mer av en person som har en omsorgsrolle overfor elevene enn det kreves av personer med andre typer arbeidsoppgaver på skolen. Dette innebærer at det for eksempel må kreves mer av en lærer, miljøarbeider eller en rektor, enn det som kreves av en vaktmester eller renholdsarbeider.

For undersøkelses- og tiltaksplikten som hviler på skolen, må det fastsettes konkret hvilken ansatt som har ansvaret. Etter oppl. § 9 A-4 sjetten ledd bokstav d skal det gå frem av den skriftlige planen til skolen hvem som er ansvarlig for å gjennomføre tiltakene. Noen ansatte vil ut fra sin rolle, kompetanse eller stilling ved skolen ha en mer sentral posisjon og i større grad være involvert når skolen skal undersøke og sette inn tiltak i en sak. Skoleledelsen eller kontaktlæreren har for eksempel et større ansvar til å undersøke saken enn de andre ansatte.

En aktivitetsplikt med flere delplikter

1. Plikt til å følge med

Opplæringsloven § 9 A-4 første ledd fastslår at alle som arbeider på skolen har plikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø (ordlyden «*trygt og godt skolemiljø*» skal tolkes i lys av elevenes rett etter oppl. § 9 A-2. Se mer i pkt. 3 og 6.2.). Følge med-plikten er nødvendig for at alle som arbeider på skolen lettere skal kunne fange opp mistanke om og få kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. En slik mistanke utløser igjen andre delplikter i aktivitetsplikten, som for eksempel plikten til å undersøke saken og eventuelt sette inn egnede tiltak. Plikten er videre en viktig forutsetning for at skolen skal kunne drive systematisk arbeid for å forebygge og avdekke om elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-3. Plikten til å følge med sikrer dessuten at en ansatt eller en skole ikke kan unndra seg ansvar i en sak ved å vise til at de ikke visste hva som foregikk eller ikke hadde mistanke om at en elev ikke hadde det trygt og godt på skolen.

Hva som ligger i plikten til å følge med, er presisert nærmere i forarbeidene. Det heter i Prop. 57 L (2016-2017) s. 22 at plikten til å følge med må leses i lys av formålet bak bestemmelsen og at det derfor innebærer en plikt for den enkelte til å være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom. Følge med-plikten må tilpasses de konkrete omstendighetene rundt elevene og ved skolen. For eksempel har elevenes alder, elevgruppens sammensetning og forhold ved skoleanlegget betydning for hvordan skolen plikter å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Plikten kan innebære alt fra inspeksjonsordninger til tilsyn i garderobes. Det er i det hele tatt viktig at alle som arbeider på skolen har lav terskel for å bry seg med hva elevene driver med. Her er det også viktig å understreke elevenes rett til medvirkning etter oppl. § 9 A-4 femte ledd. Elever er en svært viktig kilde til informasjon for skolen. Det kan for eksempel være

nyttig å involvere elevene for å finne ut om det er noen bestemte steder på skolen som de ansatte bør følge særlig med på, eller om det er bestemte elevmiljøer de ansatte bør være oppmerksomme på.

Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 22 og Rt. 2012 s. 146. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan disse elevene har på det skolen.

2 Plikt til å gripe inn

Alle som arbeider på skolen skal gripe inn mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering hvis det er mulig, jf. oppl. § 9 A-4 første ledd. Det som kjennetegner plikten til å gripe inn, er at handlingen skjer umiddelbart og at den er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller en annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som krenker andre verbalt. De handlingene som omfattes av plikten til å gripe inn er dermed ikke de samme som er forbundet med tiltaksplikten etter oppl. 9 A-4 fjerde ledd, se pkt. 6.4.5.

Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulig å gjennomføre. Hva som er mulig å gjennomføre for de som arbeider på skolen, må vurderes ut fra hensynet til dem og elevene. Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, jf. Prop 57 L (2016-2017) s. 22, 23 og 76.

I mange tilfeller vil plikten til å gripe inn kunne innebære bruk av fysisk makt og tvang. Typisk vil dette kunne være aktuelt for å stanse slåsskamper. Her er det viktig å presisere at skolen ikke har hjemmel til bruk av fysisk makt og tvang i opplæringsloven. Bruk av fysisk makt kan være i strid med oppl. § 2-9 tredje ledd og 3-7 tredje ledd, som fastslår at elever ikke skal refses fysisk eller utsettes for annen krenkende behandling. I barneloven § 30 tredje ledd står det at barn ikke må bli utsatt for vold eller på annen måte bli behandlet slik at den fysiske eller psykiske helsen blir utsatt for skade eller fare. Barnekonvensjonen art. 19 og art. 28 innebærer også begrensninger i bruk av fysisk makt overfor elevene.

Plikten til å gripe inn kan dessuten være begrenset av straffelovens bestemmelser. Dette må vurderes opp mot grensen til hva som er lovlig. For eksempel oppstiller straffeloven § 271 forbud mot kroppskrenkelse. Dersom en handling regnes som kroppskrenkelse, vil den normalt være straffbar. Grensen for hva som er tillatt er nærmere omtalt i forarbeidene til straffeloven, jf. Ot. prp. Nr.22 (2008-2009) merknad til § 271 om kroppskrenkelse. Her nevnes det noen eksempler: «*Straffansvaret må i utgangspunktet avgrenses i overensstemmelse med forbudet i barneloven § 30 tredje ledd om å utsette barn for vold. Straffansvaret for kroppskrenkelse må imidlertid avgrenses mot maktanvendelse i beskyttelses- eller omsorgsøyemed. Med dette siktes det til for eksempel å bestemt føre barnets hånd bort fra et brennende lys eller å bære et motvillig barn med seg ut av et butikklokale. Det må være klart at man i tilfeller som disse ikke har å gjøre med en kroppskrenkelse det settes straff for i § 271. Det må altså skilles mellom handlinger som består i å gripe inn og verne eller beskytte barnet eller andre personer eller gjenstander, og handlinger som har karakter av umiddelbar eller etterfølgende fysisk avstraffelse av barnet.*»

Reglene om nødrett og nødverge kan likevel gi grunnlag for å gripe inn på en slik måte som ellers er straffbar og ulovlig. Denne unntaksregelen er veldig streng, og det er bare adgang til å bruke retten til nødverge og nødrett i helt ekstraordinære tilfeller. Eksempler på nødrett eller nødverge kan være en situasjon hvor en som arbeider på skolen må bruke fysisk makt for å hindre at en elev skader seg selv eller andre, eller skader eiendom. Det kan for eksempel være nødvendig å bruke fysisk makt for å stoppe slåsskamper eller beskytte elever eller seg selv mot en truende og voldelig elev.

Plikten til å gripe inn må også sees i sammenheng med skolens systematiske arbeid i oppl. § 9 A-3 andre ledd. I det systematiske arbeidet må rektor blant annet sørge for at alle som arbeider på skolen kjenner til at de har plikt til å gripe inn, og ikke minst de nærmere grensene for dette. Gripe inn-plikten må også sees i sammenheng med oppl. § 10-8. Etter denne bestemmelsen har skoleeier plikt til å sørge for at skolen har riktig og nødvendig kompetanse.

3 Plikt til å varsle

Det følger av oppl. § 9 A-4 andre ledd at alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeieren i alvorlige tilfeller. Plikten for de som arbeider på skolen til å varsle legger grunnlaget for at rektor får en overordnet og fullstendig oversikt over hvordan elevene på skolen har det. På denne måten vil rektor få et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker, samtidig som plikten bidrar til å skaffe viktig informasjon til skolens systematiske arbeid med å sikre et trygt og godt skolemiljø.

Lav terskel

Det er lav terskel for hva som skaper «*mistanke om*» eller «*kjennskap til*» at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø etter oppl. § 9 A-4 andre ledd første punktum. Dette er uttrykkelig presisert i forarbeidene, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 23 og 77. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Det er forskjellige måter en som arbeider på skolen kan få mistanke om eller kjennskap til hvordan en elev opplever skolemiljøet. Mistanken kan for eksempel basere seg på observasjoner av elevene, tilbakemeldinger i undersøkelser, beskjeder fra foreldre eller medelever eller aktivitet i sosiale medier. At en elev verbalt sier fra at han eller hun opplever mistriivsel på skolen, oppfyller kravet til at den som arbeider på skolen har «*kjennskap*». Man kan ikke forvente at eleven skal bruke lovens ordlyd eller voksnes begreper.

Det er skolen sitt ansvar å fange opp om en elev har et trygt og godt skolemiljø, jf. blant annet plikten til å følge med i oppl. § 9 A-4 første ledd. Plikten til å varsle ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, må derfor forstås i sammenheng med plikten til å følge med. De som arbeider på skolen må være bevisste på at barn og unge viser sin utrygghet og mistriivsel på forskjellige måter. Elevens væremåte kan blant annet gi en viktig pekepinn på hvordan eleven opplever skolemiljøet. Også endringer i det sosiale samspillet mellom elevene eller i klassemiljøet kan tenkes å gi grunnlag for mistanke om at eleven ikke har det trygt og godt.

Rektor kan delegere oppgaven

Rektor skal varsles ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Gjennom delegering kan likevel rektor fastsette at en annen person på skolen skal ta imot varslene, men rektor har fremdeles ansvaret for at varslene skal håndteres på en forsvarlig måte. Delegeringen må derfor ivareta formålet om at rektor skal ha en overordnet

og fullstendig oversikt, samt at informasjonen skal brukes til å følge opp enkeltsaker og inn i det systematiske arbeidet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 23. Dette betyr for eksempel at rektor har ansvaret for at sakene blir fulgt opp med undersøkelser og tiltak hvis det viser seg at det er nødvendig, jf. undersøkelsesplikten i tredje ledd og tiltaksplikten i fjerde ledd.

Herunder er det også rektors plikt til å varsle skoleeier. Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum. Eksempler på hva som er alvorlig, er saker der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskretnkende, der flere elever alvorlig har krenket en enkeltelev, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Dette skal gjøres så snart rektor selv blir varslet.

Tidspunkt og rutiner for varsling

Det er ikke angitt noe konkret tidspunkt i oppl. § 9 A-4 andre ledd for hvor raskt varslingen skal skje. I Prop. 57 L (2016-2017) s. 24 heter det at «[...] tidspunktet for varsling må blant annet stå i forhold til sakens alvor. Vurderingen av hvor raskt varslingen til rektor skal skje, må gjøres fra sak til sak og blant annet ta hensyn til formålet med regelen og at skolemiljø saker er tidssensitive.»

Kunnskapsdepartementet forutsetter at skolene selv finner egne løsninger og rutiner for hvordan og når varslingen skal skje, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 24 og 77. Disse rutinene må likevel holde seg innenfor rammene til varslingsplikten i oppl. § 9 A-4 tredje ledd. Å utarbeide og gjennomføre rutiner for varsling er en del av det systematiske arbeidet etter oppl. § 9 A-3 andre ledd.

Når det gjelder rutiner for varsling er det viktig å presisere ordet mistanke. Terskelen for å varsle rektor er derfor meget lav. Dette sikres gjennom at dette blir et fast punkt på personalmøtene hver uke gjennom hele skoleåret, slik at man på denne måten bevisstgjør personalet. Slik vil man oppnå en felles forståelse av viktigheten av å varsle ved mistanke og /eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Selve varslingen skal skje så raskt det lar seg gjøre og er hensiktsmessig.

Videre skal Handlingsplanen for et godt og trygt skolemiljø og skolens forebyggende arbeid, evalueres en gang hvert år av personalet, elevene og foresatte (se vedlegg IX). Hos elevene vil dette foregå i klassene og elevrådet, og foresatte gjennom foreldremøter, FAU. FAU skal ha dette som en sak hvert år etter konstituering. På denne måten kan FAU bruke ulike utvalg for å kvalitetssikre sitt arbeide med evalueringen. Eksempel på slike utvalg kan være SU (samarbeidsutvalget) og SMU (skolemiljøutvalget). Se vedlegg X.

Rektor har det overordnede ansvaret for at dette blir fulgt opp.

Rektor har ansvaret for at varslingen blir dokumentert ved hjelp av vedlegg 1, og at dette blir arkivert på en forsvarlig måte etter arkiveringsloven.

Varslingsplikt i alvorlige tilfeller

Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil bero på en skjønnsmessig vurdering, jf. Prop. 57 L (2017-2017) s. 24. Formålet med at rektor i alvorlige tilfeller skal varsle skoleeier, er at skoleeier i slike tilfeller bør gjøres kjent med saken og involvere seg i hvordan saken løses. Ut fra at dette er en skjønnsmessig vurdering skal alltid

vurderingen vektet mot varsling av skoleeier. I praksis vil dette bety at ved tvilstilfeller skal skoleeier alltid varsles, og er rektors ansvar.

Eksempler på hva som regnes som alvorlig, er saker der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskrenkende. Hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev, kan det også tenkes at saken vil regnes som alvorlig. Det samme kan være tilfelle i situasjoner der krenkelsene har pågått over lang tid, uten at skoleledelsen har klart å løse saken. Også digital mobbing på tvers av skoler og grove trusler gjennom sosiale medier kan tenkes å utgjøre et særlig tilfelle.

Strengere taushetsplikt for helsepersonell

Ordlyden «alle som arbeider på skolen» omfatter en vid personkrets (Se mer i pkt. 4.2) Det kan derfor tenkes tilfeller der en ansatt på skolen er underlagt en strengere taushetsplikt enn det som følger av forvaltningslovens bestemmelser. For eksempel omfattes en helsesøster på skolen av helsepersonelloven, jf. lovens virkeområde i §§ 2 og 3. Helsepersonell er underlagt en strengere taushetsplikt enn andre som arbeider på skolen, jf. helsepersonelloven §§ 21 og 22. Dette er begrunnet i at opplysningene en helsesøster får i kraft av å være helsepersonell på skolen, skal verne elevens integritet og personvern som pasient. Den strengere taushetsplikten skal dessuten sikre befolkningens tillitt til helse- og omsorgstjenesten (se Helsedirektoratets rundskriv «Helsepersonelloven med kommentarer» utgitt 06.2012 på s. 57).

Strengere taushetsplikt for helsepersonell kan reise særlige spørsmål om varslingsplikten etter oppl. § 9 A-4 andre ledd. Varslingsplikten gjelder for alle som arbeider på skolen som får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Helsepersonell er underlagt strengere taushetsplikt i helsepersonelloven enn etter forvaltningsloven. Hvis det for eksempel er helsesøster på skolen som har opplysninger om at en elev opplever mistrivsel på skolen, og verken eleven eller foreldrene samtykker til at helsesøster får lov til å varsle rektor, er helsesøsteren bundet av taushetsplikten sin, jf. helsepersonelloven §§ 21 og 22. Dette betyr at varslingsplikten til helsepersonell som arbeider på skolen er begrenset av taushetsplikten. For at varslingsplikten skal gjelde, må helsepersonell innhente samtykke fra den opplysningen gjelder, jf. helsepersonelloven § 21 og 22. For barn under 16 år gjelder reglene i pasient- og brukerrettighetsloven §§ 4-4 og 3-4 andre ledd om samtykkekompetanse.

4 Plikt til å undersøke

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken, jf. oppl. § 9 A-4 tredje ledd. Undersøkelsesplikten må leses i sammenheng med oppl. § 9 A-2 om at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Siden elevene har rett til et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, gjelder skolens plikt til å undersøke mer enn de tilfellene der en elev er utsatt for mobbing og krenkelser. Undersøkelsesplikten er heller ikke avgrenset av årsaken til at eleven ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Hvis grunnen til at eleven opplever mistrivsel er forhold utenom skoletiden og utenfor skolens område, har likevel skolen undersøkelsesplikt så lenge elevens skolemiljø påvirkes negativt av det. Se mer om dette i pkt. 6.2.

Det skal gjelde samme lave terskel for undersøkelsesplikten som for plikten til å varsle, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 24 og 77. At en elev selv sier fra om krenkelser eller at han eller hun ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, utløser alltid en plikt for skolen til å undersøke saken nærmere. Dette har sammenheng med tiltaksplikten i oppl. § 9 A-4 fjerde ledd første punktum. For å kunne oppfylle tiltaksplikten og sette inn egnede tiltak i en konkret

situasjon, må skolen undersøke alle tilfeller der eleven selv sier ifra. At elevens mening og opplevelse er viktig må også ses i sammenheng med Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12, jf. oppl. § 9 A-4 femte ledd.

Plikten til å undersøke innebærer at skolen undersøker elevens opplevelse av skolemiljøet, ikke at skolen skal skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Hvor grundige undersøkelser skolen skal sette i gang vil bero på skjønn, og det avhenger av hva slags situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 77. Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. En undersøkelse kan også innebære å avklare og opplyse om forhold tilbake i tid eller om forhold utenfor skoletiden og skoleområdet, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen.

Undersøkelsesfasen skal gjennomføres så snart som mulig, og innen 1 uke. Hva som gjøres i denne fasen beskrives (vedlegg 1) av rektor.

5 Plikt til å sette inn tiltak

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-4.

Tiltaksplikten skal ifølge forarbeidene tolkes utvidende, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 25 og 78. Dette innebærer at skolen som en del av tiltaksplikten, også må følge opp tiltakene sine, evaluere virkningene og eventuelt legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø. Et egnet tiltak skal gjøre det som er tilstrekkelig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø. Siden det er umulig for skolen å vite helt sikkert hvor godt tiltakene faktisk vil fungere i fremtiden, er det viktig å understreke at plikten løper så lenge en elev ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Hvis evalueringen for eksempel fremdeles viser at en elev opplever mobbing og andre krenkelser, skal dette føre til at skolen setter inn andre og mer intensive tiltak.

Når skal skolen sette inn tiltak?

For det første utløses plikten til å sette inn tiltak ved at en elev selv sier ifra. Etter forarbeidene stilles det ikke strenge krav til hva det innebærer å *si fra* i denne sammenhengen, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 25 og 78. Man kan ikke forvente at en elev bruker lovens ordlyd når han eller hun sier ifra. Det er tilstrekkelig at en elev forteller om noe han eller hun utsettes for som er vanskelig, eller at eleven på annen måte gir uttrykk for at det ikke er trygt og godt å være på skolen. Tiltaksplikten utløses for det andre når en undersøkelse skolen har utført viser at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dette må sees i sammenheng med oppl. § 9 A-4 tredje ledd, se pkt. 6.4.4.

Det er viktig å understreke at elevens egen opplevelse av skolemiljøet er avgjørende for plikten til å sette inn tiltak. Skolen skal aldri avvise eller bagatellisere en elevs opplevelse av utrygghet eller mistrivsel på skolen. Så lenge en elev selv mener at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø, har skolen plikt til å handle gjennom å sette inn tiltak. Det kan imidlertid tenkes tilfeller der en elev ikke alltid ønsker å innrømme at han eller hun utsettes for krenkelser. Eleven kan til og med insistere på at alt er i orden, selv om det er åpenbart at dette ikke er tilfellet. Ovenfor er det sagt at det som avgjør om skolen skal sette inn tiltak, er

hvordan eleven selv opplever skolemiljøet. Selv om eleven gir uttrykk for at alt er bra, er det likevel hvordan eleven *faktisk* har det som avgjør om retten til et trygt og godt skolemiljø etter oppl. § 9 A-2 er brutt, og om det skal settes inn tiltak. Forarbeidene understreker at tiltaksplikten gjelder i alle tilfeller der eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. Prop. 57 (2016-2017) s. 26. Dette må også sees i sammenheng med plikten til å ta hensyn til barnets beste, som skal være et grunnleggende hensyn i skolen sitt arbeid for å oppfylle aktivitetsplikten, jf. oppl. § 9 A-4 femte ledd andre punktum. Det samme følger også av Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3. Hva som er til barnets beste må vurderes konkret. Det kan i noen tilfeller bety at skolen har plikt til å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker det. Det kan også innebære at skolen for å ivareta hensynet til barnets beste, setter inn andre tiltak enn de eleven selv ønsker.

Tiltaksplikten avgrenses mot å sette inn tiltak som retter seg mot elevens fritid og situasjonen hjemme, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 27. I slike tilfeller må skolen søke etter andre egnede måter å hjelpe elevene på. Skolen kan for eksempel sette inn tiltak på skolen som har positiv effekt utenfor skoletiden og skolens område. I tillegg kan det være nødvendig å opprette kontakt med andre instanser som kan bidra, for eksempel helsetjenesten, barneverntjenesten, osv.

Hva er egnede tiltak?

Et overordnet premiss for hva som er å regne som et egnet tiltak, er hensynet til barnets beste og barnets rett til å bli hørt, jf. Grunnloven § 104, barnekonvensjonen art. 3 og 12 og oppl. § 9 A-4 femte ledd. Når skolen tar stilling til hvilke tiltak som bør settes inn, må den vurdere det opp mot hva slags tiltak som ivaretar barnets interesser best mulig. Her er det også viktig at barnet gis anledning til å bli hørt.

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi eleven et godt og trygt skolemiljø. Hva som ligger i at tiltak skal være egnet, beror på faglige og konkrete skjønnsvurderinger. Dette innebærer vurderinger som baserer seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. En viktig forutsetning for tiltaksplikten er at skoleeier sørger for at de ansatte har oppdatert og tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelser. Skoleeiers ansvar er regulert nærmere i oppl. §§ 10-8 og 13-10 første ledd, og dette bør sees i sammenheng med skolens plikt til systematisk arbeid i oppl. § 9 A-3 andre ledd.

Skolens tiltak må tilpasses den konkrete saken. Her kan det blant annet være viktig å avklare årsaken til at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tiltak kan vurderes i både korte og lange tidsspenn. Mens konfronterende samtaler med de som krenker er et eksempel på et tiltak i et kort tidsspenn, har for eksempel en systematisk oppfølging av situasjonen et lengre tidsperspektiv. Ofte kan det være nødvendig å sette inn flere tiltak. I disse tilfellene kan tiltakene sett i sammenheng styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen. Det er også viktig å understreke at tiltakene ikke bare bør rette seg mot dem som opplever mistriivsel på skolen. Det er forutsatt i både forarbeidene og rettspraksis at det også bør vurderes tiltak mot dem som mobber, krenker eller på annen måte bidrar til at andre ikke har det trygt og godt på skolen, jf. NOU 2015:2 s. 240 og Rt. 2012 s. 146.

Tiltak skal være lovlige

Tiltaket skal i tillegg til å være egnet, også være lovlig. Skolen har for eksempel ikke adgang til å bruke tvang som et av tiltakene sine. Tiltak som begrenser enkeltelevers rettigheter etter loven eller pålegger nye plikter krever dessuten hjemmel i lov. Dette følger av

legalitetsprinsippet. Noen ganger kan det også være at enkelte skolemiljøtiltak krever enkeltvedtak. For skolebytte trengs det for eksempel enkeltvedtak, jf. oppl. § 8-1 fjerde ledd. De aller fleste tiltak som er egnet til å skape et trygt og godt skolemiljø trenger likevel verken enkeltvedtak eller en egen lovhjemmel, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 27.

Skjerpet aktivitetsplikt dersom ansatte krenker elever

Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks varsle rektor, jf. oppl. § 9 A-5 første punktum. Ordlyden «*alle som arbeider på skolen*» skal ifølge forarbeidene tolkes på samme måte som i oppl. § 9 A-4, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 29 og 79. Dette innebærer at den skjerpede aktivitetsplikten gjelder en vid personkrets, jf. pkt. 6.3.

Det er uakseptabelt at noen som arbeider på skolen krenker elever. Slike krenkelser innebærer et grovt brudd på tilliten som elevene, foreldrene og samfunnet skal kunne ha til de voksne på skolen. Derfor presiserer forarbeidene at det stilles særlig skjerpede krav til både varsling og tempo i disse sakene, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 28. Dette er også forutsatt av ordlyden i oppl. § 9 A-4 første punktum, som pålegger en varslingsplikt til rektor «*straks*».

Kravet om at disse sakene skal håndteres raskt, må likevel ikke gå på bekostning av at det blir gjennomført en forsvarlig prosess. Dersom det mistenkes at en ansatt er involvert i krenkelser overfor en elev, er dette et alvorlig tilfelle som skal undersøkes grundig. Her er det viktig å høre elevens mening og oppfatning av situasjonen, på samme måte som det er viktig å høre den som arbeider på skolen. Det følger imidlertid av oppl. § 9 A-5 siste punktum og forarbeidene at prosessen med å undersøke og sette inn tiltak etter oppl. § 9 A-4 tredje og fjerde ledd, må gjennomføres effektivt og så raskt som forsvarlig, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 28. Det er viktig at tiltakene som settes inn er tilpasset det saksforholdet som undersøkelsene avdekker. Hvilke tiltak og reaksjoner som kan være aktuelle når den skjerpede aktivitetsplikten gjelder, er ikke regulert i opplæringsloven. Dette styres blant annet av arbeidsrettslige regler.

Opplæringsloven § 9 A-5 andre punktum presiserer at rektor skal varsle videre til skoleeieren. Dette må sees i sammenheng med at skoleeier er arbeidsgiver for de ansatte på skolen, og at skoleeier dessuten har det øverste ansvaret for at elevene har et trygt og godt skolemiljø. At skoleeier kobles inn i en sak med mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev, kan være avgjørende for at saken får riktig utfall. Det kan også tenkes at skoleeier har tilgang til mer informasjon og andre ressurser enn skolen for å løse saken. Flere av de hensynene som har betydning for varslingsplikten til rektor etter oppl. § 9 A-4 andre ledd, gjelder tilsvarende i denne bestemmelsen om varsling til skoleeier, se pkt. 6.4.3.

Dersom det er en i skolens ledelse som står bak krenkelsene, pålegger oppl. § 9 A-5 tredje punktum den som får mistanke om eller kjennskap til krenkelsene å varsle direkte til skoleeieren. I disse tilfellene er varslingsplikten i utgangspunktet ikke i strid med reglene om taushetsplikt. Forvaltningsloven § 13 b er ikke til hinder for at det kan utveksles informasjon innad i et forvaltningsorgan når utvekslingen skjer for å utføre de oppgavene som opplysningene er innhentet for. Det er likevel verdt å merke seg at varsling til rektor eller skoleeier etter oppl. § 9 A-5 må ha tilfredsstillende informasjonssikkerhet slik at hensynet til konfidensialitet om personopplysninger ivaretas, jf. personopplysningsloven § 13.

Dokumentasjonskravene

Skolen har et todelt dokumentasjonskrav. Det stilles både krav om at skolen lager en skriftlig plan (aktivitetsplan) når det settes inn tiltak i en enkeltsak, jf. oppl. § 9 A-4 sjette ledd, og at skolen dokumenterer mer overordnet hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten, jf. oppl. § 9 A-4 syvende ledd.

Formålet bak dokumentasjonsplikten for skolen

Dokumentasjonsplikten for skolen gir dokumentasjon til nytte for elevene og foreldrene i saken, men også for skolen, skoleeier, fylkesmannen og eventuell klageinstans. Dette bidrar til å skape en faglig forsvarlig og hensiktsmessig praksis ved skolene. Elever og foreldre får på denne måten en håndgripelig sikkerhet for at skolen tar deres sak seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven. I den nye rollen til fylkesmannen i håndhevingsordningen er dokumentasjonsplikten viktig for å gjennomgå sakens faktum raskt og effektivt hvis saken meldes dit. Dessuten vil dokumentasjonskravet kunne være en styrke i forbindelse med andre typer saker, for eksempel tilsyn, erstatningssaker, straffesaker eller arbeidsrettslige saker.

Dokumentasjonsplikten for skolen må sees i sammenheng med at den gamle ordningen der skoler fattet enkeltvedtak er erstattet med aktivitetsplan, jf. § 9 A-4 sjette ledd. Den gamle ordningen med enkeltvedtak var ifølge forarbeidene tidkrevende og vanskelig å gjennomføre for skolene, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 16 og 31. Den nye aktivitetsplanen for skolen søker å avbøte at elever ikke lenger får et enkeltvedtak fra skolen ved at dokumentasjonskravet blant annet skal sørge for en forsvarlig og hensiktsmessig praksis som gir etterprøvbarehet.

Skriftlig aktivitetsplan når skolen setter inn tiltak

Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan når det skal gjøres tiltak i en sak, jf. oppl. § 9 A-4 sjette ledd første punktum. Plikten til å lage en skriftlig aktivitetsplan utløses samtidig som tiltaksplikten for skolen etter oppl. § 9 A-4 fjerde ledd, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 32. Dette vil være når skolen får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev selv sier ifra.

Innholdet i aktivitetsplanen er angitt i oppl. § 9 A-4 sjette ledd bokstav a) til e). I aktivitetsplanen skal det stå hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres. Det er presisert i forarbeidene at dette kun er minimumskrav, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 33 og 78.

Når det gjelder omfanget av aktivitetsplanen, går det frem av forarbeidene at minstekravene til opplysninger etter oppl. § 9 A-4 sjette ledd bokstav a) til e) må tilpasses den enkelte saken. Det vil for eksempel kunne være forsvarlig med en kortere og mer skjematisk aktivitetsplan i saker der skolen setter inn tiltak tidlig i prosessen og tiltakene er enkle, enn i saker der tiltakene og saksforholdet er mer sammensatt og komplekst. Dessuten trenger ikke en aktivitetsplan å knytte seg opp mot en bestemt elev, men den kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere. Bortsett fra at aktivitetsplanen skal være skriftlig, stilles det ikke andre formkrav til aktivitetsplanen, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 33 og 79.

Alle navngitte personer i en slik plan skal være med på å uttale seg om innholdet før planen settes i verk. Dette kan gjøres med dialog mellom skole, elever og foresatte.

Dokumentasjon av skolens arbeid for å oppfylle aktivitetsplikten

Opplæringsloven § 9 A-4 syvende ledd pålegger skolen å dokumentere mer overordnet hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten i enkeltsaker. Denne dokumentasjonsplikten retter seg mot alle delpliktene i aktivitetsplikten. For plikten til å følge med kan det tenkes at dokumentasjonsplikten i stor grad vil være knyttet til aktiviteter som omfatter flere elever, grupper eller hele skolen. For plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak vil dokumentasjonsplikten i større grad omfatte hva skolen gjør i den enkelte saken.

Hva som skal dokumenteres og hvordan må tilpasses den enkelte virksomhet og formålet med dokumentasjonen, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 34 og 78. Bortsett fra skriftlighet, er det verken nødvendig eller hensiktsmessig å oppstille andre formkrav. Det er viktig at dokumentasjonen er i et slikt format at det kan tas ut og overleveres til fylkesmannen hvis det skulle være aktuelt i tilsyn eller en sak i håndhevingsordningen.

Dokumentasjonsplikten i oppl. § 9 A-4 syvende ledd retter seg mot det arbeidet skolen faktisk gjør for å oppfylle aktivitetsplikten, og ikke rutiner eller planer for hvordan skolene skal sørge for et trygt og godt skolemiljø. Det er derfor viktig å skille dette dokumentasjonskravet fra de kravene som knytter seg til systematisk arbeid etter oppl. § 9 A-3.

Elevers rett til å bli hørt og plikten til å ta hensyn til elevens beste

Elevenes rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og elevens beste som et grunnleggende hensyn i alle skolens vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten, er lovfestet i oppl. § 9 A-4 femte ledd. Disse rettighetene er også forankret i Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12. I kraft av menneskerettsloven § 2 nr. 4 er barnekonvensjonen gjort til norsk lov, og ved motstrid går barnekonvensjonen foran formell lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3. Dette innebærer at kravene i opplæringsloven må tolkes i samsvar med barnekonvensjonen. En viktig presisering er at det er kapittel 9 A som presumeres å være i samsvar med barnekonvensjonen, og ikke omvendt. Dette betyr at det ikke er tilstrekkelig å si at barnets beste implisitt er vurdert gjennom en korrekt tolkning av opplæringsloven med dens tilhørende forskrifter. I FNs barnekomité's generelle kommentar nr. 14 (General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration.) avsnitt 48 heter det blant annet: «*Assessing the child's best interest is a unique activity that should be undertaken in each individual case, in the light of the specific circumstances of each child or group of children or children in general*». Hva som er best for barnet, må derfor vurderes konkret og individuelt når skolen skal oppfylle sin aktivitetsplikt, jf. NOU 2015:2 pkt. 2.2.4 s. 44 og Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2016/800.

Når det gjelder elevens rett til å bli hørt, understreker forarbeidene at oppl. § 9 A-4 femte ledd er et tydelig signal om at skolen skal utføre aktivitetene i aktivitetsplikten etter samråd med elevene som påvirkes. Dette gjelder både i forbindelse med plikten til å følge med, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Hvilke elever som skal høres og hvordan høringen skal skje vil bero på den konkrete saken og elevens alder og modenhet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 29 og 78. Skolen skal sørge for at alle involverte elever blir hørt. Dette omfatter alle elever som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken. Det er presisert i forarbeidene at en elev som krenker eller mistenkes for å krenke andre elever, skal

ha samme rett til å bli hørt i saken som offeret for krenkelsen. At eleven har rett til å bli hørt innebærer også at eleven kan bestemme å ikke uttale seg i saken. Eleven kan også velge å uttale seg gjennom en person eleven er fortrolig med.

Kravet om at eleven skal bli hørt og at elevens beste skal være et grunnleggende hensyn skal tolkes i samsvar med barnets rett til å bli hørt i Grunnloven og barnekonvensjonen. Opplæringsloven er likevel ikke begrenset av at disse gjelder barn. Det innebærer at også elever over 18 år har rett til å bli hørt og at hensynet til elevens beste skal vurderes etter opplæringsloven, jf. oppl. §§ 9 A-4 femte ledd og 9 A-6 tredje ledd.

Barnets rett til å bli hørt og barnets beste som et grunnleggende hensyn, er mer utførlig omtalt i *Utdanningsdirektoratets veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen*.

Når har skolen oppfylt aktivitetsplikten?

Avgjørende for om en skole har oppfylt aktivitetsplikten etter oppl. § 9 A-4, er om skolen har gjennomført de aktivitetene som med rimelighet kan forventes i den konkrete saken. Hva som kan forventes av skolen på ethvert tidspunkt i saksforløpet, vurderes ut fra en faglig standard, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 30 og Rt. 2012 s. 146. Denne standarden knytter seg til alle delpliktene i aktivitetsplikten. I konkrete saker vil standarden først og fremst handle om hvilke tiltak skolen skal sette inn, og hvorvidt skolen har gjort det som med rimelighet kan forventes i saken for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø. De øvrige delpliktene legger på mange måter grunnlaget for tiltaksplikten.

Det er understreket i forarbeidene at skolens aktivitetsplikt, og da særlig skolens tiltaksplikt, løper til eleven opplever at det ikke er trygt og godt å være på skolen og så lenge det finnes egnede tiltak som kan settes inn, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 27 og 30. Det er elevens egen opplevelse som avgjør når tiltaksplikten utløses og hvor lenge den varer. Skolene kan på ingen måte bagatellisere eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen. Regelverket legger derfor en streng forpliktelse på skolene, men dette må likevel forstås i lys av rimelighetsstandarden som er presisert i forarbeidene.

Standarden innebærer en hensiktsmessig balanse mellom krav til skolen om å sikre elevens rett til et trygt og godt skolemiljø, og en faglig tilnærming til hva som kreves av skolen med tanke på aktiviteter og vurderinger. Dette betyr at det kan tenkes tilfeller der skolens aktivitetsplikt er oppfylt i en bestemt sak, selv om eleven og foreldrene fremdeles ikke er fornøyd med de igangsatte tiltakene. Et slikt tilfelle vil man stå overfor dersom en elev ønsker seg andre tiltak enn de skolen setter inn, men hvor skolen ut fra en faglig vurdering har gjort det som med rimelighet kan forventes på de forskjellige stadiene i en sak. Det stilles her strenge krav til skolen. Etter forarbeidene vil det være avgjørende om skolen har sørget for og fortsatt vil sørge for å vurdere forskjellige tiltak og sette inn tiltak som etter en faglig vurdering er egnet til å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø, jf. Prop. 56 L (2016-2017) s. 30. I den grad dette besvares positivt, vil man kunne si at skolen oppfylder aktivitetsplikten sin.

Dersom en elev eller foreldrene mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten, og saken er tatt opp med skolen, har de rett til å få saken prøvd av fylkesmannen, jf. oppl. § 9 A-6.

EVALUERING

Skolemiljøet skal evalueres hvert år av de ansatte. Dette gjøres minimum to ganger pr skoleår. Dette kan justeres hvis man i undersøkelser finner avvik som må rettes opp i raskt. Rektor har ansvaret for at dette gjennomføres samt setter dette inn i århjulet for skolen.

Elevne skal også gjennomføre en evaluering av skolemiljøet. Dette gjøres minimum to ganger årlig i elevrådet, og settes inn på elevrådets årshjul. Ansvar for at dette blir gjort er elevrådets koordinator.

Foresatte skal også evaluere skolemiljøet. Dette gjøres gjennom FAU hvert år gjennom skolemiljøutvalget. Dette settes opp på århjulet til FAU, ansvaret for at dette blir gjort legges til leder av FAU sammen med rektor.

Evalueringen i seg selv er punktvis presentert i vedlegg IX, og er veiledende. Resultatet av disse evalueringene skal rektor ta med seg i sitt arbeid med planen i sin helhet og det etter agendaen for utviklingstiden på årshjulet. Endringer som blir gjort ut i fra dette skal det informeres om tilbake til de ansatte, elevene og de foresatte via FAU.

FOREBYGGENDE TILTAK

- Skolen skal gi elevene utfordringer i utemiljøet gjennom å tilrettelegge for ballplasser og muligheter for varierte aktiviteter.
- Skolen skal klart gi uttrykk for at mobbing (krenkelser) ikke aksepteres bl.a. gjennom ordens- og oppførselsreglementet.
- Inspiserende lærere (*med gul vest*) har spesielt ansvar for å avdekke mobbing i friminuttene.
- Klassemiljøet skal drøftes og miljøfremmende tiltak foreslås i alle klasser jevnlig. Dette arbeidet skal påbegynnes første skoleuka. Det gjelder å holde fokus på respekt for hverandre for å unngå mobbing.
- Skolemiljøet skal evalueres av ansatte, elever og foresatte (vedlegg IX)
- Mobbing skal være et tema i alle klasser (jevnlig) hvert år.
- Elevundersøkelsen gjennomføres hvert skoleår. Resultatet av denne skal analyseres i kollegiet, i FAU og i elevrådet. Om nødvendig iverksettes nye tiltak på klasse- og/eller skole-nivå.
- Elevsamtalen skal kvalitetssikre at mobbing blir tatt opp med den enkelte.
- Klassen skal arbeide med holdninger til mobbing- det er viktig "å bry seg".
- Foreldre/foresatte bør spørre elevene og melde fra om signaler som kan tyde på at mobbing forekommer.
- Foreldre/foresatte oppfordres til å drøfte grenser og felles normmønstre i forbindelse med f.eks. ungdomsfester o.l.
- Signaler om at lærer (e) mobber elev (er) skal tas på alvor og følges opp av rektor.
- Skolen skal arbeide aktivt med Trivselprogrammet (TL)
- Skolens forebyggende arbeid skal evalueres i klasseråd/elevråd, personalmøter, FAU og SMU med tanke på kontinuerlig forbedring.

TILTAKSPLAN VED MOBBING

Registrering:

Hele personalet ved skolen er spesielt oppmerksom på at mobbing kan forekomme og gir eventuelt melding til kontaktlærer.

Henvendelser fra elever, foreldre/foresatte blir registrert og videre behandlet.

Eget skjema for registrering av hendelse er vedlagt denne handlingsplanen + at det ligger kopi i egen perm på kontoret. Kopi skal leveres rektor + legges i mappe til både mobber og offer. Her skal det også beskrives hvordan undersøkelsen er gjennomført. Kopi av dette skjemaet ligger i samme perm på kontoret.

Saksgang:

Alle ansatte har en aktivtitesplikt med 5 underpunkter:

Plikt til å følge med

Plikt til å gripe inn

Plikt til å varsle

Plikt til å undersøke

Plikt til å sette inn tiltak

All mobbing som blir registrert eller meldt skal behandles.

Registrert mobbing skal protokollføres.

Alle lærere og rektor skal informeres.

Undersøkelsesfasen (settes i gang umiddelbart, og skal ikke vare lenger enn

1 uke fra varslet er gitt. Ansvar rektor og kontaktlærer

Erling Roland sin samtale-modell kan (bør) nyttes. (vedlegg II)

Partene i saken skal forklare seg **én for én** . Ansvar: kontaktlærer

Foresatte til involverte parter informeres. Ansvar: kontaktlærer

Oppsummeringsmøte, ansvar rektor.

Nå belyses saken med hva undersøkelsene har resultert i. her skal rektor snakke med offeret og vektlegge denne elevens opplevelser tyngst. Velger rektor å gå videre med saken er vi over i tiltaksfasen.

Tiltaksfasen:

Det lages en skriftlig aktivitetsplan når skolen setter inn tiltak. Ansvar rektor

De impliserte elevenes foreldre/pårørende kontaktes. Ansvar rektor

Aktivitetsplanen gjennomgås og signeres av alle involverte parter. Ansvar rektor (Vedlegg XI)

For mobber/krenker utarbeides det en kontrakt (vedlegg III). Ansvar: rektor

Mobbesaken diskuteres (evt.) med sosiallærer. Ansvar rektor

Ved all grov og/eller gjentatt mobbing kalles de impliserte elevene inn til konfrontasjonsmøte. Ansvar rektor

Er skoleeier varslet skal også sakens utvikling informeres om, ansvar rektor.

NB! Alle henvendelser til/fra media skal gå gjennom rektor

**DET LAGES EN KONTRAKT MELLOM MOBBER OG SKOLEN.
KONTRAKTEN FOREVISES ELEVENS FORESATTE.**

Kontaktlærer er ansvarlig for å følge opp og se til at kontrakten blir oppfylt.

Ved brudd på kontrakten kontaktes sosiallærer, som sammen med kontaktlærer avgjør videre behandling i saken.

Det skal drøftes om andre parter som PPT, barnevern, politi og konfliktråd skal inn i saken. Rektor informeres.

KONTRAKT:

Det utarbeides et standard skjema som skal inneholde:

1. personlige data
2. beskrivelse av problem
3. tiltak
4. varighet for tiltak
5. konsekvenser ved brudd på avtale
6. evalueringssamtale når/hvem?
7. underskrift

(vedlegg III)

Kontrakt og referat fra evalueringssamtale, evt. oppfølgingsplan oppbevares i elevmappe og kopi settes inn i rød perm på kontoret.

ØYEBLIKKELIG HJELP OVERFOR DEN SOM BLIR MOBBET:

- Den som bli mobbet får tilbud om personlig samtale med kontaktlærer/teamlærer ELLER sosiallærer/spesialpedagogisk team
- Kontaktlærer/teamlærer snakker med den som bli mobbet hver dag og spør hvordan det går. En gang pr. uke i et gitt tidsrom har man en mer formell samtale.

AKTUELLE SANKSJONER OVERFOR MOBBER:

- Mobber må gå sammen med inspiserende lærer i friminutter
- Mobber må være inne i friminuttene
- Mobber må flytte til annen klasse for en viss tid eller permanent
- Mobber må komme/gå – før/etter skoletid
- Mobber får ikke delta på skolens arrangementer
- Mobber utvises fra skolen
- Som siste utvei skal det vurderes om mobber må skifte skole

NB! Hvilke sanksjoner som blir tatt i bruk og hvor lenge, vurderes i hvert enkelt tilfelle.

LANGSIKTIGE TILTAK:

- Hemnes sentralskole vurderer sammensetning av klasser og grupper ved oppstart i mellomtrinnet og ungdomstrinnet ut fra de opplysninger de sitter inne med fra småtrinnet og mellomtrinnet. Dersom mobbing har forekommet tidligere blir dette tatt hensyn til.
- Mobbing er et tema hvert år på foreldremøtene i alle klasser.
- Hemnes sentralskole informerer alle nye elever og foresatte om handlingsplanen mot mobbing.
- Nye elever får med seg handlingsplanen heim. Foresatte må skrive under på at de er kjent med den. Elever som kommer til midt i skoleåret må også få denne planen.
- Mobbing er tema ved foreldremøte første året på ungdomsskolen.
- Hemnes sentralskole legger vekt på å utvikle godt klassemiljø i alle klassene.
- Handlingsplan mot mobbing blir en del av skolens virksomhetsplaner.
- Det arbeides for at den enkelte lærers kompetanse og viten om mobbing kommer hele skolen til nytte.
- Skolens erfaringer med handlingsplanen vurderes, og handlingsplanen justeres etter de erfaringer skolen gjør med planen.
- Hemnes sentralskole arbeider kontinuerlig for å oppfylle målene i denne handlingsplanen.
- Hemnes sentralskole deltar i trivselslederprogrammet. Programmet har følgende målsettinger:
 - ✓ gi økt trivsel
 - ✓ gi økt og mer variert aktivitet i friminuttene
 - ✓ gi økt og mer variert aktivitet i undervisningen
 - ✓ bygge vennskap
 - ✓ forebygge konflikter og mobbing
 - ✓ gi inkluderende, vennlige og respektfulle elever

Vedlegg I

Registrering:

Sak nummer:		År:
Dato:		
Den som blir mobbet/krenket:		Klasse:
Mobber(e):		Klasse:
Kort beskrivelse:		
Ringt heim:	Ja:	Nei:
Meldt til rektor:	Ja:	Nei:
Meldt til skoleeier	Ja:	Nei:
Lærer / assistent:		
Beskrivelse av undersøkelsen: Dato:		

Vedlegg II

1. INFORMER REKTOR

2. TILTAK:

Strakstiltak, dersom situasjonen er kritisk

Samtaler med offeret

Samtaler med mobberne

Samtaler med de foresatte

Bearbeiding over tid

Ulike observasjonsteknikker benyttes

I første omgang er det kontakklærer som har ansvaret for samtalene. Hvis mobbingen vedvarer følger man konsekvenstrappa

De neste sidene inneholder tips til samtaler av ulike art i forhold til mobbing. Rådene bygger på Respekt- programmet og er kun ment veiledende.

Samtale med offeret

Start samtalen ved å si at du vet at eleven blir mobbet

Gi eleven støtte

La eleven fortelle uten å presse

Fortell i grove trekk hva som skal gjøres og at rektor er informert

Si at du skal informere videre

Avtal nytt møte

Kontakt de foresatte til eleven

26

Samtale med mobberen

Individuelle samtaler:

- hent eleven ut fra klassen
- klargjør at du vet om mobbingen
- si klart og bestemt at du og skolen ikke aksepterer det og at rektor er informert
- spør om eleven vil si noe (lytt og ikke gå inn i diskusjon)
- gjenta at mobbingen skal ta slutt umiddelbart
- du kan så invitere plageren til samarbeid, eksempelvis ved å spørre om han/hun har sett at andre plager mobbeofferet
- dersom ja, spør hva eleven kan bidra med
- avslutt og gå med eleven til klassen

Hent ut neste elev

27

Gruppesamtale

- La siste elev vente og hent de andre
- Si hva du og hver enkelt har snakket om og hva som var konklusjonen
- Gi en anerkjennelse om mulig
- Gjenta at mobbingen tar slutt straks og at du vil følge nøye med
- Si at rektor vil bli holdt informert
- Si at de foresatte blir kontaktet (dette siste gjøres vanligvis)
- Eventuelt forespeiling av problemer som kan oppstå
- Avtal nytt møte om ca. 3 dager
- 1-2 slike gruppemøter i tillegg er vanligvis nok

28

Mobbeofferet og plagerne

Alternativ 1:

- Partene bringes sammen etter en tid, for eksempel etter 1-2 møter med plagerne. Begge parter må forberedes. Læreren deltar på fellesmøtet.

Alternativ 2:

- Partene bringes sammen alt ved slutten av første møte med plagerne. Mobbeofferet må da vite dette på forhånd og være forberedt. Læreren må også kort forberede plagerne

1

De foresatte til mobbeofferet

- Forklar grunnen til møtet
- Spør hvordan de oppfatter situasjonen (du får da vite hvor mye de vet)
- Gi støtte, ikke gå i forsvar
- Marker at skolen har regien og si generelt hva som er gjort og skal gjøres
- Si at rektor er informert

30

De foresatte til plagerne

Modell 1

Ring hjem og forklar kort saken.

Spør om de vil møte foreldrene til de andre plagerne, uten å si hvem dette er. Ved OK, avtal felles møte etter telefonrunden. Ellers individuelle samtaler

Modell 2

Kall inn de foresatte til hver plager for seg. Eventuelt fellesmøte etterpå, se modell 1.

Modell 3

Løs saken med plageren uten å trekke inn foreldrene

31

NB! Modell 3 velges kun under ekstraordinære omstendigheter.

Prinsipper for samtalene med plagernes foreldre

- Informer kort om elevsamtalene
- Vær ivaretakende, men tydelig på at mobbingen ikke blir akseptert
- Be foreldrene snakke alvorlig med sine barn og følge dem opp
- Avtal kontakten videre

Vedlegg III

FORPLIKTENDE KONTRAKT

mellom skolen og mobber

DEN SOM BLIR MOBBET/KRENKET Navn: Klasse:	MOBBER Navn: Klasse:
Beskrivelse av situasjonen:	
Når og hvor?	
Hjelpetiltak:	
Tiltakets varighet:	
Konsekvenser ved brudd på avtale/kontrakt:	
Tidspunkt for evalueringssamtale: Hvem er til stede?	
Underskrifter Elev: Foresatte:	Underskrifter Lærer: Rektor:

Vedlegg IV

Temaøkt for ungdomstrinnet, mot mobbing (3 timer)

- Trigger: les ”*historien om Amy*” (vedlegg V) – diskuter med elevene – skap holdninger
- Vis ”*Manifest mot mobbing*” (vedlegg VI) – henges opp i klasserommet – nulltoleranse her på skolen – visjon om å bli en mobbefri skole
- Gjennomgang av handlingsplan mot mobbing – denne sendes også heim, ~~og skal underskrives av foresatte.~~
- Digital mobbing – foredrag med SLT koordinator – foreldrene får også tilbud om et foredrag med samme tema
- Mobbing i et større perspektiv – samfunnsmessig – diskusjon

NB!

- Det finnes mye bra stoff på internett, blant annet på udir.no sine sider.
- Skolen har ikke en felles plan for forebyggende virksomhet på klassenivå. Den enkelte kontaktlærer / team / trinn må velge sin innfallsvinkel. Erfaringsutveksling er uansett nødvendig.

AKTUELLE FILMER OM MOBBING

Kjetil og Kjartan har gode filmsnutter som alle skolene har fått
<http://www.udir.no/Tema/Laringsmiljo/Manifest-mot-mobbing/>

+ se lenken til en om digital mobbing (den er sterk!)
<http://www.digizen.org/cyberbullying/fullFilm.aspx>

Vedlegg V

Skjult mobbing

**Det er laget en egen instruks for alle ansatte ved Hemnes sentralskole:
Denne er innført fra 14.08.20!**

Skjult mobbing er vanskelig å avdekke, men omfatter elementer i det som vi tradisjonelt har sett på som mobbing.

Forebyggende arbeid skal prioriteres.

Kort om skjult mobbing:

Hva er dette:

- Blikk, mimikk, ironi, kommentarer, kroppspråk, utestengning, "hanske"..., avvising, "kødder bare", ekskludering, smil, hilsing, gå fra, snu ryggen til, utsagn, nett (spill), invitere inn for å så å stenge ute

Hva ser vi etter i friminuttene:

- Språk, kommunikasjon, aktiviteter, støy, ensome elever, utrop

Hva gjør vi:

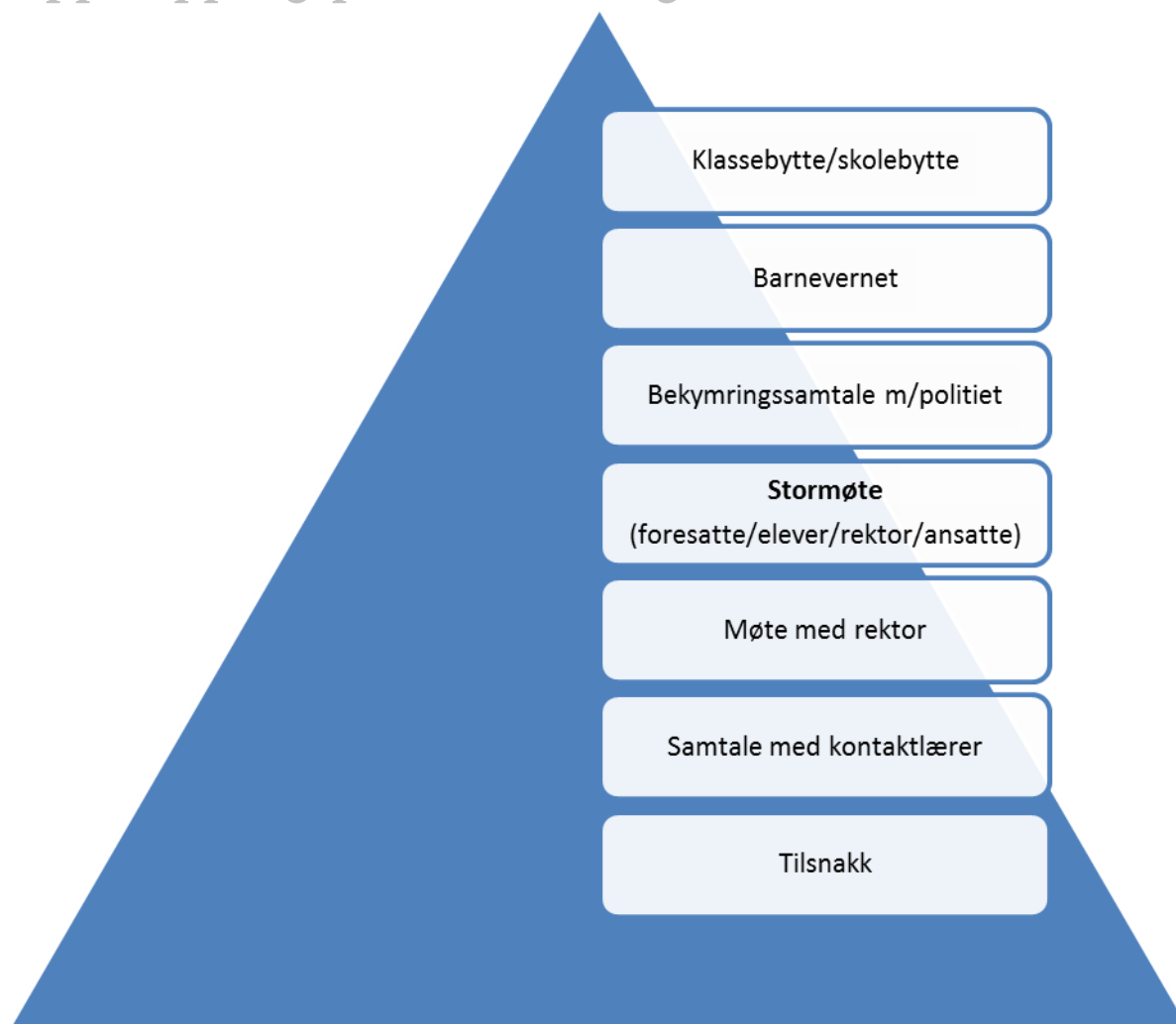
Aktuelle tiltak for å forebygge mobbing ved Hemnes sentralskole

Aktiviteter i skolegården vinterstid

- Bingen blir ryddet og holdt ren for snø.
- Aktiviteter inne vinterstid (v/dårlig vær)
 - Spill
 - Ta i bruk fritidsklubben
 - Åpen gymsal m. lærer
- Aktiviteter ute vår/høst
 - Volleyball
 - Fotball
 - Strikkhopping
 - Sjakk
 - Bruk av det nye uteområdet.
- Annet
 - Fadderordning
 - Trivselsledere
 - Sosiometrisk måling – kartlegging av klasse miljø - Spekter
 - Avtale – gjøre skriftlig avtale med enkeltelever
 - "Lærer Bjørndals metode" (søk på nett)
 - Ulike observasjonsteknikker
- Ved avdekking følges progresjonen slik den er beskrevet i *Handlingsplan mot mobbing*.

Vedlegg VI

Opptrappingsplan -mobbing Hemnes Sentralskole

Generelt:

- Alle elever, ansatte og foresatte informeres ved skolestart om hva som gjelder ved vår skole.
- Eleven må sammen med sin heim lese gjennom vår handlingsplan + reglement,
- Vi skal ha reell nulltoleranse i forhold til *rasisme, sjikane, vold og krenkelser* av medmennesker på Hemnes sentralskole.
- Det skal være mulig å komme seg gjennom skoledagen uten å utsette andre for krenkelser, eller selv å bli utsatt.

Opptapping:

- Tilsnakk får eleven av inspiserende lærer, eller annen voksen som avdekker en krenkelse - men ikke i påhør av de andre elevene. Tilsnakk synliggjøres som anmerkning.
- Etter første samtale med kontaktlærer informeres heimen (tlf), og holdes fortløpende orientert om evt. episoder.
- I "møte med rektor" deler rektor ut "*gult kort*". Kontrakten er brutt, og må (evt.) fornyes. Ny underskrift av elev og foresatte.
- "Stormøte" involverer alle parter. Foresatte til mobber og offer + aktuelle lærere/assistenter. Rektor leder dette møtet, og det presiseres at det er skolen som kjører sak mot mobberne. Disse hentes ut av klassen(e) like før møtet, uten å være forberedt, eller å vite at foreldrene er på skolen. Dette skal være et (svært) alvorlig møte (uten kaffe).
- I forbindelse med "stormøte" informeres skolens samarbeidspartnere om forholdet. Dette er i første omgang helsesøster og T-team på skolen. Om nødvendig informeres barnevernet allerede nå.
- SLT-koordinator (?) informeres etter stormøtet, og om mobbingen ikke opphører innkalles mobberne til såkalt bekymringsamtale på politihuset. Mobbinga defineres nå som en kriminell handling.
- Neste trinn: Barnevernet mottar ei bekymringsmelding om elev med bekymringsfull atferd (plager andre mennesker) (ikke bra verken for eleven selv eller de andre)
- Et siste trinn er klassebytte, evt skolebytte, alt ettersom hva en finner hensiktsmessig. Denne praksisen avklares med skolesjefen, evt. med de andre rektorene i ungdomsskolene i Hemnes Kommune. Om vi ikke på skolen til nå har klart å løse problematikken, bør ikke mobber være her i fortsettelsen.
- Anmerkninger, nedsatt atferd og utvisning fra skolen vil være andre sanksjonsmuligheter underveis.

Dokumentasjon og informasjon:

- Dette er svært viktig hele veien, og helt avgjørende for effekten av arbeidet vi legger ned.
- Alle varsler skal dokumenteres i form av "notat" i mappa til involverte elever (eget skjema for dette).
- Rektor lager aktivitetsplan i samarbeid med kontaktlærer, elever og foresatte der det avdekkes mobbing
- Oversikt over klassen / trinnet i forhold til mobbing utarbeides, og oppdateres (eget skjema).
- Informasjon til hverandre på trinnet ukentlig - status mobbing.
- Informasjon til kollegiet på morgenmøtet – status

NB!

- Prinsippene i forhold til opptapping kan i stor grad følges også i forhold til annen uartig atferd.

Vedlegg VIII

Oversikt over mobbing ved Hemnes sentralskole – skoleåret

	Mobber	Offer
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

NB! Oversikt over elever nevnt på teammøtene med ledelsen
Bruk denne som utg.pkt når dere på trinnmøtet (ukentlig) avsjekker stoa i forhold til mobbing.
Om der er flere navn som skal med i oversikten gir dere oss beskjed.

Vedlegg IX

Hva skal evalueres?

Dette kan sees på som en sjekklister for alle involverte parter (ansatte, elever og foreldre).

- Er de forebyggende tiltakene og langsiktige tiltakene gode nok slik de er beskrevet?
 - ✓ Punkt for punkt skal ses nærmere på for å se etter forbedringer eller presiseringer.
- Hva sier resultatene fra:
 - ✓ Spekterundersøkelsen 4. – 10. trinn, oktober
 - ✓ Elevundersøkelsen 7. og 10. trinn oktober - desember
- Fungerer vedlegg IV etter hensikten, er det kommet noe annet/bedre?
- Ser vi noe for endringer etter prosjektet Bry deg! og Trivselsprogrammet?
- Instruksen fra skjult mobbing
- Det sosiale arbeidet i klassene
- Det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø evalueres jevnlig, eksempelvis
 - ✓ Trivselslederprogrammet – de ulike elementene.
 - ✓ Inspeksjonsordningen ute og inne
 - ✓ Kampanjeperiode «voksne skaper vennskap»
 - ✓ Kantineordning og «hyggelig helsefremmende måltid» på SFO
 - ✓ Aktiviteter i hallen i friminutt -ungdomstrinnet.
 - ✓ Ulike tiltak som skal fremme et godt klassemiljø.

Nyttige linker benyttes:

<https://www.veilederen.no/Veilederen/Skole/Oppslagsverk/Elev/del-6-skolemiljo-og-sikkerhet/2-skolens-aktivitetsplikt-for-a-sikre-et-trygt-og-godt-skolemiljo/>

e-lærings kursene til veilederen skal danne et grunnlag for kompetanse for alle ansatte ved skolen. Etter hvert vil alle ha vært igjennom disse kursene, og rektor må sørge for at alle nyansatte også får gjennomført dette.

Vedlegg X

ÅRSPLAN FOR SMU OG SU

Målsetting:

Være et hensiktsmessig redskap for å kvalitetssikre arbeidet i de formelle organene for brukermedvirkning i skolen.

Forutsetninger:

- Samarbeidsutvalget er også skolemiljøutvalget. Det merkes av på saksliste og referat hvilke saker som er SU-saker og hvilke som er SMU-saker. Det passes på at foreldre og elever er i flertall når SMU-saker behandles.
- Rektor har ansvar for at informasjon om utvalgene er tilgjengelig og for at representantene får opplæring.
- FAU (og elevråd) må tilpasse valg, saksbehandling og årsplan etter SU- og SMUs årsplan.
- SU og SMUs årsplan må tilpasses årsplan til de politiske utvalg i kommunen og til årsplan for kvalitetssikring av Opplæringsloven § 13-10.
- Referat sendes umiddelbart etter møtet til kommunen og medlemmene og legges på it's learning. Det tas forbehold om at referat godkjennes på neste møte.
- Innmeldingsfrist for saker er 3 uker før møtet og sakslista sendes ut 2 uker før møtet.
- Rektor sender ut sakslista i samråd med leder av SU og SMU.
- Sakene nummereres fortløpende gjennom hele året.
- Møtene har en fast saksliste i tillegg til sakene i årsplanen og innkomne saker;
 - Godkjenning av innkalling og saksliste
 - Godkjenning av referat fra forrige møte
 - Hva er de ansatte opptatt av nå?
 - Hva er politikerne opptatt av nå?
 - Hva er elevene opptatt av nå?
 - Hva er foreldrene opptatt av nå?
 - Informasjon fra rektor
 - Eventuelt

MØTE	TIDSPUNKT	SAKER	KOMMENTAR
1	<i>Dato og klokkeslett</i>	Konstituering av SU og SMU. Opplæring; <ul style="list-style-type: none"> • Taushetsplikt • Formål med utvalgene Møteplan for året. Arbeidsplan for året; <ul style="list-style-type: none"> • Er det spesielle saker som må prioriteres? 	Målsetting: Komme i gang med arbeidet og legge gode forutsetninger for et godt samarbeid.
2	<i>Dato og klokkeslett</i>	SMU: Evaluering og gjennomgang av rutiner, regler og planer (f.eks. handlingsplan mot mobbing, ordensregler, beredskapsplaner). Evaluering av resultatet av trivselsundersøkelsen. Evaluering av det forebyggende arbeidet: Trivselslederordningen, miljøfremmende tiltak, kampanjer, inspeksjon m.m SU: Skolens budsjett. Årsrapport til kommunen. Strategisk plan/virksomhetsplan neste skoleår – satsningsområder.	

Medlemmer	
Lærer	
Andre ansatte	
Leder FAU	
Nestleder FAU	
Politiker	
Rektor	

Møter i politiske utvalg;

Helse, oppvekst og kulturutvalget

- *Dato*
- *Dato*
- *Dato*

Formannskapet:

- * *Dato*
- * *Dato*
- * *Dato*
- * *Dato*

Kommunestyret:

- *Dato*
- *Dato*
- *Dato*

I tillegg til dette legges alle datoer inn på årshjulet for skolen av rektor/inspektør. Etter hvert vil dette bli opprettet i 1310 systemet når vi får dette oppe å gå.

Tiltaksplan for å ivareta *ELEV***Situasjonsbeskrivelse pr. Dato: (vedlegg I)**

Født	Klasse	Aktivitetsplan oppstart og varighet	Aktivitetsplan oppdatert
------	--------	-------------------------------------	--------------------------

PROBLEMBESKRIVELSE

Hva har den som varsler sagt?

ELEVENS EGEN OPPLEVELSE AV SITUASJONEN

Barnekonvensjonen artikkel 12: Barnets rett til å bli hørt.

SKOLENS VURDERING AV MELDINGEN

Kort oppsummert hva skolen allerede er kjent med, og hva skolen hittil er gjort.

HOVEDMÅL

Hovedmålet skal beskrive den ønskede situasjonen.

DELMÅL

Lag en oversikt over alle delmålene på de forskjellige nivåer. Kopier hele den blanke delmållinjen og lim inn flere rader ved behov.

Delmål

Ta utgangspunkt i nøkkelord i problembeskrivelsen.

Hva skal tiltaket løse

Skriv inn den aktuelle problemstillingen som skal løses ved hjelp av tiltaket.

Tiltak/aktivitetSett inn forskningsbaserte tiltak. Eksempler finnes på Udir.no**Ansvarlig**

Konkret hvem som er ansvarlig

Tidsperspektiv

Tidfeste uke, måned eller dato

Evaluering

Hvem evaluerer når? Hvordan skal det evalueres? Eks samtaler, trinnmøte, elevundersøkelse, skalering 1-10 etc.

Delmål på individnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål på gruppenivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål på Systemnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål for helse Hvis ønskelig	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering

BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 12: BARNETS RETT TIL Å BLI HØRT

Her beskrives hvordan eleven har blitt hørt i den aktuelle saken.

BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 3. BARNETS BESTE

Her beskrives hvordan skolen har vurdert barnets beste i den aktuelle saken.

UNDERSKRIFTER

Sted og dato

Underskrift elev

Underskrift foresatt

Underskrift rektor

[Oppll § 9A-6](#) første ledd gir elever og foreldre rett til å melde saken til [statsforvalteren](#) dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten sin.

Aktivetsplan med ansvarlige for at den blir gjennomført

Klargjøring: For at denne planen skal kunne gjennomføres er det viktig med en god dialog mellom foreldre og skole, og uformelle samtaler med elevene som er involvert.

- 1. Prøvetid:** Tiltakene prøves ut i en måned ved skolen. Deretter evalueres tiltakene i samråd mellom skolen og foreldre. Er tiltakene tilstrekkelige vil de bli videreført resten av skoleåret.

Ansvarlig for evalueringssmøte: Rektor

- 2. Andre ansatte ved skolen informeres om saken:**

I utviklingstid informeres de andre ansatte ved skolen, slik at også de kan observere, gripe inn og gi tilbakemelding til kontaktlærer om det skulle oppstå uønskede hendelser rettet mot *ELEV*

Tidsramme og evaluering av tiltakene:

Med vennlig hilsen

Navn rektor

Tlf. 75 19 78 81

Rektor Hemnes sentralskole og Hemnes voksenopplæring

VEDLEGG XII

EVALUERINGSSKEJMA

DETTE ER BRA	HVORFOR FUNGERER DETTE BRA?
DETTE KAN BLI BEDRE	FORSLAG TIL HVORDAN

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING OG ANNEN KRENKENDE ADFERD

Korgen sentralskole

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING OG ANNEN KRENKENDE ADFERD

Korgen sentralskole, Hemnes kommune

1. Mål, jf opplæringslovens §9A-2

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

2. Utdrag fra opplæringslovens §9A

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det skal jobbes kontinuerlig og systematisk for å fremme helsa, miljøet og tryggheten til elevene.

Alle som arbeider ved skolen , skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig. Rektor skal varsles ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal snarest undersøke saken. Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt.

Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd.

Elevene skal delta i i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal informere elevene og foreldrene om rettighetene i kapittel 9A.

Samarbeidsutvalg, skoleutvalg, skolemiljøutvalg, elevrådet og foreldrene skal holdes informert om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidlig som mulig tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak.

3. Klargjøring av begreper

Med **krenkende adferd** mener vi at elever blir utsatt for sårende handlinger som mobbing, vold, krenkende språkbruk, rasisme, diskriminering, utestenging og uthenging.

Med **mobbing** mener vi at en eller flere elever sier eller gjør vonde eller ubehagelige ting mot en annen elev gjentatte ganger i en situasjon der den som blir utsatt har vanskelig for å forsvare seg.

Med **vold** mener vi at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Med **krenkende språkbruk** mener vi at å bli utsatt for banning, bruk av skjellsord eller andre sårende bemerkninger.

Med **rasisme** mener vi at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget fordi de har annen hudfarge, en annen religion eller snakker et annet språk.

Med **diskriminering** mener vi dårligere behandling eller trakassering på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller etnisk opprinnelse.

Med **utestenging** mener vi å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en naturlig har tilhørighet.

Med **uthenging** mener vi krenkende ord og negativ omtale på internett, i sosiale medier og i all annen kommunikasjon med andre mennesker.

Med **plikt til å gripe inn mot krenking** menes følgende:

Plikten til å gripe inn er knyttet til krenkelser den ansatte selv er vitne til og som fortsatt pågår. Ofte vil det handle om umiddelbart å stanse negativ oppførsel. Plikten begrenser seg til inngrep som er mulige for den ansatte å gjennomføre, både av hensyn til elevene og seg selv. Grensen for å gripe inn er at den ansatte selv ikke må krenke elever for å få stanset situasjoner eller at det forutsetter en handling som er straffbar. Den ansatte skal heller ikke sette seg selv eller andre i fare for skade.

4. Klargjøring av ansvar

Enhetsleder skole har ansvar for å se til at skolen følger opp handlingsplanen, og at planen gjennomgår årlig revisjon.

Rektor har ansvar for at alle ansatte følger opp regler og rutiner og fremstår som gode rollemodeller. For at arbeidet med skolemiljø skal fungere godt, må rektor sørge for at alle ansatte har den kunnskap og kompetanse som skal til, at skole-hjem-samarbeidet fungerer godt og at det er et godt samarbeid mellom skole og rådsorganene.

Kontaktlærer har ansvar som leder og rollemodell i klasserommet og skal være tydelig på hvilken adferd som er akseptabel. Kontaktlærer skal aktivt og kontinuerlig arbeide for et godt klassemiljø.

Faglærere skal delta aktivt for å avdekke og forebygge mobbing og annen krenkende adferd. Faglærer skal følge opp de regler og avtaler som er gjort med kontaktlærer, for å sikre et godt klassemiljø.

Andre ansatte skal aktivt støtte opp om skolens arbeid for å hindre krenkende adferd, gjennom å følge skolens rutiner og regler. Alle ansatte plikter å involvere seg, dersom de avdekker krenkende adferd.

Foresatte har ansvar for at deres barn følger skolens regler og anvisninger fra skolens ansatte. Det forventes at foresatte formidler positive holdninger om skolens ansatte og elever til sine barn. Foresatte skal formidle til sine barn at mobbing og annen krenkende adferd ikke er akseptabelt. Dersom det avdekkes mobbing, har foresatte ansvar for å bidra til en positiv løsning, sammen med skolen og elevene.

Elever skal forholde seg til kommunens ordensreglement og øvrige regler som gjelder for skolen og klassen. Elevene skal være kjent med at brudd på reglene får konsekvenser. Det forventes at elevene jobber for å utvikle seg selv faglig og sosialt, og at de støtter de ansattes arbeid for et godt skole- og klassemiljø.

Rådsorganene skal være aktiv i arbeid for et godt skolemiljø og komme med innspill som støtter dette arbeidet. Medlemmer i rådsorganer har et særskilt ansvar for å være positive rollemodeller og bidra positivt til skolens arbeid med skolemiljø.

5. Årsplan.

Se også kommunalt årshjul og skolenes årsplaner.

Når	Aktivitet	Ansvarlig	Merknad
Før skolestart høst	Gjennomgang av handlingsplan for alle ansatte	Rektor	Alle ansatte skal ha papirversjon av planen. Muntlig gjennomgang.
Ved skolestart	Orienterere foresatte om handlingsplan og rettigheter vedr §9a	Rektor	Infoskriv til alle. Hele planen sendes hjem til alle nye elever.
Ved skolestart	Orienterere elever om handlingsplan og rettigheter vedr §9a	Kontaktlærer	Gjennomgang i hver klasse. Egen gjennomgang i elevråd.
Høstsemesteret	Elevsamtaler Utviklingssamtaler Foreldremøter	Kontaktlærer	Fokus på skole- og klassemiljø.
Høstsemesteret	Evaluering av rutiner	Rektor	
Høstsemesteret	Orienterere elevråd, FAU, SU og SMU om arbeid med skolemiljø	Rektor	
November	Gjennomføre elevundersøkelse 5. -10. klasse og trivselsundersøkelse for 1. – 4. klasse	Rektor/ kontaktlærer	Følg plan for gjennomføring og oppfølging av elevundersøkelsen.
Hvert tredje år (vårhalvåret)	Gjennomføre ståstedsanalyse	Enhetsleder/ rektor	
Vårsemesteret	Elevsamtaler Utviklingssamtaler Foreldremøter	Kontaktlærer	Fokus på skole- og klassemiljø.
Høstsemesteret	Evaluering av rutiner	Rektor	
Vårsemesteret	Orienterere elevråd, FAU, SU og SMU om arbeid med skolemiljø	Rektor	
Juni	Evaluerer handlingsplanen og oppfølging av denne	Enhetsleder/ rektor	
Hele året	Aktiv bruk av handlingsplanen	Rektor/ alle ansatte	

6. Forebyggende arbeid

MÅL: Elevene skal oppleve et trygt og godt skole- og klassemiljø, med gode relasjoner mellom elevene og mellom elever og voksne.

6.1 Arbeid med klassemiljø

Kontaktlærere og faglærere bruker tid på å etablere seg som tydelige og samkjørte ledere ved oppstart av skoleåret.

Det etableres faste rutiner for plassering i klasserom, start og avslutning av timer.

Klassen utarbeider trivselsregler for klassen og rutiner for orden i klasserommet.

Kontaktlærer har gjennom skoleåret elevsamtaler med elevene og utviklingssamtaler med elev og foresatt, der klassemiljø er et tema.

Kontaktlærer gjør jevnlig vurdering av klassemiljøet og behovet for å presisere regler og rutiner i klassen.

6.2 Motivering for skolearbeid og faglig utvikling

Skolen skal gjennom god undervisning og god undervegsvurdering motivere den enkelte elev forskolefaglig utvikling og på denne måten skape positive holdninger til skole og skolearbeid.

6.3 Forebygging av konfliktsituasjoner

Kontaktlærer tar opp elevenes oppførsel på skolebussen i klassen. Uro, bråk og mobbing på bussen er ikke akseptert.

Det skal være inspeksjon på bussholdeplassen i forbindelse med at bussene kommer om morgenen og ved retur etter skoletid.

Det er faste regler for hvor elevene kan oppholde seg i friminutt, og hva som er tillatt.

Det gjennomføres inspeksjon i friminutt etter egen plan.

6.4 Elevengasjement

Det øves på sosial handlingskompetanse i klassene.

Elevrådet skal være med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak ved skolen. Saker som er av vesentlig betydning for skolemiljøet skal elevrådet bli løpende orientert om. De skal årlig få gjennomgang av resultat av elevundersøkelsen og være involvert i oppfølgingsarbeidet med denne.

6.5 Skole-hjem-samarbeid

Ved skolestart orienteres alle foresatte skriftlig om handlingsplanen og rettigheter vedrørende §9A. Handlingsplanen sendes i sin helhet hjem til de foresatte til alle nye elever ved skolen.

Kontaktlærer presenterer på første foreldremøte hvilke tiltak som gjøres for å etablere et godt skole- og klassemiljø. Kontaktlærer orienterer på samme møte om hvilke forventninger skolen har til foreldrene.

Foresatte henvender seg til kontaktlærer ved bekymringer omkring skolemiljø. Kontaktlærer orienterer foresatte om deres rett til enkeltvedtak i slike saker.

I spesielle saker henvender foresatte seg til skolens administrasjon. Skolens administrasjon orienterer foresatte om deres rett til enkeltvedtak i slike saker.

Kontaktlærer henvender seg til de aktuelle foresatte ved saker som angår enkeltelever. I alvorlige saker involveres skolens administrasjon i kontakten mellom skole og foresatte.

6.6 Skolemiljøutvalget

Skolemiljøutvalget skal årlig få gjennomgang av resultat av og tiltak ifm elevundersøkelse og trivselsundersøkelse.

Saker som er av vesentlig betydning for skolemiljøet skal skolen sørge for at skolemiljøutvalget blir løpende orientert om. Skolemiljøutvalget skal så tidlig som mulig tas med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak ved den enkelte skolen.

7. Kartlegging av det psykososiale miljøet

MÅL: Skolens og den enkelte klasses ledelse skal være godt orientert om skole- og klassemiljøet.

7.1 Elevsamtale og utviklingssamtale

Kontaktlærer tar i elevsamtale opp spørsmål omkring det psykososiale miljøet. Her får hver enkelt elev mulighet for å gi tilbakemelding til sin kontaktlærer om egen opplevelse av klasse- og skolemiljøet. Kontaktlærer følger opp de tilbakemeldingene som elevene gir i disse samtalene. Gjennom utviklingssamtale har elev og foresatt mulighet for å gi tilbakemelding til kontaktlærer om sine opplevelser av klasse- og skolemiljøet. Kontaktlærer følger opp de tilbakemeldingene som elever og foresatte gir i disse samtalene.

7.2 Elevundersøkelse og trivselsundersøkelse

Alle klasser gjennomfører hhv trivselsundersøkelse (1. – 4. klasse) og elevundersøkelse (5. – 10. klasse) i løpet av høsthalvåret.

Kontaktlærer drøfter resultatene med klasseteam og med klassen. Ved behov iverksettes tiltak som evalueres etter et avtalt tidsrom. Kontaktlærer holder rektor orientert om arbeidet med oppfølging av undersøkelsene.

Skoleresultatene drøftes av skolens pedagogiske lederteam. Ved behov iverksettes tiltak som evalueres etter avtalt tid.

Skolens arbeid med elevundersøkelse og trivselsundersøkelse (på klasse- og skolenivå) legges frem for enhetsleder skole og for skolens rådsorganer.

7.3 Kartlegging av klassemiljø

Alle klasser gjennomfører årlig elevundersøkelse eller trivselsundersøkelse, jf. pkt. 7.2.

Klassemiljø tas opp som tema i elevsamtaler og utviklingssamtaler, jf. pkt. 7.1. Ansatte drøfter jevnlig klassemiljøet på klasseteammøter. Elever, faglærere og assistenter melder fra til kontaktlærer, dersom klassemiljøet ikke oppleves som tilfredsstillende. Ved mistanke om at klassemiljøet ikke er godt nok, settes det inn mer omfattende kartlegging av klassemiljøet.

7.4 Observasjoner og henvendelser

Inspektører i friminutt rapporterer til kontaktlærer dersom de observerer krenkende adferd. Det samme gjelder andre ansatte som er sammen med elever i undervisningstimer eller friminutt. Elever og foreldre oppfordres til å melde fra til skolen, dersom de kjenner til tilfeller av krenkende adferd i skoletiden, eller dersom de kjenner til slike tilfeller utenfor skoletiden som vil kunne påvirke skole- og klassemiljøet.

7.5 Avdekking av mobbing og annen krenkende adferd

Kontaktlærer eller andre ansatte kan få mistanke eller avdekke mobbing eller annen krenkende adferd gjennom undersøkelser, observasjoner eller via tilbakemeldinger fra elever og foresatte. Ved mistanke om mobbing eller annen krenkende adferd, skal dette følges opp. Lærere og andre ansatte skal ikke overse konfliktsituasjoner, men undersøke aktivt hva konflikten består i. Ved mistanke eller avdekking av mobbing eller annen krenkende adferd skal kontaktlærer, eventuelt rektor informeres.

Ved mistanke må kontaktlærer skaffe informasjon ved å snakke med ansatte, elever og eventuelt foreldre, og ved å gjennomføre observasjoner.

Ved avdekking av mobbing eller annen krenkende adferd skal det iverksettes tiltak.

8. Tiltak mot krenkende adferd

MÅL: Elever, foresatte og ansatte skal være trygg på at når skolen er kjent med tilfeller av krenkende adferd, settes det inn tiltak som gjør at slik adferd opphører.

8.1 Reaksjon på henvendelser/ observasjoner

Dersom skolen mistenker eller opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt for en elev eller forelder og/eller elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen snarest gjøre undersøkelser og evt. sette i gang tiltak. Den ansatte som mottar en slik henvendelse skal varsle rektor.

Dersom en ansatt blir gjort kjent med en sak som angår elevens skolemiljø, skal vedkommende ansatt umiddelbart undersøke saken og varsle rektor. I forbindelse med slik varsling skal varslings skjema for skolemiljø saker fylles ut.

Skolen har aktivitetsplikt og skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå:

- a) Hvilket problem tiltaket skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltak
- e) Når tiltakene skal evalueres

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten.

8.2 Behandling av mobbesaker

Når en konflikt-/ mobbesituasjon avdekkes skal det umiddelbart reageres med strukturerte samtaler med de involverte og følge opp aktivitetsplikten. Kontaktlærer må frigjøres for slike samtaler.

- a) **Gjennomfør samtale med den som er utsatt for krenkende adferd**
Gi støtte og still klargjørende spørsmål. Gi presis informasjon om hva man har tenkt å gjøre videre. Lag avtale for oppfølging og sett et tidspunkt for nytt møte.
- b) **Gjennomfør samtale med plagerne enkeltvis.**
Plagerne holdes adskilt mens de venter på tur.
Konfronter plageren med alvor i situasjonen. Ikke gå i diskusjon. Få eleven til å ta avstand fra mobbing og til å forplikte seg på positiv atferd overfor offeret.
- c) **Gjennomfør gruppesamtale med plagerne.**
Gi informasjon. Sørg for at alle plagerne forplikter seg på positiv adferd. Gjør avtale om oppfølging.
- d) **Gjennomfør fellessamtale mellom offer og plagerne**
Gå gjennom det som har skjedd. Informer og planlegg fremover. Avtal nytt møte.
- e) **Gi informasjon til foresatte til de involverte**

8.3 Tiltak for å forbedre klassemiljøet.

Dersom klassemiljøet ikke er tilfredsstillende, skal kontaktlærer og administrasjon følge opp klassen ekstra tett inntil situasjonen er tilfredsstillende. Overfor elevene skal alle voksne være tydelige på hva som er akseptabel adferd. Ordensreglement og klasseregler blir gjennomgått i klassen. Det er spesielt viktig med raske og forutsigbare reaksjoner på krenkende adferd.

Mer konkrete tiltak på klasse- og elevnivå iverksettes etter behov.

Det skal gis informasjon til foresatte om hvordan skolen opplever klassemiljøet, og om hvordan foreldrene kan støtte skolen i arbeidet for et bedre klassemiljø.

9. Evaluering av tiltak

MÅL: Skolen skal gjennom evaluering av iverksatte tiltak forsikre seg om at tiltakene gir ønsket effekt, eventuelt raskt sette i verk alternative tiltak.

9.1 Evaluering av handlingsplanen.

Handlingsplanen blir årlig gjennomgått av skolens pedagogiske lederteam.

9.2 Evaluering av rutiner.

Hvert halvår evaluerer skolen hvordan rutiner i handlingsplanen blir fulgt opp av den enkelte ansatte.

9.3 Evaluering av tiltak på skole- og klassenivå.

Iverksatte tiltak på skole- og klassenivå skal inneholde en dato for evaluering. Evaluering av tiltak på klassenivå skal rapporteres til rektor.

9.4 Evaluering av tiltak regulert gjennom enkeltvedtak.

Iverksatte tiltak regulert gjennom enkeltvedtak skal evalueres i samsvar med vedtakets innhold. I tillegg skal slike tiltak evalueres i samarbeid med elev og foresatte. Dette kan gjøres i forbindelse med utviklingssamtale eller på et eget fastsatt møte. Rektor skal ha tilbakemelding på denne evalueringen.

10. Vedlegg.

- 10.1 Ordensreglement for Hemnes kommune
- 10.2 Kortversjon av handlingsplanen i ppt-format.
- 10.3 Skriftlig informasjon som sendes med elevene ved skolestart
- 10.4 Skolenes varslings skjema for skolemiljø saker

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 20/00679

Arkivkode

Saksbehandler

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kommunestyret	16.06.2022	42/22

Oppfølgingsrapport fra kontrollutvalget om iverksettelse av vedtak i kommunestyresak 59/20.

Kommunestyret har behandlet saken i møte 16.06.2022 sak 42/22

Møtebehandling

Votering

Kontrollutvalget sitt forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt. (19 – 0)

Vedtak

Kommunestyret tar oppfølgingsrapport datert 06.04.2022 fra kontrollutvalget til orientering.

Lukking av møter i kommunens folkevalgte organ

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/391 - 9

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar saken til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren redegjøre for kommunens praksis og rutiner for lukking av møter og saker i kontrollutvalgets møte 17. oktober 2024.

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte 22.02.2023, sak 06/24, ble det diskutert rutiner for åpenhet og lukking av møter i kommunen. Det ble fattet følgende vedtak:

“Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram sak om lukking av møter i kommunens folkevalgte organ i siste valgperiode i møte 30. mai 2024.”

Sekretariatet har gjennomgått møteprotokoller fra 257 møter i i kommunens ulike organ. Møteprotokollene ble hentet fra kommunens hjemmeside. De møteorganene som er gjennomgått og status på disse er:

Møteorgan	Antall møter	Møter delvis eller helt lukket	Møter lukket uten lovhjemmel
Kommunestyret	31	8	2
Formannskapet	65	34	9
Dispensasjonsnemnda for motorferdsel i utmark	29	19	4
Arbeidsmiljøutvalget	16	0	0
Administrasjonsutvalget	3	0	0
Eldrerådet	16	0	Mangler protokoll i ett møte
Landbruksnemnda	21	6	1
Helse- oppvekst- og kulturutvalget	22	2	0
Rådet for likestilling av funksjonshemmede	14	0	0
Takstutvalget	3	2	0
Teknisk- og miljøutvalget	30	0	0
Valgstyret	7	1	0

Vurdering

Av 257 møter er 72 møter delvis eller helt lukket. Av disse mangler det henvisning til lovhjemmel i 16 møter. I ett møte mangler det møteprotokoll. Særlig i formannskapet og dispensasjonsnemnda for motorferdsel i utmark er det en stor andel møter hvor saker er unntatt offentlighet eller lukket. Dette er ikke nødvendigvis problematisk. Det kan skyldes

sensitive opplysninger om næringsaktører, funksjonshemninger eller annen personlig informasjon som er unntatt offentlighet.

Det er derimot problematisk når et møte eller sak er lukket eller unntatt offentlighet uten henvisning til lovhjemmel da det hindrer innbyggerne å få innsyn i kommunens arbeid. Tillit er en driver for effektiv forvaltning og økonomisk utvikling og et mål på hvordan offentlig sektor lykkes. Åpenhet om/og innsyn om hva kommunen gjør, hvordan beslutninger blir tatt (og av hvem), og hva kommunen bruker penger vil påvirke innbyggernes tillit til kommunens arbeid.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget ber kommunedirektøren orientere om kommunens praksis og rutiner for lukking av møter i kontrollutvalgets møte den 17. oktober 2024.

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-217, TI-&30

Arkivsaknr 24/120 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2024-2028. Planen legges frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll - Hemnes kommune

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjonene skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert. Vedlagte utkast til plan angir forslag til hvilke tjenesteområder og selskaper som skal undersøkes i planperioden. Planen bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kontrollutvalgets sekretariat. Sekretariatets vurderinger er supplert med innspill til risikoområder fra kommunens politiske og administrative ledelse, og revisor. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet. Forvaltningsrevisjon i selskaper med flere eiere, kan derfor være hensiktsmessig å samordne med øvrige eiere. Områdene som vurderes å være av størst vesentlighet er nærmere beskrevet i vedlagt plan.

Kommunen har årlig ca. 227,5 timer til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette ca 910 timer. Gjennomsnittlig antall timer per forvaltningsrevisjon er ca. 300 timer, og eierskapskontroller ca. 100 timer. Kommunen kan på bakgrunn av dette forvente til sammen 2-3 forvaltningsrevisjoner samt 1-2 eierskapskontroller i perioden, avhengig av omfang.

I planen er det listet opp tre forvaltningsrevisjoner og to eierskapskontroller. Det er ikke sikkert det er mulig å gjennomføre alle disse i planperioden, men det er viktig at kontrollutvalget har tilstrekkelig antall forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller å ta av. Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å gjøre omprioriteringer i planen. Kontrollutvalget bør, slik kommuneloven legger opp til, gis fullmakt til å foreta nødvendige endringer ved behov. Planen inneholder forslag til vinklinger og til spørsmål som skal besvares i de ulike forvaltningsrevisjonene og eierskapskontrollene. Forslagene er ikke bindende og bør vurderes i forbindelse med bestilling av den enkelte forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering og konklusjon

På bakgrunn av kontrollutvalgets vedtak i sak 03/24, basert på sekretariatets risiko og vesentlighetsvurderinger, innspill fra politisk og administrativ ledelse, og innspill fra revisor er det nå utarbeidet en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for 2024-2028.

I oversikten gis det også forslag til hvilke spørsmål forvaltningsrevisjonen bør gi svar på. Forslag til spørsmål/vinkling/innretning er ikke bindende for kontrollutvalget, og vil bli

nærmere vurdert i forbindelse med oppstart av hver enkelt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Kontrollutvalget bør, slik kommuneloven legger opp til, gis fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen. Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjoner som ikke er beskrevet i den vedlagte planen skyldes det at risikobildet har endret seg, eller at det har oppstått ekstraordinære forhold. Utvalget vil i slike tilfeller holde kommunestyret orientert.

Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig behandling og vedtak.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll
2024-2028
Hemnes kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget har våren 2024 laget planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planene midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planene bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av virksomheten i kommunen og selskapene som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planene basert på et bredt utvalg kilder: sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse og innspill fra revisor. I sum gir dette et godt grunnlag for planene.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Kontrollutvalget har 910 timer til rådighet i perioden 2024 – 2027.

Gjennomføring

KomRev Nord, som er kommunens revisor, leverer rapporter etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at arbeidet med rapporten er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Etter en forvaltningsrevisjon får kommunedirektøren rapporten på høring før den behandles i kontrollutvalget. Etter selskapskontroller får selskapets ledelse og/eller eierrepresentanten rapporten på høring før behandling i kontrollutvalget. Dersom eierskapskontrollen angår kommunedirektørens ansvarsområde, skal også kommunedirektøren høres før behandling i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra forvaltningsrevisjon fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Forslag til tema/vinkling/innretning
1. Helgeland Kraft AS	<p>Helgeland Kraft AS produserer fornybar energi og utvikler strømmnett til Helgeland. Helgeland Kraft AS er eid av 14 kommuner på Helgeland</p> <p>Felles forvaltningsrevisjon med de andre eierkommunene er aktuelt.</p> <p>Aktuelle problemstillinger kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Får eierkommunene tilstrekkelig utbytte? • Er eierkontrollen økt eller svekket etter ny konsernorganisering? • Hvordan er fordelingen av ansvar mellom selskap og eierkommuner?
2. Innkjøpsrutiner	<p>Kommuner kan velge å handle fra små- og mellomstore lokale bedrifter, uten å komme i konflikt med regelverket for offentlige anskaffelser. Dette kan hjelpe mellomstore og lokale leverandørers konkurransedyktighet, og på den måten legge til rette for lokalt næringsliv.</p> <p>Alle kommunale enheter er forpliktet til å benytte de leverandører kommunen har rammeavtale med.</p> <p>Større avtaler inngår i lovverk for offentlige anskaffelser</p> <p>Aktuelle problemstillinger kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har de som foretar innkjøp nødvendig opplæring og kompetanse? • Har kommunen inngått rammeavtaler på aktuelle områder, og brukes disse? • Er kommunens innkjøpsreglement kjent blant innkjøperne, og blir det etterlevd? • Er innkjøpsområdet organisert på en hensiktsmessig måte?
3. Grunnskolen	<p>Kommunen har ansvar for grunnskoleopplæringen. Skolen har et dannelses- og utdanningsoppdrag, og skal gi elevene et godt utgangspunkt for deltakelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv. Skolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen.</p> <p>Aktuelle problemstillinger kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er svake resultater på grunnskolen. Hvilke tiltak gjør kommunen for å snu utviklingen? • Hvordan tilrettelegger skolen for praktisk læring? • Hva er tilstanden på skolematerialet elevene har tilgang til?

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. Oppfølging av politiske vedtak (2019)
2. Elevenes psykososiale miljø (2020)
3. Sykefravær (2022)

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Forslag til spørsmål/vinkling/innretning
1. Helgeland Kraft AS	<p>Helgeland Kraft AS produserer fornybar energi og utvikler strømnnett til Helgeland. Helgeland Kraft AS er eid av 14 kommuner på Helgeland.</p> <p>Aktuelle problemstillinger kan være:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?• Er dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentant til generalforsamling i samsvar med lover og forskrifter?
2. HEBO – Hemnes boligstiftelse	<p>Hemnes Boligstiftelse er en selveiende institusjon som er opprettet av Hemnes kommune, og har som formål å skaffe boliger for utleie uten eget økonomisk formål.</p> <p>Aktuelle problemstillinger kan være:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?• Er boligstiftelsen optimalt organisert?

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/347 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Trafikklysmodellen

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?	Ja	Delvis	Nei
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?	Ja	Delvis	Nei
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?	Ja	Delvis	Nei
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?	Ja	Delvis	Nei
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?	Ja	Delvis	Nei
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?	Ja	Delvis	Nei
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?	Ja	Delvis	Nei
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?	Ja	Delvis	Nei

Kilder:

- *Henvendelser til besvær – eller begjær?* Artikkel i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Oppfølging av kontrollutvalgets saker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/347 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar oversikten over oppfølging av saker til orientering.

Vedlegg

Oppfølging av saker

Saksopplysninger

Saken blir satt på sakskartet i hvert møte, slik at kontrollutvalget har oversikt over saker som skal følges opp. Alle sakene er opprinnelig behandlet i forrige valgperiode med Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat som saksbehandler. Oversikten fra Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat følger vedlagt.

Vurdering

Kontrollutvalget kan ta oppfølgingen av saker til orientering

KU-HEMNES

OPPFØLGING AV KU-VEDTAK

= effektivert

Saknr:	Sakstema	Er etterarbeid nødvendig?			Er ny sak nødvendig?			Behandling av sak i kommunestyret	
		Ja	Nei	Arbeidsbeskrivelse	Ja	Nei	Saknr:	Saknr:	Vedtak

Møte 07.12.2016:

042/16	Godkjenning av protokoll fra møte 07.09.2016	Rutine:	Protokoll kan offentliggjøres når minst tre av KUs deltakende medlemmer har akseptert protokollutkast pr. mail. Endelig godkjenning/signering skjer som første sak i derpå følgende møte.						
--------	--	----------------	---	--	--	--	--	--	--

Møte 07.02.2017:

001/17	Godkjenning av protokoll fra møte 07.12.2016	Rutine:	Alternative forslag må tas opp når sakens innstilling drøftes, forslaget bør være skriftlig, og det må stemmes over forslaget.						
--------	--	----------------	--	--	--	--	--	--	--

Møte 25.11.2019:

042/19	Referatsaker	Rutine:	KUs saksdokumenter sendes elektronisk - ingen av KU-medlemmene har behov for papirformat.						
--------	--------------	----------------	---	--	--	--	--	--	--

Møte 25.11.2022:

044/22	Forvaltningsrevisjonsrapporten «Åpenhet og innsyn»	x		Start oppfølging av KST-sak 11/23	x		første møte 2024	
046/22	Møteplan 2023 for kontrollutvalget		x	Møtedatoer: 8/2, 12/4, 31/5, 27/9, 29/11, kl. 09.00		x		

Møte 08.02.2023:

		x		Send protokoll til KU-medlemmene, REV, FSK-sekr., kommunedirektør, ordfører.				
001/23	Godkjenning av protokoll fra møte 25.11.2022		x			x		
		Rutine: Papirutgave av saksdokumentene sendes til KUs medlemmene - ikke til Oddrun Angelsen Kyllingmo.						
002/23	Oppfølging av KU-vedtak, ansvar og oppgaver		x			x		
003/23	Kommunikasjon/dialog med revisor		x			x		
004/23	Vurdering av ny FR-revisjon innen «Barneverntjenesten»	x		Be KDR orientere om arb. m/lovpålagte oppgaver i barnevern	x		014/23	
005/23	Orient. fra KDR om års.ber. redegj. om ikke-øk. måloppnåelse	x		Be KDR orientere om sikring av iverksettelse av pol. vedtak	x		første møte 2024	
		x		Be KDR orientere om hvordan ikke-øk. måloppn. redegjøres	x		første møte 2024	
006/23	Orient. fra KDR vedrørende spesialundervisningen i skolen.	x		Be KDR orientere om rutine for sikring av timer til spes.underv.	x		015/23	
007/23	Vedr. kommunens overordnede beredskapsplan	x		Be KDR orientere om behov for oppdatering av ROS-anal. mv.	x		016/23	

Møte 12.04.2023:

		x		Send protokoll til KU-medlemmene, REV, FSK-sekr., kommunedirektør, ordfører.				
008/23	Godkjenning av protokoll fra møte 08.02.2023		x			x		
009/23	Referatsaker		x			x		
010/23	Oppfølging av KU-vedtak, ansvar og oppgaver		x	(kall inn vara for Tord)		x		
011/23	Kommunikasjon/dialog med revisor		x			x		
012/23	Vedr. Arbeidstilsynets oppfølging av tidligere tilsyn i kommune	x		Be om Arb.tilsynets vurdering til lukking av pålegg nr. 6 og 7.	x		høst-24	(komm's svarfrist 10/6-24)
013/23	Oppf. av KST-sak 3/23, vedr. søknad til nytt KU-sekretariat	(x)		(hva ble resultatet av deltakerkommunenes behandlinger?)	(x)		027/23	
014/23	Orient. fra k.dir. (vurder ny FR innen «Barneverntjenesten»!)		x	saken ble utsatt til neste møte	x		024/23	
015/23	Orient. fra k.dir. vedr. spesialundervisningen i skolen.	x		Be REV om prosj.plan for evt. FR innen spesialundervisning	x		026/23	
016/23	Orient. fra k.dir. vedr. kommunens overordn. beredskapsplan		x	saken ble utsatt til neste møte	x		025/23	

KU-HEMNES

OPPFØLGING AV KU-VEDTAK

= effektivert

Saknr:	Sakstema	Er etterarbeid nødvendig?			Er ny sak nødvendig?			Behandling av sak i kommunestyret	
		Ja	Nei	Arbeidsbeskrivelse	Ja	Nei	Saknr:	Saknr:	Vedtak
Møte 31.05.2023:		x		Send protokoll til KU-medlemmene, REV, FSK-sekr., kommunedirektør, ordfører.					
017/23	Godkjenning av protokoll fra møte 12.04.2023		x			x			
018/23	Oppfølging av KU-vedtak, ansvar og oppgaver		x			x			
019/23	Kommunikasjon/dialog med revisor		x			x			
020/23	KUs uttalelse om årsregnskap/-beretning 2022, Hemnes kom.	x		Send til FSK/KST via øko.sjef		x		25/23+26/23	(to saker !?)
		x		Brev fra revisor vedr. oppsummering 2022 + komm`s svar	x		032/23		
		x		Brev fra revisor vedr. bundne fond + komm`s svar	x		033/23		
021/23	Oppf., påpekninger i revisors etterlev.ktrl. 2019 vedr. selvkost		x			x			
022/23	Orient. fra k.dir., oppf. av etterl.ktrl. 2020/rev.brev 4 – anskaff.	x		(sak utsatt til neste møte)	x		031/23		
023/23	Orient. fra k.dir., plan for iverksett. anbef. FR-Åpenhet/innsyn	x		Be KDR om oppdatert orientering	x		våren 2024		
024/23	Orient. fra k.dir., arbeid med lovpål. oppg. barnev.tj. i FR-rapp.	x		Be KDR om tilsvarende orientering	x		våren 2024		
025/23	Orient. fra k.dir., kommunens overordnede beredskapsplan	x		(sak utsatt til neste møte)	x		036/23		
026/23	Prosj.plan for evt. forv.revisjon av spes.undervisning i skolen.	x		Be REV om justert utkast til prosjektplan	x		037/23		
027/23	Oppfølg. av KST-sak 3/23, vedr. søknad til nytt KU-sekretariat	(x)		(sjekk opp status i KST-vedtak i 46+1 kommuner)	(x)		029/23		
Møte 27.09.2023:		x		Send protokoll til KU-medlemmene, REV, FSK-sekr., kommunedirektør, ordfører.					
028/23	Godkjenning av protokoll fra møte 31.05.2023		x			x			
029/23	Oppfølging av KU-vedtak, ansvar og oppgaver		x			x			
030/23	Kommunikasjon/dialog med revisor		x			x			
031/23	Orient. fra k.dir., oppf. av etterl.ktrl. 2020/rev.brev 4 – anskaff.	x		Oppsummeringsbrev fra revisjonen imøteses	x		?		
032/23	Revisors brev vedr. oppsumm. etter regnskapsrevisjonen 2022		x			x			
033/23	Revisors brev vedr. bundne driftsfond etter regnsk.rev. 2022	x		REV bes orientere KU om resultatet av kommunens gj.gang	x		våren 2024		
034/23	Revisors forenkl. etterl.ktrl. 2022, vedr. investeringsprosjekter		x			x			
035/23	Oppfølging av KST-vedtak 52/22, FR-rapport - sykefravær	x		Be om skriftlig oppdatert status fra k.dir.	x		siste møte før sommer 2024		
036/23	Orient. fra k.dir. vedr. kommunens overordn. beredskapsplan	x		Be k.dir. orientere om den nye beredskapsplanen	x		første møte høst 2024?		
037/23	Justert prosj.plan for evt. forv.rev. innen spesialundervisning	x		Meddel vedtaket til revisjonen		x			
		x		FR-rapporten foreligger ca. medio 2024	x		første møte høst 2024?		
038/23	KUs budsjettforsl. 2024 for KU, revisjonen og KU-sekretariatet	x		Send til FSK/KST via øko.sjef		x		?	?
Event.	Henvendelse til KU vedr. FSK-sak 57/2023 den 29.06.2023		x			x			

Referatsaker/folkevalgtopplæring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/347 - 2

Forslag til vedtak

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Protokoll representantskapet KomRev NORD

Protokoll, kontrollutvalgets møte 27.09.2023

Møteprotokoll - Kontrollutvalgets møte 10.04.2024

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Saksopplysninger

Saken er en del av kontrollutvalgets opplæring gjennom valgperioden. Sekretariatet legger fram artikler og dokumenter som kan være av interesse i kontrollarbeidet. Formålet er å bidra til faglig påfyll gjennom hele valgperioden.

**MØTEBOK FRA
REPRESENTANTSKAPSMØTE
I KOMREV NORD IKS**

Møtested: Scandic Ishavshotell, Tromsø

**26. APRIL 2024
KL 12:15 – 13.40**

Tilstede på møtet:

Kommune	Representant
Alta kommune	Kristin Jensen
Balsfjord kommune	Laila Johannessen
Bardu kommune	Toralf Heimdal
Berlevåg kommune	Rolf Laupstad
Bø kommune	Rolf Hugo Eriksen
Båtsfjord kommune	Øyvind Hauken
Dyrøy kommune	Kjell-Sverre Myrvoll
Evenes kommune	Skjalg Hamnes
Finnmark fylkeskommune	Odd Erling Mikalsen
Gratangen kommune	Yngvar Mikkelsen
Hammerfest kommune	Gerd Johanne Isaksen
Harstad kommune	Trond Heide Henningsen
Hasvik kommune	Lars Hustad
Hemnes kommune	Paul Asphaug
Ibestad kommune	Raymond Johnsen
Karasjok kommune	Jan Terje Nedrejord
Karlsøy kommune	Mona Benjaminsen
Kautokeino kommune	Laila Susanne Vars
Kvænangen kommune	Carl Løvik
Kåfjord / Gáivuotna kommune	Bernt Eirik Isaksen Lyngstad
Lavangen kommune	Hege Rollmoen
Lebesby kommune	Kristin Johnsen
Loppa kommune	Brynjar Larsen
Lyngen kommune	Paal Andreassen
Målselv kommune	Reidar Marin Karlsen
Måsøy kommune	Ingrid Majala
Narvik kommune	Lars Erik Lillefloth
Nesseby kommune	Ingrid Mikkelsen
Nordkapp kommune	Jan Morten Hanen
Nordland fylkeskommune	Eivind Holst Knut Petter Torgersen
Nordreisa kommune	Morten Fredriksen
Porsanger kommune	Bjørnar Pedersen
Røst kommune	Elisabeth Mikalsen
Salangen kommune	Anne Løkse Berthinussen
Senja kommune	Louis S. Edvardsen
Skjervøy kommune	Vidar Brox Antonsen
Sortland kommune	Maroun Abou Zeid
Storfjord kommune	Øistein Nilsen
Sørreisa kommune	Marlen Johannessen
Sør-Varanger kommune	Staal Nilsen
Tromsø kommune	Jens Ingvald Olsen Ane-Marthe Sani

Vadsø kommune	Hanne Jonassen Harila
Vestvågøy kommune	Wenche Bolle
Værøy kommune	Siw Eriksen
Vågan kommune	Steinar Angell

28 representanter deltok via Teams.

Følgende 9 kommuner var ikke representert:

Flakstad kommune
Gamvik kommune
Kvæfjord kommune
Lødingen kommune
Moskenes kommune
Tana kommune
Tjeldsund kommune
Troms Fylkeskommune
Vardø kommune

Etter navneoppropet konstaterte representantskapets leder at 47 av 57 eierrepresentanter (flere enn 2/3 deler) var til stede og at disse representerte flere enn 50 % av eierkommunene.

Også til stede:

Styret nestleder	Sølvi Jensen
Styremedlem	Jorhill Andreassen
Styremedlem	Anna Lise Bringsli
Styremedlem	Truls Siri
Styremedlem	Tove Benjaminsen
Administrerende direktør	Lars-André Hanssen
Assisterende direktør	Alf-Erlend Vaskinn

Møteleder: Louis S. Edvardsen
Møtesekretær: Tove Benjaminsen

Vi bekrefter med våre underskrifter at møtebokens blader er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Louis S. Edvardsen

Ane-Marthe Sani

Toralf Heimdal

Innkalling til møtet ble sendt ut pr epost den 15.3.24 og sakspapirer sendt ut den 17.4.24

Disse sakene ble behandlet:

1. Åpning og konstituering v/representantskapets leder Louis S. Edvardsen
 - a. Valg av leder til representantskapet
 - b. Valg av nestleder til representantskapet
 - c. Valg av medlem til valgkomiteen
 - d. Valg av 2 medlemmer til å underskrive protokollen
 - e. Valg av møtesekretær
 - f. Valg av tellekorps
2. Årsberetning med regnskap for 2023
3. Budsjetregulering 2024
4. Økonomiplan 2025–2028
5. Godtgjørelse til tillitsvalgte
6. Valg av styre

SAK 01/24 ÅPNING OG KONSTITUERING AV REPRESENTANTSKAPET I KOMREV NORD IKS

Innkalling og saksliste ble enstemmig godkjent.

Valg av leder til representantskapet

Louis S. Edvardsen

Valg av nestleder til representantskapet

Mona Benjaminsen

Valg av medlem til valgkomitèen

Odd Erling Mikalsen

Valg av 2 medlemmer til å underskrive protokollen sammen med møteleder

Representantskapets leder foreslo;
Ane-Marthe Sani og Toralf Heimdal

Enstemmig vedtatt.

Valg av møtesekretær

Representantskapets leder foreslo:
Tove Benjaminsen

Enstemmig vedtatt

Valg av tellekorps

Representantskapets leder foreslo:
Lars-André Hanssen og Alf-Erlend Vaskinn

Enstemmig vedtatt

SAK 02/24 ÅRSBERETNING OG REGNSKAP FOR 2023

Styrets nestleder Sølvi Jensen og adm.dir. Lars-André Hanssen orienterte om styrets arbeid og kommenterte sentrale punkter i årsberetningen. Ass.dir. Alf-Erlend Vaskinn redegjorde for regnskapsresultatet.

Styrets innstilling til vedtak:

1. Representantskapet godkjenner fremlagt årsberetning med regnskap for 2023 med et regnskapsmessig resultat på kr 0. Regnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanse, noter og styrets beretning.
2. Investeringsregnskapet er avsluttet med et udekket beløp på kr 353 943. Dette beløpet dekkes inn i budsjettreguleringen for 2024.

Representantskapet gjorde følgende enstemmige vedtak:

1. Representantskapet godkjenner fremlagt årsberetning med regnskap for 2023 med et regnskapsmessig resultat på kr 0. Regnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanse, noter og styrets beretning.
2. Investeringsregnskapet er avsluttet med et udekket beløp på kr 353 943. Dette beløpet dekkes inn i budsjettreguleringen for 2024.

SAK 03/24 BUDSJETTREGULERING 2024

Alf-Erlend Vaskinn redegjorde for saken.

Styrets innstilling til vedtak:

Representantskapet vedtar den fremlagte budsjettreguleringen for 2024.

Driftsregnskapet

Art	Tekst	Beløp	
7xx	Overføring og tilskudd fra andre	6 635 000	Inntekt
650	Salgsinntekter	345 000	Inntekt
	<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>6 980 000</i>	
010	Lønnsutgifter	4 330 000	Utgift
090	Sosiale utgifter	1 175 000	Utgift
100	Kjøp av varer og tjenester	1 740 000	Utgift
4xx	Overføringer	1 524 000	Utgift
350	Andre driftsutgifter	25 000	Utgift
	<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>8 794 000</i>	
	<i>Renteinntekter</i>	<i>335 000</i>	Inntekter

Interne finansieringstransaksjoner

Art	Tekst	Beløp	
570	Overføring til investering	484 000	Utgift
940	Bruk av disposisjonsfond	1 963 000	Inntekt

Investeringsregnskapet

Art	Tekst	Beløp	
529	Egenkapitalinnskudd KLP	130 000	Utgift
970	Overføring fra driftsregnskapet	484 000	Inntekt
530	Inndekning av tidligere års merforbruk	354 000	Utgift

Representantskapet gjorde følgende enstemmige vedtak:

Representantskapet vedtar den fremlagte budsjettreguleringen for 2024.

SAK 04/24 BUDSJETT 2025 OG ØKONOMIPLAN 2025-2028

Alf-Erlend Vaskinn redegjorde for saken.

Styrets innstilling til vedtak:

Representantskapet vedtar den fremlagte budsjetttramme for 2025 og økonomiplanen for perioden 2025–2028.

Representantskapet gjorde følgende enstemmige vedtak:

Representantskapet vedtar den fremlagte budsjetttramme for 2025 og økonomiplanen for perioden 2025–2028.

SAK 05/24 GODTGJØRELSE TIL TILLITSVALGTE

Leder av valgkomitéen Louis S. Edvardsen redegjorde for valgkomitéens innstilling som innebærer en endring av satsene.

Valgkomiteen fremmer forslag om følgende satser for 2024.

Innstilling til vedtak:

Satser for 2024 med virkningsdato 1.1.2024:

Gjelder:	Måleenhet	Kroner
Representantskapets leder	pr år	20 000
Representantskapets nestleder	pr år	10 000
Styreleder	pr år	90 000
Nestleder styret	på år	40 000
Medlemmer og møtende varamedlemmer (styret og representantskapet)	pr møte	4 000
--- ”-----	tapt arb-fortj. - inkl. feriepenger (ulegitimert)	3 000
Ansattes representant	pr møte	4 000
Valgkomiteens tredje medlem	Pr år	4 000

Representantskapet gjorde følgende vedtak angående godtgjørelser for 2024:

Valgkomiteens innstilling om endring i godtgjørelser til tillitsvalgte enstemmig vedtatt.

SAK 06/24 VALG AV STYREMEDLEMMER TIL STYRET I KOMREV NORD

I brev av 7.12.2023 var eierkommunene, representantskapets medlemmer og kontrollutvalgene oppfordret til å komme med forslag til medlemmer og varamedlemmer til styret.

Etter valg på representantskapsmøtet i 2023 besto styret av følgende:

Styreleder Ivar Råstad, Harstad	2022–2024
Nestleder Sølvi Jensen, Lyngen	2023–2025
Styremedlem Stian Hiis Bergh, Bodø	2023–2025
Styremedlem Jorhill Andreassen, Senja	2022–2024
Styremedlem Paul Rosenmeyer, Narvik	2022–2024
Styremedlem Anna Lise Bringsli, Vågan	2023–2025

Varamedlemmer til styret for perioden 2023 - 2024:

(første vara møter fast i styret)

1. Christine Nilsen, Vardø
2. Åse Høgetveit, Tromsø
3. Steen Linde, Gratangen

Følgende er på valg i 2024:

Styreleder Ivar Råstad, Harstad kommune
Styremedlem Jorhill Andreassen, Senja kommune
Styremedlem Paul Rosenmeyer, Narvik kommune

Varamedlemmer:

Christine Nilssen, Vardø kommune

Åsne Høgetveit, Tromsø kommune

Steen Linde, Gratangen kommune

Valgkomiteens innstilling:

Forslag nytt styre:

Styreleder Sølvi Jensen, Lyngen	2024 – 2026
Nestleder Tommy Sarnes, Senja	2024 – 2025
Styremedlem Stian Hiis Bergh, NFK	2023 – 2025
Styremedlem Leif Vidar Olsen, Hammerfest	2024 – 2026
Styremedlem Anna Lise Bringsli, Vågan	2023 – 2025

Varamedlemmer til styret for perioden 2024 – 2025:
(første vara møter fast i styret)

1. Monica Mathiassen, Harstad
2. Øistein Nilsen, Storfjord
3. Turid Strand, Vadsø

Representantskapets behandling av saken:

Leder av valgkomitéen Louis Edvardsen presenterte valgkomitéens innstilling.

Det ble fra Hammerfest kommune, ved Gerd Johanne Isaksen, foreslått et nytt styremedlem Jan Tore Kvalnes, varaordfører i Hammerfest kommune. Leder av representantskapet påpekte at medlemmer av styret ikke kan inneha politiske verv, Gerd Johanne Isaksen trakk så forslaget.

Representant Trond Heide Henningsen fra Harstad kommune tok ordet og viste til at forslag på 1. varamedlem og at denne sitter i kommunestyret i Harstad. Leder av representantskapet presiserte at dette gjaldt ledende politikere som ordførere/ varaordførere (etter anbefaling fra KS om ikke å sitte i styret). Leder av representantskapet spurte så forsamlingen om noen ønsket ordet til saken. Ingen ba om ordet og en gikk til avstemming.

Leder av representantskapet spurte så forsamlingen om det var noe som hadde merknader til at en voterte samlet over innstillingen. Ingen merknader til dette. Innstillingen ble deretter votert over i sin helhet.

Valgkomitéens innstilling enstemmig vedtatt.

Etter valg på representantskapsmøtet i 2024 består styret av følgende:

Styreleder Sølvi Jensen, Lyngen	2024 – 2026
Nestleder Tommy Sarnes, Senja	2024 – 2025
Styremedlem Stian Hiis Bergh, NFK	2023 – 2025
Styremedlem Leif Vidar Olsen, Hammerfest	2024 – 2026
Styremedlem Anna Lise Bringsli, Vågan	2023 – 2025

Varamedlemmer til styret for perioden 2024 – 2025:
(første vara møter fast i styret)

1. Monica Mathiassen, Harstad
2. Øistein Nilsen, Storfjord
3. Turid Strand, Vadsø

I tillegg er det to ansattrepresentanter i styret til KomRev NORD.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 10 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 10 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 10 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 10 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 10 sider før denne side

Louis Seberg Edvardsen

85ab7b81-e747-472b-8853-8191d708f103 - 2024-05-11 15:13:45 UTC +03:00

BankID - ed7c8863-c4e5-4a4d-a3f5-7f1696fa1f0c - NO

authority to sign

asemavaltuutus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 11 pages before this page

Dokumentet inneholder 11 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 11 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 11 sider før denne side

Detta dokument innehåller 11 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

PROTOKOLL FRA MØTET 27.09.2023

KONTROLLUTVALGET I HEMNES

Tid: 27.09.2023 kl. 09.00-13.30.
Sted: Hemnes rådhus, møterom 2.dre.etasje
Tilstede: Tord Johansen (leder)
Oddrun Angelsen Kyllingmo (nestleder)
Ørjan Martinussen (medlem)
Monika Fagereng Kristoffersen (medlem)
Olav Mastervik (medlem)

Forfall:

For øvrig møte:

Amund Eriksen	(k..direktør),	orienterte i sak Eventuelt
Sølvi Åsheim	(k.sjef oppv/fam.),	orienterte i sak Eventuelt
Lars Tore Hatten	(seniorrådgiver),	orienterte i sak 031,036
Bengt Bjørgan	(regnsk.revisor),	orienterte i sak 032,033,034 (pr.Teams)
Knut Teppan Vik	(forvaltn.revisor),	orienterte i sak 037 (pr.Teams)
Knut Soleglad	(KU-sekretær)	

Tord Johansen åpnet møtet og innhentet følgende status:

- Innkalling: Godkjent.
- Sakliste: Godkjent
- Deltakere: 5 av 5 deltok og møtet er beslutningsdyktig.

I møtet ble følgende saker behandlet:

Sak 028/23 Godkjenning av protokoll fra møte 31.05.2023

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møtet 31.05.2023.

Sak 029/23 Oppfølging av KUs vedtak, ansvar og oppgaver

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar til orientering at alle tidligere KU-vedtak er effektuerte eller under effektivering.

PROTOKOLL FRA MØTET 27.09.2023

KONTROLLUTVALGET I HEMNES

Sak 030/23 Kommunikasjon/dialog med revisor

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Sak 031/23 Orient. fra k.dir. vedr. oppf. av etterl.kontroll 2020/revisjonsbrev nr. 4 – anskaffelser

Møtebehandling:

I møtet orienterte seniorrådgiver Hatten bl.a. at

- kommunen bruker nå konsekvent datamodulen Mercell ved anskaffelser over terskelnivå for offentliggjøring (dvs. i hht. anskaffelsesforskrift kap. II og III),
- datamodulen Mercell produserer automatisk lovpålagt anskaffelsesprotokoll,
- for innkjøp under terskelnivå (dvs. innkjøp i hht. anskaffelsesforskrift kap. I) benyttes ikke datamodulen Mercell og slike innkjøp er således eksponert for formalfeil i innkjøpsprosessen.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering og imøteser oppsummeringsrapport fra revisor til nummerert brev nr. 4».

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering og imøteser oppsummeringsrapport fra revisor til nummerert brev nr. 4.

Sak 032/23 Revisors brev vedr. oppsummering etter regnskapsrevisjonen for 2022.y

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Sak 033/23 Revisors brev vedr. bundne driftsfond etter regnskapsrevisjonen for 2022

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.

Vedtaket var enstemmig.

PROTOKOLL FRA MØTET 27.09.2023 KONTROLLUTVALGET I HEMNES

Vedtak:

Kontrollutvalget imøteser en orientering fra revisor om kommunens gjennomgang av bundne driftsfond når regnskapsrevisjonen for 2023 er gjennomført.

Sak 034/23 Revisors forenklede etterlevelseskontroll 2022, vedr. investerings-prosjekter

Møtebehandling:

Til møtet var følgende dokumenter ettersendt den 26.sept.-23 og utdelt i møtet:

- Brev datert 22.09.2023 fra Harald Mårnes (økonomisjef) til KomRev Nord IKS vedr. «Investeringsprosjekt».
- Videresendt mailkorrespondanse datert 22-26.sept.-23 mellom regnskapsrevisor og økonomisjef vedr. «Investeringsprosjekt».

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Sak 035/23 Oppfølging av KST-vedtak 52/22, FR-rapport innen sykefravær

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar tilbakemeldingene datert 14.09.2023 fra kommunedirektør til orientering, og ber om en skriftlig, oppdatert status til kontrollutvalgets siste møte før sommer 2024.

Sak 036/23 Orient. fra k.dir. vedr. kommunens overordnede beredskapsplan

Møtebehandling:

Seniorrådgiver Hatten orienterte i møtet, herunder bl.a. at det tas sikte på at den nye overordnede beredskapsplanen kan komme til politisk behandling innen sommeren 2024.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering, og ber om å bli orientert om kommunens nye overordnede beredskapsplan når denne foreligger.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering, og ber om å bli orientert om kommunens nye overordnede beredskapsplan når denne foreligger.

PROTOKOLL FRA MØTET 27.09.2023 KONTROLLUTVALGET I HEMNES

Sak 037/23 Justert prosjektplan for eventuell forv.revisjon innen spesialundervisning i skolen.

Møtebehandling:

Forvaltningsrevisor Vik gav utdypende orientering i møtet til prosjektskissen.

Møtet ble lukket i en sekvens av behandlingen i hht. kommunelov § 11-5, 3.ledd bokstav a).

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget vedtar å be revisor gjennomføre forvaltningsrevisjon i henhold til dokumentet «Overordnet prosjektskisse» basert på begge problemstillingene.»
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget vedtar å be revisor gjennomføre forvaltningsrevisjon i henhold til dokumentet «Overordnet prosjektskisse» basert på begge problemstillingene.

Sak 038/23 KUs budsjettforslag 2024 for KU, revisjonen og KU-sekretariatet

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent med innfasing av følgende beløp:

- kr. 205.905,- for KUs egen virksomhet,
- kr. 980.000,- for revisjonstjenestene,
- kr. 274.000,- for KU-sekretariatstjenestene.

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget vedtar å oversende dokumentet «Budsjettforslag 2024 for kontrollorganene i Hemnes kommune» til kommunens administrasjon for innarbeidelse i kommunens egne budsjetter. Budsjettforslaget 2024 viser utgifter på kr. 205.905,- for KUs egen virksomhet, kr. 980.000,- for revisjonstjenestene og kr. 274.000,- for KU-sekretariatstjenestene.

Eventuelt Henvendelse til KU vedr. FSK-sak 57/2023 den 29.06.2023

Møtebehandling:

Møtet ble lukket i hht. kommunelov § 11-5, 3.ledd bokstav a).
Kommunedirektør Eriksen og kommunalsjef Åsheim orienterte i møtet.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.»
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

PROTOKOLL FRA MØTET 27.09.2023
KONTROLLUTVALGET I HEMNES

Tord Johansen (leder)

Oddrun Kyllingmo (nestleder)

Ørjan Martinussen (medlem)

Monika Kristoffersen (medlem)

Olav Mastervik (medlem)

Møteprotokoll - Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Arkivsak: 224/234
Møtedato/tid: 10.04.2024 kl. 09:30 – 14:30
Møtested: Møterom i 2. etg., Rådhuset

Møtende medlemmer:

Tord Johansen, møtets leder
Petter Martinius Yksenøy
Anne-Grete Langseth
Felicia Skreslett-Smalsundmo
Valva Gisladottir, vara for Sten-Oddvar Solhaug
Ørjan Martinussen, vara for Ragnhild Johannessen

Forfall:

Ragnhild Johannessen
Sten-Oddvar Solhaug

Andre møtende:

Johanna Lensu, HR/stabsleder, til stede i sak 14/24
Kjell Joar Petersen-Øverleir, prosjektleder, til stede i sak 14/24
Kent Røstad, rådgiver Konsek Trøndelag IKS

Merknader:

Ingen merknader til innkalling og sakliste.

Sakene ble behandlet i rekkefølgen 14/24, 09/24-13/24.

Sakliste:

Saksnr.	Saktittel
09/24	Vilkår for fjernmøte for kommunens folkevalgte organ
10/24	Innspill til kontrollarbeidet
11/24	Referatsaker/folkevalgtopplæring
12/24	Oppfølging av kontrollutvalgets saker
13/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
14/24	Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger

Sak 09/24 Vilkår for fjernmøte for kommunens folkevalgte organ

Saken behandlet i
Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato
10.04.2024

Saknr
09/24

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget ber kommunestyret avklare adgangen til å holde fjernmøter for kommunens ulike organ etter kommuneloven § 11-7.

Behandling:

I forkant av møtet orienterte kommunedirektøren om at spørsmål om adgangen til å holde fjernmøter skal behandles i kommunestyrets møte 11. april 2024. Saken trekkes.

Vedtak:

Saken trekkes.

Sak 10/24 Innspill til kontrollarbeidet

Saken behandlet i
Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato
10.04.2024

Saknr
10/24

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Behandling:

- Kontrollutvalget snakket om å gjennomføre virksomhetsbesøk i løpet av høsten 2024. Følges opp høsten 2024.
- Kontrollutvalget ønsker at kopi av forrige møtes protokoll sendes sammen med innkalling og saksdokumenter når dette sendes ut til kontrollutvalgets møter.
- Kontrollutvalget diskuterte KomRev Nords forvaltningsrevisjonsrapport "Elevenes psykososiale miljø" fra 2020. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren gi en skriftlig orientering om status innen 21. mai 2024 og en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 30. mai 2024.

Kontrollutvalget la fram følgende omforente forslag til vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren gi en skriftlig orientering om status om oppfølging av forvaltningsrapporten "Elevenes psykososiale miljø" innen 21. mai 2024 og en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 30. mai 2024.

Enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren gi en skriftlig orientering om status om oppfølging av forvaltningsrapporten "Elevenes psykososiale miljø" innen 21. mai 2024 og en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 30. mai 2024.

Sak 11/24 Referatsaker/folkevalgtopplæring

Saken behandlet i
Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato
10.04.2024

Saknr
11/24

Forslag til vedtak

Referatsakene tas til orientering.

Behandling:

Referatsakene ble lagt fram for kontrollutvalget.

Vedtak:

Referatsakene tas til orientering.

Sak 12/24 Oppfølging av kontrollutvalgets saker

Saken behandlet i
Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato
10.04.2024

Saknr
12/24

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar oversikten over oppfølging av saker til orientering

Behandling:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar oversikten over oppfølging av saker til orientering

Sak 13/24 Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Saken behandlet i
Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato
10.04.2024

Saknr
13/24

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 10.04.2024, godkjennes.

Behandling:

Protokollen ble lagt fram. Enstemmig godkjent.

Vedtak:

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 10.04.2024, godkjennes.

Sak 14/24 Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger

Saken behandlet i
Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato
10.04.2024

Saknr
14/24

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til neste møte, basert på sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill er kommet fram i møtet.
3. Kontrollutvalget vil prioritere følgende områder/tema:
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.

Behandling:

Sekretariatet presenterte sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Kommunedirektøren ved HR/stabsleder og prosjektleder deltok fra administrasjonen.

Ordfører ga en skriftlig orientering.

KomRev Nord ga en skriftlig orientering.

Kontrollutvalget diskuterte oppfølging av naturmangfold, men avventer videre behandling til kommunens arealplan er framlagt.

Kontrollutvalget vil prioritere følgende områder/tema:

- Helgeland Kraft AS
 - Felles forvaltningsrevisjon - Får eierkommunene tilstrekkelig utbytte?
 - Dialog mellom kommunestyret som eier og eierrepresentant til generalforsamling
 - Fordeling av ansvar mellom selskap og eierkommuner
 - Er eierkontrollen økt eller svekket etter ny konsernorganisering?
- Innkjøpsrutiner
- HEBO - Hemnes boligstiftelse
 - Er boligstiftelsen optimalt organisert?
- Grunnskolen
 - Svake resultater i grunnskolen
 - Hvordan tilrettelegger skolen for praktisk læring?
 - Tilstand på skolemateriell?

Enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget tar sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til neste møte, basert på sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill er kommet fram i møtet.
3. Kontrollutvalget vil prioritere følgende områder/tema:
 - Helgeland Kraft AS
 - Felles forvaltningsrevisjon - Får eierkommunene tilstrekkelig utbytte?

- Dialog mellom kommunestyret som eier og eierrepresentant til generalforsamling
 - Fordeling av ansvar mellom selskap og eierkommuner
 - Er eierkontrollen økt eller svekket etter ny konsernorganisering?
 - Innkjøpsrutiner
 - HEBO - Hemnes boligstiftelse
 - Er boligstiftelsen optimalt organisert?
 - Grunnskolen
 - Svake resultater i grunnskolen
 - Hvordan tilrettelegger skolen for praktisk læring?
 - Tilstand på skolemateriell?
-

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Samfunnsbedriftene 27.03.2024, styreleder Gunn Marit Helgesen i KS og styreleder Pål Smits i Samfunnsbedriftene

Tett samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriftene bidrar til løsning på begge utfordringene samtidig.

Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelutfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig. En enda mer aktiv kommunal bruk av egne arbeidsinkluderingsbedrifter vil bidra positivt til å redusere begge utfordringene. Hvis flere hender kommer i arbeid, vil det også gi en betydelig avlastning for kommuneøkonomien.

Norge har 320 arbeidsinkluderingsbedrifter fordelt på 95 prosent av kommunene. Felles for dem alle er at de hjelper folk å komme i aktivitet eller arbeid, enten det er uføretrygdede, personer på arbeidsavklaringspenger og sosial stønad, innvandrere, ungdom i utenforskap, sykemeldte, folk med rusutfordringer, eller andre grupper som står utenfor arbeidslivet.

Gjennom sitt virke i de fleste av landets kommuner, har arbeidsinkluderingsbedriftene en unik forståelse av lokale forhold og behov. De kjenner til kommunens utfordringer, det lokale næringslivet og arbeidsmarkedet. Dermed kan de tilpasse tiltak og løsninger som passer for den enkelte kommune. I tillegg er bedriftene fleksible og har god tilpasningsevne. De kan utvikle skreddersydde programmer og tiltak for å inkludere personer som står utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene fleksibilitet i møtet med lokale utfordringer.

Et tettere partnerskap mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter har en rekke fordeler:

- **Økt tilgang til arbeidskraft.** Arbeidsinkluderingsbedrifter kan bidra til å rekruttere og inkludere personer som ellers ville stått utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene tilgang til en bredere arbeidsstyrke og reduserer mangel på arbeidskraft.
- **Et mer inkluderende samfunn.** Kommunene og kommunale bedrifter har en sterk forpliktelse til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, langtidsledige og andre sårbare grupper. Dette bidrar til et mer inkluderende samfunn der alle får muligheten til å delta. Vi skal heller ikke undervurdere hvilken enorm effekt inkluderingen har for den enkeltes selvbilde og egenverdi.
- **Flere statlige arbeidsmarkedstiltak.** Gjennom et samarbeid kan kommunene trekke veksler på arbeidsinkluderingsbedriftenes kompetanse om effektiv bruk av de statlige arbeidsmarkedstiltakene. Det gir flere i varig tilrettelagt arbeid, flere ansettelser med lønnstilskudd og tiltaksplasser i arbeidsforberedende trening.
- **Bidrag til kommuneøkonomien.** Flere statlige arbeidsmarkedstiltaksplasser og prosjektmidler lokalt vil virke direkte på både utenforskap og mangel på arbeidskraft. I tillegg til å sikre nok hender til å gjøre alle oppgavene kommunen skal utføre, avlaster det kommuneøkonomien og gir rom for å investere i andre viktige områder.

Et tett samarbeid mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter kan gjøre inkluderingsarbeidet mer effektivt og profesjonelt i hver enkelt kommune. Det vil være en kraftig ressurs for å bidra til å løse utfordringene knyttet til utenforskap og arbeidskraftmangel. Og ikke minst bygger det opp om den type bærekraftige lokalsamfunn vi ønsker å ha i Norge – hvor alle får bidra gjennom deltakelse i et inkluderende arbeidsliv.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hemnes kommune

Møtedato

30.05.2024

Saknr

23/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/347 - 5

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 30.05.2024, godkjennes.